

STENOGRAFICKÁ ZPRÁVA O SCHÔDZKACH SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

Zpráva o činnosti Predsedníctva Slovenskej národnej rady a návrh plánu hlavných úloh Slovenskej národnej rady na I. polrok 1963.

Overenie platnosti voľby poslancov Slovenskej národnej rady Antona Ť a ž k é h o a dr. Mateja L ú č a n a.

Návrh Predsedníctva Slovenskej národnej rady na zmeny v zložení Predsedníctva a komisií Slovenskej národnej rady.

Zpráva podpredsedu Slovenskej národnej rady a predsedu Slovenskej plánovacej komisie Michala Sabolčíka o úlohách rozvoja hospodárstva na Slovensku v roku 1963 v rámci vládou schváleného štátneho plánu.

Schválenie uznesenia k tejto zpráve.

Zpráva povereníka Slovenskej národnej rady pre veci finančné Jozefa Gajdošíka k návrhu rozpočtu Slovenskej národnej rady, jej orgánov a ňou riadených inštitúcií na rok 1963.

Schválenie uznesenia k tejto zpráve.

Zpráva o plnení úloh v zúrodňovaní pôdy v roku 1962 a o zameraní hnutia za zúrodnenie pôdy v roku 1963.

Prijatie uznesenia k tejto zpráve.

Slovenská národná rada

III. volebné obdobie

Stenografická zpráva

o 11. schôdzke Slovenskej národnej rady v Bratislave
vo štvrtok a v piatok, 7. a 8. februára 1963

Prítomní:

Predseda Jozef Lenárt,
podpredsedovia Ľudovít Benada a Michal Sabolčík,
generálny prokurátor dr. Ján Bartuška,
námestník ministra poľnohospodárstva, lesného a vodného hos-
podárstva inž. Jozef Nágr,
členovia Predsedníctva Ústredného výboru Komunistickej strany
Slovenska,
funkcionári a vedúci pracovníci z prerokúvaných úsekov
80 poslancov podľa listiny o prítomnosti.

(Začiatok schôdzky o 9.00 hod.)

Predseda Lenárt:

Vážená Slovenská národná rada,
súdržky poslankyne, súdruhovia poslanci!

Otváram 11. schôdzku Slovenskej národnej rady a zisťujem, že Slovenská národná rada je spôsobilá sa uznášať.

Predsedníctvo Slovenskej národnej rady podľa čl. 75 odseku 1 Ústavy zvolalo Slovenskú národnú radu na zasadanie dňom 7. februára 1963 a uznieslo sa, aby sa Slovenská národná rada zišla na 11. schôdzku 7. a 8. februára 1963.

Dovoľte, aby som na dnešnom rokovaní privítal generálneho prokurátora Československej socialistickej republiky súdruha dr. Jána Bartušku,

členov Predsedníctva Ústredného výboru Komunistickej strany Slovenska,
predsedov krajských a okresných plánovacích komisií, ako aj ďalších hostí.

Prikročíme

k schváleniu programu 11. schôdzky Slovenskej národnej rady.

Predsedníctvo Slovenskej národnej rady navrhuje, aby Slovenská národná rada pre 11. schôdzku určila tento program:

1. Zpráva o činnosti Predsedníctva Slovenskej národnej rady a návrh plánu hlavných úloh Slovenskej národnej rady na I. polrok 1963.
2. Zpráva Mandátovej komisie o overení platnosti voľby poslancov Slovenskej národnej rady Antona Ťažkého a dr. Mateja Lúčana.
3. Návrh Predsedníctva SNR na zmeny v zložení Predsedníctva a komisií Slovenskej národnej rady.
4. Zpráva podpredsedu Slovenskej národnej rady a predsedu Slovenskej plánovacej komisie Michala Sabolčíka o úlohách rozvoja hospodárstva na Slovensku v roku 1963 v rámci vládou schváleného štátneho plánu.
5. Zpráva poverenika Slovenskej národnej rady pre veci finančné Jozefa Gajdošíka k návrhu rozpočtu Slovenskej národnej rady, jej orgánov a ňou riadených inštitúcií na rok 1963.
6. Zpráva o plnení úloh v zúrodňovaní pôdy v roku 1962 a o zameraní hnutia za zúrodnenie pôdy v roku 1963.

Máte, súdružky a súdruhovia poslanci, pripomienky alebo doplnky k navrhnutému programu?

(*Neboli.*)

Pretuže pripomienok niet, dávam o návrhu hlasovať.

Kto súhlasí s navrhnutým programom, nech zdvihne ruku!

(*Hlasovanie.*)

Je niekto proti?

(*Nikto.*)

Zdržal sa niekto hlasovania?

(*Nikto.*)

Zisťujem, že Slovenská národná rada navrhnutý program jednomyselne schválila.

Pristúpime k prerokovaniu prvého bodu programu, ktorým je

zpráva o činnosti Predsedníctva Slovenskej národnej rady a návrh plánu hlavných úloh Slovenskej národnej rady na I. polrok 1963.

Prosím podpredsedu Slovenskej národnej rady súdruha Ľudovíta Benada, aby predniesol zpravu.

Podpredseda Benada:

Vážená Slovenská národná rada!

Súdružky a súdruhovia poslanci!

Ťažisko práce Predsedníctva Slovenskej národnej rady v poslednom období sa sústreďovalo predovšetkým na pomoc pri vypracovaní návrhu štátneho plánu rozvoja hospodárstva a rozpočtu národných výborov na Slovensku na rok 1963 a pri riešení problémov plnenia plánu na Slovensku tak, aby sa čo najviac zmiernil ich dopad na celkové výsledky plnenia plánu v roku 1962 a vytvorili sa čo najlepšie podmienky pre plnenie úloh štátneho plánu v tomto roku.

Príprava návrhu plánu rozvoja národného hospodárstva na rok 1963 bola mimoriadne obťažná už aj preto, že sa vlnajšie úlohy takmer v celom národnom hospodárstve nesplnili.

Predsedníctvo Slovenskej národnej rady sa preto usilovalo predovšetkým o to, aby všetky komisie a pracovníci aparátu Slo-

venskej národnej rady poskytovali bezprostrednú pomoc podnikom a národným výborom.

Na decembrovej schôdzke zaujalo stanovisko k návrhu súhrnného rozvoja hospodárstva na Slovensku na rok 1963 a informovalo predsedu vlády o problémoch rozvoja hospodárstva na Slovensku v tomto roku a o návrhoch Predsedníctva Slovenskej národnej rady na ich riešenie. Išlo tu o doriešenie niektorých neuzavretých otázok, najmä o zvýšenie strojárkej výroby, problémy rozvoja magnezitového priemyslu, spresnenie menovitej náplne investičnej výstavby a v súvislosti s tým vyžitie kapacít stavebných organizácií, hlavne na meliorácie, výstavbu lesných ciest, ako aj o rozsah výstavby všeobecno-vzdelávacích škôl a učňovských učilíšť. Ďalej tu išlo o niektoré otázky výstavby Východoslovenských železiární, najmä z hľadiska dodržania stanovených termínov pre zabezpečenie uzavretého výrobného cyklu.

Podrobný výklad úloh rozvoja hospodárstva na Slovensku v roku 1963 podá v ďalšom priebehu schôdzky Slovenskej národnej rady podpredseda SNR a predseda Slovenskej plánovacej komisie súdruh Michal Sabolčík.

Nie menšiu pozornosť ako otázke prípravy plánu na rok 1963 venovalo Predsedníctvo Slovenskej národnej rady i otázkam jeho plnenia v uplynutom roku. Na novembrovej schôdzke komplexne prerokovalo plnenie úloh plánu na Slovensku za prvý až tretí štvrtrok 1962.

Vychádzajúc zo súčasných problémov a nedostatkov v zabezpečovaní úloh v niektorých odvetviach priemyslu, v poľnohospodárstve a stavebníctve stanovilo pre jednotlivé komisie a odbory Slovenskej národnej rady konkrétne úlohy na pomoc pri ich riešení.

V súvislosti s rozborom plnenia plánu sa hodnotilo aj finančné hospodárenie národných výborov za prvý až tretí štvrtrok 1962. So zreteľom na nepriaznivé výsledky plnenia plánu a rozpočtu boli príslušné komisie a odbory Slovenskej národnej rady orientované zamerať pomoc národným výborom na maximálne zaistenie plánovanej tvorby zdrojov odvetvovými odbormi národných výborov a poskytnúť im pomoc pri politicko-organizačnom zaistovaní ročných komplexných rozborov za rok 1962.

Popri komplexnom rozbere plnenia plánu a rozpočtu zaoberalo sa Predsedníctvo Slovenskej národnej rady osobitne stavom zabezpečovania viacerých dôležitých úloh na jednotlivých úsekoch národného hospodárstva. Svojimi operatívnymi zásahmi usilovalo sa prispievať k rovnomernejšiemu plneniu a dodržiavaniu kvali-

tatívnych i kvantitatívnych ukazovateľov plánu a k znižovaniu schodkov v jeho plnení.

Predovšetkým to boli úseky poľnohospodárstva a stavebníctva, ktoré boli predmetom sústavnej pozornosti Predsedníctva Slovenskej národnej rady.

Vychádzajúc z výsledkov súpisu hospodárskych zvierat k 1. októbru 1962, z rozboru krytia potreby krmív v zimnom období 1962/1963 a plnenia plánu nákupu živočíšnych výrobkov, prijalo opatrenia na poskytnutie účinnej pomoci okresom pri zaistovaní úspešného prezimovania hospodárskych zvierat a utváraní podmienok pre plynulý nákup a ďalší rozvoj živočíšnej výroby v roku 1963.

Zabezpečovanie výrobných a nákupných úloh v poľnohospodárstve nepriaznivo ovplyvňovali tiež nedostatky vo využívaní prostriedkov určených na priamu pomoc jednotným roľníckym družstvám. Príčiny tohto neuspokojivého stavu Predsedníctvo Slovenskej národnej rady rozoberalo. Nedostatky, ako aj konkrétne opatrenia pre uvoľnenie prostriedkov priamej pomoci JRD pracovníci odboru SNR pre veci finančné a odboru SNR pre pôdohospodárstvo prerokovali s vedúcimi pracovníkmi finančných a pôdohospodárskych odborov jednotlivých KNV. Okrem toho povereník SNR pre veci finančné a povereník SNR pre pôdohospodárstvo spolupracovali s Ministerstvom financií a Ministerstvom poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva pri vypracovaní smerníc o poskytovaní priamej pomoci na rok 1963 v zmysle pripomienok členov Predsedníctva Slovenskej národnej rady.

Predsedníctvo Slovenskej národnej rady sa zaoberalo aj neuspokojivou priestorovou situáciou na úseku poľnohospodárskeho a lesníckeho školstva na Slovensku, ktorá nezodpovedá súčasnému prudkému rozvoju tohto školstva. Uložilo preto príslušným poverenikom Slovenskej národnej rady v spolupráci s Ministerstvom školstva a kultúry a KNV zabezpečiť v návrhoch 7-ročného plánu a ročných plánov investičnú výstavbu poľnohospodárskeho a lesníckeho školstva, ako aj domovov mládeže tak, aby sa postupne do roku 1970 vyriešila kritická situácia v umiestení týchto škôl.

V rámci komplexu opatrení na zvýšenie intenzity poľnohospodárskej výroby bolo potrebné zaoberať sa i súčasným stavom a úlohami v zúrodňovaní pôdy.

Povaha a význam týchto otázok vyžadovali, aby boli predložené na prerokovanie dnešnej schôdzke Slovenskej národnej rady.

Na úseku stavebníctva zameriavalo sa Predsedníctvo Sloven-

skej národnej rady na otázky sústreďovania kapacít na urýchlené dokončovanie vysoko rozostavaných stavieb určených na uvedenie do prevádzky v najbližších mesiacoch a ďalej na bytovú výstavbu.

V zmysle záverov rokovania 10. schôdzky Slovenskej národnej rady o niektorých problémoch investičnej výstavby na Slovensku z 31. októbra 1962 schválilo komplex opatrení na riešenie nedostatkov, ktoré spôsobili vážne zaostávanie plnenia plánu bytovej výstavby v jednotlivých krajoch na Slovensku a na zaistenie jej plynulosti v roku 1963.

S osobitnou pozornosťou sledovalo Predsedníctvo Slovenskej národnej rady niektoré poruchy v zásobovaní a svojimi opatreniami usilovalo sa prispieť k ich zmierneniu a predchádzať ich opakovaniu v budúcnosti. Predovšetkým to boli problémy zásobovania obyvateľstva palivom a zásobovania národného hospodárstva a obyvateľstva elektrickou energiou v terajšom zimnom období. S týmito otázkami zaoberalo sa Predsedníctvo Slovenskej národnej rady už na svojej schôdzke 25. októbra 1962 za prítomnosti námestníka ministra palív s cieľom odstrániť nedostatky v zásobovaní obyvateľstva bývajúceho vo vzdialenejších oblastiach od hnedouhoľných revírov uhlím, ako i dosiahnuť nápravu pri rozdeľovaní palív na jednotlivé kraje, ďalej pomôcť národným výborom, podnikom a organizáciám na Slovensku pri realizovaní pokynov k opatreniam vlády z 18. októbra 1962 na zabezpečenie mimoriadnych opatrení v zásobovaní elektrinou pre zimné obdobie.

Na decembrovej schôdzke preverilo dodržiavanie regulačných opatrení v odbere elektriny, vykonaných na základe uznesenia vlády č. 1019 z 24. októbra 1962 s cieľom zabezpečiť dôsledné dodržiavanie mimoriadnych opatrení v odbere elektriny aj v nevýrobných organizáciách, v poľnohospodárstve a v domácnostiach.

Ďalej to boli problémy zásobovania obyvateľstva zeleninou a ovocím. Tieto otázky boli prerokované v novembri za priamej účasti riaditeľov podnikov Zelenina. Na základe rozboru vážnych nedostatkov na tomto úseku predsedovia KNV vykonajú za pomoci odboru Slovenskej národnej rady pre pôdohospodárstvo opatrenia na zabezpečenie výroby, nákupu a plynulého zásobovania obyvateľstva zeleninou a ovocím v roku 1963 a budú o nich informovať Predsedníctvo Slovenskej národnej rady, ktoré sa bude nimi zaoberať v marci.

Súдруžky a súdruhovia poslanci!

To bolo v podstate hlavné zameranie práce Predsedníctva Slovenskej národnej rady v poslednom období.

XII. sjazd Komunistickej strany Československa na základe analýzy súčasnej situácie určil hlavné smery ďalšieho rozvoja našej socialistickej spoločnosti. Jeho 11 základných bodov je v pravom slova zmysle súhrnným programom činnosti celej našej spoločnosti pre budúce roky. Preto tiež obsahové zameranie činnosti Slovenskej národnej rady v nastávajúcom období bude vychádzať z uznesení XII. sjazdu KSČ, sjazdu KSS a z akčného programu vlády pre zabezpečenie a skvalitnenie plánu rozvoja národného hospodárstva na rok 1963. Rozpracovaniu úloh z týchto programových dokumentov pre Slovenskú národnú radu vyplývajúcich venovalo Predsedníctvo SNR osobitnú pozornosť. Usilovalo sa premietnuť ich do konkrétneho plánu hlavných úloh Slovenskej národnej rady už na I. polrok 1963, ktorého návrh je vám predložený na posúdenie a schválenie.

Plán hlavných úloh orientuje prácu Slovenskej národnej rady a jej orgánov v I. polroku 1963 v podstate na tieto tri základné úlohy:

1. v spolupráci so Štátnou plánovacou komisiou a ministerstvami účinne sa podieľať na sprogresívnení úloh štátneho plánu rozvoja národného hospodárstva.

2. aktívne prispieť k vytváraniu predpokladov pre splnenie plánu v roku 1963, najmä na tých úsekoch, ktoré majú kľúčový význam pre konsolidáciu stavu národného hospodárstva a pre vytvorenie stabilizovanej základne jeho ďalšieho rozvoja.

3. Rozpracovať podklady pre zostavenie návrhu plánu rozvoja národného hospodárstva do roku 1970 v súlade so smermi vytýčenými XII. sjazdom KSČ.

Na jednotlivých úsekoch národného hospodárstva sústreďuje sa v návrhu plánu pozornosť najmä na plnenie týchto hlavných úloh:

v poľnohospodárstve na zaistovanie rastu hrubej a trhovej výroby.

To vyžaduje prehĺbiť celonárodné hnutie za ochranu a zúrodnenie pôdy. V tejto súvislosti Predsedníctvo Slovenskej národnej rady v apríli zhodnotí i plnenie úloh vo výstavbe a prevádzke hnojovicových hospodárstiev v roku 1962, určí úlohy na rok 1963, ako aj opatrenia na ich realizovanie včítane ďalšieho rozvoja Banskobystrického hnutia za zúrodnenie lúk a pasienkov. Ďalej vzhľadom na to, že horské a podhorské oblasti na Slovensku predstavujú 38 % poľnohospodárskej pôdy a úroveň poľno-

hospodárskej výroby v týchto oblastiach je veľmi nízka a stagnuje, Predsedníctvo Slovenskej národnej rady rozpracuje opatrenia na zaistenie uznesenia vlády č. 1101/1962 o horských a podhorských oblastiach na Slovensku.

Osobitne dôležité bude zabezpečiť kvalitné zvládnutie jarných prác. Predsedníctvo SNR a Komisia SNR pre pôdohospodárstvo budú preto sústavne sledovať, kontrolovať a poskytovať pomoc národným výborom pri zabezpečovaní jarných poľných prác.

Nie menšia pozornosť sa bude venovať zaistovaniu úloh vo zvýšení úžitkovosti hospodárskych zvierat a utváraníu predpokladov na rovnomerné plnenie nákupných úloh v živočišných produktoch.

Dôležitou aj naďalej zostáva pomoc slabohospodáriacim družstvám. Preto sa vykoná rozbor výsledkov hospodárenia JRD a štátnych majetkov za rok 1962 a na základe jeho výsledkov urobia sa ďalšie opatrenia na pomoc slabohospodáriacim družstvám a štátnym majetkom.

V nadväznosti na celkové úlohy v poľnohospodárstve bude sa venovať starostlivosť získavaniu odborných kádrov a dorastu do poľnohospodárstva a zvyšovaniu kvalifikácie pracujúcich v poľnohospodárstve.

Popri týchto úlohách je potrebné viac ako doteraz zaisťovať zvyšovanie produkčnej základne lesov a znižovanie disproporcie medzi spotrebou dreva a ťažobnými možnosťami rozpracovaním ciest ďalšej intenzifikácie lesného hospodárstva včítane otázok zalesňovania holín a sprístupňovania porastov. Tieto otázky budú predložené na prerokovanie i plénu Slovenskej národnej rady.

Na úseku investičnej výstavby sa činnosť orgánov Slovenskej národnej rady zameriava predovšetkým na systematické zaistovanie a kontrolu plnenia plánu na všetkých dôležitých stavbách, ktoré majú byť uvedené do prevádzky v roku 1963 a na stavbách, ktoré majú významne prispieť k rozšíreniu surovinových a materiálových zdrojov v roku 1964 a 1965.

Osobitné miesto bude pritom zaujímať plnenie plánovaných úloh na výstavbe Východoslovenských železiární.

Medzi popredné úlohy na úseku investičnej výstavby zaraďuje sa ďalej riešenie problémov znižovania rozostavanosti a v súlade s tým aj zvyšovanie efektívnosti investičnej výstavby a zaisteniu projektovej, výrobnéj a materiálovej pripravenosti bytovej výstavby na rok 1963 a na rok 1964.

V priemysle sa činnosť Slovenskej národnej rady, najmä Slovenskej plánovacej komisie sústreďuje hlavne na kontrolu rozpisu plánu na podniky a na utváranie predpokladov pre rovno-

merné zabezpečovanie úloh. Opatrenia na pomoc plnenia plánu v priemysle sa budú robiť najmä v súvislosti s pravidelnými rozborami plnenia plánu v Predsedníctve Slovenskej národnej rady. Pritom sa bude osobitný zreteľ brať na plnenie kvalitatívnych ukazovateľov plánu.

Na úseku školstva sa zameriava práca orgánov Slovenskej národnej rady predovšetkým na zaistovanie úloh komunistickej výchovy, rozvoja vzdelanosti a odbornej kvalifikácie pracujúcich, ako aj na rozvoj vedy, techniky a kultúry. Osobitné miesto pritom zaujímajú riešenie problémov ďalšieho zaškolenia mládeže a zvýšenia úrovne prípravy kvalifikovaných kádrov osobitne v poľnohospodárskom školstve a v príprave odborníkov pre ďalšie prioritné úseky.

Na úseku zdravotníctva sa pozornosť sústreďuje na ďalšie skvalitnenie zdravotníckej starostlivosti o pracujúcich priamo na pracoviskách, najmä v kľúčových priemyselných a poľnohospodárskych závodoch a na zvýšenie zdravotnej starostlivosti o mladú generáciu.

Vo finančnej oblasti sa úlohy zameriavajú na pomoc pri zaistovaní rozpočtov národných výborov a finančných plánov nimi riadených podnikov, na využitie komplexných rozborov na úseku národných výborov a na prehĺbenie ich riadiacej a kontrolnej činnosti v úsekoch, ktoré riadia.

Súdružky a súdruhovia poslanci!

To je v podstate stručná charakteristika zamerania práce Slovenskej národnej rady a jej orgánov v prvom polroku 1963, ako je premietnutá v konkrétnych úlohách plánu Slovenskej národnej rady, Predsedníctva SNR a komisií SNR na toto obdobie.

Pôjde teraz o to, aby všetky orgány Slovenskej národnej rady, celá Slovenská národná rada, všetci jej poslanci a pracovníci aparátu vynaložili maximálne úsilie na dôsledné plnenie našich úloh pri uskutočňovaní uznesení XII. sjazdu Komunistickej strany Československa. (Potlesk.)

Predseda Lenárt:

Má niekto dotazy, prípadne pripomienky k prednesenej zpráve a k návrhu plánu hlavných úloh Slovenskej národnej rady na I. polrok 1963? Návrh plánu ste dostali písomne.

(Nikto.)

Keďže pripomienok niet, dávam o návrhu plánu hlavných úloh Slovenskej národnej rady na I. polrok 1963 hlasovať.

Kto súhlasí s návrhom, nech zdvihne ruku!

(Hlasovanie).

Je niekto proti?

(Nikto.)

Zdržal sa niekto hlasovania?

(Nikto.)

Zisťujem, že Slovenská národná rada návrh plánu hlavných úloh Slovenskej národnej rady na I. polrok 1963 jednomyselne schválila.

Nasleduje druhý bod programu, ktorým je

zpráva Mandátovej komisie o overení platnosti voľby poslancov Slovenskej národnej rady Antona Ťažkého a dr. Mateja Lúčana.

Zpravodajcom je predseda komisie poslanec **Vojtech Daubner**.

Dávam mu slovo.

Zpravodajca Daubner:

Vážená Slovenská národná rada!

Mandátová komisia Slovenskej národnej rady na dnešnej svojej schôdzke ma poverila, aby som vám podal zpravu o preskúmaní platnosti volieb novozvolených poslancov Slovenskej národnej rady súdruhov Antona Ťažkého a dr. Mateja Lúčana.

Predsedníctvo Slovenskej národnej rady svojimi uzneseniami z 29. septembra 1962 a z 25. októbra 1962 určilo, aby sa dňa 9. decembra 1962 konali doplňovacie voľby do Slovenskej národnej rady vo volebnom obvode č. 72 — Sabinov a dňa 13. januára 1963 vo volebnom obvode č. 23 — Nitra. V týchto doplňovacích voľbách bol vo volebnom obvode č. 72 — Sabinov zvolený za poslanca Slovenskej národnej rady súdruh Anton Ťažký a vo volebnom obvode č. 23 — Nitra súdruh dr. Matej Lúčan.

Mandátovej komisii Slovenskej národnej rady boli predložené na preskúmanie doklady týkajúce sa týchto doplňovacích volieb, a to písomné vyhlásenia kandidátov, že kandidatúru prijímajú, zápisnice obvodných volebných komisií o registrácii kandidátov za poslancov SNR, zápisnice obvodných volebných komisií o spo-

čítaní hlasov a zápisnice Slovenskej volebnej komisie pre doplňovacie voľby o zhodnotení priebehu a výsledkov týchto volieb a o registrácii nových poslancov SNR Slovenskou volebnou komisiou pre doplňovacie voľby.

Po preskúmaní týchto dokladov Mandátová komisia Slovenskej národnej rady zistila, že voľby v oboch uvedených volebných obvodoch boli vykonané v plnom súlade s ustanoveniami zákona o voľbách do Slovenskej národnej rady.

Na voľbách vo volebnom obvode č. 72 — Sabinov sa zúčastnilo 28 609 voličov z počtu 28 618 voličov zapísaných do volebných zoznamov. Za kandidáta odovzdalo svoje hlasy 99,97 % voličov.

Na voľbách vo volebnom obvode č. 23 — Nitra sa zúčastnilo 34 605 voličov z počtu 34 757 voličov zapísaných do volebných zoznamov. Za kandidáta odovzdalo svoje hlasy 99,99 % voličov.

Manifestačný ráz volieb a veľká účasť voličov na nich je ďalším dôkazom dôvery, ktorú ľud prejavuje voči socialistickému zriadeniu, politike Komunistickej strany Československa a zvoleným kandidátom.

Mandátová komisia Slovenskej národnej rady preto odporúča Slovenskej národnej rade, aby prijala toto uznesenie:

Slovenská národná rada na základe zprávy Mandátovej komisie Slovenskej národnej rady zisťuje, že doplňovacie voľby poslancov SNR Antona Ť a ž k é h o a dr. Mateja L ú č a n a boli vykonané v súlade so zákonnými predpismi.

Preto podľa článku 79 Ústavy a podľa § 49 zákona SNR č. 7/1954 Zb. SNR v znení zákonov SNR č. 38/1960 Zb. a č. 31/1961 Zb. overuje platnosť volieb Antona Ť a ž k é h o a dr. Mateja L ú č a n a za poslancov Slovenskej národnej rady.

Predseda Lenárt:

Hlási sa niekto o slovo, alebo má niekto zo súdruhov poslancov dotazy, prípadne pripomienky k prednesenej zpráve?

(Neboli.)

Keďže sa o slovo nikto nehlási, budeme hlasovať o návrhu Mandátovej komisie, aby Slovenská národná rada overila platnosť voľby poslancov Antona Ť a ž k é h o a dr. Mateja L ú č a n a.

Kto súhlasí s návrhom, nech zdvihne ruku!

(Hlasovanie).

Je niekto proti?

(Nikto.)

Zdržal sa niekto hlasovania?

(Nikto.)

Zisťujem, že Slovenská národná rada voľbu poslancov Antona Ťažkého a dr. Mateja Lúčana overila.

Poslanci Anton Ťažký a dr. Matej Lúčan sú na dnešnej schôdzke prítomní. Podľa článku 80 Ústavy zložia poslanecký sľub, a to tak, že sľub bude prečítaný a súdruhovia poslanci ho vykonajú podaním ruky a slovom „Sľubujem“.

Žiadam poslancov Antona Ťažkého a dr. Mateja Lúčana, aby pristúpili ku mne na vykonanie sľubu a aby bol prečítaný text sľubu.

(Pracovník aparátu Slovenskej národnej rady súdruh Ilčík číta):

„Sľubujem na svoju česť a svedomie, že budem verný Česko-slovenskej socialistickej republike, veci socializmu a odkazu Slovenského národného povstania. Budem dbať na vôľu a záujmy ľudu, spravovať sa Ústavou a ostatnými zákonmi republiky a pracovať pre to, aby sa zákony uvádzali do života.“

(Poslanci Anton Ťažký a dr. Matej Lúčan pristupujú k predsedovi SNR a podaním ruky a slovom „Sľubujem!“ skladajú sľub.)

Predseda Lenárt:

Nasleduje tretí bod programu, ktorým je

návrh Predsedníctva SNR na zmeny v zložení Predsedníctva a komisií Slovenskej národnej rady.

Prosím podpredsedu Slovenskej národnej rady súdruha Ľudovíta Benadu, aby predniesol návrh Predsedníctva.

Podpredseda Benada:

Vážená Slovenská národná rada!

Poslanec SNR súdruh Vasil Biľak požiadal o uvoľnenie z funkcie podpredsedu a člena Predsedníctva SNR, povereníka SNR pre školstvo a kultúru a predsedu Komisie SNR pre školstvo a kultúru, pretože na sjazde KSS v novembri 1962 bol zvolený za tajomníka Ústredného výboru Komunistickej strany Slovenska.

Ďalej poslanec SNR súdruh inž. Samuel Takáč požiadal o uvoľ-

nenie z funkcie člena Predsedníctva SNR, povereníka SNR pre výstavbu a predsedu Komisie SNR pre výstavbu, pretože rozhodnutím prezidenta republiky z 5. januára 1963 bol menovaný ministrom a poverený vedením Ministerstva výstavby.

Nové významné funkcie, ktorými súdruhovia Biľak a Takáč boli poverení, neumožňujú im vykonávať aj naďalej ich doterajšie funkcie v orgánoch Slovenskej národnej rady.

Predsedníctvo SNR preto odporúča Slovenskej národnej rade žiadosti súdruhov Vasilu Biľaka a inž. Samuela Takáča vyhovieť.

Predseda Lenárt:

Súdružky poslankyne, súdruhovia poslanci!

Počuli ste návrh Predsedníctva Slovenskej národnej rady.

Hlási sa niekto k tomuto návrhu o slovo, sú pripomienky k návrhu?

(Neboli.)

Pripomienok niet.

Pristúpime teda k hlasovaniu.

Kto súhlasí s návrhom na uvoľnenie súdruhov Vasilu Biľaka a ministra výstavby inž. Samuela Takáča z funkcií uvedených v návrhu Predsedníctva, nech zdvihne ruku!

(Hlasovanie).

Je niekto proti?

(Nikto.)

Zdržal sa niekto hlasovania?

(Nikto.)

Zisťujem, že Slovenská národná rada návrh jednomyseľne schválila.

Súdružky a súdruhovia poslanci!

Dovoľte, aby som v mene Slovenskej národnej rady čo najúprimnejšie poďakoval tajomníkovi ÚV KSS súdruhovi Vasilovi Biľakovi a ministrovi výstavby súdruhovi inž. Samuelovi Takáčovi za ich neúnavnú a obetavú prácu, ktorú v doterajších funkciách v orgánoch Slovenskej národnej rady vykonali a želal

im mnoho úspechov pri plnení úloh v ich nových významných funkciách. (*Potlesk.*)

Prosím podpredsedu Slovenskej národnej rady súdruha Eudovíta Benadu, aby predniesol

návrh Predsedníctva SNR na voľbu člena Predsedníctva SNR, povereníka SNR pre školstvo a kultúru a predsedu Komisie SNR pre školstvo a kultúru.

Podpredseda Benada:

Súdružky a súdruhovia!

Predsedníctvo Slovenskej národnej rady sa ďalej uznieslo navrhnúť Slovenskej národnej rade, aby na dnešnej schôdzke zvolila za člena Predsedníctva SNR, povereníka SNR a predsedu Komisie SNR pre školstvo a kultúru poslanca súdruha dr. Mateja Lúča.

Predseda Lenárt:

Počuli ste návrh Predsedníctva Slovenskej národnej rady.

Hlásí sa niekto k tomuto návrhu o slovo, sú pripomienky k návrhu, alebo má niekto iný návrh?

(*Neboli.*)

Pripomienok niet.

Pristúpime k hlasovaniu.

Kto súhlasí s tým, aby poslanec dr. Matej Lúča bol zvolený za člena Predsedníctva SNR, povereníka SNR pre školstvo a kultúru a za predsedu Komisie SNR pre školstvo a kultúru?

(*Hlasovanie.*)

Je niekto proti?

(*Nikto.*)

Zdržal sa niekto hlasovania?

(*Nikto.*)

Zisťujem, že Slovenská národná rada za člena Predsedníctva SNR, povereníka SNR pre školstvo a kultúru a za predsedu Komisie SNR pre školstvo a kultúru jednomyseľne zvolila poslanca dr. Mateja Lúča. (*Potlesk.*)

Prosím súdruha povereníka, aby zaujal svoje miesto v predsedníctve.

Súdružky a súdruhovia poslanci!

Bol vám rozdáný

návrh Predsedníctva Slovenskej národnej rady na niektoré zmeny v zložení komisií Slovenskej národnej rady ako tlač 29.

Hlásí sa k tomuto návrhu niekto o slovo, sú pripomienky k návrhu, alebo má niekto iný návrh?

(Neboli.)

Pripomienok niet, pristúpime teda k hlasovaniu.

Kto súhlasí s návrhom Predsedníctva Slovenskej národnej rady na zmeny v zložení komisií Slovenskej národnej rady, nech zdvihne ruku!

(Hlasovanie.)

Je niekto proti?

(Nikto.)

Zdržal sa niekto hlasovania?

(Nikto.)

Zisťujem, že Slovenská národná rada zmeny v zložení komisií Slovenskej národnej rady **jednomyseľne schválila.**

Vážená Slovenská národná rada!

Teraz prikráčime k š t v r t é m u bodu nášho rokovania, ktorým je

zpráva podpredsedu Slovenskej národnej rady a predsedu Slovenskej plánovacej komisie Michala Sabolčíka o úlohách rozvoja hospodárstva Slovenska v roku 1963 v rámci vládou schváleného štátneho plánu.

Prosím súdruha podpredsedu, aby sa ujal slova.

Podpredseda Sabolčík:

Vážená Slovenská národná rada,

súdruhovia poslanci!

Vláda i Národné zhromaždenie prerokovali hlavné úlohy plánu na rok 1963 a vytýčili cesty a smery ich zabezpečovania. Otázka-

mi rozvoja hospodárstva na Slovensku sa zaoberal v polovici januára aj ÚV KSS. Predmetom dnešného rokovania plenárneho zasadnutia Slovenskej národnej rady je oboznámiť sa so základnými úlohami tohoročného plánu na Slovensku a vyvodiť z toho závery pre našu prácu. Ďalej sa oboznámiť s niektorými direktívami na zlepšenie riadenia hospodárstva, ktoré vyplývajú zo záverov XII. sjazdu KSČ a prijať opatrenia na splnenie úloh.

Plán na rok 1963 v súlade s uznesením XII. sjazdu KSČ je výrazom úsilia o obnovu proporcionality rozvoja národného hospodárstva postupným odstraňovaním vzniklých disproporcií. Tento rok má sa stať obdobím konsolidácie hospodárstva, čo je nevyhnutným predpokladom prípravy 7-ročného plánu. Toto úsilie charakterizuje prechod k intenzívnemu využívaniu zdrojov, prechod k vyššej efektívnosti.

Rozvoj nášho hospodárstva ovplyvnil v posledných rokoch rad závažných nedostatkov, ktoré viedli k neúmernému napätiu medzi zdrojmi a potrebami. Najvýraznejšie sa spomenuté nedostatky prejavili v zaistovaní hospodárstva kovmi, predovšetkým válcovaným materiálom. Hutnícky priemysel niekoľko rokov nedosahuje plánom predpokladanú úroveň výroby, najmä v požadovanej sortimentnej skladbe. To sa, pravda, nepriaznivo odzrkadlilo v nadväzujúcich odvetviach, zvlášť v strojárstve a v konečnom dôsledku v investičnej výstavbe. Pre omeškanie dodávok strojov a zariadení neuviedol sa v plánovaných termínoch rad dôležitých kapacít do prevádzky. Takto vzniklé schodky produkcie zhoršovali celkovú situáciu a ďalej zvyšovali napätosť v uspokojovaní potrieb hospodárstva.

Rozvoj národného hospodárstva ďalej sťažoval vývoj v poľnohospodárstve. Nedostatky v poľnohospodárskej výrobe označil XII. sjazd KSČ za jednu zo základných príčin našich súčasných ťažkostí. Poľnohospodárstvo v posledných rokoch nielen neplnilo plánované úlohy, ale došlo dokonca k istému poklesu celkovej produkcie.

Tieto skutočnosti sa negatívne prejavili v zahraničnom obchode. Sústavne sme museli dovážať viac potravín, a tak aj napriek zvýšenému vývozu strojov a zariadení zhoršila sa naša platobná bilancia voči kapitalistickým štátom.

Situáciu v národnom hospodárstve sťažilo najmä hlboké neplnenie úloh v minulom roku. Takýto vývin bol aj v hospodárstve na Slovensku. Prvý raz za posledné roky sa nespĺnila priemyselná výroba, keď najviac zaostalo ťažké strojárstvo a podniky potravinárskeho priemyslu. Poľnohospodárska výroba nedosiahla ani úroveň roku 1961, a to hlavne v rastlinnej výrobe. To ne-

priaznivo ovplyvňuje krmovinovú základňu. Podstatne sa spomalilo tempo investičnej výstavby, hlavne zaostalo dokončovanie priemyselných stavieb.

Na všetky tieto skutočnosti bolo treba plne brať zreteľ, aj pri tvorbe plánu na rok 1963. Bola to aj jedna z príčin, že vypracovanie plánu sa oproti pôvodným predpokladom oddialilo a že plán sa zostavoval odlišným spôsobom ako v minulých rokoch. Vláda priamo organizovala a koordinovala plánovacie práce a priamo riešila problémy jednotlivých odvetví. Takýto postup viedol k intenzívnejšiemu zapojeniu riadiacich orgánov do plánovacích prác a k ich lepšej súdružskej spolupráci.

Aké sú charakteristické črty tohoročného plánu na Slovensku?

Rozvoj vo všetkých odvetviach bude naďalej rýchlejší ako celostátne, i keď celkové tempo sa v porovnaní s minulými rokmi spomaľuje. Priemyselná výroba na Slovensku má vzrásť o 2,3 %, investičná výstavba takmer o 2 %, zamestnanosť v socialistickom sektore sa má zvýšiť o vyše 22 tisíc osôb, poľnohospodárska výroba má vzrásť zhruba o 13 %.

Aj pri pomalšom tempe rozvoja sa na Slovensku dosiahne vysoká úroveň hospodárstva. Aký vysoký stupeň to je, vidieť z niekoľko základných porovnaní. Napríklad priemyselná výroba bude takmer 6,4 násobne vyššia ako bola v roku 1948. Pritom výroba elektriny dosiahne 4,9 miliardy kWh oproti 837 miliónom v roku 1948, ťažba uhlia i lignitu 3980 tisíc ton oproti 724 tisíc ton, chladničiek 220 tisíc kusov oproti 7,5 tisíc kusov, cementu 2,3 miliónov ton oproti pol milióna ton, umelých hnojív 100 tisíc ton oproti 9 tisíc ton v roku 1948. Pritom priemysel na Slovensku bude zvyšovať výrobu takých výrobkov, ktoré sa tu predtým nevyrábali; vyrobí sa 160 tisíc televíznych prijímačov, 137 tisíc práčok, 32 tisíc ton plastických hmôt, 45 lokomotív, a ďalšie výrobky.

Objem investičnej výstavby bude 12 miliard, čo je zhruba toľko ako za 3 roky v prvej päťročnici. V socialistickom sektore hospodárstva na Slovensku bude v tomto roku pracovať 1.150 tisíc osôb, kým v roku 1948 pracovalo tu 480 tisíc. Týchto niekoľko údajov ukazuje na vyspelosť hospodárstva na Slovensku a na jeho stále rastúci podiel na uspokojovaní potrieb celej republiky.

V súvislosti s plánom na rok 1963 pripravujú sa ešte niektoré ďalšie opatrenia, ktoré umožnia riešiť viaceré naliehavé otázky v priemysle. Osobitne starostlivo sa skúmajú možnosti zvýšenia strojárskej výroby. Za tým cieľom uložila vláda podpredsedovi súdruhov Pillerovi, aby v spolupráci so strojárskymi ministra-

mi, Štátnou plánovacou komisiou a slovenskými národnými orgánmi pripravil návrh konkrétnych opatrení.

Druhou základnou črtou tohoročného plánu je úsilie o zlepšenie kvalitatívnych stránok rozvoja, o dosiahnutie obratu v zabezpečovaní jeho efektívnosti. Ide hlavne o štrukturálne zmeny v hospodárstve. V priemysle aj pri spomalení tempa rozvoja rýchlo rastú tie odvetvia, ktoré prinášajú väčšie zdroje surovín a utvárajú podmienky pre rast spoločenskej produktivity práce. Tak chemický priemysel vzrastie o 10,6 %, ťažba uhlia o 7 %, magnezitový priemysel asi o 8 %. K najvýraznejším štrukturálnym zmenám v priemysle dochádza tým, že maximálne sa bude rozvíjať výroba, ktorá je pre národné hospodárstvo najpotrebnejšia, ako výroba vagónov, regulačných a meracích prístrojov i ďalších prácnych výrobkov málo náročných na materiál.

V poľnohospodárstve sa má dosiahnuť podstatné zvýšenie rastlinnej výroby na dosiahnutie súladu s rozvojom živočíšnej výroby. Pritom tu ide hlavne o posilnenie krmovínovej základne ako rozhodujúceho predpokladu pre rast úžitkovosti hospodárskych zvierat.

Kvalitatívnou zmenou v investičnej výstavbe je orientácia na rozhodujúce kapacity a na dokončovanie stavieb, aby dávali čo najskôr úžitok tie hodnoty, na ktoré sa už vynaložila práca.

Tvorbu tohoročného plánu charakterizovalo na všetkých úsekoch úsilie počítať len s tými zdrojmi, ktoré už sú v jednotlivých odvetviach známe. Inak povedané, úlohy sa v čo najširšom rozsahu opierajú o vzájomné dohody medzi odberateľmi a dodávateľmi. Takto plán ponecháva značný priestor pre mobilizáciu ďalších zdrojov, ktoré nevyhnutne vyplynú z iniciatívy pracujúcich pri vypracúvaní podnikových plánov v priebehu I. štvrťroka. Pracujúci, o ktorých iniciatíve sa denne presviedčame, iste nájdu na svojich pracoviskách ďalšie zdroje, ktoré nám pomôžu zlepšiť úlohy plánu v tomto roku.

Súdruhovia poslanci,

k realizácii tohoročných úloh plánu sme prišli za veľmi obťažných podmienok spôsobených mimoriadne tuhou zimou sprevádzanou vetrovými a snéhovými kalamitami, ktoré zasiahli celú Európu. To nepriaznivo ovplyvnilo plnenie úloh niektorých odvetví najmä v železničnej doprave, energetike, stavebníctve a v zásobovaní hospodárstva a obyvateľstva uhlím.

Z hľadiska súčasnej situácie si prvoradá pozornosť vyžaduje železničná doprava a to nielen u železničiarov a prepravcov, ale

aj u všetkého obyvateľstva. Bolo nevyhnutné na prechodný čas podstatne obmedziť i osobnú prepravu, predovšetkým na hlavných tratiach. Veď pri sťažených podmienkach Bratislavská a Košická správa dráhy splnili plán nákladky v januári podľa predbežných výsledkov na nie celých 72 % a prepravili o 2,5 miliónov ton tovaru menej. Naši občania správne pochopili opatrenia, ktorými sa prednostne zabezpečuje preprava tovarov, keď pre tuhé mrazy zataženost nákladných vlakov bolo potrebné znížiť o 20 %. I napriek tomu sa grafikón nákladky dopravy plní zhruba len na 65 %.

Pritom treba podčiarknuť, že i tieto výsledky bolo možné dosiahnuť len za zvlášť veľkého pracovného úsilia zo strany železničiarov, podnikov a obyvateľstva. Veľmi príkladnú obetavosť preukázal napríklad rušňovodič Pavol D u r s k ý z lokomotívneho depa Spišská Nová Ves, keď doviezol náklad do cieľovej stanice, pričom bol na rušni plných 33 hodín. Zložitá situácia, za ktorej treba zabezpečiť nepretržitú prevádzku železničnej dopravy, vyžaduje i zvýšenú starostlivosť o technický stav zariadení a tratí. I v tomto smere treba vyzdvihnúť súdruha K o z á r a, ktorý na trati Spišské Vlachy—Spišská Nová Ves v úseku Markušovce zistil lom koľaje, zastavil rýchlik, a tak zabránil veľkej nehode. Takýchto príkladov by bolo možné uviesť celý rad. Spomenieme ešte kolektív dištancie cznamovacích a zabezpečovacích zariadení v Bratislave, ďalej kolektívy vozňového úseku Bratislava-Východná stanica a lokomotívnych dep Bratislava-Východná stanica a Leopoldov. Na to, aby železnica zvládla najmä prepravu uhlia, aby sa zrýchlila vykládka a pristavovanie vagónov, nestačí len obetavá práca jednotlivcov, prípadne niektorých kolektívov, ale na celom fronte treba výdatne pomôcť železničnej doprave, a to zo strany verejnej a závodnej automobilovej dopravy podnikov, národných výborov a všetkého obyvateľstva.

Na základe výzvy ÚV KSČ a vlády urobil celý rad závodov a podnikov potrebné opatrenia na pomoc doprave. Už v prvých dňoch sa ukázali niektoré pozitívne výsledky, napríklad v Chemických závodoch Juraša Dimitrova, v Uhoľných skladoch Bratislava; pomocou brigádnikov z iných pracovísk podniku sa vedía vyrovnáť s vykladacími a nakladacími prácami a aj iným spôsobom iniciatívne pomáhajú železnici. Pri nakládke a vykládke v Čiernej nad Tisou zvlášť obetavo pracovali brigády vojska, pracovníci Československej plavby dunajskej, Inžinierskych stavieb z Košíc a Východoslovenských železiární. Takýto prístup by sa vyžadoval od všetkých tých podnikov, ktoré vagóny predržujú a sťažujú tak plynulosť prepravy.

Takáto pomoc prispeje iste aj k zlepšeniu prísunu paliva pre hospodárstvo a obyvateľstvo. Všetci iste dobre poznáte situáciu v niektorých našich okresoch a mestách. Predsedníctvo Slovenskej národnej rady v spolupráci s uhlozbytní a dopravou vykonalo a aj naďalej vykonáva celý rad operatívnych zásahov na zabezpečenie prísunu uhlia do najviac ohrozených miest a oblastí.

Ťažisko riešenia problémov v palive za danej situácie je však v pružnej a cieľavedomej práci národných výborov a v disciplíne a uvedomelosti všetkých občanov. Je potrebné, aby palivové komisie získali dokonalý prehľad o zásobách paliva vo svojom okrese, prisne ich obhospodarovali a operatívne robili presuny medzi jednotlivými veľkospotrebitelmi a závodmi na najviac ohrozené úseky. Prítom v súčasnom období treba v maximálnej miere organizovať ťažbu a spracovanie palivového dreva z lesov všade tam, kde to prírodné podmienky dovoľujú.

V súvislosti so situáciou v palivách musíme vysloviť vďaka baníkom v Cígli, Novákoch a v Modrom Kameni, ktorí prispeli k tomu, že sa v januári ťažba uhlia a lignitu na Slovensku prekročila oproti plánu o 18,3 tisíc ton, a splnili tak už značnú časť záväzku, ktorý si dali na I. štvrtrok, vyťažiť nadplán 27 tisíc ton uhlia a lignitu. Posledné obdobie ukazuje, že do tohto úsilia sa v čo najkratšom čase plne zapoja i v Bani Handlová, ktorá tiež postupne znižuje svoje schodky.

Pravda, to je len jedna časť problému. Ide najmä o to, aby sa vyťažené uhlie čo najskôr dostalo tam, kde ho najnutnejšie potrebujeme.

Nepriaznivé počasie malo dôsledky aj na výrobu elektrickej energie a vyžiadalo si v januári ďalej sprísniť regulačné opatrenia v spotrebe. Okrem ťažkostí pri zvládnutí vykládky zamrznutého uhlia v tepelných elektrárnach na súčasnú situáciu v energetike nepriaznivo pôsobí sústavné zamrzanie vodných zdrojov a utváranie zápch navrstvením väčších ľadových kryh na vtokových kanáloch vodných elektrární. V tomto smere najvážnejšia situácia pre najbližšie obdobie vzniká na Oravskej priehrade, kde stav vody poklesol natoľko, že hrozí nielen odstavenie elektrárne na tejto priehrade, ale aj zníženie pohotového výkonu celej vážskej kaskády.

Táto situácia ukazuje, že musíme aj naďalej počítať s ťažkosťami v zásobovaní hospodárstva elektrickou energiou. To vyžaduje trvale dodržiavať prísnu disciplínu v odbere elektriny od všetkých spotrebiteľov.

Zložité podmienky, ktoré sa utvorili najmä v zásobovaní uhlím

a elektrinou, narušili normálny chod i v niektorých priemyselných podnikoch, ako napríklad v Slovnafte, cementárňach, magnezitových závodoch, v niektorých celulózkach, v Gumárňach 1. mája a v ďalších podnikoch. Aj keď sa pracujúci stretávajú s mimoriadnymi ťažkosťami pri zvládnutí tejto situácie, sme presvedčení, že vynaložia všetko úsilie, aby sa dôsledky na výrobu čo najviac zmiernili a čo najskôr odstránili. Takéto úsilie už prinieslo svoje výsledky napríklad v Chemku Strážske, Východoslovenskom kombináte v Hencovciach, Chemických závodoch Juraja Dimitrova v Bratislave i v ďalších. Ide o to, aby sa okruh týchto podnikov stále rozširoval.

Na základe výzvy ÚV KSČ sa organizujú brigádnické výpomoci najviac ohrozeným úsekom, nedelňé smeny; pracujúci ukázali veľkú disciplínu a obetavosť pri úpravách pracovného času, presunov smien a podobne. Vďaka obetavosti našich pracujúcich sa nám darí dôsledky nepriaznivých povetnostných podmienok v mnohých smeroch zmiernovať.

Napriek tomu, že v porovnaní s minulými rokmi príprava na práce v zime bola vcelku lepšia, mimoriadne nepriaznivé povetnostné podmienky podstatne obmedzili vykonávanie stavebných prác, hlavne zemných a betonárskych, v krytých objektoch plynulý postup prác narušoval nedostatok paliva a elektrickej energie. Takto stavebné podniky riadené Ministerstvom výstavby a krajskými združeniami stavebníctva splnili januárové úlohy len na 71,1 % a schodok dosiahol 92 miliónov korún. Najväčší podiel na ňom majú krajské združenia stavebníctva v Západoslovenskom kraji 22 miliónov korún, v Stredoslovenskom 16 miliónov korún a vo Východoslovenskom 17 miliónov korún. Postihlo to prirodzene i postup prác na dôležitých stavbách, ako napríklad na Východoslovenských železniarňach, Slovnafte, Dusíkární v Šali, lanárni a drôtovni v Hlohovci a podobne.

Schodok stavebných podnikov je zaiste veľký, avšak úlohy určené na rok 1963 stavebným podnikom i napriek ich náročnosti dovoľujú dobehnúť zameškané. Je preto potrebné mobilizovať všetky sily, a to najmä organizovaním združených záväzkov pracujúcich, vypracovaním harmonogramov na jednotlivých stavbách, stavebných správach a podnikoch na urýchlenu likvidáciu schodkov. Situácia vyžaduje, aby sa plnenie prijatých opatrení pravidelne hodnotilo a aby sa operatívnymi krokmi odstraňovali prípadné nedostatky.

V poľnohospodárstve sa oproti minulému roku vcelku zlepšil nákup mäsa. Naďalej však zaostáva nákup mlieka a vajec. Nákup mlieka sa neplní v Západoslovenskom a Stredoslovenskom kraji

a nákup vajec vo všetkých slovenských krajoch. Aj keď v niektorých oblastiach treba prekonávať mnohé ťažkosti súvisiace s plynulým a pravidelným zvozom nakupovaných produktov, úsilie treba zamerať hlavne na zlepšenie organizátorskej práce, kde ešte v mnohých okresoch pokračujú minuloročné nedostatky.

Súdruhovia, poslanci,

na čom teda predovšetkým záleží splnenie a aj prekročenie úloh tohoročného plánu a v akom smere musíme aj my hlavne zamerať svoju pozornosť.

Je to na prvom mieste poľnohospodárstvo. XII. sjazd KSČ pokladá v súčasnom období za hlavnú úlohu celej našej spoločnosti rozvoj poľnohospodárskej výroby, bez podstatného vzostupu po ktorej nemožno zabezpečiť ani proporcionálny vývoj národného hospodárstva, ani zvýšenie životnej úrovne ľudu.

Treba predovšetkým zdôrazniť, že aj pri vysokom tempe vzrastu poľnohospodárskej výroby sú stanovené úlohy reálne. Vysoký rest výroby vyplýva predovšetkým z hlbokého neplnenia plánu v minulom roku. Plánovanú úroveň hektárových výnosov kukurice na siláž i na zrno, cukrovej repy, zemiakov a ďalších plodín, ako aj plánovanú úžitkovosť hospodárskych zvierat sme už na Slovensku v predchádzajúcich rokoch dosiahli. Hektárové výnosy jačmeňa 22,3 q sme dosiahli v roku 1960, cukrovky 275,5 q v roku 1957–1960, zemiakov 120 q v roku 1956 a 1957. Treba tiež spomenúť, že naše popredné JRD tieto výnosy sústavne vysoko prekračujú.

Práve dosiahnutie zásadného obratu v starostlivosti o pestovanie kukurice je kľúčovou otázkou krmovínovej základne Západoslovenského a južných častí Východoslovenského kraja. Tak isto náročnou úlohou je zvýšenie starostlivosti o pestovanie zemiakov a trávnych porastov v Stredoslovenskom a v severných okresoch Východoslovenského kraja. Dosiahnuť konsolidáciu v poľnohospodárskej výrobe si vyžaduje urobiť všetko pre upevnenie krmovínovej základne, a tak dosiahnuť súlad medzi rozvojom rastlinnej a živočišnej výroby.

V súvislosti s úlohami v rastlinnej výrobe treba sa nám zaoberať otázkou výroby zeleniny. Musíme si priznať, že pestovanie zeleniny sa ešte na mnohých miestach podceňuje. Ako inak možno zdôvodniť, že pociťujeme stále nedostatky aj bežných druhov zeleniny, ako sú cibuľa, cesnak, kapusta a podobne, a preto chýbajúce množstvá musíme dovážať. Touto otázkou sa zaoberal ÚV KSS v septembri 1962 a uložil zabezpečiť sebestačnosť v krytí potreby neskorej zeleniny v krajoch a okresoch už v tomto roku. Naliehavosť uskutočniť túto úlohu je o to väč-

šia, že sa podstatne obmedzilo zásobovanie prostredníctvom voľného trhu.

V živočíšnej výrobe bude hlavnou úlohou prekonať nepriaznivé dôsledky krmovínovej základne na stavy a úžitkovosť hospodárskych zvierat čo najhospodárnejším využitím krmovín. Osobitne náročné bude zaistiť plánované stavy kráv a s tým súvisiace úlohy, najmä odchov mladých zvierat a nákup mlieka.

V roku 1962 došlo k ďalšiemu zhoršeniu štruktúry stáda hovädzieho dobytku, keď sa nepodarilo zastaviť pokles stavov kráv. Ich počet bol oproti začiatku roku 1962 nižší takmer o 18 tisíc kusov. Pritom sa ďalej zhoršila úžitkovosť, keď dojivosť kráv — 1560 litrov — bola najnižšia za posledných 6 rokov.

Splniť tohoročné úlohy v rozvoji živočíšnej výroby si vyžaduje starať sa predovšetkým o dobré prezimovanie dobytku, o udržanie takej jeho kondície, aby sa dosiahla plynulá reprodukcia stáda. Veľmi obozretne preto treba postupovať vo vyradovaní kráv na jatočné účely, ktoré nesmie prekročiť zhruba 15 % z tohoročných počiatkových stavov. Z tohto hľadiska treba vykonať potrebné opatrenia čo najrýchlejšie v každom okrese zvlášť Západoslovenského a Stredoslovenského kraja. Výsledky za január totiž ukazujú, že na celkovom nákupe hovädzieho dobytku sa vo veľkej miere podieľali vyradené kravy. Na bitúnky sa dodalo takmer 13 tisíc kusov kráv, kým v januári minulého roku to bolo len necelých 10 tisíc kusov.

Súbežne so starostlivosťou o postupné zvyšovanie stavov kráv sa musí klásť zvýšený dôraz na rast dojivosti, aby sme aj pri súčasných stavoch kráv vedeli zaistiť plánovanú výrobu a nákup mlieka.

V súvislosti s náročnými úlohami v poľnohospodárstve je potrebné zdôrazniť, že sa utvárajú lepšie materiálové predpoklady ako v minulých rokoch. Toto zlepšenie sa prejavuje vo zvýšení dodávok umelých hnojív takmer o 10 % z našej výroby i z dovozu, vo vyššom dovoze živočíšnych kŕmnych múčok, ako aj ochranných chemických prostriedkov. Nemalou mierou príspeje aj rozsiahle zúrodnenie pôdy, ktoré sme vykonali v minulých rokoch. Podrobnejšie sa s týmito úlohami zoznámite z referátu súdruha **Lenárta**.

Celkove by som chcel podčiarknuť, že poľnohospodárstvu poskytujeme všetko, čo nám naše súčasné možnosti dovoľujú. Ústredný výbor KSČ i vláda orientujú pracujúcich vo všetkých odvetviach na pomoc poľnohospodárstvu, na zlepšenie materiálových, technických a kádrových podmienok v poľnohospodárstve; podnikajú sa zásadné kroky, aby materiálne zaistenie poľ-

nohospodárstva do roku 1970 sa splnilo podľa direktív XII. sjazdu strany.

Zabezpečenie materiálových prostriedkov pre mechanizáciu a chemizáciu poľnohospodárstva je nesporne významným činiteľom pre dosiahnutie stanovených cieľov na tomto úseku. Musíme však mať stále na pamäti, že o všetkom rozhodujú ľudia, a toto dvojnásobne platí v poľnohospodárstve. Poučili nás o tom mnohé príklady, keď v naprosto rovnakých podmienkach dosahujú jednotlivé poľnohospodárske závody úplne rozdielne výsledky. Nemožno pripustiť, aby sa opakovali také prípady, aby časť úrody zostala na poli a tam sa zničila, alebo rozkradla, ako tomu bolo v minulom roku.

V tomto roku sa uvedie do života nová organizácia poľnohospodárstva. Skúsenosti nám hovoria, že účinnosť tohto zásadného opatrenia závisí predovšetkým od toho, ako dôsledne sa tieto zásady uvedú do života, aká bude politická a odborná úroveň ľudí, ktorí budú poľnohospodárstvo riadiť. Ústredný výbor strany pri schválení zásad tejto organizácie zdôraznil, že nová sústava riadenia poľnohospodárstva nezbavuje národné výbory zodpovednosti za rozvoj poľnohospodárstva.

Dôležitou našou úlohou bude v úzkej spolupráci so straníckymi orgánmi a národnými výbormi dosiahnuť toho, aby nedošlo k oslabeniu riadiacej činnosti pri uskutočňovaní týchto zásadných opatrení. Správnou organizátorskou prácou musíme dosiahnuť, aby obdobie prípravy kvalitného plánu a potom jeho zabezpečovanie sa vyznačovalo vysokou aktivitou, iniciatívou a vynaliezavosťou všetkých pracujúcich v poľnohospodárskej výrobe.

Druhým základným problémom, ako som už uviedol, bude, dosiahnuť maximálnu mobilizáciu tých zdrojov, ktoré doteraz nedávajú prínos, hoci sa na ne vynaložilo veľa prostriedkov. Ide v podstate o to, čo najrýchlejšie uviesť rozostavané kapacity do prevádzky tak, aby pomohli riešiť práve tie problémy v národnom hospodárstve, ktoré sú najzávažnejšie. Treba zdôrazniť, že práve v surovinových odvetviach, ako je chémia, hutníctvo a palivá, sa má prevažne časť prírastku výroby v roku 1963 dosiahnuť na novouvádzaných kapacitách, respektíve sa majú výstavbou utvárať predpoklady pre podstatný rozvoj v budúcich rokoch.

XII. sjazd strany vo svojich direktívach vytýčil dlhodobé ciele rozvoja nášho národného hospodárstva —, no súčasne vytýčil aj úlohy, ktoré treba bezprostredne riešiť. Z tohto hľadiska treba pristupovať aj k úlohám, ktoré stoja pred nami v rozvoji priemyslu na tento rok.

Základnou požiadavkou XII. sjazdu je obnoviť proporcionalitu medzi hutníckou výrobou a strojárstvom, a to tak v celkovom objeme, ako aj v skladbe metalurgickej produkcie. Rozhodujúci význam v tomto smere bude mať výstavba Východoslovenských železiarní, ktoré umožnia uskutočniť požadovanú zmenu štruktúry hutníckej výroby, a tým i strojárstva a odbremeniť naše hospodárstvo od značných dovozov plechov.

Uskutočňujú sa všetky opatrenia, aby sa výroba koksu, surového železa, ocele a válcovaného materiálu začala koncom roku 1965. Tohoročný postup výstavby je z hľadiska konečného cieľa rozhodujúci. Preto sa v súčasnom období robí vo všetkých strojárskych závodoch zúčastnených na výstavbe Východoslovenských železiarní previerka zabezpečnosti strojných dodávok pre túto našu najdôležitejšiu stavbu, a preto aj osobitný význam má postup stavebných prác na stavenisku.

S postupom výstavby v posledných mesiacoch nemôžeme byť spokojní. Rytmus prác na stavbe sa podstatne spomalil, pretože sa nevytvorili dostatočné podmienky pre zimné práce, keď sa dostatočne neuzavreli tie objekty, na ktorých sa plánovalo pracovať v týchto mesiacoch. Zaoštvávanie je takto podstatne väčšie než vyplýva zo všeobecne nepriaznivých podmienok. Zdôrazňujeme nástojčivosť plnenia úloh v I. štvrtroku preto, lebo v týchto mesiacoch sa prakticky rozhoduje o celoročných úlohách. Minuloročný priebeh výstavby Východoslovenských železiarní nás o tom dostatočne poučil.

Ak máme na mysli cieľ, uzavrieť hutnícky cyklus na Východoslovenských železiarňach v roku 1965, tak úlohou tohto roku bude nielen plán splniť, ale vytvoriť podmienky pre jeho podstatné prekročenie pri plnom zabezpečení čiastkových termínov čiastkových kapacít. Od pracovníkov stavebných organizácií preto očakávame oveľa väčšiu disciplínu pri plnení úloh na jednotlivých objektoch, aby objekty boli pripravené v termínoch pre montážne práce. Nie menej vážnou úlohou bude starostlivosť o dostatok kvalifikovaných pracovníkov pre stavebné organizácie na Východoslovenských železiarňach, najmä murárov, tesárov, železiarov a stavomontážnych remeselníkov. V tomto musia pomocnú ruku podať aj ostatné stavebné organizácie na Slovensku, vysielaním dlhodobých brigádnikov, uvoľňovaním odborníkov a podobne.

Záleží na nás všetkých, aby sme pomáhali riešiť zložité otázky okolo tejto našej najvýznamnejšej stavby.

Pozornosť v roku 1963, ako aj v ďalších rokoch si zasluhuje naša palivová a energetická základňa. Súčasná situácia v záso-

bovaní palivami a energiou naliehavosť tejto úlohy ešte stupňuje. Aj keď berieme do úvahy, že tu ide o dočasné zhoršenie, ktoré sa v ďalších jarných mesiacoch zmierni, musíme otvorene povedať, že situácia v energetických zdrojoch bude po celý tento rok značne napätá. Preto má pre nás mimoriadny význam včasné uvedenie nových elektrární a rozvodných zariadení do bezporuchovej prevádzky. Ide o elektrárne na vodnej kaskáde v Hričove—Mikšovej—Považskej Bystrici a najmä v Novákoch, kde sa inštaluje najmodernejší 110 MW blok. Situácia v zabezpečovaní viacerých dodávok zariadení pre túto elektráreň nie je najlepšia a niektorí výrobcovia nie dosť energicky presadzujú dodržiavanie plánovaných termínov; na druhej strane treba dôsledne bojovať za dokončenie stavebných prác a pripraviť pracovisko na montáže strojov.

Uvádžanie kapacít do prevádzky je však len jedna stránka riešenia nášho energetického problému. Niemenej významným bude úsilie o ušetrenie ďalšieho percenta spotreby elektrickej energie, dôsledné dodržiavanie odberových diagramov. Pracujúci energetických zariadení musia skvalitniť údržbu výrobných a rozvodných zariadení, aby nedochádzalo k zbytočným výpadom kapacít.

Z hľadiska našich dlhodobých cieľov, osobitné postavenie bude mať chemický priemysel, kde sa musí sústrediť pozornosť na včasné a bezporuchové uvedenie kapacít do prevádzky. V tomto odvetví sa má dosiahnuť najväčší prírastok v priemysle; prírastok výroby je taký veľký ako celá výroba chemického priemyslu v roku 1948. Pritom sa predpokladá rozvoj predovšetkým tých odvetví, ktoré znamenajú krok vpred v celkovej štruktúre materiálovej výroby — ako je výroba umelých hnojív a agrochemikálií pre potreby poľnohospodárstva, výroba pohonných a plastických hmôt.

Od čoho závisí dosiahnutie tohto rozvoja? Ako som už uviedol, je to prakticky len nová výstavba, pretože zhruba 9/10 prírastku výroby v roku 1963 sa má realizovať v novobudovaných závodoch. A nielen tento roku, ale i v ďalších rokoch sa rozvoj chémie bude opierať prevažne o novobudované kapacity na Slovensku. Preto je v chemickom priemysle najdôležitejším článkom výstavba nových závodov.

Z tohto hľadiska pozeráme i na doterajšie výsledky v budovaní rozhodujúcich kapacít, ako Slovnaft, Duslo, Gumárne v Púchove a Chemické závody Wilhelma Piecka v Novákoch, ktoré nemôžeme pokladať za uspokojivé, keďže postup výstavby sa tu spomalil. Máme skúsenosti, že sa potom odďaľuje uvedenie kapacít

a vznikajú výpady plánovanej produkcie. Hlavnou príčinou bolo oneskorenie dodávok zariadení a ich montáží.

Vieme, že výstavba chemických závodov, ktorú v súčasnej dobe uskutočňujeme, je mimoriadne náročná a zložitá a nemá v doterajšej výstavbe obdoby. Ide o nové výrobky s novou u nás nevyskúšanou technológiou, čo kladie značné nároky na projekčné riešenie a najmä na pracujúcich strojárskych podnikov pri ich výrobe. Situácia je tu skomplikovaná i tým, že zariadenia vyžadujú špeciálne úzkoprofilové materiály, meracie a regulačné zariadenia, ktorých nemáme dostatok, a že aj zvlášť zložitá a náročná sú montáže chemických zariadení.

I keď sme si vedomí týchto ťažkostí, musíme urobiť všetko, aby sa výroba v novobudovaných závodoch začala včas. Stredobodom pozornosti bude zabezpečenie dodávok a zariadení a ich montáž. Vláda preto organizuje v súčasnej dobe osobitné previerky v strojárskych podnikoch, ktoré majú doriešiť všetky otázky súvisiace s výrobou zariadení pre rozhodujúce stavby. Stojí pred nami úloha dosiahnuť to, aby sa dôsledne uskutočňovali všetky potrebné opatrenia; dodávky strojov a ich montáže realizovali kvalitne, aby nedochádzalo k poruchám po zahájení výroby a k predlžovaniu skúšobnej prevádzky tak, ako sa to v chemických závodoch často stávalo.

Súhrnne povedané, musíme dosiahnuť to, aby cenná a namáhavá práca, úsilie stoviek pracovníkov a odborníkov, vynaložené v minulosti, nevyšlo nazmar, neraz pre malé závady. Platí to v plnom rozsahu aj o kvalite výroby v novobudovaných závodoch. S kvalitou niektorých výrobkov, ako sú pneumatiky, PVC, viskózne vlákna a farbivá, nemôžeme byť spokojní. Nezodpovedajú možnostiam, ktoré máme vo vybavení závodov strojmi, v kvalifikovaných pracovníkoch a v širokej základni výskumných ústavov a pracovísk. V tomto smere budeme požadovať od pracujúcich v chemických závodoch a osobitne v novobudovaných kapacitách, aby splnili svoje záväzky voči národnému hospodárstvu, nielen čo do množstva, ale aj čo do kvality výrobkov.

Ďalšou základnou otázkou tohoročného plánu, kde ťažisko nie je tak v celkovom raste výroby, ako v utváraní podmienok pre budúci rozvoj, je strojárská výroba. V súlade s direktívami XII. sjazdu KSČ sa už v tohoročnom pláne strojárskej výroby prejavujú tendencie ďalšej zmeny štruktúry výroby. Tieto zmeny spočívajú predovšetkým v tom, že sa zaistuje rýchlejší rozvoj najprogresívnejšej techniky, najmä pre automatizáciu a komplexnú mechanizáciu.

Pravda, keď berieme do úvahy celkové úlohy strojárstva

z kvantitatívnej stránky, musíme konštatovať, že v tomto roku nedosiahneme prírastok výroby. Je to po prvý raz, čo zaznamenáme takýto vývoj strojárstva v ročnom pláne, pretože toto odvetvie patrilo čo do tempa vždy medzi najprogresívnejšie, najmä na Slovensku.

Treba však vidieť, že otázka tempa rastu v tohoročnom pláne strojárskej výroby vyplýva z nutnosti dať do súladu súčasné možnosti hutníckej výroby s požiadavkami strojárstva. V rámci týchto možností bolo potrebné plánovať predovšetkým výrobu, ktorá je pre národné hospodárstvo najpotrebnejšia, a súčasne dosiahnuť také kvalitatívne zmeny, aby sa vyrábali technicky náročné výrobky s vysokou kvalitou práce a s malými nárokmi na materiál.

V ťažkom strojárstve štrukturálne zmeny znamenajú predovšetkým zvýšenie výroby náročnejšej na množstvo a kvalitu práce ako prevodových zariadení, elektroinštalčných materiálov a podobne. Podiel týchto výrobkov sa zvýši z 31,3 % v roku 1961 na 34,3 % v tomto roku. Aj v skupine menej prácnych výrobkov sa prechádza na druhy náročnejšie, ako sú nové typy vagónov v Poprade, špeciálne ocelové konštrukcie v Mostárni v Brezne a podobne. Aj v ostatných podnikoch sa ťažisko presúva predovšetkým na nové technicky náročné výrobky, ako na nové typy dieselelektrických lokomotív, hutníckych úpravarenských zariadení, automatické práčky s programovým riadením pre veľkopráčovne a ďalšie. Ide v mnohých prípadoch najmä o kompletujúce výrobky, ktoré nám v minulosti najviac sťažovali včasné uvádzanie investičných celkov do prevádzky.

Popri zvládnutí výrobných úloh má na Slovensku osobitne veľký význam osvojenie si výroby ďalších nových technicky náročných výrobkov. Pôjde tu predovšetkým o osvojenie si výroby prevodových zariadení vo Východoslovenských strojárňach v Košiciach, strojov na liatie kovov vo Vihorlate v Snine, čo bude rozhodovať o raste výroby v budúcich rokoch.

V tejto súvislosti pokladám za potrebné zdôrazniť, že zvládnutie úloh v strojárskych podnikoch na Slovensku bude klásť veľké nároky na riadiacu a organizátorskú prácu. Nemožno sa ďalej uspokojovať len s kvantitatívnym plnením plánovaných úloh bez zreteľa, čo realizovaná výroba prináša pre národné hospodárstvo, pre uspokojovanie jeho vnútorných potrieb a pre požiadavky vývozu, či výrobky sú na technickej úrovni, akú požaduje odberateľ.

Prekonať úzke podnikové hodnotenie výsledkov a smerov rozvoja je potrebné najmä v strojárskych závodoch na Sloven-

sku. Takéto názory sú škodlivé a ich dôsledkom je, že zavádzanie nových programov, náročnejších výrobkov nepostupovalo žiadúcim tempom. Nemožno ničím odôvodniť ani ťažkosti, s ktorými mnohé podniky zápasia pri osvojovaní výrob, s ktorými už v iných podnikoch majú skúsenosti. Technická a organizačná príprava nových výrob bola ešte v minulom roku slabým miestom aj v komárňanských lodeniciach, vo Východoslovenských strojárňach Košice i v Tatravagonke v Poprade a v iných.

Terajšia úroveň výroby a skúsenosti, ktoré máme v strojárskych podnikoch na Slovensku hovoria, že nemáme nijaký dôvod ku skromnosti, zameriavať sa na jednoduchšie a ľahšie zvládnuiteľné výrobné programy. Uznesenie XII. sjazdu jednoznačne hovorí, že československé strojárstvo pôjde cestou zvyšovania technickej úrovne výrobkov, cestou koncentrácie a špecializácie výroby. Táto cesta je rozhodujúca aj pre strojárске závody na Slovensku a preto od nich očakávame iniciatívu a aktívny prístup k preberaniu náročných výrob.

Nížšie tempo rastu strojárске výroby vytvára možnosti usku-točniť väčšiu koncentráciu a špecializáciu výroby, zvýšiť smen-nosť a lepšie využiť základné fondy v moderných závodoch. Na tieto úlohy sa treba cieľavedome pripravovať, či už rozpracova-ním programu zvyšovania smennosti, ako aj doriešením problému predvýrobných etáp v strojárskych závodoch na Slovensku.

Súdurohovia poslanci!

Nemenej náročné úlohy kladie tohoročný plán v oblasti životnej úrovne a v uspokojovaní potrieb obyvateľstva.

Plán vyjadruje úsilie o plné zabezpečenie dosiahnutého už vysokého stupňa životnej úrovne aj pri celkovom spomalení tempa rozvoja hospodárstva. Treba otvorene povedať, že dosiahnutie nevyhnutnej rovnováhy na vnútornom trhu si bude vyža-dovať úplnú disciplínu v oblasti peňažných príjmov obyvateľ-stva. Nemožno pripustiť tak nadplánovaný rast priemerných zárobkov, ako aj zamestnanosti. Len za týchto predpokladov je možné udržať vyrovnanosť medzi kúpnu silou obyvateľstva a plánovaným rozsahom tovaru v obchode.

Ťažisko rastu maloobchodného obratu je v predaji potravín. Aj pritom ešte plne neodstránime čiastkové ťažkosti najmä v zá-sobovaní niektorými mliekárskymi výrobkami, tukmi, čo súvisí s tým, ako budú poľnohospodári plniť svoje nákupné úlohy. V priemyselnom tovare plán počíta s využitím zásob obchodu, čo môže ovplyvniť uspokojovanie požiadaviek na niektoré sor-timenty obuvi a odevu.

Za tejto situácie bude mať mimoriadny význam pružná a operatívna práca obchodných zložiek. Skúsenosti z minulého roku nám výstižne ukázali, že kritické pripomienky občanov sú vyvolané niekedy ani nie tak nedostatkom tovarov, ako ich nesprávnym rozdeľovaním. Napríklad v januári tohto roku sa do dvadsiatehodruhého dodalo pre uhoľné sklady Západoslovenského kraja 37 % mesačného plánu dodávok uhlia, pritom však pre okres Topoľčany, Trnava a Nové Zámky to bolo len 10–15 %. Tieto otázky už boli viac ráz predmetom kritiky a rozpracovali sa aj cesty, ako ich riešiť. Ide len o to, aby národné výbory dôsledne uvádzali do života opatrenia na zlepšenie práce obchodu. Zaoberať sa viac treba aj kultúrnosťou a kvalitou predaja, ktorá je osobitne na Slovensku na nízkej úrovni. Nesvedčí to o dobrej výchovnej práci obchodných organizácií, do ktorých každoročne nastupujú tisícky mladých ľudí.

Ďalšou oblasťou v tomto smere sú služby odbremeňujúce od namáhavých domácich prác a osobné služby obyvateľstvu. Bude tu sa treba zamerať na zlepšenie kvality, skrátenie dodacích lehôt a sprístupnenie týchto služieb aj vidieckemu obyvateľstvu. Rozhodujúcou úlohou je zlepšovať technické vybavenie týchto podnikov.

Na uspokojovanie potrieb obyvateľstva sa veľa ráz dívame len cez obchod. V našich podmienkach, keď sme už dosiahli vysoký stupeň životnej úrovne, stále rastie význam služieb pre obyvateľstvo. V súčasnom období je to o to dôležitejšie, že v oblasti služieb nie sú žiadne materiálové prekážky a celá problematika spočíva v organizačnom úsilí národných výborov a nimi riadených podnikov. Preto plán počíta so zvýšením služieb pre obyvateľstvo zhruba o 9 %.

Bude však veľmi dôležité správne usmerňovať rozvoj služieb. Na prvom mieste pôjde o presun ťažiska v miestnom hospodárstve a vo výrobných družstvách z výroby na opravárskú činnosť. Pravda, je to z hľadiska týchto podnikov zložitejšia a namáhavejšia cesta, ale jedine správna.

Poznatky z toho, na čo sa sústreďuje záujem obyvateľstva hovoria, že treba predovšetkým zvýšiť rozsah opráv technických prístrojov v domácnostiach, ďalej elektroinštalačných a vodoinštalačných opráv, opráv bytového fondu a napokon opráv odevov a bielizne. Uvážme len takúto skutočnosť. Počet televízorov v domácnostiach sa zvýšil za posledné 3 roky zo 109 tisíc na 225 tisíc a chladničiek z 80 na 177 tisíc, to znamená viac ako na dvojnásobok. No kapacita opravárskych dielní na tento vývoj zďaleka neberie ohľad. Pri týchto prácach sa bude treba zamerať

na účelné opravy a údržbu, a nie na nahrádzanie súčiastok, ako je to často doteraz. Očakávame, že k zlepšeniu v tomto smere prispeje a dôsledné uplatňovanie metódy redukovaných výkonov.

Náročné úlohy čakajú národné výbory aj pri zaistovaní bytovej výstavby. V tomto roku sa počíta s ďalším zlepšením ubytovacích podmienok obyvateľstva. Toto zlepšenie treba vidieť hlavne v tom, že ťažisko prírastku bytov bude v družstevnej výstavbe, kde sa má dokončiť 5900 bytov oproti 4620 bytom v minulom roku. Pritom sa má začať stavať ďalších niekoľko stovák nových družstevných bytov. Orientácia bytovej výstavby, ktorá predpokladá široký rozmach družstevnej výstavby aj vo vidieckych mestách, si vyžaduje zmeniť doterajší postoj k družstevnej výstavbe aj u národných výborov. Nejde len o získanie záujemcov, ale najmä o sústavnú starostlivosť národných výborov o priebeh výstavby i kvalitu odovzdávaných družstevných bytov. Starostlivosť o ňu musí byť najmenej taká ako o štátnu výstavbu.

Zlepšenie si vyžaduje aj realizácia prostriedkov na údržbu bytového fondu. Máme skúsenosti, že prostriedky sa síce míňajú, ale nie tak na údržbu a modernizáciu zastaraného bytového fondu, ale viac na výmenu rozličných zariadení, i keď to nie je najnaliehavejšie. Napokon nemožno ďalej zanedbávať starostlivosť o kvalitu bytov. Podarilo sa nám vyriešiť už mnohé otázky, ako je omietanie bytov, dokončovanie obchodných miestností, no v kvalite bytov po prechodnom zlepšení sa situácia zasa zhoršila. Som presvedčený, že veľa by pomohlo v pokračovaní niektorých akcií, ako sú verejné kolaudácie, byty vzornej kvality so záručnými listami a podobne.

Z hľadiska uspokojovania potrieb obyvateľstva veľká úloha pripadá aj starostlivosti o zdravie ľudí. Každoročne vynakladáme značné prostriedky na zdravotnú starostlivosť. Výsledky však nie sú úmerné vynaloženým nákladom. Príčina spočíva jednak v tom, že sa prostriedky plne nevyužívajú, a na druhej strane nepoužívajú sa vždy najúčelnejšie. Uvediem jeden príklad: hoci všeobecne značne obmedzujeme výstavbu, štát usmerňuje značné investície do zdravotníctva. Výsledok je však taký, že za roky 1960—1962 sa neodovzdalo do užívania takmer 5000 postelí v zdravotníckych zariadeniach. Nemocnice sa stavajú dlho, že nakoniec pre ne vyprojektované strojné vybavenie sa už prestalo vyrábať. Tak napríklad nemocnica v Brezne nad Hronom sa stavia 5 rokov, v Želiezovciach a Snine dokonca 6 rokov. Zlepšenie tu závisí teda len od stavebných podnikov.

Druhou otázkou je zaistenie nástupu lekárov do vidieckych

zdravotníckych zariadení a ich udržanie. V minulom roku z predpokladaného prírastku 447 lekárskeho miest sa uskutočnilo len 261, pretože 16 % absolventov nenastúpilo. Zlepšenie je možné dosiahnuť predovšetkým výchovou mladých lekárov. Na druhej strane však aj národné výbory musia vytvoriť podmienky, aby si lekárov udržali. Znamená to starať sa o nich sústavne, riešiť ich osobné, najmä bytové problémy.

Súdruhovia poslanci!

Z tohoročného plánu vyplýva pre podniky a národné výbory zložitá úloha pri riešení problému využitia a správneho rozmiestenia pracovných síl. Celková zamestnanosť v tomto roku na Slovensku vzrastie o 22 tisíc pracovníkov. Vzhľadom na problémy, ktoré v jednotlivých odvetviach sú, bude treba v niektorých podnikoch zabezpečovať vzrast pracovníkov, v druhých udržanie, respektíve aj isté zníženie. Celý problém sťažuje skutočnosť, že v tomto roku musíme zaradiť do učňovského pomeru a pracovného procesu značne väčší počet dorastu vychádzajúceho zo škôl. Tieto problémy sa dotýkajú hlavne niektorých strojárskych podnikov, ako sú napríklad Považské strojárne, Vihorlat Snina, Turčianske strojárne Martin, Podpolianske strojárne Detva, Kovosmalt Trnava, ďalej podnikov spotrebného priemyslu, najmä Závodov 29. augusta a v menšom meradle aj ďalších.

Vláda republiky a hospodárske orgány sa veľmi starostlivo zaoberali s touto situáciou. V súčasnom období sa skúmajú možnosti presunov výrobných programov a rozšírenia výroby v niektorých podnikoch. No aj tak vyriešenie tejto otázky si bude vyžadovať náročnú organizátorskú prácu vedení týchto podnikov a národných výborov.

Úlohou podnikov bude v spolupráci s národnými výbormi starostlivo pripraviť rozbor situácie v pracovných silách a opatrenia na umiestnenie uvoľnených pracovníkov. Pôjde pritom o správny rozpis výrobných úloh na jednotlivé závody a prevádzky a o rozpracovanie takých opatrení, aby zníženie zamestnanosti bolo možné uskutočňovať predovšetkým v rámci prirodzeného úbytku pracovníkov. Bude treba vytvoriť predpoklady na zachovanie hospodárskej aktivity obyvateľstva, najmä žien a súčasne na posilnenie základných odvetví národného hospodárstva pracovnými silami.

Od národných výborov sa očakáva ďalšie prehlbenie ich činnosti v oblasti hospodárenia s pracovnými silami. Národné výbory musia byť nápomocné podnikom pri vyhľadávaní vhodných

pracovných príležitostí pre uvoľnených pracovníkov a vysoko aktívne sa starať o zabezpečovanie kvalifikovaných pracovníkov pre novobudované závody. Mám tu na mysli najmä Východoslovenské železiarne, Závod hutníckej druhovýroby v Hlohovci, Niklová huta v Seredi, Duslo v Šali, Slovnaft v Bratislave a iné. Súčasne treba tiež posilniť poľnohospodárstvo, najmä jednotné roľnícke družstvá, politicky a odborne vyspelými pracovníkmi, kvalifikovanými mechanizátormi a opravármi.

Bude potrebné, aby sa využili všetky možnosti na to, aby ľudia boli všetci zamestnaní. Pri plnení tejto úlohy musíme mať na zreteli tak záujmy národného hospodárstva, ako aj záujmy pracujúcich.

Ako som už povedal, v tomto roku musíme umiestiť značný počet mládeže, ktorá končí povinnú školskú dochádzku. Ide zhruba o 82 tisíc žiakov, z ktorých 35 % má prejsť študovať na odborné a strednovzdelávacie školy a 57 % má nastúpiť do učebného pomeru.

Tu si treba zvlášť uvedomiť závažnosť úloh pri získavaní mládeže do učebného pomeru pre poľnohospodárstvo, stavebníctvo a uhľoňé bane. Viacročné skúsenosti nám totiž ukazujú, že aj pri dostatočných zdrojoch, získavanie mládeže pre tieto odvetvia sa sústavne neplní.

Podstata problémov, ktoré máme s rozmiestňovaním mládeže, spočíva v liknavom a neuspokojivom utváraní podmienok pre výchovu mládeže, najmä učebných zariadení. Tieto nedostatky sú zvlášť citelné pri zabezpečovaní výchovy učňov, kde napriek zvýšenému stavu o 26 tisíc sa učebné zariadenia rozširujú len nepatrne. Za tohto stavu bude potrebné organizovať využívanie učební na teoretickú výchovu v druhej smene a odborný výcvik pre väčšinu učňov robiť priamo vo výrobných prevádzkach.

Súdržky a súdruhovia!

Zložité podmienky, za ktorých nastupujeme do plnenia tohoročných úloh, kladú na nás zodpovednú úlohu v najkratšom čase prekonať vzniknuté ťažkosti a schodky a nastúpiť do rovnomerného plnenia plánu a utvárania podmienok pre jeho sprievodenie. Na to upriamuje pozornosť všetkých hospodárskych pracovníkov akčný program, ktorý vláda schválila pri prerokúvaní úloh štátneho plánu.

Čo sleduje tento akčný program?

Jeho hlavným cieľom je využiť rozsiahle skryté rezervy, ktorými by sa doriešili otvorené miesta a zlepšila celková úroveň plánovaného rozvoja, zvlášť úroveň kvalitatívnych ukazovateľov.

Všetci sme určite presvedčení, že v našom národnom hospodárstve sú takéto rezervy, a to či už v materiálovej spotrebe, v zásobách, v pracovných silách či v kapacitách. Zoberme len takú otázku zásob, ktoré nám hlavne v posledných dvoch rokoch mimoriadne vzrástli a ležia nevyužívané. Ide o to, aby sme dôkladne poznali skladbu týchto zásob a pripravili konkrétne opatrenia na ich rýchle vrátenie do obehu.

Výsledkom týchto opatrení musí byť získanie nových zdrojov pre zníženie výroby, zníženie napätosti medzi možnosťami a potrebami hospodárstva a plná zdôvodnenosť plánu dohodnutými odberateľsko-dodávateľskými vzťahmi. Tieto opatrenia musia zaistiť, aby sa nám situácia s narastaním zásob neopakovala, aby naše podniky vyrábali len výrobky potrebné pre národné hospodárstvo. Musíme tiež zaistiť správne časové rozloženie celoročných úloh plánu tak, aby národné hospodárstvo i obyvateľstvo bolo zásobované plynule.

Toto všetko treba mať na pamäti teraz, keď sa na podnikoch zostavujú technicko-hospodárske plány. Pôjde o to, aby sa táto snaha rozvinula v každom závode a za širokej účasti pracujúcich už teraz a aby pre túto mobilizáciu síl boli vypracované podrobné technicko-organizačné opatrenia. Takto bude potom možné spresniť plánované úlohy a v apríli predložiť vláde spresnený plán na tento rok.

Hovoril som o úlohách, ktoré nás v tomto roku čakajú. Sami vidíte, že v pláne na rok 1963 je už celý rad takých vecných riešení, ktoré v súlade s direktívami XII. sjazdu znamenajú rozhodný nástup k odstráneniu súčasných nedostatkov a ťažkostí. No pre utvorenie priaznivých podmienok v uskutočňovaní týchto úloh sa vykonal alebo sa pripravuje aj rad opatrení v oblasti riadenia, o ktorých ste už mali možnosť sa dozvedieť z referátu súdruha Širokého na poslednom zasadnutí ÚV KSČ.

K najzákladnejším otázkam na tomto úseku patrí dnes úloha podstatne prehĺbiť a zvýšiť úroveň plánovania, hlavne perspektívneho. K niektorým úpravám plánovania sa prišlo už pri vypracovaní plánu na tento rok. Najzásadnejšie opatrenia sa realizovali v oblasti investičnej výstavby.

Čo chceme týmito opatreniami dosiahnuť?

Chceme zabezpečiť, aby sa pri riešení takých dôležitých otázok, ako je rozmiestovanie výrobných síl, regulovanie zostavanosti, uplatnil v prvom rade celospoločenský záujem. Veľká väčšina investičných akcií bude menovite schvaľovaná v štátnom pláne alebo na úrovni ministerstiev, krajských národných výborov a ostatných ústredných orgánov. Okrem toho sa pripravujú

opatrenia na zlepšenie celkového systému riadenia a zabezpečovania investičnej výstavby.

Ďalšou oblasťou, kde sa už v tomto roku prehĺbuje metodika plánovania, je priemyselná výroba. Cieľom týchto opatrení je lepšie zdôvodniť globálne ukazovatele — ako je hrubá výroba — konkrétnymi úlohami, a tak vytvoriť predpoklady pre zladenie výroby a spotreby a pre plynulejšie zásobovanie obyvateľstva i celého hospodárstva.

Toto, pravda, sú len niektoré otázky, ktoré sa doteraz na zlepšení celého nášho systému plánovania vykonali. Na riešenie však ešte čaká rad závažných problémov. Pôjde o to, pripraviť také opatrenia, ktorými by sme dosiahli náležitú stabilitu našich plánov a ktoré by zaistovali proporcionálny rozvoj hospodárstva. Musíme utvoriť podmienky na uplatnenie najnovších poznatkov vedy a techniky v našich plánoch, a to v dostatočnom časovom predstihu. Musíme hľadať možnosti, ako zlepšiť celkový postup plánovacích prác a nahradiť ich kampaňovitosť systematickou prípravou plánu už od začiatku predchádzajúceho roku. Rozhodný obrat budeme musieť dosiahnuť aj v posudzovaní plnenia plánu a prejsť od suchých čísel, ako sme to často robili, k dôkladným rozborom výsledkov, ktoré podnik dosiahol pri uspokojení celospoločenských potrieb a záujmov.

Všetky tieto opatrenia majú vyústiť v tom, aby sa v našom systéme plánovania utvorili predpoklady pre plnšie uplatnenie objektívnych zákonov rozvoja socialistickej ekonomiky. V celom systéme plánovania musíme utvoriť také podmienky, ktoré nám umožnia zvýšiť funkciu plánu tak, aby sa skutočne stal hlavným nástrojom centrálného riadenia a organizátorskej práce vôbec.

Rovnako aj na úseku riadenia nášho hospodárstva sa v súčasnej dobe rozpracúvajú, alebo sú už pripravené niektoré opatrenia.

Na základe uznesenia XII. sjazdu prikróčilo Predsedníctvo ÚV KSČ k zásadným zmenám v organizácii poľnohospodárstva tak, že celé riadenie tohto odvetvia dostáva sa pod priame vedenie strany.

Ďalšou oblasťou, kde treba zvýšiť centrálnu riadenie a tak dosiahnuť čo najlepšie a najefektívnejšie využívanie materiálových zdrojov, je materiálo-technické zásobovanie. Podľa pripravovaných opatrení budú ministerstvá zodpovedné za to, že sa výrobky a materiály budú rozdeľovať v súlade s potrebami nášho hospodárstva a že sa dôkladne zvýši zdôvodňovanie potreby materiálov technickými normami.

Ústredný výbor na svojom zasadnutí 4. januára toho roku schválil v tomto smere rad ďalších významných opatrení. Je to

predovšetkým zriadenie Štátneho cenového výboru, ako objektívneho orgánu vlády. Jeho úlohou bude zlepšiť plánovanie a tvorbu cien, sledovať a posudzovať ceny a usmerňovať činnosť ústredných orgánov na tomto úseku.

Vláda už prerokovala opatrenia na vybudovanie uceleného systému volených kontrolných orgánov. Tieto opatrenia sledujú, aby v súlade s direktivami XII. sjazdu KSČ sa podstatne prehĺbila kontrolná činnosť, najmä aby sa kontrola opierala o aktivitu pracujúcich. Vedúca úloha strany vo výstavbe a činnosti orgánov ľudovej kontroly má sa prejavovať v tom, že jej poslaním bude napomáhať dôslednému plneniu úloh vytýčených stranou a sústavne presadzovať prednostné uplatňovanie celospoločenských záujmov, zvyšovanie straníckej a štátnej disciplíny.

Na základe direktív XII. sjazdu KSČ Predsedníctvo ÚV KSČ prijalo zásadné opatrenia na zdokonalenie riadenia, plánovania a financovania v oblasti hospodárskej a kultúrnej výstavby národných výborov. Tieto opatrenia ďalej zdôrazňujú významné miesto národných výborov pri rozširovaní socialistickej demokracie a zaistovaní ďalšieho rastu účasti pracujúcich na riadení a správe štátu.

Významným opatrením na lepšie plnenie úloh miestneho hospodárstva a hlavne služieb obyvateľstvu je zriadenie Ústrednej správy pre rozvoj miestneho hospodárstva. Jej úlohou ako ústredného orgánu bude pomáhať národným výborom pri riešení zložitých problémov na najslabších úsekoch práce, ako sú materiálno-technické zásobovanie, technický rozvoj, výchova kádrov a pod.

Pripravujú sa tiež isté úpravy v krajskom stavebníctve, ktoré bude zamerané predovšetkým na občiansku a bytovú výstavbu a na ostatnú výstavbu riadenú národnými výbormi. V potravinárskom priemysle sa plánuje vyňať z riadenia národných výborov mlyny, ktoré by priamo podliehali Ministerstvu potravinárskeho priemyslu.

Z opatrení našich najvyšších orgánov vyplývajú vážne a konkrétne úlohy aj pre Slovenskú národnú radu.

Predsedníctvo Slovenskej národnej rady prerokovalo úlohy rozvoja hospodárstva na Slovensku a na ich zabezpečenie a ďalšie sprogresívnenie rozpracovalo rad konkrétnych politicko-organizačných opatrení. Uskutočňovanie týchto opatrení bude tvoriť hlavnú náplň činnosti všetkých orgánov Slovenskej národnej rady. Návrh týchto opatrení ste dostali a s ich obsahom ste sa zoznámili.

Prvoradou úlohou všetkých odborov Slovenskej národnej rady

v súčasnom období je pomoc národným výborom a podnikom pri zostavovaní technicko-hospodárskych plánov. Naša pomoc pri vypracúvaní týchto plánov sa má prejavovať vo viacerých smeroch.

Ide v prvom rade o to, aby sa v podnikových plánoch v maximálnej miere odzrkadlilo úsilie pracujúcich o plné uspokojovanie potrieb hospodárstva i celej našej spoločnosti kvalitnými výrobkami a ďalej o to, aby sa čo najhospodárnejšie využili materiálové, kapacitné a pracovné zdroje a rezervy.

V súlade s takýmto zameraním úsilia majú jednotlivé komisie a odbory zabezpečovať doriešenie aj niektorých otvorených problémov, ktorých včasné vyjasnenie a komplexné premietnutie do podnikových plánov pomôže skvalitniť celkové úlohy štátneho plánu.

Slovenská plánovacia komisia má predovšetkým aktívne pomôcť ministerstvám pri vyriešení výrobnnej náplne v rozhodujúcich strojárskych podnikoch, a to aj vrátane utvorenia predpokladov pre presun výrobných programov z niektorých podnikov v českých krajocho, do závodov na Slovensku.

Okrem otázok výrobnnej náplne strojárskych podnikov súdruhovia na Slovenskej plánovacej komisii musia doriešiť za úzkej spolupráce s ministerstvami aj otázky ďalšieho postupu výstavby Východoslovenských železiární a niektorých ďalších priemyselných stavieb.

Dôležitou úlohou v tomto období bude vyjasniť si postup výstavby vládou menovite schválených rozostavaných a nových stavieb už aj pre roky 1964–1965. Tak získame dostatočný časový predstih pri príprave rozhodujúcich úsekov rozvoja hospodárstva v budúcich rokoch.

Súbežne s dokončením prác na pláne pre rok 1963 musí Slovenská plánovacia komisia upriamiť pozornosť aj na prípravu podkladov pre vypracovanie plánu na roky 1964–70. Počítame, že návrh smerníc sedemročného plánu bude vláde predložený súčasne s návrhom opatrení na rok 1964 do konca júna. S tým úzko súvisia aj práce na úprave metodiky plánovania pre sedemročný a pre ročný plán, ktoré sa musia uzavrieť do konca apríla tohto roku. Pri jej vypracovaní vychádzame zo záverov predsjazdovej diskusie a z direktív prijatých XII. sjazdom, pričom niektoré otázky sa znovu konzultovali na niektorých národných výboroch i výrobo-hospodárskych jednotkách.

Slovenská plánovacia komisia spoločne s Komisiou SNR pre výstavbu riešia v tomto období otázku využitia mechanizmov stavebných podnikov na zemných prácach v poľnohospodárstve

a na výstavbe lesných ciest, otázkou zabezpečenia výroby cementu na rekonštruovaných kapacitách v Hornom Srní a v Lieťavskej Lúčke a zabezpečení prepravy stavebnín dopravou. Spolu s Komisiou Slovenskej národnej rady pre školstvo a kultúru a za účasti jednotlivých krajských národných výborov preverujú sa ďalšie možnosti novej výstavby všeobecnovzdelávacích a učňovských škôl. Zameriavajú sa pritom na také prípady kde hrozí trojsečná prevádzka a kde ide o havarijné prípady, alebo kde v najbližších rokoch budú vysoké prírastky učňov a žiakov na stredných odborných a na vysokých školách.

Vzhľadom na značný schodok u stavebných organizácií v plnení januárového plánu bude potrebné, aby Komisia Slovenskej národnej rady pre výstavbu pomáhala stavebným podnikom a krajským národným výborom pri rozpracovaní konkrétnych opatrení. Pomoc pri riešení problémov zamerať na zaistenie úloh predovšetkým na najdôležitejších stavbách a na bytovej výstavbe. Ukazuje sa, že bude účelné a nevyhnutné, aby Odbor Slovenskej národnej rady pre výstavbu rovnako ako v minulom roku pravidelne hodnotil výsledky plnenia plánu v stavebníctve.

Náročné úlohy stoja pred Komisiou Slovenskej národnej rady pre poľnohospodárstvo. Je to úsek, kde máme v tomto roku dosiahnuť nielen najvýraznejší kvantitatívny vzostup, ale aj podstatný krok vpred v zabezpečení trvalého predstihu v rozvoji krmovínovej základne pred potrebami rozvoja živočíšnej výroby. To si vyžaduje, aby všetko úsilie súdruhov z tohto úseku sa sústredilo na dôsledné uplatnenie nových foriem riadenia poľnohospodárskej výroby a na najúčelnejšie využitie všetkých prostriedkov, ktoré štát do poľnohospodárstva vkladá. Bezprostrednou úlohou je, pravda, aj príprava nástupu na jarné práce, ktoré sú už predo dvermi. Treba ešte starostlivo preveriť vybavenosť závodov mechanizačnými prostriedkami i stav ich opráv a prípravu pre jarné práce; preveriť prísun a distribúciu priemyselných hnojív, osív a sadív, slovom mať istotu, že tohoročná jar nájde pracovníkov v každom poľnohospodárskom závode všestranne pripravených zvlášť zvládnuť jarné práce v agrotechnických lehotách.

Stredobodom každodennej starostlivosti Komisie SNR pre poľnohospodárstvo musí byť aj priebeh nákupu výrobkov živočíšnej produkcie, kde dosahované výsledky sú v rade okresov hlboko pod celokrajovými priermi.

Komisia pre školstvo a kultúru sústreďuje hlavnú pozornosť na prípravu rozmiestenia 15. ročného dorastu, predovšetkým do poľnohospodárstva, baníctva, stavebníctva a dopravy. Rovnako

náročnou úlohou bude aj príprava a zabezpečovanie výberového pokračovania na stredných a stredných odborných školách, kde plánované počty študujúcich treba ešte zvýšiť. S tým súvisí problém utvárania kapacitných predpokladov, zvlášť ak vezme-me do úvahy predpokladané zvýšenie počtu učňov na najbližšie dva roky.

Hlavnou úlohou Komisie SNR pre zdravotníctvo je za úzkej súčinnosti s krajskými národnými výbormi zabezpečiť urýchlené dokončenie a uvedenie do prevádzky nových nemocníc v Želiezovciach, Žiari nad Hronom, Snine, Kráľovskom Chľmci a v Starej Lubovni, Dojčenského ústavu v Košiciach, pôrodnického a chirurgických pavilónov v Nitre a Podunajských Biskupiciach i včasný výber kádrov pre tieto zariadenia.

Už po viac rokov sa nám nedarí zísť nastup novopromovaných lekárov do odľahlejších miest a obvodov. Bude treba, aby komisia spoločne s ministerstvom a krajskými národnými výbormi pripravili účinnejšie opatrenia na odstránenie tohoto nešváru v rozmiestňovaní lekárskeho kádru.

Komisia pre veci finančné hlavné úsilie sústreďuje na pomoc organizáciám riadeným národnými výbormi pri vypracúvaní ročných komplexných rozborov. Tohtoročné komplexné rozborov majú osudný význam preto, že majú pomôcť pri využívaní materiálových zásob na zvýšenie výroby a pri plnení opatrení na zastavenie rastu a likvidáciu nepotrebných zásob. Dôraz sa kladie na spoluprácu s Oblastným ústavom štátnej banky pri organizovaní spoločných rozborov výsledkov hospodárenia JRD za rok 1962, pri ktorých sa zameriavajú na otázky vývoja finančnej situácie družstiev a na pomoc pri vypracúvaní ich celoročných výrobnofinančných plánov.

Ako som už povedal, spoločnou úlohou všetkých komisií a odborov Slovenskej národnej rady je účinná pomoc národným výborom pri realizácii úloh akčného programu vlády v ním riadených podnikoch. Ide tu predovšetkým o vyriešenie niektorých otvorených otázok výroby náplne v podnikoch miestneho priemyslu a výrobných družstiev a ďalšie rozšírenie služieb obyvateľstvu.

Nazdávam sa, že pri plnení týchto úloh môžu veľa pomôcť aj poslanci Slovenskej národnej rady. Aby táto pomoc bola naozaj účinná, treba sa dôkladne oboznámiť s úlohami plánu rozvoja národného hospodárstva a zvlášť podrobne poznať úlohy plánu vo svojom volebnom obvode. Našich pracujúcich musíme sústavne získavať pre aktívne plnenie úloh a ustavične napomáhať rozvoj ich tvorivých schopností. Aktívnym pôsobením na svojich

voličov, sledovaním plnenia plánu, jeho dôslednou kontrolou a včasným signalizovaním nedostatkov môžeme veľkou mierou prispieť k plneniu vytýčených úloh.

Musíme sa stať strážcami plnenia plánu vo svojich volebných obvodoch, žiadať a všemožne sa usilovať o to, aby zistené problémy a nedostatky boli operatívne riešené priamo na mieste v závodoch, JRD, na národných výboroch. Treba si vo svojich volebných obvodoch všimnúť všetko, čo sa okolo nás deje a stále cítiť zodpovednosť pred stranou i pred voličmi za plnenie plánu na každom úseku nášho hospodárstva a spoločenského života. Zdôrazňujeme, že rozhodujúca časť poslanskej činnosti, teda aj v sledovaní plnenia plánu je vo volebnom obvode. Tu musíme spolu s miestnymi orgánmi riešiť zistené nedostatky, prípadne žiadať pomoc okresných, krajských i vyšších orgánov.

Ešte viac ako dosiaľ musíme sa zaoberať plnením plánovaných úloh i na zasadnutiach krajských združení poslancov. Pokladali by sme za účelné, aby sa na týchto zasadnutiach pravidelne štvrtročne hodnotilo plnenie plánu, a to za účasti zodpovedných funkcionárov a pracovníkov. Poslanci tu majú možnosť vzájomne sa poradiť o dôležitých problémoch, ktoré treba riešiť vo volebnom obvode, určiť si postup a vyčerpať všetky možnosti, aby sa dosiahla náprava a aby sa úlohy splnili.

Nebolo by však správne čakať s riešením každého problému len na rokovanie krajského združenia poslancov. Na rokovaní krajských združení poslancov by sa mali riešiť len zásadné a najdôležitejšie otázky plnenia plánu, také, ktoré sú rozhodujúce z hľadiska kraja i celého národného hospodárstva. Pritom si treba uvedomiť, že dôležité sú tiež otázky starostlivosti o pracujúcich najmä z hľadiska ich zásobovania základnými potravinárskymi a priemyslovými tovarmi, otázky ubytovania, kultúrneho prostredia a možností kultúrneho života, poskytovania služieb a podobne. Teda dôležitosť úlohy a riešenie problémov musíme vždy vidieť vo všetkých súvislostiach, ktoré môžu vplývať na plnenie úloh. A v týchto otázkach môžeme spolu s miestnymi orgánmi dosiahnuť nápravu hneď na mieste.

Poslanci Slovenskej národnej rady v tomto volebnom období už mnohokrát účinne zasiahli a pomohli vyriešiť problémy plnenia plánu. Treba však, aby tak robili systematicky všetci poslanci.

Z hľadiska mimoriadnej dôležitosti splnenia plánu v roku 1963 bolo by správne, aby predsedníctva krajských združení poslancov pravidelne každý mesiac rokovali o plnení plánu v rámci kraja. Týmto nadobudne predsedníctvo krajského združenia po-

slancov dobrý prehľad o plnení plánu, bude môcť robiť potrebné závery pre prácu poslancov vo volebných obvodoch a na rokovaní krajských združení poslancov orientovať ich prácu na najdôležitejšie otázky.

V tomto období je tiež žiadúce, aby sa na schôdkach svojich krajských združení častejšie zúčastňovali aj súdruhovia povereníci a ostatní členovia Predsedníctva Slovenskej národnej rady. Naša účasť na rokovaní krajských združení poslancov pomôže orientovať súdruhov poslancov na najdôležitejšie problémy, osvetliť mnohé otázky a na druhej strane čerpať poznatky od poslancov zdola, z pracovísk, kde sa bezprostredne rozhoduje o plnení plánu.

Súdruhovia poslanci,

uviedol som stručnú charakteristiku a rozbor hlavných problémov rozvoja hospodárstva v roku 1963. Už priebeh príprav plánu a prvé výsledky jeho realizácie za sťažených podmienok ukázali na zložitú a náročnú tohoročnú úlohu. Obetavosť našich pracujúcich pri prekonávaní ťažkostí, ktoré nám spôsobila dlho trvajúca zima je názorným svedectvom toho, že je v našich silách úspešne sa vyrovnáť so všetkými úlohami a dosiahnuť ciele, ktoré vláda vytyčila v rozvoji hospodárstva na rok 1963.

V súvislosti s problémami, ktoré ovplyvnili počiatočné výsledky plnenia plánu, do popredia ešte viac vystupuje dôležitosť a náročnosť na organizátorskú prácu všetkých hospodárskych orgánov a národných výborov. V súčasnom období musia národné výbory veľmi pohotovo reagovať na vzniklú situáciu a zaisťovať pomoc na rozhodujúcich úsekoch.

Na to musia cieľavedome mobilizovať najširšiu pomoc obyvateľstva.

Pracovné nadšenie, ktoré ukázali pracujúci za najťažších podmienok na mnohých miestach, treba rozšíriť na všetky pracoviská. Vážnym poslaním politických a hospodárskych pracovníkov a všetkých spoločenských organizácií bude využiť tvorivú iniciatívu širokých mas pracujúcich a usmerniť ju na rozhodujúce odvetvia a problémy v hospodárstve. Treba mať nepretržite na pamäti, že najväčšou rezervou pre plnenie úloh je um a tvorivá schopnosť nášho pracujúceho ľudu. Treba nám žiť s problémami našich pracujúcich, bojovať s nimi za splnenie úloh plánu – to musí byť náplňou našej každodennej práce. *(Potlesk.)*

Predseda Lenárt:

Ďakujem súdruhovi S a b o l č í k o v i za podanú zprávu.

Cez prestávku, súdruhovia poslanci dostanete návrh uznesenia k prednesenej zpráve, ktorý pripravila Slovenská plánovacia komisia.

Prosím, aby súdružky poslankyne a súdruhovia poslanci svoje pripomienky, prípadne podnety k návrhu tohto uznesenia odovzdali predsedovi Slovenskej plánovacej komisie súdruhovi S a b o l č í k o v i.

Nasleduje 30- minútová prestávka.

(Prestávka.)

(Po prestávke:)

Predseda Lenárt:

Pokračujeme v rokovaní

rozpravou k prednesenej zpráve.

Do rozpravy sa zatiaľ prihlásili poslanci

Emil P í š,

Ján Š t e n c l,

Šimon Ž b i r k a,

Michal M a r t i n k o v i č,

Ondrej S ú l e t y,

dr. h. c. Jozef L u k a č o v i č,

František D é n e š a

Daniel F u t e j.

Dávam slovo prvému rečníkovi, poslancovi Emilovi P í š o v i.

Poslanec P í š:

Vážená Slovenská národná rada,
súdružky a súdruhovia poslanci!

Denné realizovanie uznesení XII. sjazdu Komunistickej strany Československa je základnou direktívou, platnou i pre Slovenskú národnú radu, ktorá tvorí súčasť orgánov štátnej moci a správy. A je to predovšetkým kvalitatívna stránka rozvoja národného

hospodárstva, ktorá si žiada od nás zvýšené úsilie v tomto roku pri prekonávaní súčasných ťažkostí v národnom hospodárstve.

Z celého tu predneseného komplexu otázok chcem sa dotknúť len jednej z naliehavých úloh. Je to dôsledné vyriešenie nežiadúceho vývoja v zásobách na všetkých úsekoch našej výroby, lebo nežiadúci vývoj zásob vedie k spomaleniu tempa rastu výroby a tvorby národného dôchodku a spôsobuje celkové zhoršenie efektívnosti nášho hospodárstva.

Nežiadúci rast zásob sa plne prejavil aj na Slovensku, kde sa zvýšili zásoby vo všetkých hospodárskych organizáciách, riadených ústredne aj národnými výbormi, bez JRD k 30. IX. 1962 za rok o 11,1 %, čo predstavuje stúpnutie o 2152 mil. Kčs. Z tohto stúpnutia je najväčšie v priemysle o 851 mil. Kčs, pričom jednu tretinu z toho tvoria zásoby podnikov Ministerstva všeobecného strojárstva. Pritom sa rast zásob zhoršil aj v ich štruktúre, aj v ich vecnom i časovom rozmiestení.

Príčiny nezdravého narastania zásob sú známe a je ich viac – nedostatky v riadení na všetkých stupňoch, nedostatky v normovaní obežných prostriedkov a v úsilí o zrýchľovanie ich obratu, nedostatky pri koordinácii plánovania vzťahov výrobcov a odberateľov, nedostatky v harmonickej väzbe finančného plánu a plánu materiálno-technického zásobovania, porušovanie výroby, zásobovacej, technologickej a finančnej disciplíny pri nedostatočnom plnení vládnych uznesení.

Na doloženie uvediem niekoľko príkladov. V odevnom priemysle základný textilný materiál sa plánuje centrálne s určením limitov spotreby v nadväznosti na plán výroby v kusoch. Úlohy plánu výroby sa však predpisujú globálne v menovitých úlohách s prídelením materiálu formou limitu spotreby na základe celostátnej priemernej spotreby bez ohľadu na sortiment, ktorý bude obchod v priebehu roka požadovať. A vznik priemernej spotreby možno zjednodušene takto vyjadriť: spotreba na nohavice 120 cm, spotreba na oblek 280 cm, spotreba celkom 400 cm a z toho je priemer 200 cm. To vedie k nadbytku alebo k nedostatku materiálu pre sortiment. A potom limit spotreby a fond dodávok sa určuje v bežných metroch, avšak textílie sa vyrábajú v rôznych šírkach. To vedie ku kolísaniu zásob materiálu a k výrobe jednoduchých, materiálove menej náročných druhov. Okrem toho je tu nenadväznosť podnikovo plánovaných materiálov k centrálne plánovanej základnej surovine, ktorá koniec koncov určuje rozsah výroby. Nenáväznosť vedie k disproporciám medzi výrobou a spotrebou. Tieto disproporcie sa zväčšujú ešte nedostatkami v odberateľsko-dodávateľských vzťahoch.

Podľa základných podmienok dodávok sú podniky odevného priemyslu povinné predkladať svoju dodávateľskú objednávku na materiál niekoľko mesiacov pred termínom uzavierania objednávok obchodom, ktorý má potom možnosť odmietnuť prebratie už vyrobeného tovaru. Podobne neusporiadané odberateľsko-dodávateľské vzťahy napríklad v Presnej mechanike Stará Turá vplývali na zväčšenie zásob. Kým počiatočný stav zásob sa zvýšil o 19,6 %, zatiaľ objem výroby sa zvýšil len o 19 %. NedisCIPLINOVANÉ splnenie dodávok aj po arbitrážnom rozhodnutí pri hutnom materiáli malo vplyv na sortimentnú skladbu materiálu a viedlo k zmene plánu a nutnému zaistovaniu náhradného materiálu. A na druhej strane mali rovnako nepriaznivý vplyv časté zmeny odbytových hospodárskych zmlúv, hlavne exportných požiadaviek. V továrni na obrábacie stroje Kubra, okres Trenčín, zmena plánu v druhej polovici 1962, kedy už nebolo možné znížiť hospodárske zmluvy na dodávky, prispela k stúpnutiu zásob až o 5,500 tis. Kčs.

Takáto skutočnosť potom potvrdzuje, že sa nahromadili veľké nadmerné a zatiaľ nepotrebné zásoby. Veľmi rýchlo a vzhľadom na výrbcu neúmerne vzrástli zásoby hlavne v takých priemyselných odvetviach, ako je strojárstvo, stavebné hmoty, hutníctvo a chémia. Lokálpatriotizmus a živelné zháňanie materiálu spôsobili veľké škody v rovnomernom plnení plánu na všetkých úsekoch. V zásobovaní nastal chaotický stav a materiál sa rozptýlil do takej miery, že dnes už len s veľkou námahou, na základe fyzických inventúr možno zistiť, kde a aký druh, ktorý by iné pracoviská tak veľmi potrebovali, leží nevyužitý. Nerovnomernej kooperácii, presúvaniu termínov splnenia základných i vedľajších akcií možno zabrániť iba zlepšením zásobovania podnikov potrebným materiálom. A to je potom jedna z dôležitých úloh — čo naj dôslednejšie odbúrať nadmerné zásoby a uvoľniť ich pre pracoviská, kde sa bez nich nemôžu zaobiť.

Preto pre zabezpečenie rozhodného obratu vo vývoji zásob je stredobodom úsilia našich pracujúcich v období vypracúvania plánu na rok 1963 perfektné a včasné vykonanie fyzických inventúr a ich maximálne využitie v prospech zásobovania surovinami, pomocnými hmotami. Dôsledné uskutočnenie fyzickej inventúry odhaľuje aj sortimentnú skladbu a rozloženie nadplánovaných zásob. Výsledky vytriedenia zásob podnikov sa využijú dôsledne na konfrontáciu správnosti odberateľsko-dodávateľských vzťahov v záujme ich ďalšieho upevnenia. Takto sa bude môcť zaistiť potrebný súlad medzi plánom materiálno-technického zásobovania a odberateľsko-dodávateľskými vzťahmi na jednej strane

a finančným plánom na druhej strane. Finančný plán sa teda musí stať nástrojom aktívneho pôsobenia na zlepšenie ukazovateľov hmotnej spotreby a na plán materiálno-technického zásobovania. Spresnené normy spotreby materiálu sa tak môžu kladne prejavíť v lepšom využívaní materiálových zdrojov a v zhospodárňovaní výroby.

Akcia inventarizácie nadmerných zásob je široká akcia, vykonávaná so zvýšenou pozornosťou aj zo strany Štátnej banky československej. Vyžaduje si preto aktívnu podporu aj poslancov SNR všade tam, kde akcia viazne, alebo kde sa vyskytujú mnohé problémy, hlavne v ťažiskových podnikoch ich volebných obvodov. Zo skúseností v tejto práci možno povedať, že v celom rozsahu sa táto úloha spĺňa. Nadriadené orgány vládne uznesenia a rámcové pokyny rozpracovali s včasným vyrozumiením podnikov. Sú však i také podniky, napríklad Okresný stavebný podnik Nové Zámky, ktoré neboli o nich vôbec informované. Zloženie inventarizačných komisií je v prevažnej miere správne, pokiaľ ide o zastúpenie hospodárskych pracovníkov. V komisiách však neboli všade prizvaní zástupcovia základných organizácií ROH a základných organizácií ČSM, alebo ak, tak len po dodatočnom zásahu. Fyzické inventúry sa v prevažnej miere vykonali v priebehu IV. štvrťroku 1962 a ku koncu roka sa dopĺňovali len o pohyb zásob za posledné obdobie. Komisie pri porovnávaní inventúrnych stavov s účtovnou evidenciou zisťujú často značné rozdiely. V Slovenských lodeničiach v Komárne sa zistili prebytky vo výške 465 000 Kčs a manko 157 000 Kčs, vzniknuté z administratívnych príčin. Práca s vytriedením je sťažená tým, že podniky nemajú vypracované výrobné plány na tento rok, čo bude mať vplyv na výsledky vytriedenia zásob v určenom termíne. Okrem toho vládne uznesenie ukladá povinne vykonať inventúru len u fondovaných alebo osobitne vymenovaných materiálov, čo niekde robí iba 50–60 % všetkých zásob. Preto Štátna banka československá presadzuje vytriedovanie všetkých zásob. Aj keď sa vytriedovanie ešte neskončilo, už došlo v niektorých prípadoch k ponuke nepoužiteľných zásob odbytovým organizáciám alebo podnikom. Slovenské lodenice v Komárne ponúkli materiál za 2 230 000 Kčs 23 výrobným podnikom bez úspechu, lebo išlo zväčša o jednouúčelové zásoby. Podpolianske strojárne v Detve ponúkli zásoby v hodnote 4 086 000 Kčs. Vykúpilo sa však z nich zatiaľ iba za 300 000 Kčs, i to len hutný materiál.

Aj v mojom volebnom obvode prebieha vo väčšine podnikov vytriedovanie zásob. V továrni na obrábacie stroje Kubra vy-

triedili dosiaľ nepotrebné zásoby za 629 000 Kčs, z čoho značnú časť tvorí valcovaný materiál. Dôsledne vytriedujú nepotrebné zásoby aj Odevné závody a časť ležiakov sa zaviazali členovia ZO ČSM vhodne prerobiť. Naproti tomu mnohé podniky ešte s vytriedňovaním zásob nezačali ani v januári tohto roku.

Význam tejto akcie je veľký. Objasní sortimentnú skladbu a rozloženie zásob a umožní tak svojimi veľkými rezervami nadmerných zásob a vysokým stavom nedokončenej výroby zvýšiť doteraz predpokladanú úroveň rozvoja hospodárstva. Je to zatiaľ jednorazová akcia a i jej perfektné vykonanie neodstráni všetky tie príčiny, ktoré postupne viedli k nezdravému narastaniu zásob, často živelným spôsobom. Ak má akcia dosiahnuť plný úspech, musí byť tiež príspevkom k riešeniu a hľadaniu možností, ako toto nezdravé narastanie zásob zastaviť pre budúce plánovacie obdobia. A to si vyžaduje aj dôkladný prieskum na úrovni závodov a podnikov, lebo napríklad problém nadmerných zásob v odevnom priemysle môže byť v mnohom vyriešený. K zlepšeniu metodiky plánovania materiálo-technických zásob a odberateľsko-dodávateľských vzťahov by iste prispelo to, ak by limity spotreby boli určené v istej plánovacej šírke, aby podnikovo plánované výrobky, vyrábané z centrálne plánovaných surovín, boli tiež centrálne plánované, aby nastala záväzná spoluúčasť obchodu pri nákupe základného materiálu včítane podrobnej dohody v množstve, v druhoch a vo výkupe takto kontrolovaných výrobkov, aby nadväznosť obchodu a výroby v termínoch bola harmonická a plynulá. K zlepšeniu riadenia v tomto priemysle by prispelo vyriešenie ekonomicky zdôvodnenej celoštátnej špecializácie výroby textilného a odevného priemyslu s ohľadom na problémy zásobovania a na maximálne zaistenie sezónnosti podľa požiadaviek trhu.

Aj v potravinárskom priemysle by zlepšilo stav nadmerných zásob spolu s výrobnými podmienkami včasné zaistenie materiálov a surovín už v poslednom štvrtroku medzi jednotlivými ministerstvami, a to v požadovanom rozsahu.

Dobrým príkladom, ako vhodne využívať zásoby, je výmenný spôsob generálnych opráv točoviek v závode Továrň na obrábacie stroje Kubra. Doteraz oprava trvala 60 až 80 dní, pričom stroj musel byť dovezený, opravený, spoločne prevzatý a nakoniec odvezený. Tým sa stratilo veľa dní vo výrobe a závody radšej točovky široko zneužívali a do opravy ich dali až vtedy, keď sa na nich nedalo pracovať. Podľa nového spôsobu dostane závod inú opravenú točovku ešte v ten deň, keď dovezie pokazenú. Opravená točovka má rovnaké parametre a na požiadanie

namontujú na ňu aj zvláštne príslušenstvo, ktoré dodávajú k novovyrobeným točovkám. Týmto novým spôsobom opravili už vyše 1300 točoviek. Skrátením generálnej opravy z pôvodných 60 dní na 1–2 dni, ktoré sú potrebné na dovoz a odvoz točovky, získajú naše závody vyššiu produkciu. Tak pri ročnej kapacite 575 točoviek získava naše hospodárstvo ročne 96 strojov navyše v hodnote 2 200 000 Kčs.

Vážené súdružky a súdruhovia poslanci!

Za všetkými týmito prínosmi, kladmi i záporami sú ľudia, ktorých intenzita socialistického vzťahu k práci a vedomie zodpovednosti je meradlom úspechu ďalšieho napredovania a rozvoja nášho národného hospodárstva. A je na nás poslancoch, pre ktorých práca medzi pracujúcim ľudom vo volebných obvodoch je základnou úlohou, aby sme svojou energickou činnosťou prispeli k včasnému a úplnému odstráneniu nedostatkov, ktoré nám vyrástli v nadmerných zásobách i zo strany pracujúcich.

Prispějeme tak na našom úseku k správne hospodáreniu s materiálom a k bezpodmienečnému súladu výrobných síl v jednotlivých podnikoch a k plneniu úloh bez veľkých výkyvov. V tomto zmysle naša podpora všetkých foriem socialistickej súťaže ako jedného z najúčinnějších spôsobov, ktoré majú pomôcť riešiť túto naliehavú problematiku, povedie k utvoreniu konkrétnych podmienok na každom pracovisku, aby každý z našich pracujúcich v čoraz väčšej miere na každom pracovisku prispel k dosiahnutiu nášho spoločného cieľa, k splneniu uznesení XII. sjazdu KSČ. *(Potlesk.)*

Predseda Lenárt:

Ďakujem poslancovi Píščovi za prejav a udeľujem slovo poslancovi Jánovi Štenclovi.

Poslanec Štencel:

Vážená Slovenská národná rada,
súdruhovia poslanci!

V zpráve súdruha Sabolčíka o úlohách rozvoja hospodárstva na Slovensku boli rozvedené hlavné problémy a úlohy, ktoré musíme riešiť pri zabezpečovaní úloh plánu na rok 1963.

V hospodárstve národných výborov popri zaistovaní dôležitých a zodpovedných úloh v poľnohospodárstve, ktoré podľa uznesení XII. sjazdu KSČ stoja v popredí našej pozornosti, ťa-

žisko problémov sa sústreďuje do oblasti investičnej výstavby, služieb, dopravy, školstva a zdravotníctva.

V minulom roku sme mali veľa starostí s plnením plánu investičnej výstavby. Preto by som chcel sústrediť pozornosť niekoľkými slovami na túto oblasť nášho plánu.

Ako je známe, tohto roku sa celoštátne podstatne znížili investičné prostriedky na začínanie nových akcií.

Týmto opatrením sa sleduje sústredenie prostriedkov na dokončenie a odovzdanie rozostavaných kapacít a na zníženie rozostavanosti.

V hospodárstve národných výborov zostáva objem investičných prostriedkov zhruba na úrovni minuloročnej skutočnosti.

Kým v minulom roku tvoril podiel limitovanej, teda decentralizovanej investičnej výstavby z celkového objemu na Slovensku 62 %, v tomto roku sa tento podiel zvyšuje na 63,2 % bez investícií JRD, ktoré dosahujú tento rok 1092 mld. Kčs, a bez generálnych opráv.

Vo vecnej náplni to znamená odovzdať tohto roku do užívania v štátnej, družstevnej a podnikovej bytovej výstavbe 17 327 bytov, čo je o 11,5 % viac, ako bolo v skutočnosti odovzdané v minulom roku.

Ďalej sa má odovzdať 1400 učební všeobecnovzdelávacích škôl, pričom plán počíta v naliehavých prípadoch so započatím 240 učební, a to najmä tam, kde hrozí havária a zavedenie tretej smeny.

Okrem toho plán počíta s odovzdaním niekoľkých nových nemocníc, jasiel a ďalších zdravotníckych zariadení.

V súvislosti s prácou národných výborov XII. sjazdu KSČ zdôraznil potrebu mimoriadnej starostlivosti o poskytovanie služieb obyvateľstvu.

Túto smernicu národné výbory už v pláne na rok 1963 brali do ohľadu.

Zvyšujú sa úlohy v službách obyvateľstvu, v opravách a v údržbe, ako sme to počuli, zhruba o 9 %, v čistení šiat sa zvyšujú o 27 % a v praní dokonca o 54 %. Tento rozvoj služieb zvlášť privítajú naše pracujúce ženy a matky, pretože ich to odbremení od ťažkej fyzickej práce. Pritom sa počíta, že sa zlepši i kvalita a skráti čakacia lehota.

Iná situácia je v priemyselnej výrobe. V priemyselnej výrobe na úseku národných výborov v porovnaní s minulým rokom v súlade s materiálovými možnosťami a potrebami národného hospodárstva úlohy poklesnú najmä vo výrobe tradičných stavebných hmôt, v kovovýrobe, textile a kožených výrobkoch.

V hospodárstve národných výborov v roku 1963 sa ďalej zvýši i zamestnanosť. Pokiaľ ide o rast zamestnanosti, ktorá má v roku 1963 znamenať prírastok pracovníkov na Slovensku zhruba o 22 tisíc osôb, v hospodárstve národných výborov z toho pripadá zhruba 15 tis. osôb. Tento prírastok sa bude týkať najmä úseku školstva a kultúry, kde sa zamestnanosť zvýši zhruba o 5300 osôb, v zdravotníctve o 1900, v miestnom hospodárstve o 1800, v doprave o 1600, v obchode o 900 osôb atď. Zvýšenie na týchto úsekoch utvorí podmienky pre kvalitnejšiu výchovu v školách, lepšiu kádrovú vybavenosť zariadení a celkových služieb pre obyvateľstvo.

I keď sme aj na úseku hospodárstva národných výborov napriek ťažkostiam dosiahli niektoré úspechy, v oblasti investičnej výstavby bolo plnenie plánu veľmi neuspokojivé.

Minulého roku splnili národné výbory plán štátnej investičnej výstavby iba na 90 %. Keď k tomu pripočítame výsledky plnenia plánu investičnej výstavby JRD, tak plán bol splnený iba na 88 %, čo je najhoršie plnenie za posledných 10 rokov.

Národné výbory v minulom roku nepreinvestovali vcelku vyše 860 miliónov korún, z toho len vo Východoslovenskom kraji vyše 400 miliónov korún, v Stredoslovenskom kraji 255 miliónov korún a v Západoslovenskom kraji 206 miliónov korún. Plán investičnej výstavby nebol splnený ani v jednom okrese a pritom niet okresu, ktorý by sa v priebehu celého roku nedožadoval ďalších investičných prostriedkov.

Tento objem nepreinvestovaných prostriedkov prakticky znamená, že sa neodovzdalo do užívania 2925 bytov, 136 učební všeobecnovzdelávacích škôl, 1696 postelí v zdravotníckych zariadeniach. V poľnohospodárstve sme neodovzdali do užívania ustajňovacie priestory pre 8723 kráv, pre 47 453 kusov mladého dobytká, pre 9414 prasníc a 73 371 ostatných ošípaných.

Pri technickej a občianskej vybavenosti našich sídlisk, kde pri tvorbe plánu takmer každoročne sa dožadujeme vyšších investičných nákladov, sa nepreinvestovalo 105 miliónov korún, takže na jeden byt v priemere sme preinvestovali iba 15 612 Kčs, hoci plán rátal s 21 300 Kčs. Prirodzene, že tieto nedostatky sa odrážajú potom i na stave sídlisk a spôsobujú oprávnené sťažnosti obyvateľov, ktorí v sídliskách bývajú.

Na nepriaznivých výsledkoch plnenia plánu investičnej výstavby v minulom roku majú značný podiel stavebné organizácie riadené národnými výbormi, ktoré nesplnili plán v rozsahu 216 miliónov korún.

Na tomto manku sa podieľajú predovšetkým podniky krajských

združení, a to najmä vo Východoslovenskom a Stredoslovenskom kraji, kde nie lenže nesplnili plánované úlohy, ale nedosiahli ani objem stavebných prác vykonaných v roku 1961. Z 11 podnikov krajských združení na Slovensku splnil plán v roku 1962 len jeden podnik, a to Pozemné stavby v Bratislave. Pritom treba povedať, že úlohy krajských združení stavebníctva na rok 1962 boli v priebehu roka znížené o 114 miliónov korún.

Hlboké nesplnenie objemu výroby malo prirodzene dopad i na kvalitatívne ukazovatele. Stavebné podniky krajských združení za minulý rok zostali dlžné na akumulácii cez 100 miliónov korún, a to najmä pre prekročenie mzdových fondov o 45 mil. Kčs. I v tomto smere sú najhoršie výsledky vo Východoslovenskom a Stredoslovenskom kraji.

V čom sú, súdruhovia a súdružky, príčiny týchto krajne nepriaznivých výsledkov?

Treba jasne povedať, že objektívne príčiny, ako je napríklad nedostatok materiálu alebo pracovných síl, na čo sa podniky pri odôvodňovaní neplnenia plánu v minulom roku často vyhovárali, neobstoja. Plán pracovníkov bol minulého roku pri krajských združeníach prekročený o 225 ľudí. Pravda, mohlo sa stať, že títo ľudia neboli správne podľa akcií rozmiestení, to je však výlučne organizačná záležitosť príslušných podnikov.

Zásoby hlavných druhov materiálov nám podstatne vzrástli tak u dodávateľov, ako aj u odberateľov. Dokazuje to aj vývoj zásob v podnikoch krajských združení stavebníctva, ktoré v priebehu roka vzrástli, a to aj pri takých materiáloch, ktoré doteraz boli vždy úzkoprofilové, ako je betonárska oceľ, cement, stavebné dielce a ihličnaté rezivo. Ba čo viac, pre nedostatok odbytu musela sa v roku 1962 znížiť plánovaná výroba tehál o 108 miliónov tehlových jednotiek, o 574 tis. m² krytiny, o 59 tisíc bežných metrov kanalizačných a azbestocementových rúr, pretože nebola na ne požiadavka.

Je zrejmé, že dôvody neplnenia treba hľadať inde, predovšetkým v organizácii a v riadení práce. Nedostatočná riadiaca činnosť na všetkých stupňoch je predovšetkým príčinou, že u stavebných podnikov krajských združení zostala produktivita práce v tomto roku v podstate na úrovni roku 1961 a vo Východoslovenskom kraji bola dokonca pod touto úrovňou.

Januárové výsledky tohto roku ukazujú, že sa situácia v plnení plánu investičnej výstavby ani v roku 1963 nezlepšila. Len za jeden mesiac tohto roku neprestávali stavebné organizácie riadené národnými výbormi podľa predbežných výsledkov zhruba 55 mil. Kčs. Je pravda, že je to vplyvom zlého počasia, ale pred-

sa je to znovu veľmi zlý štart aj v tomto roku a budeme mať čo doháňať.

Takýmto vývojom v investičnej výstavbe národných výborov vzniká celý rad disproporcií, ktoré nám budú robiť ťažkosti pri zaistovaní investičného plánu v tomto roku. Preto sa plán na tento rok orientuje predovšetkým na dokončovanie rozostavaných stavieb a len v menšej miere počíta so zahajovaním nových akcií v bytovej výstavbe a niektorých naliehavých kapacít na úseku všeobecnovzdelávacích škôl. Možnosť začínania nových stavieb obmedzujú, pravda, i vysoké sklzy z minulého roku, ktoré bude treba vyplatiť z tohoročných investičných prostriedkov.

Plánovacie komisie krajských i okresných národných výborov budú musieť s najväčšou vážnosťou a zodpovednosťou pristupovať k riešeniu úloh v investičnej výstavbe v súvislosti so zaistovaním akčného programu vlády a nepripustiť rozptyľovanie investičných prostriedkov na ďalšie rozdrobovanie stavieb a objektov.

V zabezpečovaní úloh akčného plánu, ktorý predpokladá bezpodmienečné dodržanie limitov investičných prostriedkov a ďalšie sprogresívnenie plánu, budú musieť plánovacie komisie, investorské útvary, komisie pre výstavbu a všetky odvetvové komisie národných výborov sledovať urýchlené odovzdávanie kapacít a podstatné zníženie rozostavanosti ako hlavný cieľ investičnej politiky.

Kým vláda pokladá za hlavnú úlohu národných výborov a podnikov v tomto období mobilizovať úsilie pracujúcich na vylepšenie úloh štátneho plánu na rok 1963, ktorého výsledkom musí byť sprogresívnenie plánu a plné zaistenie jeho úloh, pri rozpise plánu sme boli znova svedkami toho, že mnohé okresy a podniky nepodriaďovali svoje lokálne záujmy záujmom spoločnosti a podmieňujú prevzatie úloh štátneho plánu schváleného vládou ďalšími nárokmi na investičné prostriedky, materiál a pracovníkov miesto toho, aby na základe mobilizácie všetkých rezerv v zmysle uznesenia vlády riešili otvorené miesta v pláne.

Takéto tendencie treba v zárodku zamietnuť ako nesprávne a pre naše národné hospodárstvo škodlivé.

Tu bude treba opäť ako pri vypracúvaní plánu v posledných mesiacoch minulého roku vyvinúť maximálne úsilie všetkých funkcionárov, poslancov národných výborov, komisií národných výborov, poslancov SNR a všetkých odborov Slovenskej národnej rady v pomoci národným výborom a podnikom pri odhaľovaní rezerv, odstraňovaní slabých miest v pláne a pri zlepšovaní zvlášť kvalitatívnych ukazovateľov plánu.

Myslím, že slová súdruha Chruščova, prednesené pred tromi rokmi v Moskve na všesväzovej porade pracovníkov investičnej výstavby, že „žiadan nepriateľ nemôže spôsobiť nášmu národnému hospodárstvu väčšie škody ako nezodpovedný postup hospodárskych pracovníkov, ktorí vo svojej zaslepenosti presadzujú ďalšiu rozostavanosť do neúnosných rozmerov“, možno v plnom rozsahu aplikovať i na naše podmienky.

Teda nie slepá honba za vysokými objemami investičných prostriedkov a začínaním nových akcií, ale treba sa sústrediť na zaistovanie plánovaných úloh, ktoré nie sú malé, vyrovnať sa s nadmernou rozostavanosťou, so škodlivým lokálpatriotizmom, zabráňovať rozptyľovaniu investičných prostriedkov, skončovať s predlžovaním doby výstavby, a najefektívnejšie, najracionálnejšie využiť každú investovanú sumu v súlade s celospoločenskými potrebami a záujmami. V tomto úsilí budeme musieť tým funkcionárom národných výborov, ktorí správne presadzujú líniu v investičnej politike, účinne pomáhať aj my poslanci Slovenskej národnej rady.

Pre skrátenie doby výstavby máme tento rok dobré podmienky najmä v bytovej výstavbe, a to napriek tomu, že tohto roku máme odovzdať o 11 % bytov viac do užívania, ako sme odovzdali v minulom roku. Zo 17 327 bytov, ktoré sa majú v štátnej, družstevnej a podnikovej bytovej výstavbe odovzdať v tomto roku, mali sme k 1. januáru t. r. rozostavaných 15 400 bytov, čo je zhruba 90 %. Takúto priaznivú rozostavanosť sme ešte ani jeden rok nemali. Túto priaznivú rozostavanosť by sme mohli v stavebných organizáciách využiť nielen na skracovanie doby výstavby, ale aj na skvalitnenie odovzdávaných bytov, aby sme už konečne mohli do užívania prideliť byty obyvateľom bez kolaudačných závad.

Tchto roku máme v družstevnej bytovej výstavbe postaviť o 1300 bytov viac ako v minulom roku. To znamená, že bude treba — ako už bolo povedané — tejto forme výstavby venovať väčšiu starostlivosť a viac zainteresovať občanov do tejto výstavby. Bude treba oveľa pružnejšie ako doteraz riešiť výber staveniska, projektovú prípravu a urýchliť tempo družstevnej výstavby. Zdlhavé riešenie uvedených problémov spôsobuje často pokles záujmu občanov o túto formu bytovej výstavby.

Aby sa v širšej miere sprístupnila družstevná bytová výstavba Predsedníctvo Ústredného výboru našej strany už prijalo niektoré opatrenia, podľa ktorých sa podstatne zvýhodní družstevná bytová výstavba. V zmysle tohto uznesenia sa v oblastiach mimo väčších miest zvýši dlhodobý úver z dnešných 30 až na

50 % stavebných nákladov. Pritom úrok z tohto úveru sa zníži z doterajších 3 % na 1 %. Členský podiel v hotovosti by takto pri dvojizbovom byte činil približne 12 000 Kčs, čo je asi polovica doterajšieho podielu. Predpokladá sa, že pri takto upravených podmienkach stane sa družstevná výstavba hlavnou formou bytovej výstavby.

Vpredu som uviedol, že sa v roku 1962 nepreinvestovalo na komplexnosti sídlisk 105 mil. Kčs. Napriek tomu sa v tomto roku počíta v pláne na tento cieľ 403 mil. Kčs, čo je o 40 % viac, ako sa preinvestovalo vlni s cieľom, aby sme už naše sídliská dali konečne do poriadku a utvorili podmienky pre ďalšiu výstavbu. Ak by sme však venovali našim sídliskám len takú malú starostlivosť ako v predchádzajúcich rokoch a tento objem by sme zasa nepreinvestovali, bude nespokojnosť obyvateľstva v sídliskách ďalej rásť a ohrozili by sme pre budúcnosť plynulý postup rozvoja miest a na niektorých miestach mohlo by dôjsť k situácii, že pre nedostatky v spoločnom vykurovaní a zásobovaní vodou by nebolo možné počítať s ďalšou výstavbou bytov na niekoľko rokov.

Vážené súdružky a súdruhovia,

už tu bolo povedané, že pre nebyvalé mrazy, ktoré zasiahli celú Európu, napriek mimoriadnym opatreniam vlády a húževnatému boju našich železničiarov, vojakov a ostatných pracovníkov proti mrazom a snehovým fujaviciam, začo im patrí aj z tejto čestnej tribúny uznanie a poďakovanie, vznikli vážne ťažkosti v plnení plánu.

Napríklad len v hutách za december a január je schodok vo výrobe valcovaného materiálu 211 tisíc ton, s ktorým sa v bilancoch na rok 1963 počíta.

To znamená, že s touto skutočnosťou musíme pri plnení plánu počítať a o to viac sa orientovať v celom našom národnom hospodárstve, teda i v hospodárstve národných výborov na dodržiavanie kvalitatívnych ukazovateľov, ako napríklad na dodržiavanie limitov v spotrebe materiálu, na produktivitu práce, znižovanie nákladov a v súvisi s fyzickou inventúrou zásob na vyrovnávanie sa s nadnormatívnymi zásobami.

Z toho vyplýva, že v tomto roku nebude možné pripustiť prekračovanie limitu hlavných druhov materiálových zásob, ako to bolo v minulom roku.

Tak napríklad podniky krajského združenia, stavebníctva v Stredoslovenskom kraji prekročili v minulom roku spotrebu betonárskej ocele o 53,6 %, spotrebu cementu a reziva vysoko prekročili všetky kraje.

Napriek prekračovaniu spotreby materiálov podľa štatistických výkazov k 30. novembru minulého roku dosahujú ešte nadnormatívne zásoby v hospodárstve národných výborov na Slovensku vyše jednej miliardy 92 miliónov korún. Celkový objem zásob je takto o 37 % vyšší než určujú normy.

Podľa predbežných výsledkov fyzickej inventúry napríklad len v Západoslovenskom kraji mali ku koncu roka prekročené normované zásoby valcovaného materiálu — o ktorý je, pravda, veľká bieda — o 123 %, plechov z neušľachtilých ocelí viac než trojnásobne, oceľových rúr zhruba 2,5-násobne, cementu o 37 % a podobne.

Tieto príklady názorne ukazujú na to, aké rezervy majú národné výbory pri správnom obhospodarovaní a využívaní materiálových fondov. Pôjde teraz o to, nezostať iba pri zistení konkrétneho fyzického stavu zásob v tých-ktorých organizáciách, ale dotiahnuť vec do konca, t. j. urýchlene presunúť zistené prebytky materiálov tam, kde je ich nedostatok, dať tieto umŕtvené hodnoty do obehu, aby čím skôr mohli priniesť potrebný úžitok pre celé hospodárstvo.

Vážené súdružky a súdruhovia, ešte niekoľko slov k službám obyvateľstvu, najmä pokiaľ ide o pranie a čistenie šatstva.

V úvode som hovoril, že úlohy v tomto obore služieb sa podstatne zvyšujú. Treba povedať, že sú to úlohy skutočne veľmi náročné. Keď sa však pozrieme na možnosti využitia existujúcich kapacít i z hľadiska nadväznosti na ostatné zariadenia, ako sú sušiarne a žehliarne, je možné tieto úlohy pri dobrej organizácii práce zaistiť. Keď berieme do úvahy nadväznosť práčovní, sušiarňí a žehliarňí, možno kapacity využiť na 70 %. Pri tomto využití je možno vyprať 17 617 ton bielizne. Plán na rok 1963 predpokladá vyprať 17 120 ton, teda o 500 ton menej.

Z toho vyplýva, že existujúce kapacity sú dostačujúce na plánované úlohy. Bude však potrebné, aby sme v zmysle uznesenia straníckych dokumentov a uznesenia vlády utvorili podmienky, aby sa mohli tieto významné služby poskytovať aj vidieckym ženám. To znamená, že bude potrebné vo všetkých okresoch rozšíriť sieť zberní na pranie a čistenie šatstva. Že je to pri dobrej organizátorskej práci možné, dokazuje aj príklad komunálnych služieb v okrese Galanta.

V tomto okrese vyprali obyvateľstvu v roku 1960 11 ton a v roku 1961 12 ton bielizne. V čistení šatstva vyčistili v roku 1960 30 ton a v roku 1961 34 ton. V okrese mali v tomto čase len dve zberne, a to v sídle okresu. Vo IV. štvrťroku 1961 a za-

čiatkom roku 1962 zriadili súdruhovia v tomto okrese v strediskových obciach ďalších 23 zberní, teda spolu majú 25 zberní. Výsledok toho je, že už v roku 1962 vyprali 84 ton bielizne, čo je sedemkrát toľko ako v roku 1961, a vyčistili 107 ton šatstva obyvateľstvu, čo je tiež 300 %-né zvýšenie.

Myslím, že 'niet žiadnych prekážok, aby sa aj v ostatných okresoch zriaďovali zberne na vidieku, tak ako to urobili v Galantskom okrese. Je to jednoduché. Tam súdruhovia poverili starých penzistov, staré ženičky, ktoré tam bývajú, za 200–300 Kčs, aby im v dedinách to šatstvo zbierali, a oni to veľmi vďačne robia.

Vážené súdružky a súdruhovia!

Vychádzajúc z národných úloh plánu na rok 1963, ktoré majú národné výbory zaistiť, pripadá i nám poslancom Slovenskej národnej rady veľmi zodpovedná úloha. Budeme musieť ešte viac ako doteraz v komisiách a vo volebných obvodoch iniciatívne a tvorivo pristupovať k rozpracúvaniu a zabezpečovaniu uznesení XII. sjazdu KSC, akčného programu vlády, ako aj politicko-organizačných opatrení, ktoré budú na dnešnom plenárnom zasadnutí Slovenskej národnej rady prijaté. Vo svojich volebných obvodoch budeme musieť energickejšie bojovať proti nedostatkom, využívajúc všetky možnosti, ktoré poslanec ako člen zákonodarného orgánu má.

Som toho názoru, že my poslanci Slovenskej národnej rady, máme byť vo svojich volebných obvodoch najlepšimi agitátormi a nositeľmi nadšenia a elánu pracujúcich za splnenie plánu.

Vytýčené úlohy splníme len vtedy, keď si uznesenia plánu XII. sjazdu vezme každý občan k srdcu, keď si každý na svojom pracovisku bude plniť svoje povinnosti, obetavo a húževnato bude prekonávať všetky prekážky, ktoré mu prídu do cesty.

Som presvedčený, že keď sa budeme opierať o našich obetavých a neúnavných funkcionárov národných výborov, ktorí vo svojej práci nešetria časom, keď budeme využívať skúsenosti našich najlepších pracovníkov, majstrov a technikov, brigády XII. sjazdu, keď my poslanci budeme vo svojich volebných obvodoch, v podnikoch, družstvách a štátnych majetkoch i na ostatných úsekoch nadchýňať a zapalať pracujúcich za plnenie úloh, potom aj v hospodárstve národných výborov bude tento rok úspešnejší, ako bol rok minulý. (*Potlesk.*)

Predseda Lenárt:

Ďakujem poslancovi Štenclovi za jeho prejav.

Udeľujem slovo poslancovi Šimonovi Žbirkovi.

Poslanec **Žbirka**:

Vážená Slovenská národná rada,
súdržky a súdruhovia!

Vo svojom diskusnom príspevku chcem sa zapodievať so súčasným stavom špecializácie poľnohospodárskej výroby v okrese Michalovce.

XII. sjazd Komunistickej strany Československa konštatoval, že aj v poľnohospodárstve zvíťazil socializmus, a vytýčil preto úlohu povzniesť do roku 1970 poľnohospodársku výrobu na úroveň priemyselnej výroby. Je to úloha, ktorá vyplýva nielen z objektívnej nutnosti, ale aj z reálnych možností, ktoré súčasný rozvoj výrobných vzťahov a výrobných síl v poľnohospodárstve dáva.

Treba povedať, že doteraz vynakladané prostriedky do poľnohospodárstva, ako to zdôraznila aj správa na XII. sjazde KSČ, neprinášajú potrebný efekt najmä preto, že výroba v poľnohospodárskych závodoch je všestranná, čo vedie k triešteniu výrobných síl, spomaľuje upevňovanie socialistických výrobných vzťahov a brzdí rozvoj a využitie novej techniky a technológie. Výnimkou nebol ani okres Michalovce, kde poľnohospodársku produkciu, najmä tržnú, zabezpečujú na 88,7 % veľké socialistické závody — JRD a štátne majetky. Avšak skoro v každom socialistickom poľnohospodárskom závode tohto okresu sa dorábajú ešte všetky druhy poľnohospodárskych výrobkov, potrebné pre výživu obyvateľstva, ako i pre spracovateľský priemysel. Iba veľmi málo závodov má širšie špecializovanú výrobu, či už rastlinnú, alebo živočíšnu.

Uvediem niektoré príklady súčasnej štruktúry poľnohospodárskej výroby v kukuričnej oblasti Michalovského okresu.

V rastlinnej výrobe tam pestujú približne 20 poľnohospodárskych plodín. V živočíšnej výrobe sa chovajú všetky druhy hospodárskych zvierat, počínajúc hovädzím dobytkom, pokračujúc chovom ošipaných a končiac hydinou, nehovoriac už o tom, že pri každom druhu hospodárskych zvierat sa chovajú všetky jeho kategórie, ako napríklad pri hovädzom, dobytku od teliec až po kravy. Táto rozdrobená výroba vo veľkých ekonomických celkoch nepomáha zvyšovať úroveň riadiacej činnosti a nepomáha ani rýchlemu rastu výnosov a úžitkovosti a nakoniec ani celkovému efektu výroby. Táto rozptýlená výroba zvyšuje v prvom rade náklady na výrobu a ďalej sú za takýchto okolností málo priaznivé podmienky pre zvyšovanie kvalifikácie jednotlivých vedúcich pracovníkov. Je pochopiteľné, že za takéhoto

stavu výroby sa nedostatočne využívajú i prírodné a ekonomické podmienky na zvyšovanie výroby tých produktov, pre ktoré sú optimálne výrobné podmienky.

Vychádzajúc z uznesení našej strany a vlády o smelšom zavádzaní špecializácie do poľnohospodárskej výroby a o lepšom rozmiestňovaní poľnohospodárskej výroby, pristúpili poľnohospodári v okrese Michalovce k riešeniu týchto problémov. V roku 1962 sa už urobili zásahy pri rozmiestňovaní niektorých poľnohospodárskych plodín podľa zásad lepšieho využitia prírodných podmienok s prihliadnutím na špecializáciu a koncentráciu výroby. Tak napríklad v kukuričnej výrobnej oblasti sa pestovala raž na výmere až 3 % z ornej pôdy. Pre rok 1963 sa znižuje osev tejto plodiny v tejto oblasti až na $\frac{1}{2}$ percenta a osev raži sa sústreďí hlavne do častí zemiakárskej oblasti okresu. Oproti roku 1962 posunie sa pestovanie ozimnej repky z kukuričného výrobného typu vyššie do repárskej a zemiakárskej oblasti. Naopak sa skoncentrovalo vo zvýšenej miere v kukuričných podtypoch pestovanie ozimnej pšenice, ktorá na niektorých JRD, ako napríklad Lastomír, dosahuje až 30 % výmery ornej pôdy. Ďalej sa v tejto oblasti skoncentrovala výroba zeleniny, kukurice na zrno a cukrovej repy. Tak napríklad JRD Budkovce a Palín pestujú kukuricu na zrno až na 20 % ornej pôdy. Rovnako v tejto oblasti sa skoncentrovali technické plodiny, ako napríklad v JRD Falkušovce, kde ich pestujú na 18 % ornej pôdy a z toho nad polovicu konopí.

Tohto roku sa bude viacej JRD špecializovať na zeleninu – napríklad Budkovce, kde sa bude pestovať zelenina na výmere 5,5 %, JRD Palín na výmere 5,4 %, JRD Vysoká na 8 % ornej pôdy. Uvedené JRD posiaľ pestovali zeleninu len na výmere približne 2–4 % ornej pôdy. Zelenina sa tu skoncentrovala preto, lebo tieto družstvá majú veľmi dobré zdroje závlahovej vody a už vybudované i závlahové súpravy. Pri tejto príležitosti spomeniem aj hospodársko-ekonomický dopad pestovania zeleniny v uvedených JRD v roku 1962, kde pri zastúpení zeleniny na zhruba 3 % ornej pôdy mali tieto družstvá príjem zo zeleniny okolo 20 % všetkých tržieb z rastlinnej výroby, to znamená, že konkrétne niektoré JRD vykazujú tržnú produkciu 20–30 000 Kčs z jedného hektára.

Ďalej pristúpili v roku 1963 k presunu pestovania zemiakov z kukuričných subtypov, kde ponechali len pestovanie skorých zemiakov a pestovanie ostatných zemiakov rozmiestňujú do zemiakárskych oblastí okresu. Tak napríklad v JRD Kvakovce je skoncentrovaná výroba zemiakov na 15 % ornej pôdy. Taktiež

pestovanie ľanu posunuli z repárskej oblasti do zemiakárskej. Pestovanie cukrovej repy sústredili prevažne v repárskej a kukuričnej oblasti. Týmito opatreniami podstatne odstránili nedostatky rozmiestovania poľnohospodárskej výroby z minulých rokov. Napríklad ešte v roku 1962 pestovalo cukrovú repu v Michalovskom okrese 105 JRD, ľan 57, konope 73, repku ozimnú 93, tabak 52 a zeleninu 65 JRD. V roku 1963, ako som už skôr uviedol, došlo k zvýšenej koncentrácii a zníženiu počtu závodov pri cukrovej repe na 93, pri ľane na 50, pri konopiach na 65, pri repke ozimnej 52 a pri zelenine na 45 JRD.

Už som na začiatku uviedol, že sú na JRD a štátnych majetkoch rozmiestnené takmer všetky druhy hospodárskych zvierat. Táto skutočnosť veľmi nepriaznivo vplýva na hospodárnosť výroby živočíšnych produktov. V roku 1963 aj v odvetví živočíšnej výroby pristupujú v okrese Michalovce k postupnej koncentrácii živočíšnych produktov z hľadiska plného využitia prírodných a ekonomických podmienok pri optimálnej koncentrácii zvierat v každom poľnohospodárskom závode. Predpokladá sa, že takto sa bude lepšie uplatňovať a rozvíjať veľkovýrobná technológia.

Aj investičnou výstavbou sa vytvorili predpoklady pre účelnú špecializáciu a koncentraciu živočíšnej výroby. Uvediem napríklad riešenie rozmiestenia živočíšnej výroby na štátnych majetkoch v okrese Michalovce. ŠM Michalovce má živočíšnu výrobu rozmiestnenú na 10-tich farmách, ktoré okrem farmy Hunkovce majú zmiešaný charakter. Novou investičnou výstavbou účelových stavieb, zodpovedajúcich prevádzke podľa novej technológie, do konca roku 1963 sa zriadia a vybaví tri špecializované farmy a na ďalších farmách sa položia základy pre príslušné špecializácie. Farma Žabiany má špecializáciu na chov kráv a teliec. V jarných mesiacoch tohto roku sa ukončí na tejto farme kravín T-186-I a v existujúcom kravíne sa skoncentruje 246 kráv. Na farme Meďov je skončená výstavba štvorradového kravína, kde spoľu so starým kravínom sa skoncentruje 234 kráv. Táto koncentrácia zodpovedá špecializovaným potrebám výrobných stredísk. Ďalej na farme Vrbovec sa budú špecializovať na chov mladého dobytká a ošípaných. Na tomto oddelení počítajú s tým, že v roku 1964 dosiahnu koncentraciu 280 kusov prasníc. Po ukončení ošpárne T 1200 pre 1200 kusov v roku 1963 a novostavby T 418 pre 600 kusov v roku 1964 sa na predvýkrme a výkrme dosiahne koncentrácie 1800 kusov, čo zodpovedá taktiež potrebnej koncentrácii. V roku 1964 sa teda počíta s chovom na tejto farme 200 kusov mladého dobytká, 280 kusov prasníc a 1800 kusov ošípaných v predvýkrme a vo výkrme. Farma

Topoľany sa špecializuje z terajšej zmiešanej farmy všetkých druhov hospodárskych zvierat na chov nosníc. Na tejto farme sa buduje špecializované stredisko pre chov hrabavej hydiny s kapacitou 8–10 000 nosníc s celoročným odchovom kurčiat. Jestvujúca nová znášková hala a taktiež novostavba pre 15 000 kurčiat, ktorá sa buduje v tomto roku, vytvárajú z tejto farmy špecializovanú farmu hydiny celého majetku. Ostatné farmy Štátneho majetku Michalovce sú zatiaľ zmiešané a v priebehu roka 1963 ešte aj ďalej takto zostanú. Podobne sa budujú špecializované strediská aj na ostatných štátnych majetkoch v okrese.

Nedostatky pri zavádzaní špecializácie a koncentrácie hospodárskych zvierat treba dosiaľ hľadať aj v nekompletnom vybavení a zriaďovaní veľkokapacitných fariem. Tak sa stáva, že ukončená stavba maštali je niekedy dva roky po kolaudácii ešte nekompletizovaná. Chýba napríklad zariadenie na odpratávanie chlievnej mrvy, dojacie zariadenie, vodovod a podobne. V mnohých prípadoch aj v jestvujúcich zariadeniach sa prejavujú veľké závady. Napríklad nefunguje dopravný pás na chlievnu mrvu a nedokonalé prevedenie prakticky vyraduje celý mechanizačný prostriedok z prevádzky. Nedostatok intenzifikačných zariadení, ako uskladňovacích priestorov, silážnych jám, sušiarňí, senníkov atď. podstatne zdražuje výrobu a prináša i straty, ako napríklad pri siláži až do výšky 30 %.

Najväčší problém v okrese je so sušením kukurice na zrno, ktorú treba sušiť asi z 12 000 hektárov. Súčasná kapacita sušiarenských zariadení postačuje v okrese len na 15 %. Tieto problémy sa snažia v okrese riešiť, ale potrebujú v dodávkach materiálu na výstavbu uskladňovacích priestorov asi pre 2000 vagónov kukurice v klasoch. V pláne okresu je zahrnutá len výstavba na 420 vagónov. Pre kukuricu určenú na osivo treba rozšíriť sieť jestvujúcich sušiarňí o nové kapacity, pretože okres napríklad tohto roku môže usušiť osivo len v množstve 120 vagónov. Tieto nedostatky v kapacitách značne brzdia zavádzanie špecializácie, najmä kukurice. Podobne pri cukrovke zvýšenie koncentrácie pestovania v jednotlivých poľnohospodárskych závodoch si vyžaduje pružnejšie vyriešiť jej komplexne mechanizovanú výrobu.

Zavádzanie špecializácie a s ňou i novej pokrokovej technológie výroby je spojené so zvyšovaním kvalifikácie pracovníkov v pôdohospodárstve. Okrem jestvujúcich poľnohospodárskych škôl nie sú na Východoslovenskej nížine inštitúcie, poverené výskumom rozvoja doterajších poznatkov a riešením úlohy typickej a charakteristickej v poľnohospodárskej výrobe Východo-

slovenskej nížiny. Je nanajvýš potrebné brať ohľad na veľké miliardové investície na úpravu Východoslovenskej nížiny, budovať tu výskumné poľnohospodárske stredisko pre komplexné riešenie výrobných problémov. V tomto rozvoji výskumu zostali sme okresom na Východoslovenskej nížine veľa dlžní. Vybudovaním komplexného strediska pre Východoslovenskú nížinu by sa odstránili napríklad i rozdiely v týchto ustanovizniach medzi Západoslovenským a Východoslovenským krajom, lebo v Západoslovenskom kraji sú v niektorom okrese, ako napríklad v Trnavskom, i dva komplexne vybudované výskumné ústavy.

Okres Michalovce má vypracovanú dlhodobú koncepciu rozvoja poľnohospodárstva do roku 1980. Aplikovanie tejto dlhodobej koncepcie do bežných ročných plánov je veľmi prácne a vyžaduje si skúsených odborníkov. Pomerne najväčšia ťažkosť je v tom, že koncepcia nie je rozpracovaná na jednotlivé etapy, ale len v konečných výsledkoch roku 1980. Ďalej sú navrhnuté v koncepcii nové poľnohospodárske veľkopodniky, ktoré v súčasnej dobe sa vôbec nekryjú s jestvujúcimi poľnohospodárskymi závodmi. To by však nebol podstatný problém. Problém je v tom, že pri týchto navrhovaných poľnohospodárskych veľkozávodoch nie je spracovaná vnútorná špecializácia pre jednotlivé strediská. Toto je jedna z úloh, ktorá sa bude musieť v okrese Michalovce v najbližšom čase riešiť.

Ďalej v súvislosti so zavádzaním koncentrácie a špecializácie sa vynárajú vážne problémy existujúcich cenových relácií a dosahovanej rentability jednotlivých produktov. Treba, prirodzene, vidieť, že príčinou niektorých disproporcií vo výnosnosti jednotlivých produktov je predovšetkým nízka intenzita ich výroby, ako napríklad výroba mlieka, hovädzieho mäsa a podobne. Pochopiteľne, pred problémom nesmieme zatvárať oči a myslieť si, že sa nám vyrieši. Pokladám za nevyhnutné v súčasnej etape rozvoja poľnohospodárskej výroby, pri zavádzaní špecializácie a koncentrácie poľnohospodárskej výroby, tento problém vyriešiť.

Nakoniec chcem povedať, že špecializáciu poľnohospodárskej výroby možno postupne realizovať i teraz, a to predovšetkým na podklade výhľadových plánov rozmiestenia rozvoja poľnohospodárskej výroby, ako to už začali realizovať v okrese Michalovce. Nesmieme však zabúdať na to, že špecializácia a koncentrácia v poľnohospodárskej výrobe je len jediným prostriedkom na dosiahnutie vyššej intenzity poľnohospodárskej výroby a produktivity práce. Súčasne je nevyhnutné zavádzať do poľnohospodárskej výroby všetky nové pokrokové poznatky vedy a tech-

niky, organizovať prácu ľudí a odborne i politicky ich vychovávať tak, aby sa úloha povzniesť poľnohospodárstvo na úroveň priemyslu do roku 1970 v záujme rozvoja celého národného hospodárstva úspešne splnila. *(Potlesk.)*

Predseda Lenárt:

Ďakujem poslancovi Žbirkovi za jeho prejav.

Súdružky a súdruhovia poslanci!

Schôdzku Slovenskej národnej rady prerušujem.

V rokovaní budeme pokračovať o 14,15 hodine.

Prvý prehovorí v diskusii poslanec Michal Martinkovič.

(Poludňajšia prestávka.)

(Po prestávke:)

Predseda Lenárt:

Súdružky a súdruhovia!

Pokračujeme v prerušenej schôdzke.

Udeľujem slovo poslancovi Michalovi Martinkovičovi.

Poslanec Martinkovič:

Vážené súdružky, súdruhovia!

Zpráva predsedu Slovenskej plánovacej komisie ukázala na nedostatky, ktoré sa prejavili v našom národnom hospodárstve cez predchádzajúce obdobie. Netreba sa nimi naširoko zaoberať. Závery k týmto nedostatkom urobil XII. sjazd KSČ. Teraz ide o nové úlohy, o nový postoj k práci i k zabezpečovaniu úloh na Slovensku, ktoré vychádzajú z nášho štátneho plánu na rok 1963.

Vo svojom príspevku chcem hovoriť k dvom otázkam. Je to bytová výstavba Pozemných stavieb Trnava a niektoré dobré výsledky, ktoré dosiahli, a k problémom výstavby Drôtovej v Hlohovci a výroby kyseliny citrónovej v Leopoldove.

Pozemné stavby v Trnave v investičnej výstavbe sú prevažne zamerané na bytovú a občiansku výstavbu. Okruh pracoviska

je v piatich okresoch. V posledných rokoch podnik dosiahol vzrast niektorých základných ukazovateľov plánu a kapacít oproti roku jeho zriadenia.

V minulom roku sa podnik zaradil svojimi výsledkami medzi lepšie podniky než sú v Stredoslovenskom alebo Východoslovenskom kraji. Výzvu trnavských stavbárov o splnenie socialistického záväzku odovzdať plánovaných 1758 bytových jednotiek k začiatku XII. sjazdu našej strany, ktorý bol aj splnený, treba vysoko kladne hodnotiť. Splnili i prekročili sa úlohy v odovzdávaní učební. Splnili sa i ďalšie ekonomické ukazovatele. Z toho vidieť, že ľudia nám dokážu mnoho, že i podniky alebo závody vedia riadiť a organizovať prácu a že úlohy sa mnohokrát plnia i za sťažených podmienok.

Je ten chybou, že dobrá riadiaca a organizátorská práca sa nám nedarí po celý rok na všetkých úsekoch našich pracovísk. Je správne, že súdruhovia na Pozemných stavbách v Trnave vychádzajú z dobrých minuloročných poznatkov a chcú sa zamerať v tomto roku na plynulé odovzdávanie bytov, čím chcú pokračovať na nastúpenej ceste.

Je potrebné kladne hodnotiť prechod podniku na nové progresívne metódy práce, a to popri liatom betóne na nízkopodlažný montovaný betón a byty z vibrotehelných panelov. V minulom roku sa odovzdalo týmito technológiami z celoročnej úlohy 265 bytových jednotiek, t. j. 15 %. V tomto roku plánujú odovzdať už 39 % a na rozostavanie pre odovzdávanie bytov v roku 1964 počítajú až so 64 %-ami.

Je záhodné povedať, že rok 1963, ktorý je nástupným rokom do našej sedemročnice, nebude ľahký, ako sa o tom hovorilo i v zpráve. V tomto roku sa prijímajú záväzky, vyhlasuje sa socialistická súťaž, ktorá má pomáhať plniť úlohy i v samej bytovej výstavbe. Sú dva ukazovatele na jej hodnotenie: keď je záväzok splnený kvalitne, získava spoločnosť, podnik i robotník. Je spokojnosť. Keď je záväzok splnený a ukážu sa po odovzdaní bytov do užívania závady, to neprispieva hlavne našej spoločnosti. V podniku to môže priniesť zvýšené náklady, nespokojnosť robotníkov pri opravách závad, nedôvera občanov k socialistickej súťaži po nastahovaní sa do bytov a keď sa chce záväzok splniť za každú cenu, tak je to aj na úkor rozostavanosti. To by sa nemalo robiť. To možno povedať i k ostatnej investičnej výstavbe.

Aj v našej komisii pre výstavbu hovoríme o zavádzaní nových technológií i do bytovej výstavby. Pozemným stavbám v Trnave toto spomaľuje aj nedodávanie niektorých technologických súborov, napríklad oceľových batérií na výrobu panelov z n. p.

Stavebné stroje Zličín a niektoré ďalšie dodávky strojárskych podnikov, ako výťahov, kuchynských zariadení, tlakových nádrží a podobne.

Taktiež ťažkosti s nepriazňou počasia, s dopravou, elektrickou energiou na začiatku roka budú zvyšovať nároky v priebehu celého roka aj na podnik v Trnave, aby úlohy čo najlepšie zvládli. Súdruhovia sa na to pripravujú tak, aby úlohy roku splnili lepšie ako tomu bolo v roku 1962.

Súdružky a súdruhovia!

V investičnej výstavbe v Trnavskom okrese sú i niektoré stavby, ako výrobná kyseliny citrónovej v Leopoldove a Drôtovňa v Hlohovci, ktoré si zasluhujú pozornosť, lebo začnú prevádzku v tomto roku alebo k 1. I. 1964. Závod na kyselinu citrónovú je dôležitý pre naše národné hospodárstvo. Buduje sa výroba bielkovinných krmív — torula. Ročná výroba má byť 3200 ton kyseliny citrónovej, 6000 ton toruly, 105 000 hl liehu, 4500 ton draselnej soli a pod.

Výstavba závodu v minulom roku mala niektoré nedostatky v stavebných prácach i v dodávkach strojového zariadenia. Plán na rok 1963 je 76 900 000 Kčs, z toho je na strojové zariadenie 57 900 000 Kčs. V tomto roku sa ukazujú niektoré problémy, ktoré si vyžadujú naliehavé riešenie. U stavebnej organizácie Priemstav, ktorý išiel so sklzom z minulého roku, sa žiada zvýšené úsilie na dokončovanie potrebných objektov, aby sa montáž mohla v stanovených termínoch začať. Sú i ďalšie neujasnenosti vo financovaní celej stavby, pretože oproti schvaľovaciemu projektu v ďalších fázach projektovania a realizovania dochádza k zvyšovaniu rozpočtových nákladov. V strojných zariadeniach sú ťažkosti s niektorým dovozom zo zahraničia. Ťažkosti budú tiež v špičkových mesiacoch so zvýšeným stavom pracovníkov u Priemstavu a ich ubytovaním. Pôjde asi o 200 pracovníkov. Ťažkosti sa javia po spustení prevádzky aj s technickými kádrami pre nedostatok bytových možností. Uvedenie do prevádzky tohto závodu si bude skutočne vyžadovať úsilie od zainteresovaných partnerov zúčastnených na stavbe tohto závodu i od príslušného národného výboru tak, aby sa termín začatia prevádzky dodržal.

Vážnym problémom výstavby tohto nového závodu v Leopoldove je nezabezpečenie špeciálneho kotla na spaľovanie odpadov po výrobe toruly. Ministerstvo ťažkého strojárstva i po rozličných rokovaníach zabezpečuje dodávku tohto špeciálneho kotla

až na rok 1966. Vlastná výroba kyseliny citrónovej a toruly sa bude uskutočňovať už začiatkom roku 1964. Pri výrobe toruly odpadá veľké množstvo nespracovanej suroviny — ročne až 18 000 ton — ktoré nie je možné trvale skladovať pre nedostatok voľných priestorov, ani odvážať mimo závodu, najmä pri súčasnom kritickom stave našej železničnej a automobilovej dopravy. Odhliadnuc od toho, že tento spôsob by výrobu neúnosne zdražilo. Skladové možnosti závodu umožňujú odpad skladovať najviac z polročnej pokusnej výroby. Preto špeciálny kotol na spaľovanie toruly, ak nemá po začatí výroby toruly dôjsť k jej zastaveniu, musí byť namontovaný, odskúšaný a uvedený do prevádzky najneskôr do 1. júla 1964.

Výstavba Drôtovne v Hlohovci, ktorá má byť uvedená do prevádzky v tomto roku, začala sa v roku 1960. Podstatná časť výstavby mala byť rozplánovaná na rok 1962, kedy bolo plánované uviesť do prevádzky výrobu zvarovaných sietí do betónu. Pre nepripravenosť výrobných hál stavebnou organizáciou a pre nedodávku strojového a technologického zariadenia i niektorých pomocných objektov v termíne odsunie sa ukončenie montáže výstavby prevádzok, a tým aj pôvodne plánovaný termín uvedenia celého závodu do prevádzky z 1. V. 1963 až ku koncu roka 1963.

Veľký problém je neodovzdanie objektu vlečky, ktorý spôsobuje závodu viac nákladov a i počet pracovníkov z tohto titulu sa zvyšuje takmer na dvojnásobok. V tomto roku majú sa začať hlavne montáže technologického zariadenia žihárne, pozinkovne a ďalšie. Majú byť ukončené najneskôr v priebehu III. a IV. štvrťroku.

Podstatná časť strojných dodávok, ako aj montáže sú zabezpečené. Nie sú však zaistené dodávky merania a regulácie a nie sú ani zaradené do výrobného plánu ZPA Praha. Z toho dôvodu je ohrozené spustenie skúšobnej prevádzky týchto výrob v žihárni a pozinkovni drôtu. V tomto smere pre nezaistenosť merania nebude možné zaistiť v roku 1963 výrobu pozinkovaných drôtov a žihaných drôtov, na ktoré naše národné hospodárstvo čaká. Doteraz preinvestované prostriedky v hodnote 100 000 000 Kčs by zostali nevyužitú a nepriniesli by nášmu národnému hospodárstvu žiadny úžitok. Nezaistenie prístrojov merania a regulovania sú známe i súdruhovi zo Slovenskej plánovacej komisie.

Nesúlady, ktorý vzniká vo výstavbe tohto závodu, nie je dobrým znakom. Nadriadené orgány by sa mali vážne zamyslieť nad touto disproporciou v národnom hospodárstve a urýchlene odstrániť

rozpory, aby bolo zábezpečené začatie celého závodu do prevádzky v požadovanom termíne.

V roku 1963 má závod Hlohovec podľa plánu výroby zabezpečovať výrobu ostnatého drôtu, výrobu zvarovaných sietí do betónu, výrobu priemyslových lán a v prípade, že budú meracie prístroje pre žiháreň a pozinkovňu, i výrobu žihaných a pozinkovaných drôtov. Pre výrobu ostnatého drôtu a čiastočne i pre výrobu zvarovaných sietí má závod Hlohovec zaškolený potrebný počet pracovníkov. Pre ďalšie spomenuté výroby závod zaistoval zaškoľovanie výrobných pracovníkov v materskom závode v Bohumíne. Z tohto však zišlo. Preto vzniká problém v tom, že závod Hlohovec nebude mať dostatočne vyškolených a kvalifikovaných pracovníkov pre novo začínajúce výroby v roku 1963 a môže nastať i neplnenie výrobného plánu na závode. Pretože ide o dlhodobé zaškoľovanie, na niektorých výrobných úsekoch podľa zaškoľovacej normy až na normu 6 mesiacov a dobu jedného roka, treba i tejto otázke venovať čo najväčšiu pozornosť zo strany nadriadených orgánov zvlášť z toho dôvodu, že závod má pre toto zaškolenie už prihlásený dostatočný počet záujemcov.

Súdružky, súdruhovia!

Na konci každého roku prevažná časť úsilia sa vynakladá na splnenie ročných úloh. Ďalšia časť sa vynakladá na prípravu nového roku. Vždy sú dobré predsavzatia plniť úlohy hneď od začiatku roka. Je to správne. No vždy to nestačí, ako sa to ukazuje i v závode Leopoldov a v Drôtovni v Hlohovci. Ťažkosti budú, tie budú vždy, ale ide o to, aby sa ťažkosti riešili za spoločnej účasti všetkých, ktorí sú zainteresovaní na výstavbe, aby sa riadiaca i kontrolná práca stala systémom, ktorý bude znamenať, že investované prostriedky nebudú umŕtvované, ale že budú slúžiť svojmu účelu, čo je našim cieľom, cieľom dlhodobých plánov celej našej spoločnosti. *(Potlesk.)*

Predseda Lenárt:

Ďakujem poslancovi Michalovi Martinkovičovi za prejav.

Ako ďalší prehovorí poslanec Ondrej Súletý.

Dávam mu slovo.

Poslanec Súľety:

Vážená Slovenská národná rada,
súdržky a súdruhovia poslanci!

XII sjazd Komunistickej strany Československa nastolil pred KSČ a pod jej vedením pred všetok pracujúci ľud veľmi náročné úlohy, ktorých splnením sa majú už v tomto roku odstrániť niektoré disproporcie v rozvoji národného hospodárstva a má sa nastúpiť cesta jeho harmonického rozvoja. Závažnosť uznesení pracujúci vidia v tom, že sa kladie mimoriadny dôraz na zvýšenie úrovne riadenia a zodpovednosti na všetkých úsekoch hospodárskej činnosti.

V hlavnom referáte podpredseda Slovenskej národnej rady a predsedu Slovenskej plánovacej komisie súdruh Sabolčík poukázal na jednotlivé ťažiskové úseky v rozvoji národného hospodárstva na Slovensku. Jeho slová plne platia i na prácu jednotlivých závodov, podnikov, jednotných roľníckych družstiev a hlavne na organizátorskú prácu národných výborov vo Východoslovenskom kraji.

I napriek stále trvajúcim nedostatkom v riadiacej a organizátorskej práci v uplynutom roku dosiahli sa v rozvoji hospodárstva Východoslovenského kraja ďalšie významné úspechy. Na úseku priemyslu v porovnaní s rokom 1961 vzrástla hrubá výroba celkom o 9 %. -Kladne možno hodnotiť iniciatívu pracujúcich v podnikoch chemického priemyslu, ktoré plán hrubej výroby splnili na 105 % a oproti roku 1961 dosiahli vzrast o 23 %. Rozvoj hospodárstva Východoslovenského kraja je charakterizovaný zvýšením počtu zamestnaných osôb v kraji celkom o vyše 10 000. Z toho takmer polovica je v hospodárstve riadenom národnými výbormi. Dobré výsledky sa dosiahli pri výstavbe Východoslovenských železiarní. Naproti tomu v plnení plánu zaostali podniky ťažkého strojárstva a potravinársky priemysel.

V popredí práce národných výborov na všetkých stupňoch ostáva i naďalej starostlivosť o zabezpečovanie úloh na úseku poľnohospodárstva.

V uplynulom roku kladne možno hodnotiť na tomto úseku výsledky vo zvyšovaní celkových stavov hovädzieho dobytku najmä v socialistickom sektore. V priebehu minulého roku zvýšili sa celkové stavy o vyše 11 000 kusov. V rastlinnej výrobe sa zlepšila agrotechnika, zvýšili sa hektárové výnosy a plán nákupu obilia sa v globále splnil.

Pravda, pre nízku intenzitu rastlinnej a živočíšnej poľnohospodárskej výroby kraj nesplnil ani jedného ukazovateľa v nákupe

produkcie živočišnej výroby. V roku 1962 poľnohospodárske závody Východoslovenského kraja zostali dlžné spoločnosti 9311 ton mäsa, 12 miliónov litrov mlieka a 29 miliónov kusov vajec. Na celoslovenskom schodku v nákupe sa takto podieľa náš Východoslovenský kraj v nákupe mäsa a vajec takmer jednou polovicou a pri mlieku jednou pätinou. Prevažná časť neplnenia plánu nákupu sústredila sa do najproduktnejších okresov, ako sú Trebišov, Michalovce, Košice a Prešov. Stav kráv sa znížil aj v dôsledku neúmerneho brakovania a nedostatočného odchovu o viac ako 6000 kusov. Zvýšenie stavu kráv a úžitkovosti hospodárskych zvierat bude jednou z najvážnejších úloh našich poľnohospodárov a národných výborov pri zabezpečovaní výrobných úloh v tomo i v ďalších rokoch.

Vytváraníu materiálnych podmienok rozvoja poľnohospodárskej výroby mala aj v minulom roku prispieť investičná výstavba jednotných roľníckych družstiev a ďalšia investičná výstavba. Prostriedky sa však využili iba na 80,2 % a pre ďalšie upevnenie JRD sa nevyužilo viac ako 141 miliónov korún investícií.

Nepriaznivá situácia prejavila sa i v odovzdávaní kapacít do užívania. Plánované kapacity sa odovzdali napríklad pre ustajnenie kráv na 77,4 %, mladého dobytku na 51,2 a ošipaných na 67,9 %. Hlavnou príčinou takéhoto zaostávania pri plnení úloh je nedostatočná a málo konkrétna organizátorská práca národných výborov, najmä však zo strany okresných národných výborov.

Vážnym nedostatkom na úseku investičnej výstavby je tá skutočnosť, že stavebné organizácie v roku 1962 neprispôsobili v dostatočnej miere svoju výrobnú činnosť novým opatreniam v riadení, plánovaní a financovaní decentralizovanej investičnej výstavby a zameriavali sa iba na globálne plnenie úloh. čo, pravda, tiež nedosiahli.

Priami investori riadení okresnými národnými výbormi začínali stavby, i keď to boli stavby menšieho rozsahu, ktoré neboli v pláne decentralizovanej investičnej výstavby. Táto nedisciplinovanosť v dodržiavaní nových opatrení v plánovaní a financovaní v decentralizovanej investičnej výstavbe spôsobila ďalšie zvyšovanie rozostavanosti, a tým aj porušovanie plánovacej a finančnej disciplíny.

Zásadným nedostatkom, ktorý podstatne narušil stabilitu investičného plánu, bolo nezabezpečenie družstevnej bytovej výstavby plánovanou členskou základňou bytových stavebných družstiev. Nezabezpečenie aktívnych členov na plánované byty v roku 1962 v družstevnej bytovej výstavbe malo za následok

ich preradenie do štátnej bytovej výstavby a súčasne obmedzilo začínanie výstavby bytov v štátnej bytovej výstavbe.

Dôsledky týchto nedostatkov sa v plnej miere prejavili v neplnení plánu bytovej výstavby, keď v štátnej, družstevnej a podnikovej výstavbe sa namiesto plánovaných 6031 bytov odovzdalo do užívania len 4986 bytov, t. j. o 1045 bytov menej.

Ďalším nedostatkom v plnení plánu investičnej výstavby bolo to, že investori pri veľkom rozsahu investičnej výstavby nezabezpečovali projektovú a rozpočtovú dokumentáciu včas a najmä nie hospodárne. Dochádzalo veľmi často k zmenám rozpočtových nákladov jednotlivých stavieb, najmä pri ich ukončovaní z toho dôvodu, že pri začatí stavieb náklady boli podhodnotené v mnohých prípadoch úmyselne, a to len z toho dôvodu, aby stavba bola zaradená do menovitého zoznamu a do plánu na príslušný rok za tým cieľom, aby sa začala. Tieto špekulatívne metódy mali za následok veľké národohospodárske škody, ktoré boli v tom, že stavby sa neukončovali v plánovaných termínoch a dochádzalo k umŕtvovaniu miliónových súm v rozostavaných stavbách.

Je nesporné, že popri týchto nepriaznivých výsledkoch na uvedených úsekoch sa dosiahli i kladné výsledky. No čiastkové úspechy sa nemohli prejavíť v celkových výsledkoch plnenia plánu a rozpočtu, pretože popri niektorých objektivných skutočnostiach boli tu aj vážne nedostatky v organizátorskej činnosti a zodpovednosti národných výborov i priamo zodpovedných funkcionárov a pracovníkov v závodoch a jednotných roľníckych družstvách.

Možno pripustiť, že príčiny týchto nedostatkov v plnení úloh väzia mnohokrát v nadväznosti plánu a pod., no predsa si myslím, že i pri týchto nedostatkoch sa mohlo urobiť viac, keby sme boli vzbudili u ľudí viac zodpovednosti za plnenie úloh. Národné výbory tu budú musieť tohto roku zohrať rozhodujúcu úlohu.

Ľudia na dedine sú neraz nespokojní, že sa veľa schôdzuje, že referáty už počuli a podobne. Keď však ideme bližšie za vecou, zistíme, že túto nespokojnosť prejavujú iba tí občania, ktorí sú zastúpení vo viacerých organizáciách, ako napríklad v MNV, v správe JRD, v SČSP a pod., kým ich spoluobčania sa niekedy len prizerajú, ako nám to na tej dedine ide. A tu by mali tajomníci MNV miesto zháňania súčiastok na opravu traktorov JRD (i keď aj to treba), každodenného rozdeľovania traktorov na družstevnom dvore a pod., venovať sa omnoho viacej politicko-organizátorskej robote medzi občanmi a zapájať ich čím viac do správy štátu v rôznych komisiách, aktívoch a pod. Veď

s občanmi treba hovoriť sústavne. Je pravda, že lepšie sa hovorí na schôdzi o znížení cien, o poskytovaní školských pomôcok zdarma, o zdravotníckej ochrane, ako napríklad viesť sústavne občanov k plneniu si svojich úloh. My musíme hovoriť ľuďom pravdu a informovať ich o všetkých uzneseniach ÚV KSČ a vlády NF, o zákonoch, a tým ich zainteresovať do plnenia úloh.

Keď budeme sústavne pristupovať k svojim voľbám takým spôsobom, dosiahneme to, že nebude rozdielu medzi opatrovaním záhumienkovej kravy a kravy v spoločnom ustajnení v JRD, že i štátne peniaze s pocitom zodpovednosti sa budú počítať ako z vlastného vrecka pred ich použitím a hlavne začneme bojovať proti všetkým prejavom pohodlníctva, sebeckosti, chamtivosti, proti nedisciplinovanosti, proti porušovaniu štátnej a finančnej disciplíny a pod.

Som presvedčený, súdružky a súdruhovia, že otvorená a úprimná kritika súčasných nedostatkov v plnení plánu, v zodpovednosti, v riadiacej činnosti, ktorá odznela na XII. sjazde KSČ aj na adresu ústredných orgánov, bude mať veľký psychologický účinok na prekonanie mnohých nedostatkov, čo povedie nakoniec aj k zvýšeniu efektívnosti hospodárstva.

Nemožno ďalej zakrývať, že aj v našom Východoslovenskom kraji došlo v uplynutom období k prejavom zhovievavosti k nedostatkom, že sa neuplatňovala v žiadúcej miere zdravá kritika a sebakritika, že sa nevyžadovala náročnosť voči podnikom a zaariadeniam, čo viedlo potom k uvoľneniu štátnej disciplíny a k mnohým hospodárskym nedostatkom. Dokazuje to viac príkladov nesprávneho prístupu k hospodárskym otázkam, ktoré následne odhaľujú kontrolné orgány. Na základe previerky vykonanej orgánmi štátnej kontroly a štatistiky bola napríklad rada Východoslovenského KNV nútená vyvodiť veľmi prísne závery voči zodpovedným pracovníkom a organizáciám za nehospodárne a účelove nesprávne použitie prostriedkov rozpočtu.

Súdružky a súdruhovia poslanci!

Cesty zvyšovania intenzity poľnohospodárskej výroby, upevňovania ekonomiky družstiev a vyrovnanie poľnohospodárstva na úroveň priemyslu do roku 1970 sú dané. V práci národných výborov bude však treba zlepšiť metódy riadenia. Problémy nášho poľnohospodárstva bude treba postupne riešiť komplexne a odborne na podklade hlbšej analýzy zákonitosti vývoja, ktorý bol a je v porovnaní s ostatnými krajinami u nás odlišný.

Dôležitou úlohou bude zvýšiť zodpovednosť miestnych národ-

ných výborov ako základného článku riadenia v poľnohospodárstve. Miestne národné výbory na mnohých miestach sa naučili spoliehať na pomoc z okresu a ich slabšia práca sa v značnom rozsahu nahrádza sústavným vysielaním pracovníkov aparátu ONV na obce. Tým sa však neriešia základné problémy poľnohospodárskej výroby. Sústavné vysielanie pracovníkov-neodborníkov je aj príliš drahé v tom najširšom slova zmysle. Bude treba obmedziť všeobecné formy riadenia a vo väčšej miere využívať aktív odborných pracovníkov, a to formou diferencovaného riadenia poľnohospodárskych závodov.

Pre riadenie a riešenie problémov v poľnohospodárstve sa zaiste zlepšia podmienky zriadením poľnohospodárskych výrobných správ. No bez zvýšenia priamej zodpovednosti miestnych národných výborov a bez ich aktívnej účasti by sa i naďalej len pomaly riešili zložité otázky nášho poľnohospodárstva.

Súдруžky a súdruhovia!

Spomalenie tempa rozvoja, ktoré, ako vieme, sa odráža v plánoch na tento rok, neznamená ani vo Východoslovenskom kraji pre národné výbory zľahčenie úloh a zníženie zodpovednosti. Pre financovanie hospodárstva a spoločenskej spotreby sa mobilizujú hlavne zdroje zo zníženia vlastných nákladov a zo zrýchlenia obratu zásob v odvetviach materiálnej výroby a platených služieb obyvateľstvu. Tieto kvalitatívne ukazovatele finančného plánu najlepšie odrážajú úroveň riadenia a ekonomických vzťahov. Dávajú preto hlavnú orientáciu pre zameranie pozornosti v roku 1963. Nepriaznivý vývoj týchto ukazovateľov totiž podstatne znižoval efektívnosť hospodárstva kraja.

Dôležitým prostriedkom zabezpečenia náročných úloh plánu a rozpočtu by sa mali stať komplexné rozborové za rok 1962 a opatrenia prijaté na ich podklade.

Aké máme však skúsenosti, súдруžky a súdruhovia?

Administratívne a organizačne sa všetko zabezpečilo najlepšie. Zdá sa, že až priveľa sa spotrebovalo papiera. Menej úsilia vynakladajú už riadiace orgány na bezprostrednú konkrétnu pomoc podnikom, závodom a iným organizáciám. Takáto pomoc by bola potrebná najmä pri riešení koncepčných otázok rozborov z hľadiska správneho a vecného spracovania problémov jednotlivých úsekov i celých odvetví.

Skúsenosti z rozborovej činnosti ukazujú, že v hospodárstve

národných výborov máme práve v tomto smere najväčšie slabiny. Často obsiahle, ale opisné a nekritické rozbor, sú samoúčelom a neslúžia na nič. Len zbytočne odčerpávajú čas a energiu. Svoje poslanie splnia len také rozbor, ktoré bez všeobecných konštatovaní pravdivo, kriticky a adresne hodnotia činnosť a odhaľujú ekonomické súvislosti, ktoré mali priaznivý či nepriaznivý vplyv na dosahované výsledky.

V súčasnom období niet dôvodu ani miesta zakrývať vlastné chyby, prípadne nedostatky riadiacich orgánov. Práve naopak, len tak sa môžeme pohnúť z miesta. Spomínam to preto, lebo takéto tendencie tu boli a ešte na niektorých miestach sú.

Myslím si, že pri presadzovaní správnej línie a foriem rozborovej činnosti, ako i pri riešení otázok zabezpečenia úloh plánu a rozpočtu môžeme aj my poslanci SNR mnoho vykonať.

Súdružky a súdruhovia poslanci!

Vo Východoslovenskom kraji sme si vedomí veľkosti úloh, ktoré pred nami stoja v roku 1963. I my poslanci si uvedomujeme, že plán, to nie sú len čísla, ale že plán je aktívna činnosť všetkých pracujúcich a že sa stane vtedy skutočným plánom, keď ho ruky a mozgy našich pracujúcich premenia na skutky. Budeme dbať, aby s plánom rozvoja bol oboznámený každý občan.

(Potlesk.)

Predseda Lenárt:

Ďakujem poslancovi Ondrejovi Súletymu za prejav.

Súdružky a súdruhovia!

O slovo sa prihlásil generálny prokurátor Československej socialistickej republiky súdruh dr. Ján Bartuška.

Prosím, aby prehovoril.

Generální prokurátor ČSSR Bartuška:

Soudruhu předsedo Slovenské národní rady,
soudružky poslankyně, soudruzi poslanci!

Dovoľte mi, abych soustředil pozornost Slovenské národní rady k jedné ze záruk zabezpečení dalšího rozvoje hospodářství na Slovensku v rámci schváleného státního plánu, a to na úseku zemědělství.

Takovou nezbytnou zárukou při zabezpečování hospodářského

plánu na rok 1963 je upevnění odpovědnosti za plnění povinností ke státu u družstevníků a ostatních zemědělských závodů a docenění zákonnosti při politickém a ekonomickém upevnění JZD.

Vycházíme z toho, že dosažené dílčí úspěchy jsou výsledkem poctivé práce řady jednotných zemědělských družstev a ostatních zemědělských závodů. Vycházíme však i z toho, že poctivé úsilí velkého počtu družstevníků a zemědělských závodů je zeslabováno nedisciplinovaným plněním úkolů určité části družstevníků, zemědělských závodů a jednotlivě hospodářících rolníků.

Z toho vyplývá závěr, že k překonání nedostatků je třeba rozvinout a zkvalitnit organizátorskou práci a dosáhnout větší principiálnosti v činnosti všech státních a hospodářských orgánů, které řídí a kontrolují rozvoj, výrobu a nákup zemědělských výrobků.

Jednou ze záruk principiálnosti v práci každého orgánu, funkcionáře a občana je důsledné dodržování zákonů a ostatních právních předpisů.

Uskutečňování opatření, uložených stranou a vládou k dosažení rozhodného obratu v zemědělské výrobě, je nepříznivě ovlivňováno i porušováním socialistické zákonnosti v činnosti státních a hospodářských orgánů, jednotných zemědělských družstev a ostatních zemědělských závodů, nedůsledným plněním povinností pomoci a dohledu orgánů státního vedení ve vztahu k jednotným zemědělským družstvům. Dodržování socialistické zákonnosti se totiž dosud nestalo nedílnou součástí při zajišťování hospodářských úkolů našeho zemědělství.

Jaký je současný stav a v kterých základních úsecích dodržování zákonnosti ovlivňuje rozvoj zemědělství?

Orgány národních výborů nedostatečně uplatňují zákonná ustanovení o ochraně zemědělského půdního fondu, v důsledku čehož dochází k jeho dalšímu snižování a odnímání zemědělské výrobě. Jen v Západoslovenském kraji uniklo následkem ne-hospodárného nakládání s ornou půdou v posledních dvou letech více než 8000 ha půdy. Porušováním předpisů o ochraně živočišné výroby jsou způsobovány závažné škody na hospodářském zvířectvu. Jak vážná je situace, ukazuje stav v Západoslovenském kraji, kde v roce 1962 uhynulo více než 24 000 kusů hovězího dobytka a více než 200 000 vepřů. Zákonná opatření k likvidaci tuberkulózy a brucelózy skotů jsou v zemědělských závodech uskutečňována velmi neuspokojivě.

Zvláště nepříznivě je ovlivňováno porušováním zákonnosti úsilí o hospodářskoorganizační upevňování jednotných země-

dělských družstev. Dosud stále ještě značný počet družstev nemá vypracovány a schváleny vlastní stanovy, popř. obsah vlastních stanov je v rozporu se zákonností. Pokud jde o pracovní řády, je stav ještě nepříznivější.

Neznalost těchto právních předpisů, popřípadě nesprávný jejich výklad družstevními orgány a samotnými družstevníky se nejvýrazněji promítá při uplatňování zásady vnitrodružstevní demokracie, v ochraně družstevního majetku a v upevňování družstevní kázně, v rozdělování naturálních příjmů družstva, při řešení otázek záhumenkového hospodářství a v činnosti revizní komise družstva.

Orgány státního vedení nedostatečně plní funkci pomoci a dohledu na činnost družstev z hlediska dodržování zákonnosti, nezakročují důsledně proti nezákonným rozhodnutím a opatřením družstevních orgánů, zejména také správným a včasným uplatňováním zákonných ustanovení o poskytování úvěrů, přímé pomoci státu a pod.

Tato situace si vynucuje, aby prokuratura zvýšila dozor nad dodržováním zákonnosti v zemědělství. Dalším rozvíjením a prohlubováním dozorových metod musí prokurátoři cílevědoměji působit předcházení poruchových jevů na ohrožených úsecích a domáhat se nápravy v případech zjištěných nezákonností. Jde nám zejména o včasné a správné vyřizování zemědělských stížností, o osobní projednávání opatření u národních výborů a JZD a o účinnou preventivně výchovnou činnost.

Závažným nedostatkem je, že vážné případy porušování zákonnosti se vždy neřeší se vši důsledností a nečelí se jejich opakování uplatňováním požadavku odpovědnosti příslušných pracovníků. Opatření prokuratury směřující k upevnění zákonnosti v jednotných zemědělských družstvech prostřednictvím orgánů státního vedení nesetkávají se vždy s výraznějšími úspěchy. Zejména orgány místních národních výborů jen výjimečně přistupují včas k realizaci návrhů doporučených v upozorněních prokurátorů. Poměrně příznivějších výsledků dosahují prokurátoři při provádění dozoru přímo v družstvech projednáváním výsledků prověrek na schůzích představenstva či členských schůzích za účasti orgánů národních výborů.

Na které úkoly je třeba orientovat všechny národní výbory, jednotná zemědělská družstva a ostatní zemědělské závody?

Prvořadým úkolem je další hospodářskoorganizační upevnění jednotných zemědělských družstev. Opětovně je třeba zdůraznit, že toto upevnění závisí na důsledném zachovávání vlastních stanov, pracovního a jednacího řádu družstva všemi družstev-

ními orgány a družstevníky, a to zejména v ustanoveních, upravujících zásadu vnitrodružstevní demokracie, ochranu družstevního majetku, upevňování družstevní kázně a plnění povinností družstva vůči státu.

Dodržování zásady vnitrodružstevní demokracie je třeba uplatňovat zapojováním všech členů do správy a řízení družstva, zajištěním řádného vypracování výrobněfinančního plánu a jeho pravidelného hodnocení v představenstvu i na členských schůzích. Vypracování vlastního jednacího řádu a jeho uskutečňování v činnosti družstevních orgánů je jednou z podmínek rozvíjení vnitrodružstevní demokracie. Jde o to, aby všechny závažné otázky družstevního života byly projednávány a řešeny těmi orgány družstva, které k tomu právní předpisy zmocňují, aby tak nedocházelo zejména k nahrazování rozhodnutí členských schůzí družstva představenstvy, popřípadě jednotlivými funkcionáři. V tomto směru bude třeba působit k aktivizaci revizních komisí.

Zvýšení ochrany družstevního majetku vyžaduje, aby byla věnována větší pozornost dodržování právních předpisů, upravujících organizaci práce v družstvu a odpovědnost funkcionářů a jednotlivých členů za svěřené výrobní prostředky. S tím musí souviset i úsilí o zavádění pořádku do prvotní a účetní evidence. K tomu musí více přispívat orgány státní banky, zejména uplatňováním sankcí, daných jim právními předpisy o poskytování přímé pomoci státu, úvěrování a pod. Značným ztrátám na družstevním majetku způsobovaným nedostatečnou údržbou nebo závadným uskládňováním strojů bude třeba účinněji zabránit zejména řádným plněním zákonných povinností orgány státního odborného dozoru nad technickým stavem zemědělských mechanizačních prostředků a nad jejich řádnou údržbou.

Značné škody na družstevním majetku vznikají stále hynutím hospodářských zvířat. Zjišťování příčin hynutí dobytka musí být věnována hlubší pozornost jak v zájmu prevence, tak i z hlediska vyvozování odpovědnosti proti příslušným pracovníkům. Bude přitom třeba dbát zejména toho, aby orgány veterinární a hygienické služby plnily zákonné povinnosti dohledu na činnost družstev.

S politickoeconomickým upevněním čtených JZD úzce souvisí také důsledné uplatňování ustanovení stanov a pracovního řádu družstva upravujících otázky družstevní kázně. Družstva dosud jen ojediněle stanoví členovi povinnosti odpracovat určitý počet dnů nebo výkonových norem a neusilují o zapojení rodinných příslušníků členů do práce v družstvu správným uplatňováním

předpisů o záhumenkovém hospodářství. Případy porušování družstevní kázně nepostihují družstevní orgány kárnými opatřeními podle stanov, často z důvodů nesprávně chápaných sousedských vztahů či falešné solidarity. Národní výbory nebojují dostatečně proti velkému úniku pracovních sil JZD a nezajišťují dodržování předpisů o sociálním zabezpečení družstevníků.

Všichni víme jaká je dodávková morálka u řady jednotných zemědělských družstev a jaké potíže nám to způsobuje. Příčiny porušování smluvní a dodávkové disciplíny v družstvech pramení jednak z nedoceňování významu státního plánu v zemědělství, jednak z přehlížení celospolečenských zájmů, hraničících mnohdy i s trestnou činností. Je třeba dbát ze strany národních výborů o zachovávání právních předpisů o rozpisu státního plánu zemědělské výroby a nákupu zemědělských výrobků, o včasném a rovnoměrném plnění smluvních nebo stanovených úkolů, dbát, aby nedocházelo k spekulativním prodejům zemědělských výrobků a k rozdělování naturálních příjmů na úkor plnění povinností vůči státu a na úkor zajištění dotací družstevních fondů.

I prokurátoři musí účinněji působit na to, aby byly důkladně zjišťovány příčiny neplnění výrobních a dodávkových úkolů družstva a v případech, kde výsledky zjištění budou odůvodňovat podezření, že se odpovědní pracovníci družstva dopustili trestné činnosti proti hospodářské kázní, bude třeba přikročit i k uplatnění trestní odpovědnosti. Současně bude třeba dbát na to, aby vůči družstvům porušujícím smluvní a dodávkovou disciplínu bylo použito i takových sankcí, jako neposkytnutí prostředků přímé pomoci státu. Při provádění dozoru bude třeba přihlížet také k tomu, aby se členové družstva podíleli na plnění dodávkových úkolů družstva ze svých záhumenkových hospodářství.

Stále ještě musí být věnována pozornost dodržování zákonnosti ve vztahu k jednotlivě hospodářícím rolníkům, zvláště v těch okresech, kde se ještě významněji podílejí na plnění výrobních a dodávkových úkolů.

Nutno vycházet z toho, že správné provedení rozpisu úkolů státního plánu zemědělské výroby a nákupu zemědělských výrobků, kontrola jejich plnění v průběhu roku jsou nejučinnějšími prostředky k tomu, aby se zabránilo spekulacím a machinacím se zemědělskými výrobky. Zájem na včasném obdělání veškeré půdy vyžaduje, aby ve všech případech zjištěného neplnění výrobních a dodávkových úkolů z důvodů pracovní nezabezpečení zemědělského závodu bylo použito zákonných ustanovení o opatření k zajištění zemědělské výroby.

Soudružky a soudruzi!

Obrátil jsem vaši pozornost na některé nedostatky ve stavu zákonitosti na úseku zemědělském. Učinil jsem tak proto, že je třeba — spolu se zúrodněním půdy, uplatňováním nové techniky, hlavně rozvojem komplexně mechanizovaných brigád a čet, získáváním kvalifikovaných kádrů a dorostu — dbát současně i o posílení odpovědnosti družstevníků a zemědělských závodů za plnění povinností ke státu a společnosti, za důsledné dodržování zákona o hospodářském rozvoji republiky.

Hospodářský plán je důležitým zákonem a jeho plnění ovlivňuje rozvoj naší společnosti i blahobyt každého občana. Nelze podceňovat dodržování zákonitosti v žádném hospodářském odvětví. Porušováním zákonitosti vznikají vážné obtíže a překážky v plnění hospodářského plánu. A to platí i o zemědělství. Nezbytným předpokladem konsolidace a vytvoření podmínek k zabezpečení uložených úkolů je i upevnění zákonitosti v činnosti národních výborů a ostatních orgánů na úseku zemědělství. Proto je třeba v zájmu dosažení ekonomických cílů našeho zemědělství vysoko vyzdvihnout i požadavek důsledného upevnění socialistické zákonitosti v této oblasti. (*Potlesk.*)

Predseda Lenárt:

Ďakujem generálnemu prokurátorovi súdruhuvi dr. Jánovi Bartuškovi za prejav.

Ako ďalší je prihlásený do rozpravy poslanec dr. h. c. Jozef Lukačovič.

Prosím, aby sa ujal slova.

Poslanec dr. h. c. Lukačovič:

Vážení súdruhovia poslanci!

Popri základnej úlohe, podmieňujúcej rozvoj nášho národného hospodárstva, ktorá spočíva v budovaní rozhodujúcich kapacít priemyselnej výroby, druhou najvážnejšou úlohou v investičnej výstavbe zostáva u nás bytová výstavba a vyriešenie bytového problému do roku 1970.

Táto úloha zostáva jednou zo základných úloh i v boji s kapitalizmom, lebo podporuje rýchly rast životnej úrovne pracujúcich v socialistickej spoločnosti.

Na túto dôležitú úlohu poukázal a jej hlavné smery a ciele vytýčil už XI. sjazd KSČ.

V priebehu posledných štyroch rokov sa otázkou prípravy a realizácie bytovej výstavby zaoberali najvyššie stranícke a hospodárske miesta a osobitne túto úlohu sledovala Komisia pre riešenie bytového problému pri ÚV KSČ.

Naše ciele, vytýčené do roku 1970 v bytovej výstavbe, musíme dnes zaistovať v nadväznosti na výsledky sčítania ľudu a bytového fondu v roku 1961, kedy sa ukázalo, že pôvodne určený cieľ zabezpečenia do roku 1970 1 200 000 bytov nám nepostačuje a treba ho zvýšiť, lebo výsledky sčítania ukazujú, že oproti predpokladaným úvahám je v našej republike základný bytový fond nižší o 231 000 bytov a počet domácností vyšší o 225 000.

Závery XII. sjazdu KSČ a konkretizované opatrenia Predsedníctva Ústredného výboru KSČ z decembra minulého roku nám dávajú zásadný smer a líniu, ako v budúcich rokoch vývoj v bytovej výstavbe, plánovaní a realizácii zabezpečovať.

Hlavnou úlohou ostáva pre nastávajúce obdobie:

- zaistiť prekročenie pôvodne stanoveného zámeru 1 200 000 bytov do roku 1970,
- rozšíriť formu družstevnej bytovej výstavby, a tým vo vyššej miere zainteresovať samých pracujúcich na riešení bytového problému,
- v tej súvislosti zvýhodniť túto formu výstavby,
- zlepšiť plánovacia prípravu v zaistovaní komplexnej výstavby bytov,
- zaistiť materiálno-výrobnú základňu bytovej výstavby, najmä pre nové typy a
- diferencovanými limitmi bytovej výstavby riešiť doterajšie nedostatky v plánovaní bytovej výstavby.

K uvedeným základným úlohám rozpracujú príslušné rezorty a orgány národných výborov koncepciu a opatrenia na zaistenie úloh tak pre rok 1963, ako i pre celý sedemročný plán.

Osobitná problematika v riešení bytového problému je na Slovensku.

Bytový fond Slovenska dnes je zhruba 1 040 000 bytov, čo reprezentuje hodnotu vyše 30 miliárd Kčs. Základná úloha vyriešiť bytový fond na Slovensku spočíva v dvoch hlavných smeroch:

- na jednej strane je to zvýšená starostlivosť o bytový fond v uvedenej hodnote, aby sme tieto existujúce hodnoty mohli efektívne udržať v čo najlepšom stave a na čo najmenšiu mieru znížiť odpad bytového fondu,

- na druhej strane je to zvýšená starostlivosť o zveľadenie nového bytového fondu formou rýchlej, ekonomickej a kvalitnej bytovej výstavby.

Vážení súdruhovia poslanci!

Treba si uvedomiť vážnosť tohto konštatovania v tom, že riešenie bytového fondu od plánovacej prípravy cez realizáciu a údržbu bytového fondu majú v rukách národné výbory.

Pre informáciu dovoľujem si uviesť niekoľko údajov dosiahnutých v bytovej výstavbe za posledných 15 rokov, t. j. od znárodnenia stavebníctva. Za toto obdobie postavili sme na Slovensku zhruba 323 000 bytov. Vývoj v bytovej výstavbe každým rokom zaznamenával podstatný rast. Až v roku 1962 sa tento vzostupný trend spomalil a dostali sme sa pod úroveň roku 1961.

Najväčšie zaostávanie v roku 1962 vzniklo v hromadnej bytovej výstavbe, t. j. v štátnej, družstevnej a podnikovej, kde sme ostali dlhší - ako to aj súdruh Štencel povedal - 2925 bytov a ročný plán sme splnili len na 84 %.

Predovšetkým je to skutočnosť, že plán družstevnej bytovej výstavby sa splnil len na 69 %. Keď si uvedomíme, že forma družstevnej bytovej výstavby stáva sa rozhodujúcou formou hromadnej bytovej výstavby, treba, aby sme si uvedomili vážnosť tohto stavu, rozobrali príčiny a urobili opatrenia na úspešné zvládnutie tejto úlohy.

Osobitným problémom tu ostáva rozvoj členskej základne stavebných bytových družstiev, najmä v Stredoslovenskom a Východoslovenskom kraji a v niektorých okresoch Západoslovenského kraja.

I keď plán v družstevnej bytovej výstavbe sa v roku 1963 oproti minulým rokom zvyšuje asi o 30 %, treba vidieť veľkú pomoc pre národné výbory v tom, že došlo od 1. januára 1963 k podstatnému zvýhodneniu tejto formy výstavby, o čom bola verejnosť informovaná vo včerajšej Pravde.

Pre širšie uplatnenie družstevnej formy výstavby treba vítať i možnosť realizovať výstavbu objektov so 6 bytmí.

Teraz niekoľko slov k problémom plánu na rok 1963.

Plán na rok 1963 nám ukladá na Slovensku dokončiť v hromadnej bytovej výstavbe zhruba 17 300 bytov, čo je o 11 % viac ako v minulom roku.

Predpoklady na splnenie tohto plánu nám dáva už tu spomínaná rozostavanosť na začiatku roku 1963, pretože z celkového počtu bytov je už rozostavaných 89 %.

Treba vidieť, že nové byty na dokončenie v roku 1963 tvoria len 11 %, čo bude mať odraz vo využití panelární, keďže v minulom roku mali sme 28 % takých bytov odovzdať, ktoré boli začaté v minulom roku.

Keďže objem stavebných investícií v pláne na rok 1963 je oproti minulým rokom nižší a začínanie nových účelových stavieb sa obmedzuje, rok 1963 má slúžiť na to, aby sme sa s doterajšími chronickými nedostatkami v bytovej výstavbe radikálne vyrovnali.

Predovšetkým je to upevnenie stability plánu, najmä vo vyjasnení výrobného programu, technológií a umiestňovaní výstavby tak, aby krajské harmonogramy bytovej výstavby po odsúhlasení zostali zásadnou smernicou pre prípravu výroby v stavebných podnikoch. Akékoľvek narušenie plánu spôsobuje porušenie plynulosti a vytvára šturmy v stavebnej výrobe, čoho sme boli svedkami v minulých rokoch. Je predsa neželateľné, aby sa opakovali prípady minulého roku, kedy niektoré stavebné podniky v poslednom mesiaci roku odovzdali vyše 31 % bytov z ročnej úlohy.

Aký toto má dosah na kvalitu prác a užívateľov bytu, to si môžeme ľahko domyslieť. Kvalita bytovej výstavby, ktorú zdôraznili i uznesenia stranických orgánov, je osobitne náročnou úlohou, s ktorou sa v tomto roku musíme vyrovnáť. To podtrhuje i skutočnosť, že zvýšením podielu družstevnej výstavby zvyšujú sa i nároky užívateľov týchto bytov na kvalitu.

Celkom oprávnené sa vyslovujú požiadavky, aby sa odovzdávali byty so záručnou lehotou. Dovoľte mi malú pripomienku. Boli sme nedávno v Prahe na celoštátnej konferencii a tam bolo nadhodené toto: keď strojárstvo bude teraz vyrábať chladničky s 5-ročnou zárukou, a chladnička nemá mať takú trvácnosť ako bytová výstavba, slušalo by sa, aby aj stavbári odovzdávali byty s určitou zárukou. Myslím, že je to veľmi správna požiadavka a tak isto oprávnená je ďalšia požiadavka, aby verejné kolaudácie išli omnoho rýchlejším tempom ako dosiaľ u nás na Slovensku.

Vážnym problémom pre včasné dokončovanie bytov ostáva materiálo-technické zásobovanie. Nesmú sa opakovať prípady z minulého roku, keď sa niektoré problémy materiálo-technického zásobovania museli riešiť na úrovni medzirezortnej komisie až v posledných mesiacoch roka. Treba už teraz po schválení výrobného programu zbilancovať v podnikoch všetky chýbajúce materiály pre skompletizovanie bytov a predložiť ich príslušným miestam na riešenie. Ide najmä o dosiaľ nevyriešené niektoré dodávky netechnologického zariadenia, ako sú výťahy, boilery,

protiprúdové ohrievače a pod. Musíme odstrániť dlhy minulosti v tomto smere. To znamená, aby doterajšie s výnimkami odovzdané byty boli už konečne skompletizované.

Skúsenosti z minulých rokov nás poučajú, že výstavba bytov v sídliskách sa neuskutočňuje s predstihovým budovaním inžinierskych sietí a s komplexnou vybavenosťou. Nemali by sa vyskytovať také vážne nedostatky v plánovacej príprave, že sa výstavba bytov uskutočňuje rýchlejšie než príslušná technická vybavenosť. Nie sú zriedkavé prípady, že hotové byty v sídlisku nemajú zabezpečené vykurovanie, vodu, plyn, elektriku, kanalizáciu a pod. Môžem uviesť príklady: Sereď – sídlisko, sídlisko Terasa Košice, sídlisko Fončorda Banská Bystrica a ďalšie.

Najväčšie nedostatky sa ukazujú v teplofikácii. Zaistenie teplofikácie nebolo dosiaľ docenené a problematika nebola odvetvovo spracovaná a medzirezortne skordinovaná. Táto nezladenosť nám zapríčiňuje mnohé straty v efektívnosti investičnej výstavby. Často stavajú sa na sídliskách drahé provizórne kotolne s priemerným nákladom cca 12 miliónov korún, čo združuje celkovú výstavbu. Uvediem príklady: sídliská Michalovce, Prešov, Dunajská Streda, Nové Zámky atď.

Osobitnú starostlivosť si vyžaduje i zaistovanie výstavby občianskej vybavenosti. Zdá sa, že občianska vybavenosť sa pokladá za okrajovú úlohu na národných výboroch i stavebných organizáciách.

Základna občianska vybavenosť, t. j. jasle, materské školy a predajne, sa vo výstavbe oddaluje a plánujú sa na ňu veľmi nízke finančné sumy. Treba, aby národné výbory po definitívnom zostavení plánu preverili všetky možnosti na zvýšenie tejto základnej vybavenosti a odstránili doterajšie nedostatky.

Situáciu sťažuje i to, že v typizácii občianskej vybavenosti sme dosiaľ podstatnejšie nepokročili. Výsledok je taký, že kým v bytovej výstavbe progres postupuje rýchlo, pri realizácii občianskej vybavenosti dosahujeme najväčšiu prácnosť a nákladovosť, čo združuje komplexnú bytovú výstavbu.

Zámery plánu na I. štvrťrok 1963, ako si ich jednotlivé organizácie rozpracovali, sťažila mimoriadna povetnostná situácia. Štart do roku 1963 sa nám nevydaril. Januárové manko stavebníctva – ako bolo povedané – na Slovensku je 93 mil. Kčs, z čoho na krajské stavebníctvo pripadá 55 mil. Kčs.

Nepodarilo sa krajskému stavebníctvu v januári odovzdať ani štvrtinu bytov, ktoré skĺzli ako resty z minulého roku v poslednom stupni rozostavanosti.

Ale súdruhovia, keď aj povetnostná situácia je mimoriadne

zlá, treba vidieť aj druhú stranu, a to sú tie kolektívne dohovorené veci, kde stavbári chcú tieto nedostatky odčiniť. Pozemné stavby Nitra obrátili sa s výzvou na všetky stavebné podniky krajských združení celej republiky, aby tak organizovali prácu, že v priebehu I. polroka odovzdajú 50 % bytov z ročnej úlohy a do konca novembra všetky byty, aby cez december vyriešili kolaudačné závaďy, ak nejaké budú.

Túto výzvu prerokovali v týchto dňoch Pozemné stavby v Bratislave a bratislavskí stavbári na počesť 15. výročia víťazného februára — my stavbári budeme sláviť teraz aj 15. výročie znárodnenia stavebníctva — urobili celopodnikový záväzok. V ňom sľubujú, že za prvé tri mesiace t. r. odovzdajú 562 bytov. Najväčší počet bytov, a to 298 odovzdá kolektív tretej stavebnej správy, ktorý buduje novou technológiou sídlisko Štrkovec.

Bol som na tejto stavebnej správe a začínali sme spolu tento nový rok na stavenisku. Tam stavbári spomínali, že v tomto roku majú úlohu odovzdať 900 bytov pracujúcim v Bratislave. Keď som s nimi hovoril, predomnou sa vynorilo také okresné sídlo ako bola Trstená, Námestovo, Giraltovce atď., kde dovedna nebolo toľkoto bytových jednotiek spolu. Boli to okresné sídla s 2500 obyvateľmi a táto stavebná správa za jeden rok má odovzdať 900 bytov — keď to násobíme štyrmi obyvateľmi, je to 3600 ľudí čiže jedno bývalé okresné mestečko na Slovensku. Aký je to veľký pokrok. A pracovníci Mechanizačnej správy tohto podniku v Bratislave pripravlia odborne 20 pracovníkov na obsluhu vežových žeriavov pre druhú a tretiu smenu.

Aj mladí stavbári z odborného učilišťa Pozemných stavieb v Bratislave odpracovali na dokončievacích prácach 2600 brigádnických hodín, aby takto pomohli podniku odovzdať v I. polroku polovicu ročného plánu bytov. Pri znárodnení stavebníctva sme si ani netrúfali myslieť, že to takto dopadne za 15 rokov, že mladí adepti, budúci stavbári takú spolupatričnosť budú cítiť k stavebným podnikom a s takouto súdržnosťou pôjdu do práce.

Toto sú už pozitívne pekné veci a treba ich spomenúť, a treba ich vidieť aj pri tom februárovom špatnom, ťažkom, mrazivom počasi, keď zápasia s takou veľkou zimou.

Vážení súdruhovia poslanci,

stavbári si pripomínajú v tohoročnom februári 15. výročie znárodnenia stavebníctva.

Za toto obdobie prežilo znárodnené stavebníctvo mnohé ťažkosti a nadobudlo i veľa dobrých skúseností. Mnohé problémy

sa úspešne vyriešili. Prešli už časy, keď napríklad tehla ako základný stavebný materiál robila stavbárom najväčšie ťažkosti.

Porovnajme vtedajšiu situáciu s dnešným stavom. Dnes, keď sme v prograse a v technickom rozvoji postúpili na montovanie celostenových panelov, aké vzdialené zdajú sa nám časy, keď sme museli stavať poľné tehelne a takouto primitívnou formou sme museli riešiť nedostatky v základných stavebných materiáloch.

Dnes nám robia už problémy bytové jadrá, teplofikácia, štandard bývania, vybavenosť sídlisk a pod. Z tohto porovnania vidieť prudký rast životnej úrovne nášho obyvateľstva a nárokov na stavebnú výrobu.

Dovolil som si uviesť niekoľko zásadných problémov bytovej výstavby.

Chcel by som pri tejto príležitosti zdôrazniť z tohto miesta, že nechceme, aby súdruhovia na národných výboroch mali pocit, že s problémami ostali osamotení. Jednou z hlavných úloh Slovenskej národnej rady v poskytovaní pomoci národným výborom je práve pomoc v riešení a uskutočňovaní bytovej výstavby.

Vidieť to už z toho, že hneď po prerokovaní bytovej problematiky v Predsedníctve ÚV KSČ zaoberalo sa Predsedníctvo Slovenskej národnej rady úlohami bytovej výstavby a 22. decembra m. r. schválilo rad opatrení na dosiahnutie rovnomerného plnenia plánu bytovej výstavby v roku 1963 na Slovensku.

Vzhľadom na to, že o plnenie bytovej výstavby na Slovensku sa na Slovenskej národnej rade starajú v podstate tri orgány — Slovenská plánovacia komisia, Komisia pre veci finančné a Komisia SNR pre výstavbu, bolo by správne, aby najmenej raz štvrťročne na úrovni orgánov týchto komisií konali sa koordinačné porady o bytovej výstavbe.

Úzku spoluprácu týchto troch složiek treba ešte častejšie praktizovať v orgánoch národných výborov, čím sa mnohé veci zavčas vyjasnia, problémy vyriešia a naša spoločná práca sa uľahčí.

Dovoľujem si pri tejto príležitosti oznámiť, že po dohode s Predsedníctvom Slovenskej národnej rady chceme posilniť pomoc Komisie SNR pre výstavbu voči národným výborom a pristupujeme za súhlasu predsedníctva k pozývaniu predsedov komisií výstavby krajských národných výborov na pravidelné zasadania našej komisie. Prvé zasadnutie bude teraz v sobotu.

Tým dosiahneme, že vzájomnou spoluprácou, radou i pomocou podarí sa nám ľahšie uskutočňovať uznesenia vyšších hospodárskych orgánov i uznesenia Slovenskej národnej rady do práce

národných výborov, a naopak, iniciatívne návrhy a podnety z ich strany budeme môcť lepšie využiť pre zameranie našej vlastnej práce.

Som presvedčený, že naše dnešné rokovanie o úlohách štátneho plánu na rok 1963 prispeje k utuženiu vzájomnej spolupráce medzi komisiami a odbormi Slovenskej národnej rady. Účinnejšou pomocou národným výborom chceme zaistiť dôstojnú oslavu 15. výročia znárodnenia stavebníctva čestným splnením celoročných úloh investičnej výstavby na Slovensku. (Potlesk.)

Predseda Lenárt:

Ďakujem poslancovi Jozefovi Lukačovičovi za prejav.

Udeľujem slovo poslancovi Františkovi Dénešovi.

Poslanec Déneš:

Vážená Slovenská národná rada,
súdružky a súdruhovia!

Po vypočutí zprávy predsedu Slovenskej plánovacej komisie, súdruha Michala Sabolčíka, o úlohách rozvoja hospodárstva Slovenska v roku 1963 v rámci vládou schváleného plánu si uvedomujeme, koľko zostalo Slovensko dlžné celému národnému hospodárstvu našej republiky za rok 1962. Na čiastočné ospravedlnenie môže slúžiť iba tá skutočnosť, že v celom našom hospodárstve sa vyskytol rad závažných nedostatkov, ktoré ovplyvnili celú ekonomiku nášho národného hospodárstva, nevyvímajúc samozrejme ani Slovensko. Ničím sa nedá ospravedlniť skutočnosť, že na Slovensku nedosiahla ani v jednom odvetví materiálová výroba plánovanú úroveň a v poľnohospodárstve dosiahnuté výsledky sú horšie ako v celoštátnom meradle. Prečo? To jasne vysvetlil prvý tajomník ÚV KSS súdruh Karol Bacílek vo svojom referáte na sjazde KSS, kde medzi iným povedal: „Keď hodnotíme doterajšie výsledky v rozvoji hospodárstva na Slovensku, vidíme, že celý rad negatívnych javov bol zapríčinený nedostatkami našej vlastnej práce.“ To znamená, že náprava k lepšiemu závisí od našej tvorivej práce.

Napriek tomu ani na okamih nemôžeme zabudnúť na to, že významné úspechy dosiahnuté pod vedením KSČ za posledné štyri roky, t. j. od XI. sjazdu, sú najvýraznejším svedectvom toho, čoho je schopný náš pracovitý ľud. Jednotné hospodárstvo republiky umožnilo rast národného hospodárstva na Slovensku

a zaistiť aj do budúcnosti rýchlejší rozvoj než celoštátny. Tým sa utvárajú predpoklady, aby v nastávajúcom období — teda do roku 1970 — došlo k podstatnému vyrovnaniu ekonomickej úrovne Slovenska s úrovňou českých krajov.

Na XII. sjazde sa konštatovalo, že doterajší vývoj odstránil najzávažnejšie rozdiely medzi českými a slovenskými krajinami v hospodárskej, sociálnej a kultúrnej úrovni.

O čom to svedčí? O tom, že naša strana v našej vlasti aplikovala správne marxisticko-leninské zásady národnostnej politiky. S prihliadnutím na historicky danú situáciu strana vyriešila otázku rovnoprávnosti dvoch bratských národov — Čechov a Slovákov —, ako aj tu žijúcich národností. Je to ďalšie víťazstvo marxisticko-leninských ideí, svedčiace o tom, že iba socializmus môže definitívne vyriešiť národnostnú otázku.

Víťazná socialistická revolúcia umožnila likvidáciu kapitalistického systému, ktorý bol živnou pôdou každého, teda aj hospodárskeho a národnostného útľaku. Robotnícka trieda, vedaná komunistickou stranou, urobila v našej vlasti koniec nerovnosti, ktorá za buržoáznej republiky existovala medzi českým a slovenským národom a príslušníkmi iných národností.

Zrušením súkromného vlastníctva výrobných prostriedkov a sociálneho útľaku, ako aj vytvorením socialistického spoločenského poriadku odstránili sme aj národnostný útľak. Potvrdilo sa, že strana vo svojej politike správne podriadila národnostnú otázku otázke hlavnej, a to otázke triedneho boja, proletárskej revolúcie a diktatúry proletariátu. Dnes, v období rozvoja socialistickej spoločnosti je národnostná otázka prirodzene tiež tomu rozvoju podriadená. Budovanie vyspelej socialistickej spoločnosti je teraz najdôležitejšou otázkou.

Rozvoj našej socialistickej spoločnosti vedie k ďalšiemu hospodárskemu a kultúrnemu rozkvetu našej republiky a vytvoria sa predpoklady pre ešte užšie a rozmanitejšie vzťahy medzi našimi národmi a národnosťami.

Strana si bola vedomá toho, že hlavnú príčinu rozporov medzi našimi národmi treba hľadať v hospodárskej nerovnosti. Preto videla prvú podmienku pre riešenie tejto otázky vo vyriešení hospodárskych a spoločenských problémov, ktoré národnostný problém vyvolali. Na základe marxisticko-leninských zásad dospela k záveru, že jediný spôsob riešenia tejto otázky v našej republike spočíva v odstránení hospodárskej a kultúrnej zaostalosti Slovenska a v pozdvihnutí Slovenska na úroveň hospodársky a kultúrne vyspelejších českých krajov. Za týmto cieľom pristúpila k rozsiahlej industrializácii Slovenska v rámci jednotného

plánu rozvoja národného hospodárstva našej republiky. Socialistická industrializácia Slovenska je teda organickou časťou štátneho programu budovania socialistickej spoločnosti, čoho dôkazom je aj národohospodársky plán na rok 1963, ktorý sa bude uskutočňovať za výdatnej pomoci vyspelého priemyslu českých krajov, českej robotníckej triedy a technickej inteligencie. Úlohou nebolo iba odstránenie hospodárskej a kultúrnej zaostalosti Slovenska, ale — v zmysle uznesenia XI. sjazdu strany — aj jeho povznesenie na úroveň českých krajov. Vychádzalo sa zo zásady, že v súlade s objektívnymi zákonmi socialistickej spoločnosti hospodárskym základom pre nerozbornú politickú a štátnu jednotu Čechov a Slovákov je jednotné československé národné hospodárstvo.

XII. sjazd konštatoval, že sme tento problém vyriešili. A to je zakotvené aj v našej novej socialistickej ústave.

Každodenný život, pracovné úspechy, výsledky dosiahnuté v budovaní socialistickej spoločnosti svedčia o tom, že národnostná politika našej strany je správna. Socialistickou industrializáciou Slovenska bola vyriešená aj otázka tu žijúcich občanov maďarskej a ukrajinskej národnosti. Je koniec neblahým národnostným nešvárom, ktoré za buržoáznej republiky vyhovovali iba záujmom kapitalistov, lebo brzdili triedny boj, oslabovali silu robotníckej triedy a všetkých pracujúcich a narúšali ich bojovú jednotu. Preto buržoázia ani nemala záujem na riešení národnostnej otázky. Na tom mala záujem iba robotnícka trieda a pracujúci ľud, usilujúci sa o lepší život a krajšiu budúcnosť. Popri Sovietskom sväze už aj úspechy našej republiky nasvedčujú tomu, že spoločné životné záujmy a spoločný cieľ, vybudovanie socializmu a komunizmu, zjednocuje naše národy a národnosti. Vytvárajú sa spoločné črty nového spôsobu myslenia socialistických ľudí, ktoré sa zrodili zo spoločných vzťahov nového druhu a v ktorých sú zvýraznené najlepšie tradície našich národov. Fakt je, že prestala nacionálna ohraničenosť, izolácia a sebeckosť. Život našich dvoch bratských národov a našich národností stojí na rovnakom hospodárskom a politickom základe tým, že uspokojenie ich materiálnych a kultúrnych potrieb je v rovnakej miere zaistené. To utvára možnosť k upevneniu ich hospodárskej a ideovej jednoty a vyvíjajú sa spoločné socialisticke a komunistické črty ich myslenia. Stály rozvoj socialistických spoločenských vzťahov pomáha vytvárať spoločné socialisticke a komunistické črty v kultúre, morálke a v životných podmienkach, ako aj ďalšie upevňovanie vzájomnej dôvery a priateľstva tak, že časom zmiznú hranice medzi jednotlivými triedami.

Spojenectvo v triednom boji českej, slovenskej, maďarskej a ukrajinskej robotníckej triedy datuje sa ešte z čias buržoáznej republiky. Jeho základom bola bojová jednotá českého, slovenského a maďarského proletariátu za zvrhnutie vykorisťovateľského systému českých, slovenských a maďarských kapitalistov. Robotnícka trieda našej republiky bez národnostného rozdielu stála v triednom boji na strane utláčaných a v boji za uchvátenie moci plnila svoje historické poslanie. Toto internacionálne revolučné spojenectvo našej robotníckej triedy sa ešte viac upevnilo po oslobodení budovaním socialistickej spoločnosti v spoločnej vlasti. Veľkolepá industrializácia Slovenska v rámci jednotného plánu rozvoja nášho národného hospodárstva ešte prehĺbuje priateľské a bratské vzťahy medzi pracujúcimi našich národov a národností. Presvedčivým dôkazom toho sú úspechy dosiahnuté na všetkých pracoviskách, vyjadrujúce nezlomnú vôľu našich pracujúcich doviest' k víťazstvu vec socializmu a komunizmu. Dnes žijú pracujúci v každej továrni, v každom závode a na JRD v znamení socialistickej súťaže a sú naplnení túžbou zdolať dočasné ťažkosti vyskytujúce sa v našom hospodárstve. Také jednotné tvorivé úsilie je umožnené tým, že naša strana svojou správnou marxisticko-leninskou národnostnou politikou odstránila atmosféru nedôvery medzi dvoma národmi a ostatnými národnosťami, a tým urobila koniec nedorozumeniam a nešvárom medzi nimi. Či si možno želať väčšie porozumenie, priateľskejšiu a bratskejšiu spoluprácu, ako ktorú vidíme medzi pracujúcimi českej, slovenskej, maďarskej a ukrajinskej národnosti pri výstavbe Východoslovenských železiární, Niklovej huty v Seredi, Dusikárne v Šali a na ostatných stavbách socializmu? Alebo v rozličných závodoch, ako sú Východoslovenské strojárne v Košiciach, Slovenské lodenice Gábora Steinera v Komárne, Kovosmalt vo Filákovke a v iných, kde slovenskí a maďarskí robotníci spolu súťažia o čestný titul brigády socialistickej práce. Je to možné len tam, kde pracujúci majú spoločné záujmy a spoločný cieľ.

Víťazstvo socialistických výrobných vzťahov v poľnohospodárstve znamená, že naša dedina prešla hlbokou spoločenskou a hospodárskou premenou. Na mieste vratkého roľníctva konzervatívneho zmýšľania žije teraz v našej vlasti uvedomelé družstevné roľníctvo v úzkom zväzku s robotníckou triedou. Za výdatnej pomoci robotníckej triedy si družstevní roľníci odhodlane razia cestu k socialistickej veľkovýrobe, aby sa spojeneckej robotníckej triede, kráčajúcej na čele socialistickej výstavby, odvdáčili za pomoc čo najväčšou poľnohospodárskou produkciou.

Na Slovensku znamenalo vyriešenie roľníckej otázky získaním malých a stredných roľníkov pre JRD súčasne vyriešenie národnostnej otázky na dedine. Zjednotenie sa v družstvách, kolektívne hospodárenie utvorilo novú spoločenskú triedu, triedu družstevného roľníctva, ktorá sa v najužšom spojení s robotníckou triedou podieľa na ďalšom rozvoji socialistickej spoločnosti. Zjednotenie sa roľníkov v JRD a prechod na spoločné družstevné hospodárenie znamenali vyriešenie základného hospodárskeho problému roľníctva a súčasne vyriešenie národnostnej otázky. Robotnícka trieda a náš socialistický štát pri poskytovaní pomoci družstevnému roľníctvu nepoznajú národnostné rozlišovanie. Naša socialistická spoločnosť robí všetko v záujme hospodárskeho a kultúrneho pozdvižnutia dedín, či sú už obývané Slováckmi, alebo Maďarmi, ako aj v záujme toho, aby v duchu uznesení našej strany poľnohospodárska výroba na Slovensku dosiahla úroveň českých krajín. Plnenie tejto hospodárskej smernice prispieva k ďalšiemu prehĺbeniu bratstva našich národov a národností a súčasne k upevneniu zväzku robotníkov a družstevných roľníkov.

Úspechy dosiahnuté v upevnení poľnohospodárskej veľkovýroby umožnili, že naša strana si mohla vytýčiť cieľ: dosiahnuť do roku 1970 v poľnohospodárstve úroveň priemyslu. Naša strana si mohla vytýčiť taký ďalekosiahly cieľ, lebo náš ľud si ho berie za svoj, vedomý si toho, že splnením úlohy sa značne zvýši jeho blahobyť. Kde sa z roka na rok množia také družstvá, ako Dedina mládeže v okrese Komárno, čajakovského družstvo v okrese Levice, senecké družstvo v okrese Bratislava-vidiek, javorínske družstvo v okrese Galanta, družstvo Výčapy-Opatovce v Nitrianskom okrese, perínske a kechnecké družstvo v Košickom okrese, lelešské družstvo a Malé Trakany v Trebišovskom okrese a ešte mnoho iných, tam nič nezabráni tomu, aby plán vytýčený našou stranou a vládou, s ktorým naši roľníci súhlasili, bol splnený.

Je potrebné hovoriť o týchto úspechoch v našej práci preto, lebo ony sú základom nášho ďalšieho napredovania. Ide nám predovšetkým o to, aby sme pri uskutočňovaní uznesení sjazdu v praktickej, každodennej činnosti dokázali vyťažiť maximum z bohatstva skúseností, ktoré strana v priebehu socialistickej výstavby získala.

O ťažkostiach hovoríme denne, lebo za ich odstránenie stále bojujeme. I dnes, keď hovoríme o našich ďalších úlohách, uvádzame najmä to, čo brzdí náš postup vpred. Treba o nich hovoriť preto, aby sme sa im v budúcnosti vyhli.

Správnosť uplatňovania bratstva národov a národností sa zračí aj v mojom volebnom obvode na východe krajiny, v Trebišovskom okrese. V tomto okrese sú obce sčasti obývané Slovákmi, sčasti Maďarmi. JRD v južnej časti okresu mali vlani všeobecne dobrú úrodu a majú tam dosť krmovín. V severnejších častiach bola úroda slabá, krmovín je málo. Vedenie okresu organizuje pomoc družstvám so slabšou krmovinovou základňou tak, aby im pomohli družstvá, ktoré majú dosť krmovín. Táto výzva sa stretla u južných JRD s porozumením. Vzájomne si pomáhajú a nečakajú pomoc od kraja alebo od vlády. Takto si pomáhali navzájom aj pri plnení úloh predaja obilia štátu. Spoločné záujmy zjednotia družstevníkov bez rozdielu národností. To je výsledok dobrej práce okresných straníckych a štátnych funkcionárov. Diskusia o minulých chybách a nedostatkoch slúži predovšetkým na to, aby sa z nich vyvodzovali správne závery, hlavne v riadiacej práci. Niet pochyb o tom, že všetky plány socialistickej výstavby splníme. Záruka toho je v nevyčerpaceľnej tvorivej sile nášho ľudu a v jeho socialistickej uvedomelosti.

Pevná morálno-politická jednota našich národov umožnila, aby sme ešte lepšie a všestranne mohli prehĺbovať socialistickú demokraciu. Zapájame všetkých občanov našej republiky — bez rozdielu národností — do riadenia štátu, do usmerňovania hospodárskej a kultúrnej výstavby, do zdokonaľovania práce štátneho aparátu, do upevňovania ľudovej kontroly. Netreba osobitne zdôrazňovať, že to svedčí najviac o úplnej rovnoprávnosti našich národov a národností, ako aj o tom, že v našej republike sa postupne utvára všeludová demokracia. Všetko toto nám potvrdzuje tú veľkú pravdu, že naše národy a národnosti sa stali celkom novými, socialistickými národmi a národnosťami. Náš štát sa stáva nielen štátom triednej jednoty, ale aj bratskej jednoty národov.

Dajme všetky naše sily pod vedením našej strany do boja za splnenie plánu, ktorý sa má stať programom celého pracujúceho ľudu našej socialistickej republiky. (*Potlesk.*)

Predseda Lenárt:

Ďakujem poslancovi Františkovi D é n e š o v i za prejav.

Ako ďalší prehovorí poslanec Daniel F u t e j.

Prosím, aby sa ujal slova.

Poslanec Futej:

Vážení poslanci, súdružky, súdruhovia!

Úlohy, o ktorých dnes rokujeme, sa plne dotýkajú života i práce, záujmov celej našej mladej generácie. Uvedomujeme si, aké úsilie a iniciatívu bude treba vyvinúť pri plnení národohospodárskeho plánu v roku 1963.

Náš Slovenský ústredný výbor ČSM vychádzajúc z týchto úloh, vypracoval plán svojej činnosti, akými spôsobmi a cestami bude organizovať iniciatívu a účasť mládeže na plnení týchto úloh.

V súčasnom období prebiehajú naše výročné členské schôdzky, pripravujú sa okresné, krajské konferencie i Slovenský sjazd Sväzu mládeže. Aktivita, ktorá bola pred XII. sjazdom KSČ v našich orgánoch a organizáciách, nám len potvrdila, že keď správne zameriame činnosť našich organizácií, potom dosiahneme aj dobré výsledky. Teraz, keď prerokúvajú chlapci a dievčatá na výročných členských schôdzkach ČSM závery XII. sjazdu strany, prijímajú nové záväzky. Napríklad sväzácky mládežnícky kolektív súdruha Tužinčina z Nováckych uhoľných baní prijal záväzok, že splní plán v ťažbe uhlia o dva mesiace skôr v tomto roku a z každej vyťaženej tony uhlia ušetrí 50 halierov. Zaujímavé hnutie sa rozvíja v Stredoslovenskom kraji, kde sväzáci znižujú počet pracovníkov a prijímajú do svojich kolektívov ako čestných členov sovietskych kozmonautov. Členov svojich kolektívov, za ktorých sa zaväzujú splniť plán, potom vysielajú na tie úseky, kde si to situácia najviac vyžaduje. V Žiari súdruhovia takto ušetrili štyroch pracovníkov a úsporu, ktorá vzniká na mzdách 110 000 korún, venujú na technický rozvoj závodu.

Sme si vedomí, že riešenie problémov, ktoré v rozvoji národného hospodárstva sú, bude úspešné len vtedy, keď každý pracovník, každý chlapec a dievča bude aktívne a tvorivým spôsobom uplatňovať v každodennej činnosti výzvu popredných pracovníkov „Za socialistický vzťah k práci, za robotnícku česť, za česť poľnohospodára“. Veď zásady vyjadrené vo výzve sledujú, aby sa ani jeden pracovník na svojom pracovisku nemusel hanbiť za svoju prácu, pred svojimi spolupracovníkmi, aby každý pracoval čo najprogresívnejšími metódami, bojoval proti všetkým prejavom lajdáctva a nezodpovednosti.

To sú zásady z hľadiska výchovy mladej generácie veľmi dôležité. Veď keď skúmame príčiny nekvalitných výrobkov, prečo sa niekedy neplní plán, nedostatočne sa využíva pracovný čas, prečo je nízka kvalifikácia, vidíme, že príčiny sú často v ľahostajnosti i u mladých ľudí, v malom pocite zodpovednosti, nedis-

ciplinovanosti. Preto na pracoviskách, kde sa medzi mladými tieto nedostatky vyskytujú, musíme predovšetkým vysvetľovať, čo znamená socialistický vzťah k práci, čo znamená pracovať po novom. Preto k majstrom, starším pracovníkom, technikom, inžinierom, keď vidia takéto prejavy, máme k nim prosbu, aby upozornili a poučili mladých ľudí, ako a prečo treba statočne pracovať. Neospravedlňujeme ani mládežnícke kolektívy a závodné organizácie ČSM, ktoré v tomto smere ešte veľmi málo robia. Veď uplatnenie tejto výzvy má mimoriadny dosah pri výchove mladej generácie.

Doteraz sa nám prihlásilo do hnutia „Za socialistický vzťah k práci“ do 500 kolektívov. Ukazuje sa nám, že niekde mladí ľudia a organizácie pochopili túto výzvu ako jednorazovú akciu. Súdruhovia z odborov by mohli potvrdiť, že niekde to prijímali tak, že len spevnili svoje záväzky, ale hlboký zmysel tejto výzvy ešte stále neprenikol do našich závodov, do jednotlivých kolektívov.

Ide najmä o to, aby sme spoločne s Revolučným odborovým hnutím oveľa lepšie ako doteraz organizovali socialistickú súťaž, správne ju zhodnocovali, aby sme spoločne viedli boj proti formálnosti. Situácia je taká, že často prijímú naše kolektívy záväzky, avšak nekontrolujú ich nezhodnocujú, a tam sú práve obrovské rezervy, ktoré bude treba využiť pri plnení národohospodárskeho plánu. Na druhej strane sa často stáva, že tým, ktorí splnili záväzky, sa nie vždy vyjadruje uznanie. Niekedy diplomy dlho ležia v zásuvkách a nemá ich kto týmto kolektívom včas odovzdať. Preto rozvoju socialistickej súťaže v priemysle je potrebné venovať oveľa väčšiu pozornosť ako doteraz. O socialistickej súťaži v poľnohospodárstve veľmi ťažko doteraz ešte hovoriť. Sú k tomu rôzne uznesenia, ale súťaž ako taká tam veľmi pomaly preniká.

V zpráve sa hovorilo, aký veľký význam má z hľadiska plnenia plánu využívanie vnútorných rezerv. Ukazujú to i príklady, ktoré naše organizácie odhalili pri organizovaní akcie „Všadeboľ“ alebo sväzacky reflektor. Na Slovensku túto iniciatívu uplatňujú sväzáci vo vyše 250 závodoch, kde odhalili stroje, zariadenia a nadnormatívne zásoby v hodnote vyše 111 miliónov korún. Hospodárski pracovníci často poukazujú, že majú nedostatok strojov, zariadení. Poukazujú na nedostatky surovín, materiálu atď. Pravdou je, že i takéto ťažkosti sa vyskytujú pri plnení plánu. Ale, ako ukazuje naša akcia, je v závodoch veľké množstvo strojov, zariadení, materiálov, ktoré sa už dlhú dobu nevyužívajú. Sú to často cenné stroje, dovezené zo zahraničia, alebo

úzkoprofilový materiál, ktorý mnohým podnikom chýba. Len také maličkosti uvediem. V Turčianskych strojárňach v Martine je napríklad 20 vagónov konopí, ktoré vystačia pre potreby závodu na 15 rokov. Vo Východoslovenských strojárňach našli sväzací materiál a stroje v hodnote 2 milióny korún. Vedenie podniku robí opatrenia, aby stroje boli zaradené do pracovného procesu.

Nechcem spomínať — lebo sme už niekoľkokrát o tom hovorili —, aké sa našli rezervy v strojoch v Slovenskej armatúrke, v Káblovke, v Slovnafte, v Dimitrovke, v Snine atď. Vrátim sa k tomu, čo hovoril súdruh poslanec Piš o Odevných závodoch. Vieme, že posledný experiment, ktorý uskutočnili súdruhovia na troch druhoch pánskych oblekov sa celkom vydaril, a špecialisti, ktorí sa pozerali na opravené výrobky súhlasili s tým, že tieto výrobky môžu ísť do úpravy. Išlo by asi o 3700 vlnených oblekov a náklady na úpravu jedného obleku by činili 20,27 Kčs. Takto by sme mohli dostať do obchodov hneď ďalší materiál. O týchto otázkach vyjednával posledne i námestník ministra spotrebného priemyslu v závode a myslíme si, že sa dohodnú, ako tento problém riešiť.

Súčasne nám hlásia sväzáci, že v skladoch Združenia textilného obchodu odpočívajú „vo večnom pokoji“ už dlhší čas nepredajný tovar za 140 000 000 Kčs. Bolo by treba pozrieť, či je toto číslo správne a čo sa s tým textilom dá robiť, aby tam neležal zbytočne. Sama skutočnosť, že sa nám z roka na rok hromadia ležiaky, ukazuje na nepružnosť nášho obchodu, na zlú spoluprácu medzi výrobcami a obchodnými partnermi. Nejde len o staré hriechy, ktoré hlásia sväzáci, čo je v skladoch, nájdeme tam výrobky aj z minulej sezóny. Pritom vieme, že nedostať niektoré sortimenty tovarov, ktoré nám hlásia deti-pionieri, ako napríklad trenírky na cvičenie pre dievčatá, korčule a iné veľmi ťažko dostať. Boli sme v Bratislave svedkami, že sa vytvárali detské fronty na sane, lebo nikde neboli dostať a pritom si myslím, že takéto výrobky by malo byť tu dostať a malo by to aj význam z toho hľadiska, že by sme odčerpali príjmy, ktoré máme. Takéto otázky by sme mohli riešiť. Nejde o mäso. Vieme, prečo sú tam nedostatky, ale keď už takých drobností často niet u nás v obchode, tak potom sa treba zamyslieť nad plánovaním, nad distribúciou, nad výskumom u nás a nad takýmito vecami. My totiž ako členovia Predsedníctva SNR o týchto nešvároch často hovoríme na zasadnutí, ale ukazuje sa, že toto hovorenie nič neprináša. Pôjde o to, aby sme túto otázku vyriešili. Je správne, že ministerstvo riadi obchod celoštátne. To je správne vyjadrená zásada, ale

predsa je to v našej právomoci pomôcť krajským národným výborom z hľadiska plánovania a kontroly, sledovať, ako to u nás vyzerá s distribúciou, a hneď by sme mohli riešiť niektoré problémy, ktoré tuná máme. Myslím, že by nebolo treba zvyšovať ani mzdové fondy, ani plán pracovníkov SNR. Sú tam niektoré opatrenia a návrhy, avšak sa veľmi pomaly uvádzajú do života, a myslím, že bude treba, aby sme sa nad týmito otázkami zamysleli, ako ich teraz riešiť. To je poznámka na okraj.

Sväzácke organizácie, keď objavia nevyužitú stroje a nadnormatívne zásoby, nálepujú na ne svoj letáčik. Táto akcia nachádza veľmi dobrý ohlas a zvlášť ju podporujú v závode robotníci. Závodné organizácie ČSM takto získavajú autoritu a iniciatíva sväzáckej organizácie rastie. Je pravda, a s tým musíme počítať, že niekde v prílišnej horlivosti i v snahe ukázať na nevyužitú stroje a materiály, poukáže sväzácka kontrolná hliadka aj na také materiály, ktoré sa nemôžu pokladať za nadnormatívne. A tu sa hneď spustí krik: čo sa do všetkého tuná miešate a strkáte nos.

Prečo o týchto otázkach hovorím? Pred niekoľkými dňami bol v Smene zverejnený článok pod názvom „Skúšačka je, aj nie je“. V článku sa píše o strojoch, ktoré odhalili svázaci v dielni ČSD na Vrútkach. Ako na to hospodárske vedenie reagovalo, hovorila nám súdružka Mojšová na aktíve funkcionárov v Trenčíne. Hovorí: „Len čo prišli noviny, u náčelníka dielne za účasti námestníkov, predsedu ZV ROH a niektorých ďalších funkcionárov sa čítal článok. Potom sa pustili do sväzáckych funkcionárov. Pozvali nás na zasadnutie technicko-ekonomickej rady, vraj keď sme sa už do toho dali, aby sme im poradili ako stroje využiť alebo odpredať. Hovorili nám, či sme si vôbec uvedomili, čo sme urobili, že im príde na krk štátna kontrola. (Keby tam šiel skôr súdruh Marček, nepoškodilo by.) Od tej doby“ — hovorí súdružka Mojšová — „prestali sa s nami rozprávať hospodárski pracovníci i ďalší funkcionári v závode“. Ale robotníci svázakov podporujú a majú chuť i odvahu ďalej hľadať rezervy, ktoré na závode sú.

Vidíme, že vedenie podniku má snahu o to, aby sa mladí ľudia do týchto otázok nemiešali. Miesto toho, aby ich pochválili a dali im za to uznanie, dávajú ich na pranier.

Keď takéto prípady poznáme, riešime ich na mieste. No rozhodujúce je, aby sme vedeli túto iniciatívu správne usmerniť, propagovať a využívať ju. Preto Predsedníctvo Slovenského ústredného výboru ČSM túto akciu zhodnotilo a po dohode so Slovenskou odborovou radou, Slovenskou plánovacou komisiou, Odborom SNR

pre pôdohospodárstvo, redakciami tlače a televíziou, ustanovilo pri SÚV ČSM štáb sväzackého reflektoru Všadebol, ktorého úlohou bude rozvíjať iniciatívu mládeže na odhaľovanie a využívanie vnútorných rezerv. Obdobné štáby sa utvárajú pri krajských a okresných výboroch ČSM.

Pre najbližšie obdobie sme si vzali za úlohu, aby sväzacký reflektor posvietil v závodoch na nevyužitú stroje, zariadenia a materiály, na nerealizované zlepšovacie návrhy, ktorých je nemálo v zásuvkách, aby sa s týmito otázkami urobil poriadok.

V poľnohospodárstve v tomto roku chceme, aby sa preverila príprava poľnohospodárskych strojov na jarné práce, a to už aj preto, lebo v poslednom čase veľmi často kritizujú predsedovia JRD prácu mladých traktoristov a mechanizátorov, že si dostatočne neplnia svoje povinnosti. Preto chceme posvietiť i na prácu našich mladých mechanizátorov. Ďalej chceme vytýčiť úlohu v súvislosti s pestovaním kukurice. Nejde nám len o to, aby sme odhalili nevyužitú stroje, alebo o nejakú lacnú senzačnosť, ale aby sme súčasne mobilizovali mladých ľudí odstrániť a využiť vnútorné rezervy.

Táto akcia má aj veľký výchovný význam. Učí mladých ľudí hospodáriť. A je v tom aj kus zdravej romantiky. Práve tu pri práci nadviažu mladí ľudia také vlastnosti, ako je pevná vôľa, iniciatíva, zmysel pre zodpovednosť, disciplínu a kolektív. Bude potrebné organizovať burzy pre odpredaj odhalených rezerv a ešte užšie spolupracovať so štátnou kontrolou a štátnou bankou.

Len stručne by som chcel poukázať na to, ako budeme organizovať úsilie a iniciatívu mládeže na zvyšovanie poľnohospodárskej výroby. Pôjde nám predovšetkým o to, aby sme získali mládež pre prácu v poľnohospodárstve, pre komplexnú mechanizáciu a pestovanie krmovín, najmä kukurice.

Našou prvoradou úlohou je získať vplyv na mládež v poľnohospodárstve, lebo práca našich dedinských organizácií je ešte stále slabým miestom. A tu by nám mohli často pomôcť súdruhovia poslanci, ktorí chodia na dediny, stretávajú sa s ľuďmi, sú na národných výboroch, keby sa niekedy opýtali: „Ako, chlapi, robíte, aký máte plán, čo chcete robiť, čo v kultúre?“ — lebo aj kultúrne domy sme postavili prekrásne a sú často na dedinách nevyužitú. Myslím si, že v tejto oblasti by nám ohromne pomohlo, keby súdruhovia poslanci si všímali, ako mládežnícke organizácie pracujú.

Na Slovensku máme získať do poľnohospodárstva asi 12 800

chlapcov a dievčat. Získavanie mládeže do poľnohospodárstva a poľnohospodárskych škôl sa veľmi pomaly zlepšuje. Nechcem o týchto problémoch hlbšie hovoriť, lebo v zpráve súdruha Sabolčika sa o tom hovorí, i v Predsedníctve Slovenskej národnej rady sme niekoľkokrát o tomto hovorili a tiež v Informačných zprávkach, ktoré má na starosti súdruh Benada, boli poslanci informovaní o týchto veciach.

V súčasnom období prebieha v Smene anketa pre chlapcov a dievčatá, ktorí skončili poľnohospodárske školy, prečo nenaštúpili pracovať do poľnohospodárstva. Niektoré odpovede ukazujú, že jednotné roľnícke družstvá nejavia záujem o mladých ľudí, ktorí skončia poľnohospodársku školu. I v dnešnej Smene je o tomto článok.

Touto problematikou sa chceme širšie zaoberať na Slovenskom sjazde ČSM a predložiť niektoré návrhy na riešenie. Pritom vychádzame zo zásad, že majú to byť mladí ľudia, čo budú zápasit' s nedostatkami, ktoré sú v súčasnom období v jednotných roľníckych družstvách. Nebudeme samozrejme môcť očakávať, že sa všade vytvorí ideálne podmienky. Musíme počítat' s ťažkosťami, ktoré tam sú. Budeme musieť zvädzať boj s konzervativizmom i s tým, že niektorí družstevníci, ktorí nemajú kvalifikáciu a zastávajú istú funkciu, nechcú pripustiť mladších odborníkov jednak preto, že majú zásluhu na tom, že niekedy zakladali jednotné roľnícke družstvo, ekonomické stimuly tu hrajú veľkú úlohu atď., pravda sami si títo súdruhovia nezvyšujú kvalifikáciu a niekde nie je ani snaha pre to. Budeme musieť zviesť boj a nedopustiť, aby si niekto vyárendoval miesto, že on bude zooteknikom, i keď jeho kvalifikácia tomu nezodpovedá.

Cez prestávku niektorí súdruhovia poslanci mi hovorili, že to je pravda čo hovorím, ale že niekde zas príliš panské deti posielame na tie JRD, ktorým sa veľmi nechce s tými vidlami robiť v ošipárnach atď. Tieto problémy sú. Sú horšie. Ja ich tu zjednodušujem, ale myslím si, že sa budeme musieť na tieto otázky hlbšie pozrieť a povedať ako, pretože zvýšiť poľnohospodársku výrobu, zlepšiť živočíšnu výrobu — a ak si vezmeme vekový priemer v jednotlivých oblastiach a krajoch — ukazuje sa zákonite, že budeme tam musieť mať mladých ľudí.

Väčšiu pozornosť chceme súčasne venovať mechanizácii poľnohospodárstva. Máme 248 komplexne mechanizovaných čiat a brigád. Skúsenosti z ich práce nám potvrdzujú, že je to jedna z ciest, ako zvyšovať produktivitu práce, a je to aj cesta, ako získavať mládež pre trvalú prácu v poľnohospodárstve. K tomu to chcem poznamenať, že nie je problémom, že by sme dnes

mali málo strojov v poľnohospodárstve, ale využitie týchto strojov. Na viacerých výročných schôdkach sú pripomienky, že mladí ľudia jazdia veľa naprázdno s traktormi za svojimi záujmami a nevyužívajú ich riadne pri práci. Myslím, že hlavná vec, ktorá tuhá je, je ekonomické zainteresovanie týchto súdruhov, aby sa starali o tieto stroje, aby boli načas opravené atď. Myslím, že v tejto oblasti budeme musieť zlepšiť starostlivosť o výchovu mladých mechanizátorov.

Naše úsilie upriamime v tomto roku na pestovanie kukurice. Minuloročné skúsenosti nám ukazujú, že tam, kde sme dobre organizovali prácu mládeže, vysvetlili význam pestovania kukurice, dosiahli sme aj dobré výsledky. Pravda, my sme navrhovali spoločnú súťaž — keby bol tu súdruh Chudík, by to potvrdil —, aby sme vyhlásili súťaž Slovenský ústredný výbor a Slovenská národná rada v pestovaní kukurice. My sme si to sami nevymysleli, vyčítali sme to v sovietskej tlači, že to robil Komsomol s Najvyšším soviatom. Ale vtedy sme dostali odpoveď, aby sme to premysleli, a tak sme súťaž premýšľali až sme nakoniec nedosiahli také výsledky, ako bolo treba.

Aké sú výsledky a čo nám ukazujú? Napríklad dobré výsledky dosiahli svázáci v Kollárove, v Ipeľskom Sokolci, v Strednej poľnohospodárskej škole v Rimavskej Sobote, v Michalovciach, na JRD Marcelová atď. Svázáci v Ipeľskom Sokolci vyhlásili záväzok zobrať z každého hektára 50 q kukurice na zrno alebo 500 q na siláž. Aj napriek tomu, že im počasie nežičilo, ako všetci dobre vieme, dosiahli priemerne z každého hektára 47 q kukurice v zrne a 670 q na siláž. Myslím, že i keď nie všade sme dosiahli takéto výsledky, predsa sme sa poučili a hodnotíme túto akciu kladne, najmä z toho dôvodu, že v tomto roku chceme znovu prijať záväzok na pestovanie kukurice na 40—60 tisíc hektároch na Slovensku.

Veľkú pozornosť chceme venovať účasti mládeže pri zúrodňovaní pôdy. Súdruh Sabolčík hovoril v referáte, že oproti minulému roku sa má podstatne zvýšiť starostlivosť o zúrodňovanie pôdneho fondu. Sváz mládeže pri zúrodňovaní pôdy má už svoje skúsenosti a tradície. Od roku 1958, kedy sa mládež zapojila do melioračných prác, jej účasť sa každým rokom zvyšuje. V minulom roku prijali svázáci na Slovensku záväzok, že zúrodnia 10 000 ha pôdy. Táto úloha bola splnená. Vlni sa zúčastnilo na nej vyše 33 000 chlapcov a dievčat z vysokých a stredných škôl. Z tohto počtu takmer 12 000 pracovalo na stavbách mládeže pri zúrodňovaní pôdy. Tieto brigády mládeže majú veľký význam aj z výchovného hľadiska. Dievčatá a chlapci sa tam učia kolek-

tívnemu životu, v širokom rozsahu sa rozvíja športová a kultúrna činnosť a nechýba tam ani romantika.

Sväz mládeže sa zúčastnil na výstavbe hnojovicových a močovkových zariadení v okresoch Banská Bystrica, Prievidza a Dolný Kubín. Za posledné roky v Stredoslovenskom kraji vybudovali brigády ČSM 46 hnojovicových hospodárstiev a močovkových závlah. Mnohé z nich pomáhajú zvyšovať hektárové výnosy doteraz málo úrodných lúk a pasienkov. Aby sme mohli naďalej účinne pomáhať pri budovaní hnojovicových hospodárstiev, budeme musieť s krajskými národnými výbormi riešiť projekčnú pripravenosť týchto stavieb a ako sú zabezpečené materiálovými fondami, lebo z minulých rokov vieme, že to boli najvážnejšie problémy, ktoré sa vyskytovali i pri melioračných prácach, i pri budovaní hnojovicových hospodárstiev. Dobrá projekčná pripravenosť je veľmi dôležitá i z toho hľadiska, aby sme budovali čo najlacnejšie hnojovicové hospodárstva. Vieme, že sme vybudovali niektoré, ktoré sú príliš drahé a bude treba veľmi dlho pracovať, aby sa rentovali a dve sme vybudovali také, že ani kultúrne domy na dedinách takéto nemáme. No ale boli to začiatky, takže sa to môže odpustiť. Pôjde o to, aby sme budovali viac hnojovicových hospodárstiev a účelných stavieb. Doteraz sa ukazuje, že z hľadiska ekonomického i samotnej prevádzky najlepšie hnojovicové hospodárstvo sme vybudovali na JRD Podlavice v obci Laskomerské. Plánované náklady na výstavbu hnojovicového hospodárstva, vodovodu, dvojbytovky, elektrickej prípojky, silážnych jám a na senníky boli 1 800 000 Kčs.

Brigáda ČSM urobila všetky práce za 43 dní, a to dobrou pripravou stavby, výbornou organizáciou práce, vzornou starostlivosťou jednotného roľníckeho družstva o brigády — to zvlášť zdôrazňujem, lebo niekde sme mali v tom vážne problémy. Náklady sa znížili oproti plánu takmer o 50 %. Tieto skúsenosti chceme uplatniť i v tomto roku pri budovaní nových hnojovicových hospodárstiev a močovkových závlah s tým, aby sa vybudovali v jednom letnom období, aby sa nepretahovali na dlhý čas. I v tomto roku počítame, že mládež bude pracovať na výstavbe 40 hnojovicových hospodárstiev. Doterajší prieskum ukazuje, že je celkom reálne, keď budú stavby pripravené projekčne, materiálove a finančne, aby sme 40 hnojovicových hospodárstiev vybudovali. Okrem toho budeme naďalej pokračovať v práci v Stredoslovenskom kraji, mimoriadnu pozornosť chceme venovať Východoslovenskému kraju, pretože súdruh Ťažký nás už za to kritizoval, tak chceme na kritiku odpovedať činom. Doterajšia

spolupráca s Odborom SNR pre pôdohospodárstvo bola dobrá, najmä v tom, že naše iniciatívne návrhy, s ktorými prichádzame, nám súdruhovia pomôžu realizovať a hľadajú, ako by sme ďalej tie veci, ktoré predkladáme, mohli úspešne uskutočňovať. Doteraz sme prerokovali na všetkých krajských národných výboroch možnosti, ako sa bude mládež podieľať pri zúrodňovaní pôdy.

Na stredných a vysokých školách v súčasnom období sa diskutuje o tom, na ktorých stavbách sa sväzáci zúčastnia brigád v letnom období. Mnohé sväzácke organizácie prijali záväzky, že sa zúčastnia nielen na budovaní, ale pomôžu tiež pri projekčnej príprave a technickom zabezpečení. Napríklad Vysoká škola technická v Bratislave urobí projekty a všetko zariadi, čo v tomto treba. V okrese Banská Bystrica vysokoškoláci z Vysokej školy poľnohospodárskej budú sa v tomto roku podieľať na využívaní hnojovicových hospodárstiev a zaistia, aby počas celého vegetačného obdobia bolo zavlažených 1500 hektárov lúk a pasienkov.

Sme presvedčení, že nepreberáme malé úlohy. Ale z histórie nášho Sväzu mládeže vieme, ako veľké, no pritom reálne úlohy mobilizujú naše sväzácke organizácie. Obetavá práca a iniciatíva našej mládeže i našich študentov ukazuje, že mladí chlapci a dievčatá vedia, kde je ich miesto. Sme hlboko presvedčení, že úlohy, ktoré si naše organizácie vytyčujú, uvidíme v čin. *(Potlesk.)*

Predseda Lenárt:

Ďakujem poslancovi Danielovi Futejovi za prejav.

Súdružky a súdruhovia!

Hlási sa ešte niekto do rozpravy, alebo má dotaz k prednesenej zpráve súdruha Sabolčíka?

Pretože sa o slovo už nikto nehlási,

vyhlasujem rozpravu k 4. bodu programu za skončenú.

Upozorňujem členov Slovenskej plánovacej komisie, že sa komisia zíde cez prestávku v zasadacej miestnosti č. 56, aby upravila konečné znenie návrhu uznesenia s prihliadnutím na odovzdané pripomienky a priebeh rozpravy.

Nasleduje 20-minútová prestávka.

(Prestávka.)

(Po prestávke:)

Predseda Lenárt:

Pokračujeme v rokovaní.

Súdržky a súdruhovia,

pretože Slovenská plánovacia komisia ešte pracuje na úprave konečného znenia návrhu uznesenia, prikročíme k 5. bodu programu, ktorým je

zpráva povereníka Slovenskej národnej rady pre veci finančné Jozefa Gajdošíka k návrhu rozpočtu Slovenskej národnej rady, jej orgánov a ňou riadených inštitúcií na rok 1963.

Prosím súdruha povereníka, aby sa ujal slova.

Povereník Gajdošík:

Vážená Slovenská národná rada,
súdržky a súdruhovia!

Slovenská národná rada a jej orgány v sústave jednotného riadenia sa aktívne zúčastňujú na zabezpečovaní výstavby hospodárstva, školstva, kultúry a zdravotníctva na Slovensku.

V uplynutom roku poskytovala konkrétnu pomoc najmä národným výborom pri zaistovaní závažných úloh nimi riadeného hospodárstva, pri rozvíjaní odvetví spoločenskej spotreby a zvyšovaní ich riadiacej a organizátorskej práce. V úzkej spolupráci s ministerstvami sa podieľala na riešení dôležitých problémov z hľadiska lepšieho využívania prírodných zdrojov a ekonomických podmienok Slovenska. Pri plnení svojich úloh docielila niektoré kladné výsledky.

Rozpočet Slovenskej národnej rady okrem finančného zabezpečenia úloh podriadených organizácií umožňoval Slovenskej národnej rade, jej orgánom a všetkým pracovníkom plne poskytovať a rozvíjať pomoc pri zaistovaní úloh štátneho plánu a rozpočtu.

V súlade s plnením úloh Slovenskej národnej rady sa rozpočet Slovenskej národnej rady splnil v roku 1962

v príjmoch	vo výške 9 281 tis. Kčs, t. j. na 113,9 % a
vo výdavkoch	vo výške 176 387 tis. Kčs, t. j. na 90,3 %.

Priaznivé výsledky v plnení príjmov rozpočtu sa dosiahli tak-

mer vo všetkých organizáciách, najmä však v organizáciách poskytujúcich kultúrne a zdravotnícke služby, ako napríklad v Štátnom ústave pre kontrolu liečiv, v múzeách a v Slovenskej filharmónii.

Pri čerpaní výdavkov komisie a odbory Slovenskej národnej rady uplatňovali zásady účelovosti a hospodárnosti. Úroveň čerpania prostriedkov priaznivo ovplyvnili uskutočnené opatrenia v zmysle vládných uznesení o zvyšovaní hospodárnosti, a to najmä v spotrebe palív, elektrickej energie, papiera, kníh a časopisov a v prevádzke motorových vozidiel. Sprísnilo sa hospodárenie so mzdovými fondami a osobnými výdavkami mimo mzdového fondu. V roku 1962 sa dosiahli úspory vo vlastnej správe a v organizáciách riadených Slovenskou národnou radou v sume 6 mil. Kčs. Úspory v príspevkových organizáciách vo výške 2,5 mil. Kčs sa dosiahli najmä zhospodárnením prevádzky a inkasom pohľadávok.

Vážené súdružky a súdruhovia!

Návrh rozpočtu Slovenskej národnej rady na rok 1963 vychádza z úloh plánu Slovenskej národnej rady a organizácií ňou riadených. V návrhu rozpočtu sa premietajú opatrenia zamerané na sústavné zhospodárňovanie a na rozvíjanie pomoci všetkým úsekom národného hospodárstva, najmä národným výborom.

V návrhu rozpočtu Slovenskej národnej rady na rok 1963 predstavujú

p r í j m y 7 153 tis. Kčs a

v ý d a v k y 187 091 tis. Kčs.

Na príjmoch rozpočtu majú hlavný podiel organizácie poskytujúce kultúrne a zdravotnícke služby.

Z navrhovaných výdavkov rozpočtu Slovenskej národnej rady sa určuje na

hospodárstvo 3 615 tis. Kčs

kultúrne a sociálne opatrenia 140 522 tis. Kčs

správu 42 954 tis. Kčs.

Z celkových výdavkov sa použije na investície 18 344 000 Kčs a na prevádzkové potreby 168 747 000 Kčs.

Prostriedky na investície sú určené predovšetkým na dokončenie rozostavaných akcií a na ďalšie technické vybavenie najmä výskumných ústavov zdravotníctva.

V tomto roku sa dokončí novostavba Osvetového ústavu a bude sa pokračovať na rekonštrukcii Univerzitnej knižnice a Výskumného ústavu pre fyziatriu, balneológiu a klimatológiu v Bratislave.

Efektívne využitie prostriedkov na investície v rámci Sloven-

skej národnej rady bude vyžadovať, aby jednotlivé odbory a organizácie riadené Slovenskou národnou radou ďalej sprísnilu kontrolu v investičnej činnosti a venovali osobitnú pozornosť znižovaniu rozostavanosti.

V navrhovaných prevádzkových výdavkoch vo výške 168 747 000 Kčs sa zabezpečujú prostriedky na

mzdový fond	63 264 000 Kčs
osobné výdavky mimo mzdového fondu	13 352 000 Kčs
vecné výdavky	43 836 000 Kčs
ostatné výdavky	48 295 000 Kčs.

Rozpočítaný mzdový fond zostáva na úrovni plánu roku 1962. Počty pracovníkov aparátu Slovenskej národnej rady sa oproti roku 1962 nezvyšujú.

Pri čerpaní prostriedkov osobných výdavkov mimo mzdového fondu, najmä cestovného, sa prehĺbi v roku 1963 predbežná a následná kontrola a zabezpečí hospodárnosť pracovných ciest najmä ich lepšou prípravou a pravidelným zhodnocovaním ich účinnosti.

V porovnaní s úrovňou roku 1962 sa znižujú vecné výdavky o 5 064 000 Kčs aj pri zvýšených úlohách podriadených organizácií. Sprášením spotrebných noriem a zainteresovaním vodičov motorových vozidiel na úsporách pohonných hmôt a údržbe sa dosahuje úspora vo vlastnej správe 252 000 Kčs. Znižujú sa rozpočtové prostriedky na výstavy, zájazdy a propagáciu o 30 % oproti uvažovaným výdavkom v roku 1962, čo predstavuje úsporu v sume 1 397 000 Kčs. Úspory sa plánujú i v spotrebe papiera.

Na zabezpečenie činnosti Slovenského národného divadla a Správy Tatranského národného parku sa rozpočtuje prídel vo výške 31 530 000 Kčs.

Z celkového objemu výdavkov rozpočtu Slovenskej národnej rady na rok 1963 pripadá na

Komisiu SNR pre školstvo a kultúru	46,9 %
Komisiu SNR pre zdravotníctvo	24,7 %
Komisiu SNR pre pôdohospodárstvo	9,9 %
Finančnú a rozpočtovú komisiu SNR	6,6 %
Slovenskú plánovaciu komisiu	5,3 %
Komisiu SNR pre výstavbu	1,2 %
Právnu komisiu SNR	0,5 %
Kanceláriu Slovenskej národnej rady	4,9 %.

Na plnenie vlastných úloh Komisie SNR pre pôdohospodárstvo sa zabezpečujú finančné prostriedky vo výške 4 168 000 Kčs.

Pre Správu Tatranského národného parku sa počíta na úhradu nákladov 11 494 000 Kčs a na investície 2 795 000 Kčs.

V roku 1963 sa v Správe Tatranského národného parku ďalej rozširujú plochy pre škôlky, pripraví pôda pre zalesnenie a zvýši sa úroveň ošetrovania kultúr a ostatných pestebných prác. Návrh plánu počíta tiež s vykonaním vedecko-výskumnej činnosti na úseku komplexného geologického, hydrologického a botanického výskumu v spolupráci s vedeckými inštitúciami.

Jednou z hlavných úloh Slovenskej národnej rady, jej poslancov a všetkých komisií, najmä však Komisie SNR pre pôdohospodárstvo bude poskytovanie účinnej pomoci pri ďalšom rozvíjaní pôdohospodárskej výroby na Slovensku.

V rozpočtoch národných výborov je podľa rozpočtu schváleného vládou 10. januára 1963 určené na rozvoj poľnohospodárstva v roku 1963 1 537 000 Kčs. Pôjde predovšetkým o dodržanie zásady rozdeľovania týchto prostriedkov v súlade s poradím dôležitosti jednotlivých úloh tak, aby sa maximálne využili prírodné a ekonomické podmienky v našom poľnohospodárstve. Bude treba zaistiť, aby prostriedky dávane poľnohospodárstvu priniesli urýchlene skutočný efekt v kvantitatívnom a kvalitatívnom raste poľnohospodárskej výroby, a to najmä zúrodňovaním pôdy, uplatňovaním novej techniky, hlavne rozvojom komplexnej mechanizovaných brigád a čiat, získavaním kvalifikovaných kádrov a dorastu.

Dôležitou úlohou bude zaistiť včas a správne rozpis priamej pomoci jednotným roľníckym družstvám, ktorá predstavuje v rozpočtoch národných výborov sumu 484 mil. Kčs, jej zapracovanie do celoročných výrobných-finančných plánov JRD a v priebehu roka prísne kontrolovať dodržiavanie zásad pre jej správne používanie. Skúsenosti z rokov 1961 a 1962 s poskytovaním priamej pomoci ukazujú, že sa ešte nestala účinným ekonomickým nástrojom v rukách riadiacich orgánov, ale ani samých družstiev, ktorý by dostatočne ovplyvňoval poľnohospodársku výrobu. Napríklad z celoročného plánu priamej pomoci v roku 1962 v sume 639 mil. Kčs sa podľa predbežných výsledkov nevyčerpalo takmer 100 mil. Kčs, pričom čerpanie týchto prostriedkov bolo veľmi nárazové a vo zvýšenej miere sa uskutočňovalo až koncom roka.

Náročnou úlohou bude vykonať opatrenia na zníženie plánovaných nákladov a dosiahnutie plánovaných hospodárskych výsledkov štátnych majetkov na rok 1963. Strata štátnych majetkov len za posledné tri roky predstavuje sumu 208 800 000 Kčs i preto, že vo výrobe sa nedodržiavajú plánované kvalitatívne ukazatele.

Vysoké straty zapríčinené hynutím hospodárskych zvierat na

štátnych majetkoch a jednotných roľníckych družstvách si vyžadujú opatrenia v oblasti krmív, techniky kŕmenia a vôbec zvýšenie starostlivosti o hospodárske zvieratá.

Zlepšenie výsledkov hospodárenia v poľnohospodárstve, zvýšenie úrovne organizácie práce a zainteresovanosti, ako ukazujú poznatky z roku 1962, si budú vyžadovať i väčšiu pomoc širokého ekonomického aktívu, aby sa dosiahlo prehlbenie účtovnej a prvotnej evidencie, jej využívanie pre rozborov riadenia a v súvislosti s tým i ďalšie uplatňovanie a rozširovanie chozrasčotu na jednotných roľníckych družstvách a štátnych majetkoch.

Na plnenie úloh Komisie SNR pre školstvo a kultúru sa zabezpečujú prostriedky vo výške 87 794 000 Kčs. Prevažná časť prostriedkov sa vynaloží na školskú, kultúrnu, osvetovú, vedeckú a propagačnú činnosť.

Náklady na činnosť umeleckých súborov SLUK, Lúčnica a Maďarský ľudový umelecký súbor sa plánujú vo výške 8 103 000 Kčs. Umelecké súbory naštudujú nové programy a majú uskutočniť 345 vystúpení.

Výdavky na propagáciu a výstavy o hospodárskom a kultúrnom rozvoji Slovenska sa plánujú vo výške 4 781 000 Kčs.

Rozpočet zabezpečuje prostriedky na sústavnú starostlivosť o výchovu a prácu medzi mládežou so zameraním na prehlbenie komunistickej výchovy, uvedomelého vzťahu k práci a spoločenskému vlastníctvu. Zvýšená pozornosť sa bude venovať aj ďalšej vzdelávaniu a výchove mládeže na školách s vyučovacím jazykom maďarským a ukrajinským.

Pre potreby Slovenského národného divadla sa zabezpečuje v rozpočte 17 241 000 Kčs. Slovenské národné divadlo uskutoční 873 predstavení a oproti skutočnosti roku 1962 zvyšuje počet návštevníkov z 431 000 na 484 444. Činohra Slovenského národného divadla uskutoční v tomto roku zájazd do Poľska a opera do Drážďan a Berlína.

V rozpočtoch národných výborov na rok 1963 sa zabezpečuje na rozvoj školstva a kultúry okrem investícií 2 247 300 000 Kčs, čo znamená v porovnaní s minulým rokom zvýšenie o 181 700 000 Kčs. Možno povedať, že do značnej miery sa podarilo vyrovnať rozdiely medzi krajinami, ktoré doteraz boli v zabezpečovaní potrieb hlavne v základnom školstve, ale i v zariadeniach s mimoškolskou a predškolskou starostlivosťou.

Bude preto potrebné venovať veľkú pozornosť i tomu, aby sa tieto prostriedky efektívne využili pre lepšiu vybavenosť škôl a aby sa včas vykonali opatrenia na zaistenie údržby a opráv škôl a školských zariadení.

Rovnako bude dôležité sústavne preverovať úroveň čerpania rozpočtových prostriedkov v odborných školách a poľnohospodárskych učilištiach a nedovoliť nehospodárne vynakladanie prostriedkov, porušovanie finančnej a rozpočtovej disciplíny a mzdových predpisov.

Na činnosť a úlohy Komisie SNR pre zdravotníctvo sa zabezpečujú prostriedky v sume 46 304 000 Kčs.

Z rozpočtových prostriedkov Komisie SNR pre zdravotníctvo pripadá na rezortné výskumné ústavy 21 935 000 Kčs. Tieto prostriedky budú slúžiť aj na financovanie 165 výskumných úloh, z čoho bude 32 štátnych a 97 rezortných. Výskumné úlohy sú zamerané na zdravotnícku starostlivosť, najmä v úsekoch pôdohospodárstva a chemického priemyslu.

Postgraduálnym štúdiom si zvýši kvalifikáciu 1275 lekárov a 820 stredných zdravotníckych pracovníkov. Ďalšie školenie zdravotníckych pracovníkov v širokom rozsahu vykonávajú aj národné výbory pri metodickom usmerňovaní Komisiou Slovenskej národnej rady pre zdravotníctvo.

V rozpočtoch národných výborov na rok 1963 prostriedky na zdravotníctvo predstavujú v neinvestičných výdavkoch sumu 1 642 000 000 Kčs. Správne hospodárenie s týmito prostriedkami si vyžaduje vykonať previerku stanovených noriem výdavkov, ako aj ukazovateľov a nepripustiť ich prekračovanie. Aj na úseku zdravotníctva možno dosiahnuť z hospodárnenie, a to bez akéhokoľvek oslabenia zdravotníckej starostlivosti o našich občanov. Jednou z možností je zamedziť plytvanie a neučelné vynakladanie prostriedkov na liečivá.

Len v roku 1962 sa plánované výdavky na lieky prekročili na Slovensku zhruba o 6 miliónov korún, pričom vieme, že sa s liekmi nehospodári vždy správne. Zamedzenie tohto vývoja si bude vyžadovať dôslednú kontrolu hospodárenia s liečivami a najmä rozvinutejšiu zdravotnícko-osvetovú prácu medzi obyvateľstvom. Bude však tiež treba preveriť stav a skladbu zásob liekov a zdravotníckeho materiálu a sústavnou previerkou zamedziť ich narástanie.

Výsledky hospodárenia národných výborov do značnej miery ovplyvňujú stavebné podniky, v ktorých za rok 1962 neplánovaná strata dosahuje 110 mil. Kčs. Podľa predbežných výsledkov sa vlastné náklady v stavebnej výrobe prekročili o 90 mil. Kčs a produktivita zaostala o 6,4 %. Neproduktívne náklady len v stavebnej výrobe a vo výrobe stavebných hmôt predstavujú sumu 19,5 mil. Kčs. Je to dôsledok nedostatkov v príprave výroby, v organizácii práce a v zabezpečovaní technického rozvoja.

Dodržiavanie plánovaných kvalitatívnych ukazovateľov v roku 1963 si bude vyžadovať náročnú prácu na zabezpečovaní plnej a plynulej prevádzky a organizačných opatrení v súvislosti so zmenou štruktúry výroby a zrýchlením dokončovania stavieb, hlavne tých, ktoré majú významne prispieť k rozšíreniu surovinných a materiálových zdrojov v rokoch 1964–1965. Veľké rezervy sú tiež v hospodárení s materiálom, v znižovaní obstarávacích nákladov materiálových zásob, v likvidácii nepotrebných zásob a vôbec v poriadku na stavbách.

V rozpočtoch národných výborov na rok 1963 sa dôsledne premieta požiadavka ďalšieho rozvoja služieb obyvateľstvu, ich rozšírenie a skvalitnenie, predovšetkým služieb na údržbu bytového fondu a na opravársku činnosť.

Celkové výkony podnikov komunálnych služieb sa zvyšujú v roku 1963 o 7,6 %, pričom služby poskytované obyvateľstvu o 11,4 %. Objem vypratej bielizne pre obyvateľstvo má vzrásť oproti roku 1962 o 53,9 % a objem vyčisteného šatstva o 28,4 %.

Vzhľadom na to, že v roku 1963 je potrebné koncentrovať investičné prostriedky na základné úlohy a úseky nášho hospodárstva, bude mimoriadne dôležitou úlohou v miestnom hospodárstve hľadať cesty pre plné využitie tých kapacít, ktoré máme nateraz k dispozícii, najmä zvýšením smennosti. Slovenská národná rada, jej komisie a odbory musia zvýšiť pozornosť a pomáhať národným výborom utvárať organizačné podmienky na zabezpečenie rozvoja potrebných služieb obyvateľstvu.

Náročnosť úloh v roku 1963 si bude vyžadovať mobilizáciu jestvujúcich rezerv a odkrývať ďalšie zdroje pre plnenie a pokračovanie plánov i rozpočtov. Pre splnenie týchto úloh treba rozvíjať tie formy práce, ktoré sa osvedčili v jednotlivých komisiách, i u poslancov Slovenskej národnej rady a zvyšovať ich účinnosť. Osobitne možno vyzdvihnúť potrebu diferencovanej pomoci podľa konkrétnych potrieb a naliehavosti situácie v krajoch a okresoch, najmä pri zvyšovaní úrovne riadiacej a organizačtorskej práce národných výborov a pri prenášaní poznatkov dobre hospodáriacich organizácií.

Rozpočet Slovenskej národnej rady na rok 1963 finančne zabezpečuje činnosť a úlohy Slovenskej národnej rady pri hospodárskej a kultúrnej výstavbe Slovenska. Vyjadruje potreby a úlohy organizácií priamo riadených Slovenskou národnou radou a utvára všetky možnosti pre ďalšie rozvíjanie pomoci národným výborom a celému národnému hospodárstvu na Slovensku.

Súdružky a súdruhovia poslanci!

Úlohy stanovené uzneseniami XII. sjazdu KSČ a ich úspešné

splnenie si vyžadajú ďalej účinne rozvíjať činnosť Slovenskej národnej rady a zamerať prácu jej komisií, odborov, pracovníkov a všetkých nás poslancov na aktívne zabezpečovanie úloh štátneho plánu a rozpočtu, rozvíjanie tvorivej iniciatívy pracujúcich a na konkrétnu pomoc pri riešení problémov v podnikoch, závodoch, družstvách a na národných výboroch.

Z poverenia Predsedníctva Slovenskej národnej rady navrhujem, aby Slovenská národná rada schválila návrh rozpočtu Slovenskej národnej rady na rok 1963 v predložennom znení. *(Potlesk.)*

Predseda Lenárt:

Ďakujem povereníkovi Slovenskej národnej rady pre veci finančné súdruhovi Gajdošíkovi za podanú zprávu.

Hlási sa niekto, súdružky a súdruhovia poslanci, o slovo k prednesenej zpráve, alebo sú pripomienky, prípadne dotazy?

(Neboli.)

O slovo sa nikto nehlásí.

Súdružky a súdruhovia poslanci,

dostali ste návrh uznesenia Slovenskej národnej rady k rozpočtu Slovenskej národnej rady na rok 1963.

Máte k tomuto návrhu uznesenia pripomienky alebo doplnky?

(Neboli.)

Pretože pripomienok niet, dávam hlasovať

o návrhu uznesenia k rozpočtu Slovenskej národnej rady, jej orgánov a ňou riadených inštitúcií na rok 1963, ako ho predložilo Predsedníctvo SNR.

Kto súhlasí s návrhom uznesenia, nech zdvihne ruku!

(Hlasovanie.)

Je niekto proti?

(Nikto.)

Zdržal sa niekto hlasovania?

(Nikto.)

Zisťujem, že Slovenská národná rada navrhnuté uznesenie jednomyselne schválila.

Teraz, súdružky a súdruhovia, dávam slovo súdruhovi inž. Knížíkovi, zpravodajcovi za Slovenskú plánovaciu komisiu.

Zpravodajca inž. Knížka:

Vážená Slovenská národná rada,
súdružky a súdruhovia,

z poverenia Slovenskej plánovacej komisie predkladám pripomienky k návrhu uznesenia o úlohách rozvoja hospodárstva na Slovensku v roku 1963 v rámci štátneho plánu schváleného vládou.

Návrh uznesenia dostali v priebehu rokovania všetci poslanci Slovenskej národnej rady. Odpôručám preto, aby sa nečítal. Uvediem len úpravy, ktoré predložili jednotliví poslanci.

Navrhujem urobiť tieto úpravy:

v úvodnej časti

na strane 2 v odseku 1 v 3. riadku vypustiť slovo „v súvislosti“;

na strane 3 prvú vetu formulovať takto: „považujem za potrebné zamerať prácu komisií, odborov a aparátu Slovenskej národnej rady na tieto hlavné úlohy“;

na strane 3 v odseku 2 doplniť 2. vetu, ktorá bude potom znieť takto: „Ide predovšetkým o zvýšenie výrobnnej náplne strojárskych podnikov a závodov na Slovensku, v ktorých vedľa odbytových problémov a nedostatkov materiálu prejavuje sa pokles plánovaného objemu výroby, o doriešenie otázok ďalšieho postupu výstavby Východoslovenských železiární v Košiciach, ako aj ďalších dôležitých priemyslových stavieb.“;

na strane 4 v odseku 2 v 1. vete vypustiť slovo „zámerov“;

úlohy jednotlivých komisií

na strane 5 v odseku 4 navrhujem doplniť 1. vetu takto: „preveriť možnosti zvýšenia dodávok materiálu pre zvýšenie výroby oceľových konštrukcií...“;

na strane 6 odsek 1 doplniť takto: „... Vihorlat Snina, VHJ 29. augusta Partizánske a Združenie drevárskeho priemyslu Žilina, ako aj surovinového zabezpečenia...“;

na strane 6 odsek 2 doplniť „... Presná mechanika Stará Turá, Tesla Orava a Tesla Liptovský Hrádok, Vihorlat Snina...“. Ďalej poslednú vetu tohto odseku doplniť: „... sledovať a zabezpečovať budovanie vzorových a pokusných prevádzok v zmysle uznesenia vlády.“;

v oblasti investičnej výstavby

na strane 7 v odseku 1 navrhujem doplniť: „... pre Východoslovenské železiarne tak, aby sa uzavrel hutnícky cyklus v roku 1965 a pomôcť...“;

na strane 7 v odseku 5 poslednú vetu doplniť: „... Tatra Bánovce a Kyselína citrónová Leopoldov.“;

na úseku obchodu

na strane 9 odsek 2 doplniť: „... na kontrahovaných plochách a preskúmať výsledky kontraktácie obchodných podnikov s dodávateľmi zeleniny a možnosti zjednodušenia odberateľsko-dodávateľských vzťahov, ako aj stav...“;

na úseku národných výborov

na strane 10 odsek 4 upraviť takto: „... hlavne v ekonomicky málo vyspelých oblastiach (Spišská Stará Ves, Sabinov, Levoča, Nitra, Nové Zámky), ako i v banských oblastiach (Veľký Krtíš, Handlová – Prievidza); osobitnú pozornosť venovať riešeniu problému Uličskej a Ublianskej doliny.“;

Komisia SNR pre pôdohospodárstvo

na strane 11 odsek 2 doplniť vetou: „Venovať zvýšenú pozornosť pestovaniu ľanu a konopí.“

Okrem týchto úprav poslanci Slovenskej národnej rady predložili komisii ešte ďalšie návrhy na niektoré úpravy štylistického charakteru. Tieto úpravy komisia rešpektovala a prijala do návrhu uznesenia. Keďže ide o drobné úpravy, nebudem ich uvádzať.

Navrhujem takto upravené znenie schváliť.

Predseda Lenárt:

Ďakujem zpravodajcovi poslancovi inž. Knížkovi za prednesenú zpravu.

Súdružky a súdruhovia poslanci!

Má ešte niekto pripomienky alebo doplnky k návrhu uznesenia?

(Neboli.)

Keďže viac pripomienok niet, dávam hlasovať

o návrhu uznesenia Slovenskej národnej rady k zpráve pod-

predsedu Slovenskej národnej rady a predsedu Slovenskej plánovacej komisie Michala Sabolčíka o úlohách rozvoja hospodárstva na Slovensku v roku 1963 v rámci vládou schváleného štátneho plánu, a to s podanými doplnkami tak, ako ich doporučil zpravodajca komisie.

Kto súhlasí s návrhom uznesenia, nech zdvihne ruku!

(Hlasovanie.)

Je niekto proti?

(Nikto.)

Zdržal sa niekto hlasovania?

(Nikto.)

Zisťujem, že Slovenská národná rada navrhnuté uznesenie jednomyselne schválila.

Súdružky a súdruhovia poslanci, prerušujem rokovanie.

11. schôdzka Slovenskej národnej rady pokračuje zajtra, 8. februára 1963 o 8,00 hodine.

(Schôdzka prerušená o 17. hod. 55 min.)

Pokračovanie 11. schôdzky Slovenskej národnej rady 8. februára 1963 o 8,00 hodine.

Podpredseda Benáda:

Vážená Slovenská národná rada,
súdružky a súdruhovia poslanci!

Pokračujeme v prerušenej schôdzke.

Dovoľte, aby som na dnešnom rokovaní privítal námestníka ministra poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva, súdruha inž. Jozefa Nágru, predsedu Západoslovenského krajského národného výboru, predsedov pôdohospodárskych komisií KNV, predsedov ONV, ako aj ďalších hostí.

Prikráčime k šiestemu bodu programu, ktorým je

zpráva o plnení úloh v zúrodňovaní pôdy v roku 1962 a o zameraní hnutia za zúrodňovanie pôdy v roku 1963.

Prosím súdruha predsedu Slovenskej národnej rady, aby sa ujal slova.

Predseda Lenárt:

Vážené súdružky a súdruhovia,
vážená Slovenská národná rada!

Včera sme rokovali o úlohách rozvoja hospodárstva na Slovensku pre rok 1963 a v súvislosti s tým aj o úlohách rozvoja poľnohospodárstva. Tieto úlohy, vyplývajúce zo štátneho plánu rozvoja národného hospodárstva, vyjadrujú konkrétne ciele, ktoré máme v tomto roku v poľnohospodárstve na Slovensku dosiahnuť ako podiel zo zámerov vytýčených XII. sjazdom Komunistickej strany Československa a sjazdom Komunistickej strany Slovenska.

Význam a potrebu poľnohospodárskej výroby zdôraznil XII. sjazd KSČ vo svojich uzneseniach, keď medziiným povedal: „Za hlavnú úlohu celej spoločnosti treba dnes pokladať rozvoj poľnohospodárskej výroby, bez podstatného vzostupu ktorej nemožno zabezpečiť ani proporcionálny vývoj národného hospodárstva, ani zvýšenie životnej úrovne ľudu. Splnenie tejto úlohy je súčasne podmienkou pre postupné vyrovňovanie podstatných rozdielov medzi mestom a dedinou, podmienkou pre ďalšie zbliženie družstevných roľníkov s robotníckou triedou. Preto vytyčujeme úlohu vyrovnať do roku 1970 úroveň poľnohospodárstva na úroveň priemyslu ako podmienku vytvorenia materiálno-technickej základne pre prechod ku komunistickej spoločnosti.“

V zpráve na XII. sjazde našej strany súdruh Antonín Novotný zdôraznil, že hlavným výsledkom nášho úsilia a pozdvihnutie poľnohospodárstva na úroveň priemyslu musí byť, aby poľnohospodárska výroba na základe uplatňovania a najúčelnejšieho využívania všetkých výrobných prostriedkov a najpokrokovejšej techniky a technológie, čo najlepšie uspokojovala potreby národného hospodárstva. To znamená, aby poľnohospodárstvo vyrobilo maximum potravín pre výživu obyvateľstva, surovín pre priemysel a z vlastných zdrojov krylo potrebu krmív, osív a sadby včítane potrebných rezerv.

Všetkým nám je dobre známe, že základným výrobným prostriedkom v poľnohospodárstve je pôda. Predovšetkým od jej

bonity a od jej majstrovského a cieľavedomého využívania pri uplatňovaní modernej techniky a technológie je závislé úspešné splnenie úloh, ktoré vytyčuje poľnohospodárstvu XII. sjazdu. Tie zavazujú vyvinúť maximálne úsilie a vykonať komplex agromelioračných a agrotechnických opatrení na zúrodnenie celého poľnohospodárskeho pôdneho fondu tak, aby sa utvárali predpoklady pre plánovitý rozvoj rastlinnej a celej poľnohospodárskej výroby.

Nášmu rokovaniu predchádzala celoslovenská technicko-ekonomická konferencia o zúrodňovaní pôdy, na ktorej sme sa v dňoch 10.–11. januára t. r. radili s pracovníkmi vedy a výskumu, ako aj s odborníkmi z praxe z radov družstevníkov, pracovníkov štátnych majetkov, melioračných družstiev, podnikov poľnohospodárskych meliorácií, projekčných ústavov o tom, ako najúčinnšie riešiť problémy a zaistiť plnenie úloh v zúrodňovaní pôdy. Závery z tejto konferencie slúžia ako podklad aj k dnešnému nášmu rokovaniu.

Súdružky a súdruhovia,

úlohami a problémami v zúrodňovaní pôdy sme sa na rokovaní Slovenskej národnej rady zaoberali v decembri roku 1960. Od toho času sa docielil celý rad dobrých výsledkov a získali sme v tomto smere cenné poznatky. Dovoľte stručne zhodnotiť doterajší vývoj v zúrodňovacích prácach a súčasný stav v úrodnosti pôdy u nás.

Na Slovensku je ešte stále vyše 42 % poľnohospodárskej pôdy, ktorá vyžaduje melioračné zásahy. S melioračnými úpravami sme začali prakticky až v roku 1956, aj to vo veľmi malom rozsahu. Od oslobodenia do roku 1959 bolo na melioračných prácach preinvestované iba 1,2 % z celkových investičných prostriedkov určených pre poľnohospodárstvo. Ešte menej sme urobili v tom období pre zvýšenie obsahu humusu v pôde cestou agrotechnických opatrení, aj keď na Slovensku máme 62 % málo úrodných a neúrodných pôd z celkového pôdneho fondu.

V rokoch 1959–1961 sa na zúrodnenie pôdy na Slovensku investovalo vyše 745 miliónov Kčs. V širšom rozsahu za rozvinutej aktivity národných výborov, poľnohospodárov a za pomoci pracujúcich zo závodov a mládeže začali sme s riešením problémov zúrodňovania pôdy a dosiahli sme dobré výsledky. Odpracovalo sa vyše 1,700 tis. brigádnických smien. Melioračné úpravy sa vykonali v takom rozsahu, ako za celé obdobie bývalej buržoáznej republiky a tzv. slovenského štátu. Odvodnili sme okolo 40 tis. hektárov pôdy drenážovaním, závlahy čistou vodou boli vybu-

dované na ploche 8 a pol tisíc ha a hnojivé závlahy na ploche 4500 ha. Vodné toky boli upravené v dĺžke vyše 1500 km. Plánované úlohy boli prekročené a prvý raz sa pristúpilo na Slovensku k rozsiahlejšiemu zakladaniu a využívaniu kompostov.

No, na škodu vecí v roku 1962 sme však nedokázali pokračovať v tomto tempe a ďalej rozvinúť aktivitu z predchádzajúcich rokov. Pri plnení úloh zúrodňovania pôdy v minulom roku poklesla iniciatíva nielen u poľnohospodárskych závodov, ale aj u národných výborov a patronátnych závodov. Podstatne sa znížila brigádnická výpomoc. Na zúrodňovacích prácach v minulom roku sa odpracovalo len 184 tisíc brigádnických smien. Podieľala sa na tom prevažne mládež v rámci letnej aktivity pri budovaní hnojovicových hospodárstiev, úprave lúk a pasienkov a pri zakladaní kompostov.

Pokles iniciatívy a aktivity sa nepriaznivo prejavil vo výsledkoch plnenia plánu zúrodňovania pôdy v minulom roku. Z plánovaných stavebných prác splnili sa len úlohy v odvodňovaní. Naproti tomu závlahy sa nevybudovali na 1893 ha oproti plánu, pretože zaostala výstavba hnojovicových a močovkových závlah. Len krajské podniky poľnohospodárskych meliorácií zostali objemom prác v hodnote takmer 20 miliónov Kčs. Veľmi nedostatočne zabezpečovali najmä úlohy vo výstavbe závlah. Napríklad Krajský podnik poľnohospodárskych meliorácií v Nitre, ktorý ako jediný z týchto podnikov na Slovensku splnil plán hrubej hodnoty výroby, výstavbu závlah však nezabezpečil na vyše 500 ha. Podobne Krajský podnik poľnohospodárskych meliorácií vo Zvolene úlohy v odovzdávaní kapacít závlah splnil iba na 60 %.

Veľmi nízko sa splnili v minulom roku úlohy vo výrobe kompostov – a to len na 44 %, v ťažbe vápenatých hmôt na 57 % a v zúrodňovaní piesočnatých pôd na 91 %. Prekročené boli len úlohy v rekultiváciách málo výnosných a nevyužitých pôd.

Neuspokojivé výsledky sa v minulom roku dosiahli v zavlažovaní poľnohospodárskych plodín. Keď cez vegetačné obdobie v dôsledku sucha poľnohospodárske kultúry priamo volali po vode, mnohé závlahové súpravy a zariadenia neboli plne využité. Na Slovensku sa zavlažovalo len zhruba 50 000 ha a z toho v Západoslovenskom kraji vyše 40 000 ha. Zásluhu na tomto vyššom využití závlahových súprav a zariadení v Západoslovenskom kraji má popri iniciatíve krajských a okresných orgánov aj Krajský podnik poľnohospodárskej techniky. Pracovníci z tohto podniku prostredníctvom pracovníkov strojových a traktorových staníc organizovali a sledovali využitie každej závlahovej sú-

pravy v letnom období. Dobré výsledky sa dosiahli najmä v okrese Dunajská Streda, kde mali k dispozícii 329 prenosných závlahových súprav na plochu 6120 ha, avšak dobrou organizáciou využívania súprav zavlažovali plodiny na výmere vyše 10 000 ha. Týmto sa zaradili v zavlažovaní na prvé miesto v republike. Úspešne pristupovali k zavlažovaniu aj v okresoch Galanta, Komárno a Nové Zámky. Napríklad v okrese Nové Zámky okrem postreku zavlažovali aj podmokom viac ako tisíc hektárov, na čo využili staré ryžoviská, náhony a iné vhodné zariadenia.

Západoslovenský kraj a najmä uvedené okresy ukázali na značné rezervy a možnosti zavlažovania poľnohospodárskych plodín podľa potreby nielen dobrým využitím závlahových súprav, ale aj realizáciou ostatných spôsobov zavlažovania. Bude len potrebné, aby si ich skúsenosti osvojili aj poľnohospodári, funkcionári a pracovníci národných výborov a celej poľnohospodárskej správy vo Východoslovenskom a Stredoslovenskom kraji, kde sa v minulom roku zavlažovalo spolu v oboch krajoch len asi 10 000 ha, aj keď podmienky pre zavlažovanie majú v južných okresoch podobné ako v Západoslovenskom kraji.

O vysokej efektívnosti nákladov vynaložených na zavlažovanie poľnohospodárskych plodín svedčia výsledky z JRD Okoč, Sládkovičovo, Dečina Mládeže, Opatovský Sokolec, Jelka a z celého radu ďalších družstiev a štátnych majetkov. Napr. na JRD Okoč v okrese Dunajská Streda dosiahol sa zavlažovaním výnos cukrovej repy o 153 q na hektár viac, pričom náklady na zavlažovanie na hektár činili iba 784 Kčs a čistý výnos na hektár zavlažovanej plochy bol vyšší o 2680 Kčs oproti nezavlažovaným plochám cukrovej repy. Na zavlažovaných plochách lucerky zberali na tomto družstve 82 q suchej hmoty z hektára, kým na nezavlažovaných plochách iba 36 q z hektára. Aj na JRD Jelka v okrese Galanta zavlažovaním cukrovej repy dosiahli čistý výnos na hektár vyšší o 2390 Kčs ako na plochách nezavlažovaných. Podobných príkladov by bolo možné uviesť viac. Ukazujú, že rozšírenie zavlažovaných plôch, najmä v podmienkach južného a východného Slovenska, je jedným z rozhodujúcich opatrení na zvyšovanie intenzity poľnohospodárskej výroby a plnenie plánovaných úloh rozvoja poľnohospodárstva.

Ako z uvedeného vyplýva, s výsledkami, ktoré sme v zúrodňovaní pôdy dosiahli v minulom roku, nemôžeme byť vonkoncom spokojní. Pritom najhoršie sa plnili úlohy, ktoré závisia od samých poľnohospodárov, a to také úlohy, ako je hospodárenie s maštalným hnojom, močovkou, využívanie miestnych zdrojov na výrobu kompostov, vápenatých hmôt a podobne. Ukázalo sa,

že za sťažených klimatických podmienok — neskorý príchod jari, skorý príchod dažďov a zimy v jeseni — a pri nutnosti zvýšenej starostlivosti o nákup živočíšnych výrobkov, nevedeli sme organizačne pripraviť a zaistiť náročné úlohy v zúrodňovaní pôdy. Z toho si musíme vziať poučenie pre tento i pre ďalšie roky. Naše politicko-organizačné a technické opatrenia musíme prispôbiť daným podmienkam tak, aby sme vytýčené úlohy v zúrodňovaní pôdy dôsledne splnili a utvorili tak podmienky pre plánovitý rozvoj poľnohospodárskej výroby.

Aké úlohy nás čakajú v zúrodňovaní pôdy tohto roku? Podľa štátneho plánu a vytýčených cieľov hnutia za zúrodnenie pôdy na rok 1963 máme na Slovensku

- odvodniť 11 723 ha zamokrených plôch,
- vybudovať závlahy na ploche 13 660 ha, čo je o 60 % viac ako v minulom roku,
- založiť 3 m³ kompostov na každý hektár ornej pôdy a 2 m³ na každý hektár lúk v socialistickom sektore,
- vyťažiť z miestnych zdrojov vápenatú hmotu zodpovedajúcu 117 tisíc tonám čistého páleného vápna na vápnenie kyslých pôd,
- ošetriť a vyhnojiť 190 000 ha lúk,
- vykonať základnú povrchovú úpravu lúk a pasienkov na ploche 22 000 ha,
- rozorať 7500 ha málovýnosných lúk a pasienkov a uskutočniť podryvanie a prehlbovanie pôdy na ploche 12 000 ha.

Na odvodňovanie, výstavbu závlah a úpravu menších tokov sa počíta v tomto roku na Slovensku s investičným nákladom 318 mil. 700 tis. Kčs, čo je o vyše 8 miliónov Kčs viac ako v minulom roku.

Na úpravu odtokových pomerov v rámci odvetvia vodného hospodárstva sa vynaloží ďalších 259 miliónov Kčs. Ide o investície, ktoré sústreďujeme predovšetkým na ochranu poľnohospodárskych pozemkov v oblastiach postihnutých záplavami, najmä na Východnom Slovensku a na Záhorí.

Okrem uvedených investičných prostriedkov štátneho plánu Štátna plánovacia komisia na návrh Slovenskej národnej rady schválila ďalších 219 miliónov Kčs na melioračné práce a na výstavbu lesných ciest. Toto zvýšenie treba osobitne oceniť, lebo sa k nemu pristupuje napriek známym ťažkostiam v našom národnom hospodárstve. A práve preto musíme vynaložiť všetko úsilie, aby prostriedky takto určené na zúrodňovanie pôdy boli čo najefektívnejšie a plne využité.

Tieto úlohy sú celoročné a ich splnenie vyžaduje zabezpečiť

včasný a široký nástup všetkých síl a prostriedkov tak, aby sme už v prvom polroku plánovanú melioračnú výstavbu splnili najmenej na 50 % a úlohu v zakladaní kompostov na 60—70 %.

Dovoľte, súdružky a súdruhovia, aby som podrobnejšie hovoril k niektorým úlohám a problémom zúrodňovania pôdy, na ktoré v záujme zvyšovania poľnohospodárskej výroby treba sústrediť naše úsilie.

V posledných rokoch sme intenzívne pristúpili k úprave vodných tokov, najmä na východnom Slovensku, na Záhorí a v povodí Nitry a Žitavy.

Čo znamená úprava tokov, najlepšie nám ukazuje príklad Východoslovenskej nížiny. V tejto oblasti bolo už v minulom roku intenzívne využívaných 16 800 ha, predtým neúrodných lúk a pasienkov a hrubá produkcia získaná na tejto pôde predstavuje sumu 80 mil. Kčs. Na 55 % uvedenej plochy sa pestovala kukurica, na 10 % cukrová repa, na 10 % obilniny a na ostatnej krmoviny. V tomto roku možno tu zberať úrodu už z plochy 24 000 ha.

V roku 1963 sa upravila podľa plánu ďalšie časti našich tokov a v súvislosti s tým sa odvodnia alebo ochránia tisícky hektárov poľnohospodárskej pôdy.

Na Východoslovenskej nížine sa odovzdá do užívania 73 km nových kanálov a ohrádzovaním sa upraví 13 km tokov, čím sa ochráni, resp. odvodní ďalších 21 870 poľnohospodárskej pôdy.

Na Moldavskej nížine sa ukončí úprava rieky Idu a jej prítokov v dĺžke takmer 50 km a ochráni sa tak 6500 ha pôdy.

Na Medzibodrodží sa ukončí výstavba 38 km kanálov, odovzdá čerpacia stanica v Strede nad Bodrogom, čo ochráni ďalších zhruba 7000 ha poľnohospodárskej pôdy.

Na Záhorí sa upraví toky v dĺžke 16 km, vybudujú sa melioračné kostry v dĺžke 70 km, odvodní sa 1760 ha pôdy a vybudujú sa závlahy na vyše 300 ha. Podobne sa upravujú i niektoré ďalšie toky a k nim gravitujúca pôda.

Na riekach Nitre a Žitave sa ukončili práce, pokiaľ boli vyprojektované. Teraz sa usilujeme o urýchlené vypracovanie a schválenie dokumentácie na úpravu tokov v tejto oblasti, aby doteraz neohradzované úseky boli čím skôr upravené a neohrozovali úrodu na pomerne veľkých plochách v tejto oblasti.

Jednou z najviac vodohospodársky neupravených riek na Slovensku je rieka Ipel. Úprava tohto toku je závislá od dohody s orgánmi Maďarskej ľudovej republiky. Sme presvedčení, že v súlade s prehlbujúcou sa spoluprácou socialistických krajín v rámci Rady vzájomnej hospodárskej pomoci vyriešime v blíz-

kej budúcnosti aj otázku vodohospodárskej úpravy Ipľa a celého povodia tejto rieky, čo bude prospešné i pre Československo i pre Maďarsko.

Investíciami, ktoré dáva naša spoločnosť na úpravu našich riek, sledujeme ochránenie priľahlých území a do značnej miery odvodnenie zamokrenej poľnohospodárskej pôdy. Naše úsilie však musíme zamerať dnes predovšetkým na to, aby tieto ochránené pozemky prinášali čo najskôr plný úžitok pre spoločnosť. Teda, aby sa vynaložené investície premenili čo najskôr na hodnoty poľnohospodárskych výrobkov, intenzívnym hospodárením na tejto pôde.

V súvislosti s riešením odtokových pomerov s odvedením vnútorných vôd veľmi naliehavo vystúpil problém zadržania vôd v riekach, potokoch a kanáloch so súčasnou výstavbou nádrží a stavidiel, hlavne pre účely získania vody na zavlažovanie. V tomto roku očakávame, že súdruhovia z vodohospodárskych organizácií a národných výborov, zodpovední za vodné hospodárstvo v krajoch a okresoch, pristúpia iniciatívne k riešeniu tohto problému. Naše toky budú plne slúžiť potrebám poľnohospodárstva a celej spoločnosti vtedy, keď okrem odvádzania veľkých vôd, budú, najmä v letnom období, poskytovať dostatok vody na zavlažovanie kultúr.

Príkladne postupovali v tomto smere súdruhovia v oblasti Medzičilizia, kde sa prebudúva odvodňovacia sústava. Súčasne sa tam buduje nápuštný objekt, ktorý umožní vo vegetačnom období odber vody z Dunaja v množstve 10 m³/sek. do kanálovej siete tejto sústavy. Tento odber vody z Dunaja umožní na pozemkoch ležiacich vedľa kanálovej sústavy udržať hladinu spodnej vody v optimálnej výške a okrem toho aj odber vody pre závlahy na plochu 30 000 ha v prípade postupného zavlažovania.

Takýto spôsob riešenia akumulácie vody na zavlažovanie možno uplatňovať i na Východoslovenskej nížine, na Záhori, v ďalších oblastiach južného Slovenska a všade, kde je vybudovaná rozsiahla odvodňovacia sústava.

Pravda, súčasne s riešením lepšieho využívania našich tokov pre účely zavlažovania poľnohospodárskych kultúr, treba si všimnúť i problém čistoty vody. I keď najvyššie stranické orgány a vláda vyvinuli veľké úsilie v tomto smere, zatiaľ nemožno zaznamenať podstatné zlepšenie.

Vodohospodárske orgány národných výborov musia prísnejšie a sústavne kontrolovať čistotu vôd na riečnych úsekoch okresu, resp. kraja. Najmä musia dôslednejšie dbať na využívanie jestvujúcich čistiacich staníc v závodoch, ale i v mestách a sídlis-

kách. Veď napríklad z 30 vybudovaných mestských a sídlíštných čistiarní bolo v minulom roku v prevádzke len 5.

Súdužky a súduhovia,

v tomto roku máme za úlohu odvodniť na Slovensku 11 723 ha poľnohospodárskej pôdy. Aj keď za posledné roky sme nadobudli pri odvodnení pozemkov systematickou rúrkovou drenážou značné skúsenosti, vyskytuje sa ešte stále celý rad chronických nedostatkov, ktoré v roku 1963 a v ďalších rokoch musíme odstrániť.

Jedným z takýchto najväčších nedostatkov je, že v posledných rokoch sa prax jednostranne zameriava na odvodnenie systematickou rúrkovou drenážou a vôbec sa neuplatňuje krtia drenáž, alebo podrývanie, hoci sú tieto drenáže podstatne lacnejšie a pre isté podmienky vhodnejšie ako ostatné odvodňovacie a prevzdušňovacie zásahy. Tak to bolo napríklad na JRD Zemplínske Hradište, kde náklady na jeden hektár odvodnenia systematickou drenážou sú 8–10 000 Kčs, kým na podrývanie len 360 Kčs. Tak tiež sa vyskytli prípady, keď namiesto systematickej drenáže bolo treba len zachytenie prameňov ojedinelými drénmi.

Tieto nedostatky možno odstrániť len starostlivo vykonaným hydropedologickým prieskumom a uváženým návrhom projektanta na najekonomickejšie riešenie odvodnenia.

Ďalším nedostatkom je, že okresné národné výbory zaraďujú do plánu naraz vysoký počet stavieb, často s neúmerne nízkymi objemami. Takýto spôsob plánovania vedie k triešteniu stavebnej kapacity, plýtvaniu pracovnými silami a zvyšovaniu vlastných nákladov. Preto je prvoradou úlohou v tomto roku dokončiť rozostavané stavby a investičné prostriedky sústrediť na väčšie celky.

Odvodnenie pozemkov vo väčšine prípadov závisí od stavu riek a kanálových sietí. Preto úprava tokov a budovanie hlavných odvodňovacích kanálov musí byť v istom optimálnom predstihu. Ak sa táto zásada nedodrží, dochádza k celému radu škodlivých zjavov.

Takéto prípady sa vyskytli v okrese Martin na odvodňovacích stavbách v Dubovej, Drážkovciach, Hornej Štubni, na Štátnom majetku Martin a v ďalších. Tu totiž pristúpili k výstavbe systematickej trúbkovej drenáže a v predstihu neriešili hlavné odvodňovacie kanály. Vybudované systémy neplnili svoje poslanie a ich uvedenie do prevádzky si vyžiadalo ďalšie nákladné investície.

Aj na Záhorí boli v minulých rokoch vybudované melioračné

stavby bez nadväznosti na odtokové pomery a úpravu hlavných tokov. Tak to bolo napríklad vo Veľkých Levároch, v Čároch, Koválove a v ďalších obciach.

Aby sa v budúcnosti tieto nedostatky neopakovali, musia zodpovedné orgány v krajoch a okresoch na zaistenie nadväznosti akcií a zvýšenie efektívnosti vynaložených investícií skvalitniť technickú kontrolu projektov a sprisniť schvaľovanie projektov a plánovacej dokumentácie.

Ako som už povedal, poľnohospodárska výroba na Slovensku do značnej miery závisí nielen od rozsahu odvodnenia a základného zúrodňovania pôd, ale predovšetkým aj od dostatku vlhky, najmä vo vegetačnom období. Rozsiahle územie južného a východného Slovenska takmer každoročne trpí suchom a vyžaduje si doplnkovú závlahu. V dôsledku toho celá poľnohospodárska výroba v týchto oblastiach je málo štabilná.

V roku 1960 napríklad boli zrážky v mesiacoch júl až september nadpriemerné v týchto oblastiach. V týchto istých mesiacoch však roku 1961 a 1962 boli zasa hlboko pod priemer. Ak porovnáme celkové úrody kukurice na zrnó, na siláž a tiež cukrovej repy z týchto dvoch rokov v Západoslovenskom kraji s rokom 1960, dochádzame k záveru, že v prepočte na ovsené jednotky bola úroda v roku 1961 nižšia o 429 tis. ton a v roku 1962 o 413 tis. ton. Pritom agrotechnika a hnojenie boli v roku 1961 a v roku 1962 prinajmenej na úrovni roku 1960. Aj toto potvrdzuje nevyhnutnosť a efektívnosť zavlažovania poľnohospodárskych plodín v týchto oblastiach.

Najmä kukuričná a repárska výrobná oblasť vyžadujú v záujme zvyšovania produkcie doplnkovú vodu vo vegetačnom období. V týchto oblastiach najnáročnejšie plodiny na vodu sú kukurica, cukrová repa a krmoviny. V okrese Komárno dosahuje dlhodobý priemerný úhrn zrážok za vegetačné obdobie 311 mm. Obdobná situácia je aj v ostatných južných okresoch — v Dunajskej Strede 303 mm, v Nových Zámkoch 308 mm, v Leviciach 350 mm, v okolí Bratislavy 350 mm.

Aby sme lepšie využili produkčnú schopnosť uvedených plodín a veľmi priaznivé teplotné podmienky v týchto okresoch, je potrebné podľa prof. J. Úvu z Vysokej školy poľnohospodárskej v Brne zabezpečiť počas vegetácie doplnkovú vodu u kukurice na 500 mm, u cukrovej repy 440 mm a u krmovín na 340 mm. Z toho teda vyplýva, že v okresoch Komárno, Dunajská Streda, Nové Zámky, Levice, Bratislava, treba zavlažovať celú plochu kukurice, cukrovej repy i krmovín a tak doplnkovou závlahou kryť schodok v potrebe vody u rastlín.

Vidieť, že doterajší rozsah zavlažovania, v porovnaní s tým, čo som tu spomínal, je úplne nedostatočný. Veď v roku 1963 pri plnom využití jestvujúcich zavlažovacích súprav bude možné zavlažovať na Slovensku vcelku len 60 000 ha čistou vodou. Ďalšie tisíce hektárov teda musíme zavlažovať podľa miestnych podmienok inými metódami, ako sú súpravy, a to podmokom, preronom, vzdúvaním pôdy a pod.

Uvedené spôsoby zavlažovania úspešne využívajú na JRD Dedina Mládeže a na Štátnom majetku v Topoľníkoch. Tu už po niekoľko rokov účelným prispôbením odvodňovacích kanálov a zadržiavaním vody pomocou stavidiel, zabezpečujú zavlažovanie priesakom vody ku koreňovému systému podmokom a preronom, najmä pri krmovinách, kukurici a cukrovej repe. Na Jednotnom roľníckom družstve Opatovský Sokolec ako zdroj pre zavlažovanie krmovín využívajú studne, z ktorých privádzajú vodu do rozvážacej siete na zavlažovanie brázdovým preronom a krátkodobou výtopou. Na Jednotnom roľníckom družstve v Tomášovciach, okres Lučenec, využívajú vybudovanú vodnú nádrž na zavlažovanie lúk preronom.

V oblasti Sekule-Kútý vybudovaný jednoduchý systém na zavlažovanie lúk preronom dosiaľ nebol p'ne využitý.

V okrese Dunajská Streda plánujú v tomto roku využívať vodu z odvodňovacích kanálov na závlahu priesakom a zvyšovaním hladiny spodnej vody. Taktiež v okrese Rožňava plánujú zavlažovať preronom už v tomto roku na JRD Drnava, Lipník, Mikolčany, Novačany a v ďalších.

Možnosti závlah uvedenými spôsobmi sú takmer v každom okrese. Je len potrebné, aby okresné národné výbory v spolupráci s vodohospodárskymi zložkami určili plochy a navrhovali poľnohospodárskym závädom spôsob realizácie.

Chcel by som tu urobiť jednu poznámku. Nedávno ako sme boli na cestách v Juhovýchodnej Ázii a pri tej príležitosti sme sa stavili aj v Sovietskom sväze, mali sme možnosť vidieť obrovské plochy zavlažovania ryže a iných kultúr bez zložitej techniky, bez čerpadiel, bez potrubia, slovom bez týchto drahých zariadení. Ázia nemá strojárstvo, Ázia nemá elektrinu, tak ona nemôže používať drahé zariadenie — postrekovacie súpravy. A pritom sa tam zavlažujú obrovské milióny hektárov pôdy pod ryžu. Je to jediné východisko, aby vôbec mohla Ázia ako-tak žiť a živiť, bez tejto závlahy by nedosahovali náležitú úrodu. Preto by som chcel poznamenať, keď tu o tomto bola reč, že aj my u nás musíme zásadne pristúpiť ináč k otázke zavlažovania. To však neznamená z tých maximalistických pozícií budovať tie najdoko-

nalejšie sústavy a súpravy zavlažovania dažďovacím spôsobom pomocou postrekových zariadení. I keď budeme rozvíjať výrobu týchto zariadení, nikdy ich nebude toľko, aby sme mohli v najbližších rokoch radikálne zaviesť túto progresívnu metódu zavlažovania v našich južných teplých a pritom suchých okresoch.

Zastavili sme sa v Sovietskom sväze v Uzbekistane a tam sme videli obrovský rozmach prác na zavlažovaní. V budúcnosti asi 15 rokoch sa zavlaží v rozsahu 3 mil. 500 tis. ha v tejto časti Ázii v Uzbekistane a čiastočne v Kazachstane, Tadžikistane pod bavlnovú kultúru. Vyše troch miliónov hektárov, to si vieme predstaviť, čo to je za plocha. Pravda, sú to doteraz stépi a polopúšte, ale pôda je tam dobrá. Ak táto pôda dostane vodu, tak môže dávať pri ostatných podmienkach až 22 q bavlneného vlákna z hektára, čo je ohromný výsledok v porovnaní so svetovými úrodami bavlny, keď v priemere sa dosahuje okolo 11–12 q na ha. Aký systém tam súdruhovia hlavne používajú? Predovšetkým sú rozvodové hlavné kanály zo Sir-darje a Amu-darje. Z nich sa potom vedú odbočné menšie kanály, ktoré privádzajú vodu už na dané polia. Ďalej z týchto kanálov sa rozvádza korytovým systémom v prefabrikátových betónových žlaboch voda nad úroveň pôdy – meter, dva metre, prípadne pol metra podľa reliéfu terénu. Násoskami sa potom už voľne vytlieva voda do brázd v období, kedy agrotechnika určí, že je treba dať poliam vody. Hovorím to tu preto, súdružky a súdruhovia, aby sme sa oslobodili od tých predstáv, takých záhradníckych, ktoré sú vysoko kultúrne, ale ktoré sú dnes dosažiteľné len na určitom obmedzenom, ohraničenom priestore. Musíme preto všetku iniciatívu, ktorú dnes v niektorých družstvách, v niektorých štátnych majetkoch na Slovensku už vidíme, ktorá ide cestou nielen takýchto najdrahších sústav a systémov, ale ktorá využíva aj tieto staršie systémy, lacnejšie systémy hlavne z hľadiska materiálu, múdрым spôsobom podľa miestnych podmienok využívať. Ak by sme sa len na rúrky a postrekovače spoliehali, to znamená ročne bude pribúdať po pár tisíc hektárov. No a pritom sa dosahuje i týmito spôsobmi významná efektívnosť a niet iného východiska v suchých, južných, teplých okresoch Slovenska ako zavlažovať a využívať vodu, manipulovať s vodou tak, ako to tieto kultúry a teplotné pomery vyžadujú.

Samozrejmosťou podmienkou pre zavlažovanie poľnohospodárskych kultúr sú vodné zdroje. Preto je úlohou okresných stredísk, prípravy poľnohospodárskych investícií pri spracovaní investičných zámerov riešiť v predstihu výstavbu vodných zdrojov a nečakať na komplexné riešenie celých povodí.

Mnohé jednotné roľnícke družstvá a štátne majetky, pravda, nečakali na toto komplexné riešenie, ale iniciatívne začali budovať zdroje závlahovej vody. Na Žitnom ostrove najrozšírenejším spôsobom získania závlahovej vody je budovanie závlahových studní. Napríklad Jednotné roľnícke družstvo Tomášov si zabezpečilo takto vodné zdroje pre závlahy na plochu 170 ha, JRD Nové Košariská 60 ha, JRD Opatovský Sokolec 156 ha, JRD Okoč 396 ha, JRD Bláhová 238 ha a ďalšie.

Tu, pravda, nespomíname jeden klasický príklad u nás, a to je farma pri cukrovare v Sládkovičove. Táto farma ešte za starých pánov mala zavedenú — hovorí sa, že to budovali ešte ruskí zajatci za prvej svetovej vojny — závlahovú sústavu, kde dokonca okolo 600 ha mali možnosť zavlažovať systémom čerpania vody z blízkej rieky. Po oslobodení zdokonalili možnosti zavlažovania systémom mnohých studní na poliach, z ktorých čerpajú spodnú vodu.

Iné jednotné roľnícke družstvá na Žitnom ostrove využívajú ako zdroj vodu zo štrkových jám, ako napríklad JRD Hroboňovo a ďalšie.

Pravda, tie štrkové jamy sú tu rozkopané okolo Bratislavy a ďalších miest pre stavbárske účely. My na ne niekedy nadávame, ale bolo by potrebné sa zamyslieť aj nad tým, ako tú vodu, ktorá v týchto štrkových jamách je, efektívne využiť, prípadne prehĺbením týchto jám zväčšiť kapacitu tohto vodného zdroja. V každom prípade túto stratu pôdy treba premeniť v dobro tým, že budeme vodu z nich využívať na zavlažovanie v okolí štrkovísk, pretože nestačí len nadávať a lamentovať, že nám zobrali pôdu na ťažbu štrkov. Keď sa tam nachodí vodný bazén, nevyužívame ho, ani ryby v ňom nechováme a ani vodu nevyužijeme na závlahové ciele. Sme presvedčení, že účelným prispôbením kanálov na zadržanie vody, najmä tam, kde sú odvodňovacie kanály, pomocou stavidiel možno zabezpečiť na niektorých miestach dostatok závlahovej vody.

Veľmi úspešne vyriešili zdroj závlahovej vody niektoré družstvá v okrese Komárno, kde vybudovali kopané závlahové studne o veľkej ploche, ktoré možno však budovať len tam a vtedy, kde aj v prípade sucha je pomerne vysoká hladina spodnej vody — 2—3 m pod terénom.

Avšak aj keby sa využili všetky tieto vodné zdroje, musíme rozhodnejšie pristúpiť k výstavbe vodných nádrží, ktorých poslaním bude nielen akumulovať vodu pre závlahy, ale i zmiernovať povodňové prívaly. V posledných rokoch sme vybudovali niekoľko nádrží na akumuláciu vody, a to v JRD Jarok, JRD Vý-

čapky, JRD Čechy, JRD Mankovce a v ďalších. To všetko však nestačí. To sú ojedinelé príklady, ktorých je mizivé percento v celom počte našich jednotných roľníckych družstiev a štátnych majetkov.

Nádrže na závlahy treba budovať vo väčšom rozsahu, najmä v okresoch Bratislava-okolie, Senica, Trnava, Topoľčany, Nitra, Nové Zámky, Levice, Zvolen, Lučenec, Rimavská Sobota, Košice, Michalovce a Trebišov. V týchto okresoch totiž nie sú také možnosti využitia podzemných vôd, ako v okresoch Dunajská Streda, Komárno a Galanta.

Po skúsenostiach z roku 1962 sa ukazuje, že využitie závlahových súprav treba zabezpečovať prostredníctvom krajských podnikov poľnohospodárskej techniky a strojových a traktorových staníc, ako to urobili v Západoslovenskom kraji. V tomto kraji dokázali sa vyrovnáť s prevádzkou drobných závlah.

Máme však aj kritické pripomienky na súdruhov v Západoslovenskom kraji, pretože nezaistili plné využitie našej prvej veľkoplošnej závlahy v Maduniciach. Na výstavbu tejto závlahovej sústavy vynaložil štát vyše 11 miliónov Kčs. Vzhľadom na vyvolanú investíciu zo štátnych prostriedkov bol uhradený aj závlahový detail, t. j. zavlažovacie súpravy. Naša spoločnosť takto utvorila družstevníkom v Maduniciach, Červeníku a Veľkých Kostolnoch predpoklady pre intenzívne hospodárenie. Tieto možnosti však družstevníci plne nevyužili. V minulom roku bolo v tejto oblasti o celú tretinu menej zrážok ako je 50-ročný priemer, plodiny trpeli nedostatkom vlhky, avšak zavlažovacie súpravy boli nedostatočne využité. Zdôvodňovalo sa to nedostatkom pracovných síl, najmä na JRD v Maduniciach a v Červeníku. Výsledky, ktoré na zavlažovaných plochách dosiahli v minulom roku, ich iste presvedčili o vysokej efektívnosti zavlažovania i o tom, že bude správne osobitne riešiť otázku odmeňovania družstevníkov pracujúcich na zavlažovaní a vytvoriť stimuly pre plné využitie závlahovej sústavy a súprav. Na zavlažovaných plochách cukrovky dosiahli družstevníci v Maduniciach 497 q z hektára, kým na nezavlažovaných plochách 210 q. Kukurice na zrno dosiahli na zavlažovaných plochách 49 q v zrne z hektára, avšak na nezavlažovaných plochách iba 25–30 q. Podobne veľké rozdiely boli pri lucerke, kukurici na siláž i pri skorých zemiakoch.

Skúsenosti z veľkoplošnej závlahy v Maduniciach majú sa využiť pri projektovaní a využívaní ďalších závlahových sústav. Výskumný ústav závlahového hospodárstva preto spracoval zásady hospodárenia na madunickej závlahovej sústave. Praktické

skúsenosti sme však v minulom roku v dostatočnej miere nezískali, pretože závlahová sústava, ako som už hovoril, nebola plne využitá. Pripomíname súdruhom Západoslovenského krajského národného výboru, Okresného národného výboru v Trnave a predstavenstvám JRD Madunice, Červeník a Veľké Kostolany, že madunická závlaha bola zdôvodnená agro-ekonomickou štúdiou, v ktorej sa predpokladalo jej plné využitie. Rok 1962 bol prvým rokom prevádzky tejto závlahy a ukázal závažné nedostatky. Bude potrebné rozpracovať a vykonať opatrenie, aby v tomto roku závlahová sústava v Maduniciach, ale aj nová sústava v Šali, boli plne využité. Očakávame, že v tomto smere vykoná príslušné opatrenie aj naša poľnohospodárska komisia.

Aby sa v tomto roku plne využívali zavlažovacie zariadenia tak na veľkoplošných, ako i drobných závlahách pre zvyšovanie výnosov poľnohospodárskych plodín, je treba s prípravnými prácami začať už teraz.

Prvoradou úlohou je, aby každý poľnohospodársky závod už vo výrobnom-finančnom pláne počítal s maximálnym využitím závlahových zariadení a presne vymedzil v pláne plochy určené na zavlažovanie. Súčasťou technicko-organizačných opatrení na zabezpečenie plánu musia byť výber a príprava kádrov pre zavlažovanie a príprava závlahových zariadení.

Úspechy v zavlažovaní budú v nemalej miere závislé od toho, ako poľnohospodárske závody hmotne zainteresujú závlahárov na dosahovaných výsledkoch. Preto vo výrobnom-finančných plánoch poľnohospodárskych závodov treba počítať s prémieovaním závlahárov úmerne s docieľeným efektom na zavlažovaných plochách.

V tých poľnohospodárskych závodoch, kde sú komplexne mechanizované brigády a čaty, odporúčame zaradiť prevádzku závlah do ich pracovnej náplne, utvorením závlahárskych skupín.

Úlohou národných výborov je, aby už teraz pomáhali poľnohospodárskym závodom pri školení závlahárov a pri zabezpečovaní vodných zdrojov.

Vážené súdružky a súdruhovia,

aj naše horské a podhorské oblasti v tomto roku vyžadujú iniciatívnejší prístup k zvýšeniu intenzity poľnohospodárskej výroby. V Stredoslovenskom kraji sa z iniciatívy poľnohospodárov v okrese Banská Bystrica rozširuje významné Banskobystrické hnutie, ktoré — ako to už prax teraz potvrdzuje — ukazuje správnu cestu, ako možno aj v horských a podhorských oblastiach Slovenska zvyšovať úroveň poľnohospodárskej výroby.

Toto hnutie je zamerané na komplexné zveľadenie a využívanie horských lúk a pasienkov budovaním vysoko efektívnych hnojovicových, močovkových, košiarových hospodárstiev, na ktorých sa popri prírodných hnojivách ekonomickejšie využívajú aj priemyselné hnojivá a uplatňuje sa správna organizácia pasenia a využitia krmu.

Hnojovicové hospodárstva utvárajú predpoklady, aby sa časť horských a podhorských oblastí na Slovensku v rámci špecializácie poľnohospodárskej výroby, ktorá plne rešpektuje prírodné podmienky a ich využitie, stala širokou základňou pre chov hovädzieho dobytku.

O prednostiach tohto spôsobu hospodárenia na pôde svedčí príklad Jednotného roľníckeho družstva Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici, kde vybudovali za pomoci mládeže štyri hnojovicové hospodárstva. Na hnojovicových plochách pásli v období pasenia prakticky dva kusy hovädzieho dobytku na 1 ha, čo je už štvornásobok oproti nehnojovicovým plochám. Vlastné náklady na 1 kg prírastku sa pohybovali od 6,30 do 7,60 Kčs.

Na Jednotnom roľníckom družstve Podlavice je hnojovicové hospodárstvo vybudované v nadmorskej výške 900 m na ploche 60 ha. Z lúk, ktoré predtým dávali 15–18 q sena z hektára, dnes zberajú po 60 q. Výrobné náklady na 1 q sena tu boli zhruba 100 Kčs i viac. Po zavedení hnojovicového hospodárstva sa tieto náklady už podstatne znížili a dokomp'etizovaním tohto hospodárstva sa budú pohybovať od 15 do 30 Kčs na 1 q.

Získali sme prvé poznatky a skúsenosti. Ukázalo sa, že v súčasnom období tieto hospodárstva je správne budovať vo vhodných oblastiach na plochách nevyžadujúcich nákladné rekultivačné úpravy, s blízkym zdrojom vody a s možnosťou privodu vody samospádom. Úzko s tým súvisí aj výstavba ustajňovacích priestorov, ktorá má byť čo najlacnejšia a najhospodárnejšia, pretože prevažne ide o sezónne ustajňovanie. Iba tam, kde sa počíta s celoročnou prevádzkou, možno budovať i náročnejšie stavby.

Tu by som chcel tiež urobiť takú poznámku z poznatkov. Bol som na služobnej ceste v Mongolsku vlani v lete. Mongolsko má zhruba 22 mil. kusov dobytku. V tom sú ovce, hovädzí dobytok, kone, ťavy a ďalší dobytok. Pritom po celom Mongolsku, ktoré má omnoho drsnejšie prírodné podmienky než my – zimy tam dosahujú 40 stupňov mrazu a tento mráz trvá tam celé mesiace, pritom leto je veľmi krátke – nevidíte a nenájdete ani jednej takej luxusnej stavby ustajňovacieho priestoru, aké máme vybudované my. Nechcem povedať, že vzorom pre

nás má byť Mongolsko, ktoré má extenzívny chov dobytká. Dobytok je tu pod holým nebom aj za mrazu, aj za tepla, nepripravujú mu v podstate krmoviny vôbec a preto je odkázaný vyhrabať si krmoviny spod snehu aj cez zimu. Chcel by som povedať len to, že tento extrém nám zasa hovorí niečo o tom, že zasa my sme upadli do druhého extrému v Československu. Nechali sme sa ovplyvniť projektantmi a niektorými tzv. vedákmi, ktorí nám vybudovali príliš nákladné stavby na ustajňovanie dobytká a že sme si tým spôsobom ekonomicky, technicky skomplikovali progres v technológii ustajnenia a v technológii živočíšnej výroby. Týmto spôsobom sme zabrzdili vývoj krmovínovej základne, keďže sme prostriedky vložili do stavieb, to znamená nad pôdu, miesto toho, aby sme vložili väčšiu časť prostriedkov priamo do pôdy, a tým získali väčšie množstvo krmív. A keď bude viac krmív, bude aj viac mlieka a mäsa. To je prirodzená vec. Zvlášť preto chcem tu akosi ilustrovať touto skúsenosťou z jednej krajiny — z Mongolska. Dobytok vydrží aj také zimné podmienky, ako sú 30–40 stupňové mrazy, prirodzene je tomu už privyknutý a netreba sa oň tak úzkostlivo starať. Naša vysoká škola poľnohospodárska v Nitre robila niekoľko rokov pokusy s voľným ustajnením kráv. Dokázala, že kravy voľne ustajnené v maštali, ktorá bola veľmi lacná a kde bolo v zime zima, pri spĺnení ostatných podmienok, sú omnoho zdravšie, ako tie ktoré boli ustajnené v tradičných maštaliach — priviazané vo vlhkom ovzduší, v betónových bunkroch atď. Tak isto súdruhovia z Výskumnej stanice vo Viglaši dokázali, že býčky, ktoré chovali voľne na výpase cez celé obdobie vysoko na holinách, v porovnaní s býčkami pestovanými maštalným spôsobom, majú omnoho vyššie kvalitatívne vlastnosti, ktoré sa požadujú od plemenných býkov. Hovorím to preto, že treba preventilovať našu prax takýmto prístupom a dobytok vo väčšej miere voľne púšťať na vzduch, maximálne umožňovať samovýkrm, a tým znížiť ľudskú prácu na obsluhu a radšej ľudskú prácu venovať do zavlažovania, do hnojovícovania, slovom do dobývania krmovín. Dobytok už sám nájde spôsob, ako krmoviny potom efektívne zhodnotí, a my budeme mať z toho prospech, pritom nielen v týchto oblastiach. Videl som to napríklad na Kubáni v Sovietskom sväze, kde sme boli aj so súdruhom Rázusom. Tam sme videli vo veľkom rozsahu budovanie voľných maštali a centrálnych dojárni pre dobytok. Veľmi lacným spôsobom vybudovaná najprogresívnejšia metóda dojenja — centrálna dojárne a tým sa znižujú vlastné náklady na obsluhu a úspory sa môžu potom preniesť na krmoviny.

To isté možno povedať aj z poznatkov, ktoré som mal možnosť vidieť v Anglicku u veľkostatkárov, kde už 10–15 rokov tento systém lacného voľného ustajnenia dobytku používajú. Na základe toho dosahuje tento veľkostatkár vysoké zisky, vysoké výsledky a tým konkurenčne ubíja tých malých roľníkov, ktorí doteraz tradične pracujú s hovädzím dobytkom.

No a netreba chodiť ani po celom svete, máme takéto dobré príklady aj na Žitnom ostrove. My sme si dali do plánu, že Predsedníctvo Slovenskej národnej rady pôjde sa na tieto veci poďívať. V najbližších dňoch, keď sa trochu snehovú kalamitu zmierni, pôjdeme na exkurziu do týchto našich progresívnych prevádzok, a uvidíte, aké krásne veci sa dosahujú aj u nás. Sú to však predsa len prvé lastovičky, ktoré treba vidieť, ktoré je treba podporiť a propagovať, ich príklad organizovať a zavádzať do praxe v masovom rozsahu. Tam docielili to, že na liter mlieka znížili náklady o 45–50 halierov, a tým sa im umožňuje, že z tých 50 halierov môžu istú časť dať na stimuly materiálnej zainteresovanosti, istú časť môžu dať na rentabilitu podniku, istú časť môžu vložiť do investícií určených na výrobu krmív. To znamená do pôdy, vybudovať prifaremný účasťok intenzívneho výpasu okolo farmy a takto doceliť lacné a intenzívne krmenie krávk.

Hovorím to v tejto súvislosti práve preto, aby sme my i v tých horských podmienkach, kde budeme budovať hnojovicové hospodárstva, kde budeme budovať maštale v horských podmienkach, boli dobrými gazdami. To znamená, aby sme sa neriadili nejakými predstavami, že tam musí byť aj hromozvod a že tam musí byť ja neviem čo všetko možné. Treba tak trochu po sedliacky, po gazdovsky k týmto veciam pristupovať a hlavne tú korunu viackrát obrátiť v ruke, kým ju vynaložíme na tieto stavby. Stavby, to sú nevyhnutná zložka výroby v poľnohospodárstve, ale nie sú tou najaktívnejšou zložkou. To je skrátka ten obal a najdôležitejšia je krmovinová báza, plemenitba a semenné hospodárstvo. To sú najdôležitejšie body poľnohospodárskej výroby a na tie musíme vložiť viac práce, viac rozumu a tým docielime potom, prirodzene, aj väčší efekt. A nemusíme tieto stavby stavať s takou perspektívou, že sa musia 80 rokov amortizovať a že musia stať sto rokov, lebo život sa vyvíja natoľko, že nám túto technológiu za niekoľko rokov zasa rozbúra. Preto treba, aby sme nestavali príliš nákladné stavby v oblasti ustajňovacích priestorov, a tým viac to platí, pravda, o týchto horských prístreškoch a o týchto horských maštaliach.

Prax dokazuje, že pri strediskách poľnohospodárskych závodov v horských, ale i v nížinných oblastiach je výhodné zriaďovať močkovkové závlahy, to čo, pravda, je tiež vyskúšané u nás. V Uhřetěvsi neďaleko Prahy je tiež už stará pokusná stanica, ktorá už celé roky pracuje na takýchto prífaremných účasťoch, kde zavlažujú pomocou močovky. Používajú aj čpavok do tejto závlahy podľa okolností a dosahujú vynikajúce výsledky v úrode zelenej hmoty na hektár. Kravy sa tam vypásajú, je tam elektrický oplotok, je s tým najmenej práce a dosahujú mimoriadne vysoké výsledky v dojivosti, v prírastkoch mäsa a tak isto aj vo vlastných nákladoch. A tieto skúsenosti — hovorím znovu — netreba ani ísť objavovať kdesi ďaleko do Ameriky, ale sú už dnes u nás tieto príklady, len ich treba poznať. Úlohou nás pracovníkov štátnej správy, poslancov, hospodárskych pracovníkov je, aby sme tieto progresívne veci poznali a aby sme ich sprostredkovali a zorganizovali na tie miesta, kde o tom ľudia nemajú ani šajnu, ani poňatia.

V tomto roku, po dokončení rozostavaných stavieb, budú v prevádzke hnojovicové a močkovkové závlahy na ploche takmer 10 tisíc hektárov.

V minulom roku boli brzdou pri budovaní hnojovicových a močkovkových závlah najmä strojové a traktorové stanice, pretože neboli dostatočne pripravené na montáž závlahových zariadení. Tu budú musieť strojové a traktorové stanice a krajské podniky poľnohospodárskej techniky podstatne zlepšiť svoju činnosť, aby zavlažovacie zariadenia boli dané do prevádzky v tomto roku už pre vegetačné obdobie.

Na druhej strane skúsenosti ukázali, že mnohé zavlažovacie súpravy sa nevyužívali len pre nedostatočné odborné znalosti pracovníkov. Rovnako ako pri závlahách čistou vodou, aj pri závlahách hnojovicových treba starostlivosť o ich prevádzku zveriť určeným závlahárskym čatám. Očakávame účinnú pomoc pri budovaní a prevádzke týchto závlah od našej mládeže.

Už súdruh Futej tu včera o tom hovoril, že v minulosti mládež urobila na tomto poľi veľa a urobí aj v budúcnosti. Chcem tu poznamenať toľko, že keď my organizujeme mládež na brigády do poľnohospodárstva — napríklad na žatvu alebo na nejaké bežné práce — je to užitočné a, keď treba, musíme to robiť. Organizovanie našej študujúcej mládeže, stredoškolákov, vysokoškolákov na budovanie hnojovicových hospodárstiev, má aj mimoriadne výchovný význam. Táto mládež vidí za sebou revolučný čin, pretože pomôže vybudovať v horských oblastiach niečo nové, čo zostane trvalým pamätníkom na túto jej prácu.

na túto jej iniciatívu. To znamená nielen bežné práce, ktoré zapadnú a ktoré si hádam ani nikto nikdy nevšimne, ale také práce, ako je budovanie hnojovicových hospodárstiev na strednom a na severnom Slovensku, to je mimoriadny čin. Takýto čin má nielen ekonomický význam, ale aj výchovný, pretože táto mládež môže byť právom hrdá, že zasiahla do starej tradičnej zaostalej poľnohospodárskej výroby v horských a podhorských oblastiach u nás. Tým významne prispela k rozvoju výrobných síl na Slovensku, k povzneseniu poľnohospodárskej výroby na vysokú kultúrnu úroveň. A preto treba tieto veci organizovať tým húževnatejšie a náročnejšie.

V budovaní hnojovicových hospodárstiev v horských a podhorských oblastiach sme sa už dostali krok dopredu, ako som spomínal. Tieto pokrokové formy hospodárenia začali realizovať družstevníci z okresu Banská Bystrica, najmä JRD Slovenského národného povstania, Podlavice, Poniky, Ľubietová, Šáľková a niektoré ďalšie.

Na príklade a skúsenostiach z týchto družstiev organizuje sa výstavba hnojovicových hospodárstiev aj v ostatných horských okresoch. Pre názornosť ukazuje sa účelným mať vzorový, komplexne riešený hnojovicový poľnohospodársky závod, z ktorého budú čerpať skúsenosti ostatné horské a podhorské družstvá, pretože aj tu treba očakávať vývoj. Nič nie je meravé a dokonalé. Preto treba vybudovať a zriadiť jeden pokusný závod tohto typu, na základe ktorého by sme rozličné nové veci zo sveta i z domu mohli najprv odskúšať a takto potom by sme mohli na príklade učiť a viesť aj ostatné družstvá.

V dohode s Okresným národným výborom Banská Bystrica bolo pre tento účel vybraté Jednotné roľnícke družstvo Podlavice, kde za pomoci Výskumného ústavu lúk a pasienkov v Poprade sa vypracuje komplexná sústava hospodárenia a doriešia sa všetky s ňou súvisiace problémy.

Od národných výborov, najmä v okresoch Liptovský Mikuláš, Poprad, Spišská Nová Ves, Bardejov, Dolný Kubín, Rožňava, Martin očakávame v tomto roku ešte aktívnejší prístup k príprave a k budovaniu nových a zabezpečeniu prevádzky jestvujúcich hnojovicových hospodárstiev.

Skutočne, súdruhovia, je to fakt, že keď to ide pionierskym spôsobom v okrese Banská Bystrica, no, prečo tí Liptáci a tí Martinčania a tí ostatní sú v tejto veci takí zaostali? To predsa nijako si nemôžeme vysvetliť ani my, čo sme z Liptova tu poslanci atď. Musíme sa hanbiť za to, že taký typický horský okres a dodnes nemá vybudované vzory hnojovicových hospo-

dárstiev. Hoci sa o tom už tam rozpráva od nepamäti sveta, ešte agrármici starí hovorili o tom, luteráni, Šenšel a neviem kto to ešte propagoval a výsledky dodnes nie sú žiadne. To je chyba okresných funkcionárov, pravda, to je chyba aj odborníkov, ktorí dnes sú tam na výskumných staniciach, že príliš zdĺhavo tieto veci v Liptove, v Turci a na Spiši uskutočňujú.

V rámci komplexných opatrení na zvýšenie výnosov našich lúk a pasienkov pokladám za potrebné upozorniť na ich rekultiváciu, ktorá znamená úplnú obnovu trvalej mačiny s 3–4 ročným pestovaním poľných plodín. Cieľom takejto obnovy je nielen rozorávka trvalého trávneho porastu, ale musí byť nevyhnutne spätá s opatreniami na zlepšenie fyzikálnych a chemických vlastností pôdy.

Ide zhruba o 200 tisíc hektárov trávnych porastov, pritom táto úloha je sčasti závislá od rozsahu úpravy vláhových pomerov odvodnením. Preto v prvej etape sa treba orientovať na plochy, kde návratnosť vložených prostriedkov bude čo najrýchlejšia.

V rekultivácii málo výnosných lúk a pasienkov veľmi dobre si počínajú družstevníci z Poník, Lubietovej, Mengušoviec a ďalších. Väčšiemu rozmachu týchto základných úprav v horských a podhorských oblastiach iste prispeje i to, že tieto práce sa dnes už pokladajú za opatrenia dlhodobého charakteru. Možno teda na ne poskytovať dlhodobé úvery a počnúc rokom 1963 na tieto práce bude poskytovaná i priama finančná pomoc. Podobné možnosti sú aj v oblasti Východoslovenskej a Moldavskej nížiny, o čom hovorí aj uznesenie vlády 960 z minulého roku. Ako ukázali doterajšie skúsenosti, je tu široké pole pôsobnosti predovšetkým pre mládež. Aby pomoc—mládeže bola účinná, bude správne zladit' činnosť nielen jednotných roľníckych družstiev, ale aj melioračných družstiev a strojových a traktorových staníc, ktoré pri týchto úpravách vypomáhajú mechanizačnými prostriedkami.

Súdružky a súdruhovia!

Získané skúsenosti ukazujú, že zúrodňovanie pôdy sa musí komplexne vykonávať a vo väčšom rozsahu orientovať na agrotechnické opatrenia. Tieto v pomerne krátkom čase a bez nárokov na úzkoprofilový materiál prispievajú k rýchlemu zvyšovaniu úrodnosti pôdy. Najmä pri agrotechnických prácach možno plne využiť brigádnicú pomoc ČSM, masových organizácií, patronátnych závodov a všetkého obyvateľstva.

Celková potreba maštalného hnoja na Slovensku je ročne asi 13 mil. ton. V súčasnom období je krytá iba z dvoch tretín. V dôsledku nedostatočného krytia potrieb maštalného hnoja, úrodnosť našich pôd sa nezvyšuje, ale naopak, na mnohých miestach klesá. Zlepšenie možno dosiahnuť okrem starostlivejšieho hospodárenia s maštalným hnojom využitím všetkých vhodných surovín na výrobu kompostov.

Úlohy v zakladaní kompostov sme nesplnili ani v roku 1961, ani v roku 1962. Naproti tomu poľnohospodári v českých krajoch dokázali založiť v priemere 3 m³ na hektár pôdy. V českých krajoch, kde je núdza o pracovné sily, dokážu 3 m³ na hektár pôdy kompostov vyrobiť, pretože vedia, že v tom je založený veľký prínos, materiálna zainteresovanosť a múdrosť roľníkov. Pre nás by mala byť tiež vzorom, pretože pracovníkov u nás na tieto roboty rozhodne musíme viesť zorganizovať. To ukazuje, že neobstoja výhovorky na nedostatok pracovných síl, vhodných surovín, mechanizáciu, dopravné ťažkosti a podobne. Príčina je v tom, že mnohé poľnohospodárske závody stále ešte nedoceňujú význam zvyšovania humusu v pôde. Dívajú sa na vykonávané opatrenia len z hľadiska ich prínosu v bežnom roku. Za takéhoto stavu sa výroba kompostov nezaistuje už vo výrobnno-finančných plánoch, zakladajú sa nárazove, nekvalitne a neošetrujú sa.

Je potrebné, aby v každom jednotnom roľníckom družstve a štátnom majetku boli určení pracovníci, ktorí sa budú starať o vývoz a ošetrovanie maštalného hnoja v poľných hnojiskách, o zakladanie kompostov a o vápnenie pôdy. Že takýto prístup k riešeniu je správny a potrebný a úlohy sa dajú splniť i vysoko prekročiť, to dokazuje celý rad poľnohospodárskych závodov, ako napríklad JRD Záhorská Ves, kde založili 10 m³ na každý hektár poľnohospodárskej pôdy, JRD Borinka 5 m³, rovnako na JRD Budmerice 5 m³ i v ďalších.

Aj doterajší rozsah vápnenia kyslých pôd je veľmi nízky a ne zodpovedá potrebe. I tu sa žiada vynaložiť viac úsilia, aby sme úlohy určené na rok 1963 splnili. Surovinové zdroje máme. Lokality vápenatých hmôt sú na Slovensku na 143 miestach, z toho v Západoslovenskom kraji na 38, v Stredoslovenskom kraji na 61 a vo Východoslovenskom kraji na 44 miestach, pričom veľké rezervy máme aj v saturačných kaloch z cukrovarov.

Podľa terajšieho stavu kyslosti a štruktúry pôdy treba už v tomto roku a v ďalších, každoročne povápnit na Slovensku 385 000 ha, z tohto v Západoslovenskom kraji 75 000 ha, v Stredoslovenskom 150 000 ha a vo Východoslovenskom 160 000 ha.

Od národných výborov očakávame, že sa už v tomto roku rozpišu tieto zvýšené úlohy na poľnohospodárske závody s ohľadom na potreby vápenia a na základe bilancie prísunu vápenatých hnojív pomôžu poľnohospodárskym závodom pri organizovaní zaistení ťažby vápenatých hmôt z miestnych zdrojov.

V tejto súvislosti treba upozorniť aj na závažné nedostatky vo využívaní umelých hnojív. Je známe, aké veľké straty na živinách vznikajú v dôsledku často nedbanlivého uskladnenia, nesprávneho používania umelých hnojív bez ohľadu na chemické zloženie pôdy a na potreby výživy tej-ktorej plodiny. Značné rezervy, ktoré máme v tomto smere, bude treba dôslednejšie využiť najmä v tých okresoch a poľnohospodárskych závodoch, kde bol dokončený komplexný pôdny rozbor. Očakávame, že poľnohospodárskym závodom účinne pomôžu vedecko-výskumní pracovníci a poľnohospodárski odborníci.

Veľké rezervy a možnosti máme tiež v správnom využívaní a zúrodnení piesočnatých pôd, ktorých je na Slovensku vyše 130 000 hektárov. Hospodárenie na týchto pôdach je ešte stále extenzívne s nesprávnym výrobným zameraním a nízkymi úrodami.

Skúsenosti z niektorých poľnohospodárskych závodov ukazujú, že vychádzajúc z daných podmienok treba hospodárenie na piesočnatých pôdach zamerať predovšetkým na pestovanie skorých zemiakov, zeleniny a na zakladanie trvalých kultúr, ako sú vinohrady, plantáže bobulovín a intenzívne ovocné sady.

Pravda, pri riešení výrobného zamerania na týchto pôdach treba súčasne riešiť aj otázky sústavného zvyšovania úrodnosti pôdy a zavlažovania. Na Štátnom majetku v Bajči na piesočnatých pôdach nanesených rybničným bahnom dosiahli výnos 320 q kukurice na siláž aj keď predtým na týchto plochách neboli žiadne úrody. Dobré výsledky dosahuje tento majetok aj na piesočnatých pôdach vysadených viničom, keď priemerný výnos z jedného hektára dosiahol vyše 35 q hrozna. Na vojenskom majetku v Malackách priemerný výnos zemiakov už v prvých rokoch po zúrodnení sa zvýšil dvojnásobne až trojnásobne.

V spolupráci so Západoslovenským krajským národným výborom budeme tohto roku sústreďovať našu pozornosť na postupné zúrodňovanie piesočnatých pôd, najmä v oblasti Záhoria. Na základe doterajších poznatkov a skúseností vypracovali odborníci metodiku na zúrodnenie piesočnatých pôd a Západoslovenský krajský národný výbor pripravuje školenie agronómov tak, aby sa čo najskôr pristúpilo k riešeniu tejto problematiky.

Bude správne, keď naša poľnohospodárska komisia oboznámi so skúsenosťami a poznatkami o zúrodňovaní piesočnatých pôd v Západoslovenskom kraji aj funkcionárov a pracovníkov v ostatných krajoch a okresoch s piesočnatými pôdami a pomôže im vo zvyšovaní výroby na týchto plochách.

Splnenie úloh, ktoré vyplývajú zo štátneho plánu rozvoja národného hospodárstva pre poľnohospodársku výrobu na Slovensku si vyžaduje cieľavedomé a účinné politické, technické a organizačné opatrenia.

Pri organizovaní a zabezpečovaní komplexného zúrodňovania pôdy majú hlavné poslanie melioračné družstvá. V súčasnom období na Slovensku je 57 melioračných družstiev, ktoré združujú celkom 1668 členov, z toho 1563 JRD s výmerou 1 435 707 ha poľnohospodárskej pôdy. Melioračné družstvá vykonali v posledných rokoch 25–27 % z celkového rozsahu melioračnej výstavby.

Rozsah a druh prác plánovaných a vykonávaných ukazuje, že sa melioračné družstvá v prevažnej miere zamerali na výstavbu nových zariadení. Menšiu pozornosť už venujú využívaniu vybudovaných zariadení a ich údržbe. Doteraz len málo melioračných družstiev dôsledne zabezpečuje agromelioračné opatrenia a využívanie surovín z miestnych zdrojov. Taktiež starostlivosť o zavlažovaciu techniku a jej využívanie bola minimálna. Melioračné družstvá doteraz nedokázali plne zainteresovať svojich členov do účasti na riešení otázok komplexného zúrodnenia pôdy.

Príčina neuspokojivej práce melioračných družstiev je v tom, že sú to vcelku nové organizácie bez skúseností, nie sú dostatočne kádrove vybudované a ich vedúci pracovníci musia sami iniciatívne hľadať formy a spôsoby na zaistovanie úloh. To vyžaduje, aby krajské a najmä okresné národné výbory, ktoré plne zodpovedajú za usmerňovanie a kontrolu činnosti melioračných družstiev, venovali ich práci väčšiu pozornosť a dbali na ich správne usmerňovanie a kádrové dobudovanie. Ich činnosť treba orientovať hlavne na údržbu a správnu prevádzku melioračných diel a zariadení, veď práve na tomto úseku sa najlepšie vie uplatniť svojpomocná práca družstevníkov, najmä v mimovegetačnom období pri použití materiálov z miestnych zdrojov. Úlohou národných výborov je tiež zabezpečiť, aby zodpovedné organizácie, predovšetkým okresné vodohospodárske správy, okresné strediská prípravy poľnohospodárskych investícií, plánovali potrebné sumy na údržbu hlavných kanálov a jednotné roľnícke družstvá počítali v celoročných výrobných a finančných plánoch

s potrebným množstvom pracovných jednotiek na údržbu detailných melioračných zariadení.

Bude správne, keď národné výbory budú viac ako doteraz organizovať výmenu skúseností medzi melioračnými družstvami, zovšeobecňovať a propagovať najlepšie skúsenosti a metódy práce.

Naša starostlivosť o pôdu by nebola úplná, keby sme v budúcnosti oveľa vážnejšie ako doteraz neposudzovali každý prípad zaberania pôdy na stavebné a iné nepoľnohospodárske ciele, a to nielen pri umiestňovaní závodov a sídlisk, povoľovaní ťažby štrkov a pieskov, ale aj pri umiestňovaní individuálnych rodinných domčekov.

Je predsa všeobecne známe, že patríme medzi štáty, v ktorých výmera pôdy, najmä ornej, na jedného obyvateľa je veľmi malá. To vyžaduje, aby národné výbory cieľavedome, organizovane využívali na výstavbu rodinných domčekov pozemky v rámci intravilánov obcí, najmä tie pozemky, na ktorých sa likvidujú staré, dnes už nikomu nepotrebné hospodárske budovy bývalých súkromných roľníkov. Premysleným utváraním podmienok pre výstavbu vnútri dediny predíde sa živelnému umiestňovaniu výstavby domčekov povedľa štátnych ciest, čo na jednej strane spôsobuje stavebníkom také nevýhody, ako napríklad nebezpečenstvo pre deti zo strany vozidiel, prach, väčšiu vzdialenosť do školy, do obchodu, združuje, alebo priamo znemožňuje občiansku vybavenosť a na druhej strane takto neorganizovaná výstavba spôsobuje i neúmerne straty ornej pôdy.

Preto aj tejto otázke budú príslušné komisie a odbory Slovenskej národnej rady venovať v spolupráci s projektovými ústavmi, Štátnym ústavom pre rajónové plánovanie náležitú pozornosť a budú poskytovať národným výborom v tomto smere odbornú, kvalifikovanú pomoc.

V súvislosti s ochranou a správnym využitím pôdneho fondu pokladám za potrebné zmieniť sa o delimitácii pôdneho fondu a o evidencii pôdy.

Pri realizovaní delimitácie pôdneho fondu sa zistili prípady jednostranného chápania tejto úlohy v horských a podhorských oblastiach. Stav je taký, napríklad v okresoch Liptovský Mikuláš, Prievidza, Banská Bystrica i v niektorých ďalších, že síce zalesňujeme plochy podľa plánu delimitácie, ale fond ornej pôdy nerozširujeme rozorávaním málovýnosných lúk a pasienkov, hoci podľa návrhu delimitácie pôdneho fondu má sa orná pôda na Slovensku rozšíriť o 149 000 ha.

V nížinných oblastiach, najmä na Východoslovenskej nížine, v povodí Nitry, Žitavy a na Žitnom ostrove sme pristúpili v posledných rokoch k rozsiahlym rozorávkam lúk a pasienkov, avšak rozšírenie ornej pôdy sa v jednotnej evidencii pôdy doteraz neprejavilo. Nezrovnalosti svedčia o tom, že národné výbory a okresné strediská geodézie a kartografie neplnia si dostatočne svoju úlohu v evidencii pôdneho fondu a umožňujú tak špekulácie niektorých poľnohospodárskych závodov pri plánovaní výrobných a nákupných úloh.

Súдруžky a súdruhovia!

Od politicko-organizačnej a masovo-politickej práce národných výborov bude v rozhodujúcej miere závisieť úspešné plnenie úloh v zúrodňovaní pôdy. Preto treba, aby v najbližšom období národné výbory, najmä okresné národné výbory, prekontrolovali zabezpečenie stanovených úloh v jednotlivých poľnohospodárskych závodoch, ich zahrnutie do výrobných a finančných plánov, ich projekčné, materiálové a pracovné zabezpečenie a pomohli vypracovať technicko-organizačné opatrenia na ich splnenie. Na zabezpečenie úloh v zúrodňovaní pôdy treba organizovať uzatváranie socialistických záväzkov, rozvíjať specialistické súťaženie a pravidelne kontrolovať a hodnotiť ich plnenie.

Poľnohospodárske komisie KNV, ONV a MNV musia pravidelne mesačne kontrolovať plnenie úloh v zúrodňovaní pôdy a sústrediť pomoc najmä tým poľnohospodárskym závodom, v ktorých plnenie úloh doteraz zaostávalo.

Splnenie vytýčených úloh vyžaduje, aby včas a dôsledne plnili svoje povinnosti a záväzky vodohospodárske projekčné organizácie, dodávateľské podniky, najmä krajské podniky poľnohospodárskych meliorácií, podniky krajských združení stavebníctva a národné podniky Doprastav, Hydrostav a Inžinierske stavby.

Uznesenia XII. sjazdu strany označili zabezpečenie rozvoja poľnohospodárskej výroby ako kľúčový problém rozvoja celej spoločnosti. Právom očakávame účinnejšiu pomoc najmä od podnikov a organizácií, ktoré dodávajú poľnohospodárstvu mechanizačné a technologické zariadenia, chemické prostriedky a iné potreby. Sme presvedčení, že v zmysle záverov XII. sjazdu strany budú si plniť v tomto roku svoje povinnosti voči poľnohospodárstvu v takom rozsahu a časových intervaloch, ako si to poľnohospodárska výroba vyžaduje.

Účinnejšiu a konkrétnu pomoc poľnohospodárstvu najmä pri zúrodňovaní pôdy očakávame od Revolučného odborového hnu-

tia a od patronátnych závodov. Pôjde o to, aby nadväzujúc na výsledky v rokoch 1960—1961 rozvinuli široké hnutie záväzkov na brigádnickej pomoci pri plnení úloh v zúrodňovaní pôdy, najmä pri zakladaní kompostov, úprave lúk a pasienkov, ťažbe vápenatých hmôt a podcne. Bude treba, aby Slovenská odborová rada s osobitnou starostlivosťou organizovala socialistickú súťaž medzi jednotlivcami a kolektívmi na štátnych majetkoch, krajských podnikoch poľnohospodárskych meliorácií, vodohospodárskych organizáciách a projektových ústavoch na dôsledné plnenie úloh v zúrodňovaní pôdy.

S radosťou víťame iniciatívu Československého sväzu mládeže v pomoci poľnohospodárstvu v tomto roku. Naša mládež bude ďalej pomáhať pri výstavbe hnojivových a močkových závlah, pri zabezpečovaní ich prevádzky a pri prevádzke veľkoplošných závlah, pri zúrodňovaní lúk a pastvín, zakladaní kompostov a výsadbe ovocných stromkov. Máme radosť z tejto iniciatívy a sme presvedčení, že naša mládež svojim zápalom za rozvoj poľnohospodárstva bude príkladom aj naďalej.

Účinnú pomoc pri plnení úloh v zúrodňovaní pôdy očakávame aj od ostatných spoločenských organizácií. S iniciatívou v tomto smere prišiel už Československý sväz požiarnej ochrany. Je len potrebné, aby aj ostatné spoločenské organizácie hľadali cesty a formy, ako v zmysle uznesení XII. sjazdu strany čo najúčinnnejšie pomôcť pri zabezpečovaní rozvoja poľnohospodárskej výroby.

Nepochybne však treba dosiahnuť to, aby zúrodňovanie pôdy stalo sa predovšetkým vecou samotných poľnohospodárov a poľnohospodárskych odborníkov.

Súdružky a súdruhovia,

štátny plán rozvoja národného hospodárstva na rok 1963 predpokladá oproti minulému roku zvýšenie poľnohospodárskej výroby na Slovensku o 13,4 %, ako už o tom hovoril súdruh Sabolčík, pričom rastlinná výroba má rásť rýchlejšie a zvýšiť sa o 21,5 %. Splnenie vytýčených cieľov vyžaduje, aby sme pri hlavných poľnohospodárskych plodinách tohto roku dosiahli takéto úrody v priemere: pšenice 228 q z jedného ha, raži 19,5 q, jačmeňa 22,3 q, kukurice v zrne 30,3 q, cukrovej repy 275,5 q, zemiakov 120 q z jedného ha. Podstatne majú vzrásť tiež hektárové úrody sena, viacročných krmovín i z lúk. Pritom tieto čísla sú, prirodzene, priemerné a tieto čísla, keď ich i použijeme, tak ich používame len ako pomôcku, to nie sú žiadne

ciele pre jednotlivé závody, pretože dobre vieme, že mnohé závody a väčšina závodov má vyššie hektárové výnosy. A istá časť závodov má nižšie, a preto manipulovať s takýmito číslami je dokonca nesprávne a nebezpečné. Preto keď ich používame, tak ich používame len z hľadiska porovnávania za celé Slovensko, o čo treba tie priemery a z toho vypočítané absolútne množstvá dopestovaných kultúr zvýšiť.

Porovnávajúc s doterajšími výsledkami, uvedené úlohy sú vysoko náročné a treba nám vynaložiť veľké úsilie, aby sme ich dôsledne splnili. O tom, aké výsledky v rastlinnej výrobe tohto roku dosiahneme, rozhodnú predovšetkým jarné poľné práce, ich včasné a kvalitné vykonanie. To vyžaduje, aby sme sa na ne dôkladne pripravili. Pritom musíme vychádzať zo situácie, aká sa vytvorila v dôsledku skorej a dlhotrvajúcej zimy. To znamená, že musíme vo svojich plánoch a opatreniach počítať tiež s rýchlym ukončením orby, ktorú sme neuskutočnili v jesennom období, ako aj počítať s tým, že oziminy a viacročné krmoviny boli najmä začiatkom zimy a na juhozápadnom Slovensku aj celý január vystavené silným holomrazom, takže možno predpokladať s ich väčšími vyorávkami. Treba sa pripraviť na prípadný náhradný výsev a na zvýšenú starostlivosť o ošetrovanie a prihnojenie ozimín a viacročných krmovín.

Včasné a kvalitné vykonanie jarných poľných prác vyžaduje dobrú prípravu strojov, osív a sadby a umelých hnojív. Podľa prehľadov, ktoré máme k dispozícii, sú v tomto smere ešte vážne nedostatky. Zaostávajú opravy strojov a závesného náradia, neplnia sa úlohy v prísune umelých hnojív pre ťažkosti v doprave, zaostáva uznávanie osív a niet dostatočného prehľadu o čistení a prípravách vlastných osív na JRD a štátnych majetkoch. Myslím, že bude správne, ak národné výbory, najmä ich poľnohospodárske komisie, v najbližších dňoch uskutočnia dôkladnú previerku prípravy na jarné poľné práce v každom socialistickom poľnohospodárskom závode a pomôžu odstrániť nedostatky, ktoré v prípravách na jarné práce zistia.

Osobitne by som chcel upozorniť na potrebu previerky pripravenosti traktoristov a ostatných mechanizátorov. V mnohých okresoch správne využili zimné obdobie na široké školenie traktoristov a pracovníkov pre prácu so závesným náradím. Nestalo sa tak však všade a nie všetky družstvá na toto školenie vyslali svojich členov. Preto treba osobitne preveriť aký je na družstvách stav traktoristov, či ich je dostatok aj pre prácu v druhých smenách, ktoré v záujme plného využitia strojov a rýchleho vykonania jarných prác musíme v širokom rozsahu

organizovať. Bude správne tiež preveriť ako jednotliví družstevníci, najmä traktoristi, poznajú svoje úlohy v jarných prácach a ako sú pripravení na ich zvládnutie.

XII. sjazd KSČ i sjazd KSS zdôraznili nutnosť venovať v rámci rozvoja rastlinnej výroby zvýšenú pozornosť krmovinovej základni. V jarných prácach pôjde o to, aby sme predovšetkým rozšírili plochy pestovania plodín s vysokým obsahom kŕmnych hodnôt, to znamená, aby sme rozšírili plochy kukurice na zrno i siláž, cukrovej repy na kŕmenie, kŕmnych strukovín a dobrou agrotechnikou utvárali predpoklady pre ich bohatú úrodu. V horských a podhorských oblastiach osobitnú starostlivosť musíme venovať ošetrovaniu a hnojeniu lúk a pasienkov a zaisteniu plánovanej výroby zemiakov. Bude správne, keď rozvinieme iniciatívu družstevníkov a ostatných pracujúcich v poľnohospodárstve za dosiahnutie 50 q kukurice v zrne, alebo 500 q v zelenej hmote, keď ďalej budeme rozširovať Popradské hnutie za vysoké úrody zemiakov, Banskobystrické hnutie za zveľadenie lúk a pasienkov a hnutie nitrianskych poľnohospodárov za vysoké úrody obilia.

Včasný a kvalitný výkon jarných poľných prác bude vo veľkej miere závisieť od dobrého a organizovaného nástupu komplexne mechanizovaných brigád a čiat, ktoré najmä v našich najproduktívnejších poľnohospodárskych okresoch už v minulom roku obhospodarovali väčšinu poľnohospodárskej pôdy. Treba dosiahnuť, aby skúsenosti popredných komplexne mechanizovaných brigád a čiat sa čo najviac rozšírili a uplatnili v praxi na našich družstvách a štátnych majetkoch.

Súdružky, súdruhovia,

tu však chcem ešte urobiť poznámku, že našou úlohou, úlohou národných výborov a ostatných inštitúcií, ktoré sa poľnohospodárstvom zaoberajú a budú zaoberať, na Slovensku je, všímať, riadiť, viesť a pomáhať aj súkromnému sektoru, pretože úlohy sú rozpísané i naň. Vieme dobre, ako krýva tento súkromný sektor na obidve nohy, my počítame v pláne, že vyrobí, a keď my nepomáhame tomuto súkromnému sektoru, tak potom on nevyrobí a potom nemá ani z čoho dodať, živori atď. Preto treba, aby národné výbory v tých okresoch, kde je ešte veľký súkromný sektor — a to je v horských a podhorských oblastiach, aj všade inde, kde sa vyskytuje, aby počítali, že sú to naši ľudia, že sú to výrobcovia, od ktorých závisí naša spoločnosť a ktorí závisia od nej, a preto treba aj spolupracovať s ni-

mi, v príprave jarných prác im pomôcť, radiť im, viesť ich, vychovávať ich. Toto je tiež prvoradou úlohou, pretože ten podiel pôdy a ten podiel rúk tohto sektoru je ešte na Slovensku významný a nesmieme ho podceňovať v tej celkovej bilancii.

Úlohy v rozvoji poľnohospodárskej výroby tohto roku i v ďalších rokoch, ako ich vytýčil XII. sjazd KSC, sú náročné. Dovoľte mi vysloviť presvedčenie, že družstevníci i súkromní roľníci i ostatní pracujúci v poľnohospodárstve na Slovensku za pomoci poľnohospodárskych odborníkov, funkcionárov a pracovníkov národných výborov pod vedením našich stranických organizácií pristúpia zodpovedne k plneniu vytýčených úloh a zabezpečia plánovaný rozvoj poľnohospodárskej výroby. V tomto smere bude im aj Slovenská národná rada, jej poslanci a celý aparát účinne pomáhať, organizovať, koordinovať a v tomto myslím, že je naša hlavná funkcia v najbližšom období. *(Potlesk.)*

Podpredseda Benada:

Ďakujem predsedovi Slovenskej národnej rady súdruhovi Jozefovi Lenártovi za podanú zprávu.

Súdružky a súdruhovia poslanci!

Cez prestávku dostanete návrh uznesenia Slovenskej národnej rady k prednesenej zpráve, ktorý pripravila Komisia Slovenskej národnej rady pre pôdohospodárstvo.

Prosím, aby ste svoje pripomienky k návrhu uznesenia odovzdali zpravodajcovi Komisie SNR pre pôdohospodárstvo poslancovi Vojtechovi Cholevovi.

Teraz nasleduje 30-minútová prestávka.

(Prestávka.)

(Po prestávke:)

Podpredseda Sabolčík:

Súdružky a súdruhovia poslanci!

Nasleduje

rozprava k prednesenej zpráve.

Do rozpravy sa zatiaľ prihlásili poslanci

Karol Tomaškovič,
Alexander Paulovič,
Vilma Ďuratná,
Anton Ťažký.

Ďalej požiadal o udelenie slova predseda Západoslovenského krajského národného výboru súdruh Ján Janík.

Udeľujem slovo poslancovi Karolovi Tomaškovičovi.

Poslanec **Tomaškovič:**

Vážení poslanci, súdružky a súdruhovia!

Dovoľte, aby som vo svojom diskusnom príspevku hovoril k otázke skvalitnenia pôdy. Jednou z hlavných úloh, ktoré vytýčil XII. sjazd KSČ na úseku poľnohospodárskej výroby, je dosiahnuť priemyselnú úroveň už v roku 1970. Vzostup poľnohospodárskej výroby vyžaduje v prvom rade rozhodný rast rastlinnej výroby, a to tak, aby sa dosiahla čo najvyššia produkcia z každého hektára pôdy, prirodzene so súčasným rastom produktivity práce a znižovania vlastných nákladov.

Ďalej uznesenia strany kladú mimoriadny dôraz predovšetkým na starostlivosť o pôdny fond, ktorý je základným výrobným prostriedkom poľnohospodárskej výroby. V súčasnom období, keď stojí pred našimi poľnohospodármi otázka zaistovania čo najlepšej krmovínovej základne, je zvyšovanie úrodnosti pôdy nanajvýš aktuálne a musí sa dať do popredia v každom poľnohospodárskom závode. Veď od plného využitia fondu ornej pôdy je závislý i rast živočíšnej výroby. Táto zásada bola prijatá i februárovým zasadnutím ÚV KSČ a uznesením vlády, v ktorom sa hovorí a rozvíjaní masového hnutia, t. j. všenárodného hnutia za zúrodnenie pôdy v roku 1962 a v ďalších rokoch.

Toto hnutie dáva reálny predpoklad pre to, aby sa dosiahla vyššia produkcia na úseku rastlinnej výroby. Z toho sme vychádzali i v rámci nášho okresu pri zvyšovaní úrodnosti pôdy, ktorá dáva predpoklad pre splnenie vytýčených úloh na úseku poľnohospodárskej výroby.

V komplexe opatrení pri zvyšovaní úrodnosti pôdy neprestajne vzrastá i význam výživy rastlín, ktorý je daný samotným zameraním poľnohospodárskej výroby. V rámci nášho okresu pripadá na jedného obyvateľa 0,7 ha ornej pôdy, čo ešte viac podčiarkuje tú skutočnosť, že sa pracovníci v poľnohospo-

dárstve musia snažiť o to, aby sa využil nielen každý hektár pôdy, ale aby sa všetka poľnohospodárska pôda využila čo najefektívnejšie, aby sa z nej vyťažilo maximálne množstvo produktov potrebných na výživu obyvateľstva a na zásobovanie priemyselných odvetví, spracúvajúcich suroviny z poľnohospodárstva.

V celom komplexe opatrení na úseku zúrodňovania pôdy okrem správnej výživy a agrotechnických opatrení, treba vidieť i nutnosť úpravy vodného režimu v pôde, reakcie pôdy a, čo je najhlavnejšie, zaistiť zvýšenie trvalého humusu v pôde.

Prv ako pristúpim k hodnoteniu úloh určených v zúrodňovaní pôdy, hneď na začiatku musím povedať, že úlohy vytýčené v rastlinnej výrobe v minulom roku neboli splnené. A podľa bilancií sa ukazuje, že potreba krmív na JRD je krytá takto: seno 33,9 %, siláž 75,5 %, okopaniny 75,8 %, jadro 53,2 %. Na podklade tohto nepriaznivého stavu v krmovinách bol nepriaznivý v roku 1962 i stav v nákupe živočíšnych výrobkov, kde náš okres k 31. XII. 1962 nesplnil 10 804 242 litrov mlieka, 9556 q mäsa, 3 941 145 ks vajčiek.

Nesplnenie úloh v rastlinnej a živočíšnej výrobe je dôkazom toho, že v predchádzajúcich rokoch sa otázkam zvyšovania úrodnosti pôdy a správnej výživy rastlín nevenovala náležitá pozornosť, ba v mnohých prípadoch sa tieto úlohy podceňovali. Tak napríklad správnemu ošetrovaniu a zaoraníu maštalného hnoja sa stále ešte nevenuje taká pozornosť, ako by si zasluhoval.

Táto úloha je zvlášť dôležitá preto, že naše pôdy obsahujú len 1–1,5 % činného humusu, ktorý je základom pre udržanie a zvyšovanie úrodnosti pôdy. Preto, keď chceme zvyšovať úrodu, musíme mať sústavne na zreteli zvyšovanie humusu v pôde.

Teraz uvediem, ako sme splnili hlavné úlohy za minulý rok na úseku zvyšovania úrodnosti pôdy.

Na úpravu vodného režimu v pôde sme mali prestavať 4 175 000 Kčs, skutočnosť bola 5 033 000 Kčs. Zaviest' prídvorské osevné postupy na 25 JRD. Založiť 205 000 m³ kompostov a založené bolo 207 555 m³. Urobiť zelené hnojenie na výmere 8000 ha a vykonalo sa len na 2100 ha. Nesplnenie tejto úlohy bolo spôsobené tým, že nebolo zabezpečené osivo a taktiež pre nedostatok zeleného krmiva.

Vápnenie pôdy na úpravu kyslých pôd malo sa urobiť na 2100 ha, uskutočnilo sa len na ploche 1600 ha. Táto úloha nebola splnená preto, že na území okresu nie sú vápenaté suroviny z miestnych zdrojov a poľnohospodári v tunajšom okrese zatiaľ prejavujú nedôveru k saturačným kalom, ktoré sa na území

okresu vyskytujú. Preto sa povápnili len pôdy, na ktorých výmeru postačovala dodávka vápna a uhličitanu vápenatého. Bolo by potrebné, aby príslušné vedecké miesta zhodnotili používanie saturačných kalov v pôdnom fonde Galantského okresu.

Podľa stavu závlahových zariadení mali sme v pláne zavlažiť 5000 ha pôdy, skutočne bolo zavlažených 4700 ha. I keď sa táto úloha nespĺnila, s výsledkami môžeme byť spokojní, pretože to bolo prvý raz v dejinách okresu, aby sa taká veľká plocha zavlažovala a pritom boli závlahy zamerané na zavlažovanie cukrovej repy, kde sa zavlažovala plocha 1450 ha, viacročné krmoviny na 1420 ha a ostatné plodiny na 1820 ha.

Kým v minulých rokoch sa zavlažovala prevažne zelenina, zatiaľ v roku 1962 prevládajú závlahy hlavných plodín.

Úloha v zavlažovaní nebola splnená z toho dôvodu, že v pláne sa počítalo i so stabilným závlahovým zariadením na JRD Siádkovičovo, kde sa mohlo zavlažovať odpadovými vodami z konopárskych závodov na ploche asi 250 ha. Uvedené zariadenie nebolo dané do prevádzky, pretože Krajský podnik meliorácií v Nitre svojou nezodpovednosťou nezaistil vybudovanie tohto zariadenia a zdá sa, že ani v roku 1963 nebude sa môcť pre ich ľahostajný postoj k výstavbe čerpacej stanice zariadenie odovzdať do používania.

V tomto roku 1963 na úseku zúrodňovania pôdy je potrebné zaistiť tieto úlohy: v hydromelioračnej výstavbe prestaviť 3 206 000 Kčs, čím sa má odvodniť 245 ha pôdy, vybudovať závlahy na 250 ha pôdy, upraviť toky a odpady 20 km, okrem toho sa má zaistiť 31 ks prenosných závlahových súprav.

V rámci okresu sa má vyrobiť 200 000 m³ kvalitného kompostu, má sa povápnit asi 9000 ha pôdy s dávkou 10 q, na zeleno hnojiť plochu 4100 ha, podrývanie pôdy vykonať na ploche 1200 ha, ošetriť lúky na ploche 330 ha, pohnojiť organickými hnojivami 16 000 ha.

V tomto roku máme podľa plánu okrem veľkoplošných závlah zavlažiť 6100 ha pôdy. Na splnenie tejto úlohy máme k dispozícii závlahové súpravy na výmere 4115 ha. Keď pripočítame 16 ks závlahových súprav 50 ha, ktoré máme dostať v I. polroku 1963, bude kapacita závlahových súprav stačiť na 5200 ha. Správnym využívaním súprav v priebehu vegetácie u medziplodín možno zvýšiť asi o 900 ha, čím sa dá dosiahnuť závlaha na ploche 6100 ha podľa plánu. V suchom období bude potrebné zaviesť nočné smeny na zavlažovanie.

Okrem uvedených miestnych závlah a prenosných závlahových súprav sa na území nášho okresu v oblasti Šaľa-Kolárovo

buduje veľkoplošná závlahová sústava. Uvedená sústava podľa združeného záväzku dodávateľov mala byť k 1. IV. 1963 odovzdaná do prevádzky na ploche 1750 ha. Situácia v budovaní tejto sústavy v dôsledku toho, že v minulom roku nebolo prestavané 1 600 000 Kčs, je kritická a je nebezpečie, že uvedená plocha sa v roku 1963 neodovzdá podľa záväzku do prevádzky, čím vzniknú poľnohospodárskym závozom, hospodáriacim na plochách v tejto oblasti, značné ťažkosti, lebo tieto závody sa už na závlahu pripravujú.

Preto by som z tohto miesta žiadal, aby sa pracovníci Odboru SNR pre výstavbu o výstavbu tejto sústavy viac zaujímali a urobili s Doprastavom, ktorý je dodávateľom stavebnej časti, také opatrenia, aby sa plocha 1750 ha odovzdala do prevádzky načas.

Ešte by som mal pripomenúť na Krajský podnik poľnohospodárskej techniky, aby sa prostredníctvom STS viacej starali o kompletizáciu a zaobstarávanie náhradných súčiastok pre závlahové súpravy. Je dosť častým zjavom, že závlahové súpravy starších typov, i keď by sa dali celkom používať, sú prevádzky neschopné len preto, že nám chýbajú súčiastky, ako sú gumové tesnenia, spojovacie hadice, rúry a pod.

Tak napríklad v našom JRD Selice máme 3 ks 20 ha súprav a nemohli byť v roku 1962 využité len preto, že nám chýbajú spomenuté súčiastky, ktoré sme sami a ani pomocou STS nemohli obstaráť. Pritom so závlahami máme dobré skúsenosti, napríklad pri zemiakoch, hoci v priebehu vegetačného obdobia plocha vysadená zemiakmi trpela nedostatkom prirodzených zrážok, závlahami sme dosiahli, že dodávku skorých zemiakov sme načas a nadplán splnili, pričom hektárový výnos skorých zemiakov sa pohybuje okolo 110–120 q z 1 hektára.

Pre zabezpečenie plánovaných úloh na úseku zúrodňovania pôdy v roku 1963 bol na úrovni okresu vypracovaný reálny plán na zúrodnenie pôdy. Úlohy sa rozdelili na melioračné družstvá a poľnohospodárske závody. Pre splnenie úlohy zúrodnenia pôdy si dali záväzok ČSM a ostatné organizácie, že pomôžu pri zakladaní kompostov. Organizácie ČSM v rámci okresu založia 80 000 m³ kompostu a ostatné organizácie prostredníctvom patronátnych závozov založia na JRD 60 000 m³ kompostov. Aj jednotlivé poľnohospodárske závody majú rozpísané úlohy na úseku zúrodňovania pôdy a v súčasnom období si spracúvajú vlastné plány, ako tieto úlohy zabezpečia.

Plány na plnenie týchto úloh máme pripravené tak v relácii okresu, ako i na jednotlivých poľnohospodárskych závozoch. Je však potrebné plnenie plánov kontrolovať, a to nielen na konci

roka, keď už máme len jediná možnosť konštatovať splnenie alebo nespĺnenie plánu, ale kontrolovať v krátkych časových úsekoch, keď je ešte čas pomáhať splniť plán. Kontrolovať, a to nielen zo stránky kvantitatívnej, ale i zo stránky kvalitatívnej, napríklad pri kompostoch.

Pokladám preto za nevyhnutné, aby sa do kontroly účinnejšie zapojili odborní pracovníci okresu, hlavne čo do kvality výroby a čo do použitia maštalného hnoja, močovky, lepšieho využitia umelých hnojív, kvality kompostov a zeleného hnojenia.

Ak budeme všetci na svojich úsekoch plniť plánované úlohy na skvalitnení pôdy vážne a do všetkých dôsledkov a bez formálneho prístupu k veci, sú dané reálne predpoklady, že úlohy na úseku zúrodňovania pôdy v roku 1963 splníme, a tým dáme základ na splnenie progresívnych úloh v poľnohospodárskej výrobe tak, ako to predpokladá uznesenie XII. sjazdu našej strany. *(Potlesk.)*

Podpredseda **Sabolčík**:

Ďakujem poslancovi Karolovi Tomaškovičovi za prejav.

Ako nasledujúci prehovorí poslanec Alexander Paulovič.

Dávam mu slovo.

Poslanec **Paulovič**:

Vážené súdružky a súdruhovia!

Uznesenia XII. sjazdu našej strany v súvislosti s riešením najvážnejšieho problému – zvýšenia poľnohospodárskej výroby – ukladajú národným výborom venovať osobitnú pozornosť zúrodňovaniu pôdy a intenzívnemu využitiu každého hektára pôdy. Zabezpečovaním tejto úlohy má sa dosiahnuť podstatný vzrast rastlinnej výroby ako základu pre rýchlejšie zvyšovanie živočíšnej výroby a tým aj tržnej produkcie pri súčasnom ekonomicom upevňovaní družstiev a zvyšovaní ich rentability.

V Stredoslovenskom kraji má starostlivosť o zúrodňovanie pôdy z hľadiska jej štruktúry osobitný význam. Z celkovej výmery 838 370 ha poľnohospodárskej pôdy obhospodaruje socialistický sektor 578 054 ha, čo je 68,9 %. Z uvedenej výmery predstavuje orná pôda 273 143 ha, lúky a pašienky 291 911 ha, z toho 147 000 ha v horských a podhorských oblastiach.

Ako vidieť z tohto prehľadu, prevažujú v kraji lúky a pašien-

ky. To nás musí viesť k tomu, aby sme ich skvalitňovaniu venovali osobitnú pozornosť a videli v nich veľkú rezervu pre ďalšie zvyšovanie rastlinnej výroby.

Túto skutočnosť si stranické orgány a národné výbory v kraji plne uvedomujú. Robíme opatrenia, aby sme urýchlene dosiahli praktické výsledky i na tomto úseku.

Treba však povedať, že sa ešte stále nevyužíva v dostatočnom množstve maštalný hnoj a močovka na zúrodňovanie pôdneho fondu, aj keď sa využívanie hnoja z roka na rok zlepšuje. Kým sme v roku 1960 pohnojili 12,6 % z celkovej výmery ornej pôdy maštalným hnojom, tak v roku 1961 15 % a v minulom roku 18 %. Avšak ani splnenie tejto úlohy nevyčerpáva ešte všetky naše možnosti, pretože dosiahnutie plánovaných výnosov predpokladá vyhnojiť maštalným hnojom a močovkou najmenej 25 % ornej pôdy.

Ďalšie zdroje na zvyšovanie úrodnosti pôdy sa tiež ešte stále málo využívajú. Pomalé sú zásahy na znižovanie kyslej reakcie v pôde vápnením, na čo sa nedostatočne využívajú vlastné zdroje dolomitového vápenca, ktorý máme k dispozícii. V poslednom čase sa zvýšilo tempo úprav vodného režimu v pôde melioračnými zásahmi a úpravou hlavných tokov, ako aj závlahami. Za posledné 2 roky sa skvalitnil pôdny fond týmito zásahmi v rozsahu 12 600 ha. V pláne na rok 1963 počítame s úpravou vodného režimu v pôde 6397 ha a na melioračnú výstavbu počítame so 70,2 mil. Kčs. Ide nesporne o správnu cestu, ktorú musíme dôslednejšie a efektívnejšie využívať. Chybou minulosti bolo, že plán melioračnej výstavby bol roztrieštený na veľké množstvo akcií, čo znižovalo efektívnosť zásahov do pôdy. Niektoré stavby boli nekvalitne urobené a nemohli byť dané na využívanie pre intenzívnu poľnohospodársku výrobu. Naďalej trvá nedostatok, že sa celonárodné hnutie za zúrodňovanie pôdy dostatočne nerozvíja, že niektoré socialistické poľnohospodárske závody počítajú a spoliehajú sa prevažne na pomoc zo strany štátu. Podobná situácia je vo výrobe kompostov, kde sa nevyužívajú všetky zdroje a možnosti. Plán výroby kompostov v socialistickom sektore v roku 1962 bol splnený len na 40,5 %.

V súvislosti so zúrodňovaním pôdneho fondu treba väčší dôraz položiť aj na rozšírenie fondu ornej pôdy, hlavne rozorávkou málo výnosných lúk a pastvín. Od roku 1960 bol rozšírený fond ornej pôdy o 7500 ha. Plán minulého roku bol splnený na 179 %.

Treba však povedať, že vo všetkých okresoch a v mnohých poľnohospodárskych závodoch existujú možnosti ešte ďalej rozširovať fond ornej pôdy.

Zvýšiť všestrannú starostlivosť o pôdny fond, to je jedna zo základných úloh národných výborov, ktoré musíme riešiť v súvislosti s úlohou zvýšiť intenzitu poľnohospodárskej výroby.

V jednotlivých poľnohospodárskych závodoch sú ešte stále veľké a doteraz nevyužívané rezervy, ktoré spočívajú v štruktúre osevných postupov. Osevné postupy sa často narušajú hlavne tým, že sa nedodržiava správna následnosť jednotlivých kultúr. Dodržiavanie správnej štruktúry osevných postupov spolu s používaním vysoko výkonných odrôd u obilnín a iných plodín, to je obrovská rezerva pre zvýšenie poľnohospodárskej výroby, ktorú ťažko vyčíslieť. V súvislosti s ďalšou špecializáciou poľnohospodárskej výroby treba si všimnúť štruktúru osevných postupov na mnohých družstvách, ktorá bola vypracovaná pri zakladaní týchto družstiev, pretože v týchto osevných postupoch nie sú premietnuté zmeny, ktoré vznikli na základe rozšírenia pôdneho fondu. Postupne pristupujeme k preverovaniu správnosti osevných postupov vo všetkých JRD, a kde to situácia vyžaduje, robíme potrebné opatrenia. To je zvlášť dôležité robiť i preto, že postupne prichodíme k špecializácii poľnohospodárskej výroby.

Pri zabezpečovaní úloh celonárodného hnutia za zúrodnenie pôdy osobitná pozornosť sa v Stredoslovenskom kraji venuje popri úprave vodných tokov Slanej, Rimavy, Blhu a ďalších najmä výstavbe hnojovicových závlah.

Zabezpečuje sa jednak výstavba močovkových závlah pri existujúcich hospodárskych dvoroch a v horských i podhorských oblastiach sa budujú hnojovicové závlahy s cieľom odkryť a využiť existujúce rezervy na našich lúkach a pašienkách, doceliť vyššie výnosy z lúk a pašienok, a tým zabezpečiť v týchto oblastiach dostatočnú krmovinovú základňu pre rozvoj chovu hovädzieho dobytku.

Doterajšie skúsenosti ukázali, že najosvedcenejším spôsobom intenzívneho zúrodňovania trávnych porastov, ktorý rieši problematiku najkomplexnejšie, je uplatňovanie systému hnojovicovej techniky.

V južných okresoch, kde rastlinná výroba potrebuje veľa maštalného hnoja, možno využiť čistú močovku nielen na trávne porasty, ale aj na poľné krmoviny v prídvorských krmovinových osevných postupoch.

Na základe t. č. vykonaných prieskumov je potrebné v Stredoslovenskom kraji vybudovať hnojovicové a močovkové závlahy na ploche 54 500 ha s celkovým nákladom 298 mil. Kčs. V systéme hnojovicovej techniky vidíme perspektívy a kom-

plexný spôsob zúrodňovania trávnych porastov. K výstavbe hnojovicových závlah v širšom rozsahu sme pristúpili v roku 1959, kedy bolo vyhlásené celonárodné hnutie za zúrodnenie pôdy. Do konca roku 1962 sa v kraji vybudovalo 74 hnojovicových závlah na ploche 3430 ha. V tomto roku zabezpečujeme výstavbu močovkových závlah pri strediskách jednotných roľníckych družstiev, teda pri maštaliach už vybudovaných v počte 42 akcií o rozsahu 2008 ha. V horských a podhorských oblastiach sa zabezpečuje výstavba 11 hnojovicových závlah pre zavlažovanie horských lúk a pasienkov na výmere 513 ha.

V tomto roku sa pristúpilo k výstavbe močovkových závlah vo väčšom rozsahu hlavne už pri existujúcich dvoroch. V pláne na tento rok nemáme dostatok zaistených prostriedkov a investičné prostriedky na výstavbu hnojovicových maštali, ktoré sú nevyhnutnou súčasťou hnojovicového hospodárstva. Rozpočítované investičné prostriedky nám umožňujú v tomto roku dokončiť iba rozostavané objekty hnojovicových závlah a využiť existujúce letné prístrešky.

V súčasnom období, keď ide o čo najefektívnejšie umiestenie investičných prostriedkov a o využitie všetkých zdrojov na zúrodnenie pôdy, osobitnú pozornosť zasluhuje výstavba močovkových závlah pri existujúcich hospodárskych dvoroch, pretože tu s pomerne nízkym investičným nákladom možno vybudovať močovkovú závlahu, ktorá čo najefektívnejšie umožňuje využiť vytekajúcu močovku. Žiaľ, poľnohospodárske závody jej venujú len malú pozornosť. Doteraz vybudované močovkové závlahy na JRD Zvolenská Slatina na výmere 120 ha, JRD Trstená na 100 ha a Badín na 100 ha, ako aj na ďalších ukázali vysokú rentabilnosť vykonaných investícií.

Tak napríklad močovkovou závlahou na JRD Zvolenská Slatina, vybudovanou nákladom 550 tisíc Kčs, zavlažovaním krmovín na ornej pôde možno zvýšiť ich výnosy o 30 q na každom hektári, čím sa dosiahne zvýšenie čistého príjmu na celej zavlažovanej výmere o 126 000 Kčs, čo je o 1050 Kčs na každom ha viac.

V tomto roku bude odovzdaná do užívania výstavba močovkovej závlahy na JRD v Očovej. Vybudovanou závlahou, vhodne kombinovanou s vodou, bude možné zavlažiť 240 ha poľnohospodárskej pôdy a zvýšiť tak výrobu krmovín o 7200 q.

V priebehu tohto mesiaca robíme v kraji prieskum najvhodnejšieho rozmiestenia močovkových závlah, pričom pri zostavovaní plánu ich výstavby vychádzame hlavne z týchto zásad: budovať močovkové závlahy na strediskách JRD, kde je sú-

stredených viac ako 400 kusov hovädzieho dobytku. To preto, aby sme mali dostatok močovky, aby sa to rentabilnejšie mohlo využívať, aby bola návratnosť rýchlejšia,

budovať závlahy iba tam, kde sú predpoklady, že výstavba a prevádzka závlah bude čo najefektnejšia,

uprednostnene budovať močkovkové závlahy na tých družstvách, kde je dostatočný vodný zdroj, ktorý umožní vykonávať závlahy v suchom vegetačnom období aj čistou vodou.

Na poľnohospodárskych závodoch s menším množstvom sústredeného dobytku sa i naďalej uvažuje o vývoze močovky fekálnymi vozmi.

Rozvoju Banskobystrického hnutia za zúrodnenie lúk a pastvín značne prispela naša mládež. V rámci letnej aktivity mládeže sa robila výstavba hnojovicových hospodárstiev už v roku 1958. Len v okrese Banská Bystrica v roku 1961 sa uskutočňovala za aktívnej účasti mládeže výstavba 10 hnojovicových závlah. V priebehu minulého roku za účinnej brigádnickej výpomoci mládeže sa vykonávala výstavba hnojovicových závlah v okresoch Banská Bystrica, Dolný Kubín a Prievidza. Brigádnická výpomoc prispievala pri výstavbe 24 močkovkových a hnojovicových závlah v kraji v minulom roku. Na tejto výstavbe sa vystriedalo 1417 brigádnikov, ktorí odpracovali 30 097 brigádnických smien.

K rozvoju závlah v Stredoslovenskom kraji prijala cenný záväzok tiež fakultná organizácia ČSM z Vysokej školy stavebnej v Bratislave. Podľa prijatého záväzku v priebehu troch rokov táto fakultná organizácia ČSM sa bude podieľať na výstavbe 25 až 30 hnojovicových hospodárstiev.

Značným nedostatkom pri zaistovaní výstavby hnojovicových závlah je skutočnosť, že dodávatelia niektorých zariadení, najmä pri výstavbe vodovodu a montáži súprav, si svoje úlohy neplnia, čím sa znemožňuje včasné ukončenie jednotlivých akcií, a na včasnosti výstavby jednotlivých akcií skutočne veľmi mnoho záleží.

V tomto roku chceme podstatne pokročiť vpred v dôkladnom využití vybudovaných závlah. Na prevádzku existujúcich hnojovicových závlah v okrese Banská Bystrica sa organizuje brigádnická výpomoc študentov Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre, ktorí budú od apríla do septembra pracovať priamo v prevádzke hnojovicových hospodárstiev v jednotných roľníckych družstvách v okrese Banská Bystrica. Vidíme v tom nielen prínos pre jednotné roľnícke družstvá a pre presné prehľady výnosov na tomto hospodárstve a možnosti, ale aj to,

že študenti v praxi budú sa vychovávať pre budúce naše poľnohospodárske závody.

Preto vítame iniciatívu vysokoškolákov, ktorí pomôžu vypracovať vzorné prevádzkové plány hnojovicových závlah a navrhnú vhodný spôsob na sledovanie a zvyšovanie ich rentability.

Vo väčšom rozsahu rátame s pomocou mládeže aj pri celkovom zúrodňovaní pôdy. V tomto roku počítame s brigádnickou výpomocou 3000 študentov-brigádnikov. Účinnú pomoc brigádnikov chceme zamerať aj na vykonávanie rekultivácie v horských a podhorských oblastiach, ktorú vo väčšom rozsahu plánujeme vykonať v tomto roku.

Dovoľte mi, vážené súdružky a súdruhovia, aby som i z tohto miesta poďakoval sväzákovi-vysokoškolákovi a všetkým tým, ktorí sa svojou prácou pričínili o vybudovanie nových, progresívnych zariadení pre poľnohospodárstvo v Stredoslovenskom kraji v horských a podhorských oblastiach. Pomoc vysokoškolákov očakávame i v tomto roku a urobíme všetko, aby sme pre ich prácu utvorili čo najlepšie podmienky, i keď sú tam, pravda, rozličné ťažkosti.

Treba vysoko hodnotiť iniciatívu a správne pochopenie Bystrického hnutia u funkcionárov okresných orgánov, miestnych národných výborov a jednotných roľníckych družstiev v okrese Banská Bystrica. V tomto okrese je dosiaľ vybudovaných 25 hnojovicových hospodárstiev na ploche 1250 ha. Z toho v rokoch 1960–1962 bolo vybudované 16 hnojovicových hospodárstiev o rozlohe 942 ha s celkovým nákladom 12 miliónov 603 tisíc Kčs. Z týchto celkových nákladov sa preinvestovalo na maštale 52 %, na vodovody 30 %, na prístrešky 9 %, na elektriku 5 % a na cesty 4 %. Ako je vidieť, podstatná časť nákladov pripadá na maštale a vodovody. Na jedno hnojovicové hospodárstvo pripadá 50–60 ha. Nadmorská výška hnojovicových hospodárstiev sa pohybuje od 400 do 900 metrov. Pokiaľ ide o náklady na výstavbu maštali, treba povedať, že ide o ustajňovacie trvalé priestory, že nejde len o letné využívanie maštali.

Ako som uviedol, do konca roku 1962 sme vybudovali v našom kraji 74 hnojovicových závlah. Výstavba jednej hnojovicovej závlahy vrátane ustajňovacích priestorov, pomocných objektov a príslušných zariadení je v krajskom priemere 550 tisíc Kčs. Pritom v okrese Dolný Kubín, kde sa stavajú len prístrešky na ustajnenie dobytká v letnej prevádzke, náklad na hnojovicový objekt bol iba 350 tis. Kčs.

Náklad na jeden ha v roku 1962 bol 11 200 Kčs a v Dolnom

Kubíne 7100 Kčs. Ak odpočítame náklady na výstavbu maštali s celoročnou prevádzkou – lebo tie musíme stavať i bez hnojovicových závlah na ustajnenie hovädzieho dobytká – dosahuje náklad na 1 ha 5200 Kčs.

Na hnojovicových plochách sa dosahujú i trojnásobne vyššie hektárové výnosy ako na plochách bežne ošetrovaných. Tak napríklad v zlúčenom družstve Slovenského národného povstania – Dvor Kráľová v roku 1960 sa na jednom ha páslo len 0,84 ks hovädzieho dobytká, pričom sa na jeden ha vyrobilo len 125 kg mäsa. V roku 1961 po ročnej prevádzke hnojovického hospodárstva sa už na jednom ha pásli dva kusy hovädzieho dobytká, pričom výroba mäsa na jeden ha vzrástla na 332 kg. Ak berieme do úvahy celú záujmovú plochu jednej hnojovice – 50 ha, zvýši sa výroba mäsa na tejto ploche o 10 350 kg a čistý výnos po odpočítaní nákladov na prevádzku zariadenia včítane odpisov a miezd ostáva 53 000 Kčs na jedno hnojovicové hospodárstvo. To ukazuje, že návratnosť investícií je zaistená v priebehu 8–9 rokov, pritom nepočítame výrobu mlieka.

Na JRD v Podlaviciach pred zavedením hnojovicovej závlahy dosahovali iba 20 q podradného sena. Na hnojovicovaných plochách sa zvýšili hektárové výnosy podľa údajov ONV v Banskej Bystrici, až na 75 q, my berieme len 50 q hektárový výnos kvalitného krmiva, pričom z navyše vyrobeného sena možno vyrobiť vyše 200 000 litrov mlieka a, ak odpočítame náklady na výrobu mlieka, čistý výnos z mlieka predstavuje 90–100 tisíc Kčs. To znamená, že návratnosť investícií je od 4,5 do 5 rokov.

Nedostatkom je, že hnojovicové závlahy, aj keď sú vybudované, nie všade sa plne využívajú, čím sa efektívnosť znižuje a návratnosť predlžuje, a že často výstavba niektorých týchto závlah je dlhšia ako jeden rok, to je ďalší nedostatok.

Nedostatkom je i to, že sa nevedie presná prvotná evidencia vo výrobe a nákladoch, ktorá by umožňovala presnejšie vykonať rozbor výsledkov hospodárenia z hľadiska efektívnosti a rentability vynakladaných prostriedkov. Myslím vo všetkých jednotných roľníckych družstvách, kde sú závlahy už vybudované, pretože v týchto dvoch družstvách, o ktorých som hovoril, tam sa evidencia dosť presne vedie. Na tomto úseku očakávame pomoc najmä od Výskumného ústavu lúka a pasienkov a od oblastných staníc pre vedeckú sústavu hospodárenia, pretože táto pomoc je dosiaľ veľmi malá. Prevádzka závlah kladie značné nároky na kvalifikáciu príslušných pracovníkov, najmä

z hľadiska obsluhy závlahového zariadenia a zaistenia ich efektívneho využitia. Krajský národný výbor má na tento cieľ vyčleneného osobitného pracovníka, ktorý vykonával inštruktáže pre pracovníkov obsluhujúcich hnojovicové závlahy priamo na mieste, poskytoval technicko-poradenskú pomoc jednotlivým poľnohospodárskym závodom. Efektívne využívanie týchto zariadení vyžaduje, aby na ich obsluhu boli pridelení pracovníci s potrebou kvalifikáciou a aby sa dosiahla ich stabilizácia. Pri riešení otázky kádrov narážame však na ťažkosti najmä preto, že hnojovicové hospodárstva je potrebné v prevažnej väčšine budovať na odľahlých miestach. Preto pri riešení otázky kádrov pre tento úsek musíme osobitne riešiť aj ich hmotnú zainteresovanosť a starostlivosť o ich kultúrne a sociálne potreby.

Pri výstavbe závlah vodou narážame na značné nedostatky pri zaistení závlahovej vody. Vodné toky svojou výdatnosťou nekryjú požiadavky poľnohospodárskych závodov na závlahy. V kraji preto chceme pristúpiť k intenzívnejšiemu budovaniu vodných, menej nákladných nádrží.

Najefektívnejšou výstavbou závlah v kraji je výstavba v povodí rieky Slanej. Úprava tejto rieky dáva možnosť budovať závlahy na ploche 4500 ha. I keď sa s výstavbou na Slanej pokračuje plným tempom, v súčasnom období sa nepristúpilo k riešeniu závlah v záujmovom území, hoci ide o najefektívnejšie závlahy vôbec. Riešenie závlah sa malo robiť v rámci centralizovanej výstavby v rokoch 1968–1970. Rozhodnutím Ministerstva poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva, ako sme informovaní, prípravné práce na projektovej dokumentácii na týchto závlahách boli zastavené. Tým vystavujeme túto oblasť istému riziku, že úpravou Slanej zhoršíme vodný režim v pôde, pretože dôjde k poklesu spodných vôd, ktoré sú jedným z hlavných zdrojov vlhky v pôde najmä v období sucha. Bude preto účinné otázku výstavby závlah na Slanej znovu prehodnotiť.

Vážené súdružky, súdruhovia!

Dosiahnuté výsledky v kraji jasne ukazujú, že rozsiahle úlohy v zúrodňovaní pôdneho fondu, a teda aj vo výstavbe hnojovicových závlah v kraji je potrebné i naďalej zaistiť prostredníctvom všennárodného hnutia za zúrodnenie pôdy za účinnej pomoci brigád najmä z radov mládeže, ale i ostatného obyvateľstva, či z miest, alebo z dedín. Celonárodné hnutie v horských a podhorských oblastiach v zúrodňovaní pôdy nášho

kraja sa musí tiež orientovať na hnojovicové závlahy, ktoré umožňujú po patričných zásahoch využiť doteraz málo výnosné lúky a pasienky pre intenzívnu poľnohospodársku výrobu, čo sa napokon priaznivo odrazí i v ekonomike jednotných roľníckych družstiev v týchto oblastiach.

Myslím, že miestne národné výbory, ich pôdohospodárske komisie za účinnej a konkrétnej pomoci okresných národných výborov a aktívu poľnohospodárskych odborníkov budú zaistiť a organizovať konkrétne plnenie úloh denne tak, aby sa plánované úlohy v zúrodňovaní pôdneho fondu lepšie a kvalitnejšie splnili ako v minulých rokoch.

Rýchlejšia a kvalitná výstavba a efektívne využívanie hnojovicových závlah a závlah vôbec vyžaduje v našom kraji zvýšiť úroveň riadiacej a organizátorskej práce národných výborov a správ jednotných roľníckych družstiev a pomoc odborníkov. Aby sa tieto zariadenia denne využívali, kvalita a zainteresovanosť pracovníkov v tomto zohrala obrovskú úlohu a význam, a v tom vidíme prakticky kľúč úspešného hospodárenia v týchto horských a podhorských oblastiach v našich jednotných roľníckych družstvách a štátnych majetkoch a takto chceme veľmi konkrétne zameriavať v kraji našu prácu na zúrodnení pôdy. (Potlesk.)

Podpredseda Sabolčík:

Ďakujem poslancovi Paulovičovi za prejav.

Ako ďalšia rečníčka je prihlásená poslankyňa Vilma Ďuratná.

Dávam jej slovo.

Poslankyňa Ďuratná:

Vážené súdružky — súdruhovia!

XII. sjazd Komunistickej strany Československa vytyčil pred celé poľnohospodárstvo a pred všetkých pracujúcich úlohu pozdvihnúť poľnohospodárstvo na úroveň priemyslu do roku 1970, ďalej dosiahnuť na 1 ha pôdy 183 kg mäsa, 630 litrov mlieka a 340 kusov vajec.

Dosiahnutie tejto intenzity si nevieme predstaviť bez zvýšenej starostlivosti o základný výrobný prostriedok v poľnohos-

podárstve, t. j. o pôdu. Jej zúrodnenie dáva záruku zvýšenia rastlinnej výroby, a tým dostatok krmovín pre živočíšnu výrobu. Je prirodzené, že ako prvoradáú otázku treba vidieť v účelovom doplňovaní účinného humusu v ornej pôde, a to predovšetkým zaorávaním kvalitného maštalného hnoja, kvalitných vyzretých sfermentovaných kompostov, ako aj vo väčšej miere používaním zeleného hnojenia, hlavne na odľahlých a neprístupných honoch.

No nemalou mierou na tomto úseku sa podieľa i technika orby, t. j. jej kvalitné uskutočnenie. Príliš hlboká orba v horských a podhorských podmienkach vyvráti veľa mŕtveho profilu, čím sa ochudobňujeme o hektárové výnosy tak zrnín, ako i okopanín. V našich podmienkach v okrese Žilina, kde máme zväčša pôdy ťažké, podzolované, málo biologicky činné a ílovité, má sa najviac ročne priorávať z mŕtveho profilu 1–3 cm, čo doterajšia mechanizácia v týchto podmienkach nedovoľuje.

Je pravda, že účinnými agrotechnickými opatreniami v celom komplexe sa dá veľa napraviť, ale nesprávnym používaním sa dá narobiť veľa škody, ktoré je potom veľmi ťažko odstrániť za niekoľko rokov.

Čiastočne sa zlepšila situácia vo vývoze a zaorávke maštalného hnoja. Avšak súčasný stav ešte stále nie je dostačujúci. Z plánu 1500 ha v okrese Žilina je vyvezené 1406 ha a zaorané 920 ha maštalného hnoja. V priebehu zimy sa vyvezie maštalný hnoj ešte cca na 300 ha.

Z úlohy 89 200 m³ kompostov sme založili v roku 1962 71 950 m³ kvalitných kompostov v rámci rozvinutia celonárodného hnutia za zúrodnenie pôdy.

V našich horských podmienkach máme 49 % kyslých pôd podľa pôdných rozborov, ktoré vyžadujú intenzívne vápnenie. Vápnenie musí zohrať hlavnú úlohu pri zvyšovaní hektárových výnosov, pri zlepšovaní jej štrukturálneho stavu. Pre naše podmienky na veľmi ťažkých pôdach sa osvedčuje odpadové vápno z Vápenky vo Varíne, okrem toho dolomitické vápence z katastra obce Šuja, Raj, Lesná, ide o mäkké lokality, ktorých máme v okrese dostatočné množstvo.

Veľkú rezervu máme i vo využívaní močovky. Dokončievame výstavbu močkovkových hospodárstiev na JRD v Gbelanoch, Trnovom, Súľove, v Predmieri a v Brodne, kde je možné zvýšiť výnos suchého sena z doterajších 18 q na 30 q z hektára.

V našich podmienkach nemožno zabúdať ani na plošné meliorácie, ktoré robíme svojpomocou prostredníctvom melioračného družstva Polom.

Za rok 1962 splnilo plán meliorácií na 86 %. Nesplnenie plánu bolo zapríčinené nedostatkom drenážnych rúrok určitých rozmerov. Dodávateľské meliorácie na JRD v Kam. Porube, v Turí boli splnené na 100 %. Stavby robil Krajský podnik poľnohospodárskych meliorácií, závod, Žilina.

Výsledky z meliorácií nám ukazujú, že napr. JRD Rosina, kde pred zmeliorovaním mali priemerný hektárový výnos u ozimnej pšenice v pomerne priaznivých rokoch 17–19 q, po meliorácii sa zvýšil na výmere 56 ha pri odrode Kaštica osinatka a Pavlovická v priemere na 22 q z hektára v roku 1962.

Treba povedať, že zásahy v zúrodňovaní pôdy nemožno robiť odtrhnuto, ale aj ich treba chápať komplexne za použitia správnej agrotechniky, zavedením nových výkonných odrôd a sadív, ako aj správnej výživy rastlín.

V našom okrese z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy je 42 % lúk a pasienkov, ktoré sú viac-menej charakteru horských lúk a pasienkov. Využitie odľahlých pozemkov poľnohospodárskej pôdy so zníženou kvalitou sena a problémy súvisiace s kosbou a zvozom sena na vysokohorských lúkach možno najlepšie riešiť vypásaním ovcami.

Rozvoj chovu oviec od roku 1960 v porovnaní s rokom 1962 má klesajúci charakter. Kým v roku 1960 sme mali v okrese 10 437 ks oviec, v tomto roku máme iba 5710 ks. Z uvedeného vyplýva, že chov oviec sa v okrese plní neuspokojivo. Neplnenie plánu oviec zapríčiňujú rozličné okolnosti. Medzi hlavné patrí slabá úroda sena a objemových krmív v roku 1962. V dôsledku toho jednotné roľnícke družstvá, ako aj jednotliví hospodáriaci roľníci odovzdali ovce na jatočné ciele, pokiaľ ich kondičnosť bola v dobrom stave.

Vplyv na slabý rozvoj chovu oviec v posledných rokoch malo i to, že chovateľom sa odovzdanie syra nepočítalo na plnenie dodávok mlieka, čo chovateľov odchovu oviec odpudzovalo.

Hoci bol chov oviec na klesajúcej úrovni v niektorých spoločných chovoch sa dosiahli dobré výsledky. Tak je to na JRD Krasňany, kde od jednej ovce v roku 1962 dosiahli 15 kg syra, v JRD Terchová 14 kg, ako aj v niektorých ďalších.

Naš okres má všetky predpoklady na to, aby sa chov oviec podstatne zvýšil. Samotná špecializácia živočišnej výroby ukazuje, že máme možnosti rozšíriť chov zvlášť v podhorských a horských družstvách. Máme však aj také družstvá, ktoré v roku 1962 mali úlohu chov oviec rozšíriť, no úlohu v tomto smere nesplnili. Tak napr. JRD Turie malo plánovaných 220 ks oviec, avšak nechová žiadne, JRD Kolárovice z plánu 105 ks

nechová nič, JRD Čičmany chová menej oproti plánu o 107 ks, JRD Stráža o 134 ks, Terchová o 145 ks, Višňové o 60 ks menej a pod.

S ďalším rozvojom chovu oviec počítame hlavne v horských a podhorských družstvách, ktoré sústredíme do 23 jednotných roľníckych družstiev, takže už v roku 1965 dosiahneme v spoločných chovoch 7900 ks a za okres spolu 10 000 ks.

Na úseku plemenárskej práce v roku 1962 sme zaviedli v chove oviec kontrolu zvyšovania úžitkovosti pri 300 ks a o ďalších 200 ks zvýšime v roku 1963. Jednou z hlavných úloh na úseku chovu oviec je zošľachtovanie valašky plemenom Cigája a Texel. Týmto zásahom sa zvýši aj kvalita vlny, ako aj celková váha.

Okrem toho, že prostredníctvom oviec využijeme rozsiahle výmery vysokohorských lúk a pasienkov, súčasne vyriešime ich zúrodňovanie košarovaním.

V roku 1962 sme na úseku mechanizácie v okrese urobili podstatný krok dopredu. Funkcionári väčšiny JRD v okrese pochopili, že veľkovýroba v poľnohospodárstve sa dá zaistiť v agrartechnických termínoch a za minimálnych nákladov jedine cestou dôsledného využívania strojov. Prejavilo sa nám to najmä pri zbere krmovín, kde sa práca plne zmechanizovala, ako aj pri zbere obilnín pri uplatnení deleného zberu. V roku 1960 v našom okrese po prvý raz pracovali obilné kombajny a zoberali celkom 169 ha. V roku 1961 sme novou technológiou zoberali 892 ha a v minulom roku už 1649 ha.

Nedostatkom bol zber slamy, kde sme v úlohe pokulhávali, hlavne pre nedostatok lisov. Socialistická súťaž nám veľmi pomohla pri všetkých poľných prácach, takže mnohí kombajnisti, traktoristi vysoko prekračovali štátnu výkonovú normu.

Medzi najlepších kombajnistov patrí s. Hulín Rudolf zo Štátneho majetku Rajec — zoberal 212 ha, Mintal Ignác z JRD Teplička — 163 ha, Poláček Mikuláš z JRD Zornička 147 ha, Remiš Vendelín z JRD Gbelany — 124 ha atď.

Vybavenie strojového parku na JRD, štátnych majetkoch sa stále zlepšuje, ale i napriek tomu sme veľmi citeľne pociťovali nedostatok závesného náradia na ošetrovanie zemiakov, hlavne sieťových brán, potrebných na zavedenie spišského spôsobu pestovania zemiakov. Tento problém chceme riešiť v tomto roku 1963.

Aj zber sena z horských lúk je veľmi nákladný a namáhavý. Skonštruované horské kosačky u nás nespĺnili očakávanie našich poľnohospodárov, hlavne čo sa týka ich kvality a výkonu.

Preto táto otázka ostáva aj v tomto roku naďalej otvorená. Kritický a vážny stav je v zásobovaní parákmi a inými ohrievacími telesami, ktoré naši poľnohospodári potrebujú na ohrievanie vody v živočíšnej výrobe. Tak napr. na rok 1963 sme si naplánovali 59 ks elektrických bojlerov, avšak dostaneme ich v tomto roku len 6 kusov.

Odstránenie ďalších nedostatkov, týkajúcich sa mechanizácie, je v našich rukách a budeme ich v tomto roku riešiť. Ide najmä o neprestajné zvyšovanie úrovne mechanizácie tak v rastlinnej, ako i v živočíšnej výrobe, ďalej o uskladnenie strojov, kvalitu opráv, školenie a o zlepšovateľské hnutie.

Po skúsenostiach z minulého roku aj v tomto roku budeme v našom okrese organizovať a zaistiť práce formou komplexne mechanizovaných brigád a čiat, ktoré vykázali veľký kus práce najmä na JRD III. päťročnice v Gbelanoch, v Tepličke, vo Višňovom, na ŠM v Rajci a v ďalších poľnohospodárskych závodoch.

Vážené súdružky a súdruhovia!

Využívam dnes túto príležitosť a dovoľte, aby som povedala ešte niekoľko pripomienok. Ako ste počuli, v diskusnom príspevku som hovorila o chove oviec. Myslím, že bude veľmi potrebné, aby sa Predsedníctvo a celá Slovenská národná rada zaoberali touto veľmi dôležitou otázkou, to jest otázkou chovu oviec. Pokiaľ by sme to vedeli vyriešiť, vedeli by sme zaistiť mnoho a mnoho devíz pre našu republiku, a to v tom smere, že naše textilné závody vlnu dovážajú zo zahraničia, a to je veľmi dôležitá surovina pre náš textilný priemysel. Ďalej, pokiaľ som v diskusii hovorila, že viac-menej je to azda nezáujem našich občanov, ani by som si to tak nedovolila povedať, že je to pravda. Napríklad i v obci Kolárovice sa priamo dožadovali, aby mohli chovať ovce, ale neboli im zo Zvolena zaslané, hoci im boli v zimných mesiacoch prisľúbené. Súdruhovia v Čičmanoch hovorili, že ak by boli dostali plánovaný počet oviec, mohli odovzdať 300 q mäsa v jesenných mesiacoch. Teda treba uvažovať, a reálne uvažovať, aby sme i v týchto veciach urobili nejaký krôčik dopredu. My vidíme jedno, pokiaľ chodíme po obciach, že naše obce, ktoré kedysi chovali 3–4 tisíc kusov oviec, dnes sa tam chová 300–400 kusov a pritom lúky, ktoré sú nevyužívané, sú vzdialené 2–3 hodiny od našich obcí, nedajú sa dôsledne využiť a mohli byť využité ovcami.

Ďalej by som mala pripomienku, pokiaľ sa týka včerajšieho

referátu i niektorých diskusných príspevkov, a to by bolo hlavne pokiaľ sa týka bytov. Súdružky, súdruhovia, asi toľko. My na x miestach hovoríme jedno, do roku 1970 musíme vyriešiť bytový problém. Súdružky a súdruhovia. Ja mám dojem, prosím, môže mi byť vyvrátený, ale mám dojem ten, pokiaľ sa týka kvantity, teda množstva, azda sa nám to podarí vyriešiť, ale, súdružky, súdruhovia, možno že v roku 1970 budeme mať vyriešený ten problém, že každá rodina bude mať byt, ale v roku 1972 snáď budeme zápasit s ťažkosťami, že 50 % tých obyvateľov, ktorí sa dnes sťahujú do bytov, nebudú mať kde bývať, verte, lebo kvalita dnešnej výstavby a panelovej výstavby je veľmi zlá a je veľmi nezodpovedná. Tí pracujúci, ktorí bývajú v panelovej výstavbe môžu hovoriť jedno, že našim takým spoločníkom v panelovej výstavbe je plesň, sú navlhnuté panely a je námraza. Predstavte si, sama som si preverila jeden taký byt, kde teraz v zimnom období asi na 3-4 cm bolo pod oknom ľadu. No naši ľudia hovoria i tak, my vieme, že sú ťažkosti s kúrením, my, pokiaľ sa týka toho kúrenia, hádam by sme ani tak nenadávali, lebo vieme, že sa veľmi ťažko žije v dnešnej dobe, ale prosím, nemôžeme byť spokojní s tým, aby nám rok alebo dva roky postavená budova mala úplne steny mokré, aby sa nám tam nivočil nábytok, ktorý sme si pomerne ťažko za naše našetrené peniaze nakúpili.

Pozrite sa, i včera sa tuná spomínala, prosím, kolaudácia. Prosím vás pekne, nespomínajte to a nerobme si akési také ilúzie, či je to verejná, alebo tajná kolaudácia, prosím, tam to nehrá úlohu, súdružky a súdruhovia. Stretávame sa s tým, že niekoľko 100 kolaudácií nám to nepomôže vyriešiť. Koľko kolaudujeme, zapisujeme, prijímame uznesenia, preverte si, koľko z týchto opatrení je v priebehu mesiaca alebo dvoch mesiacov, súdružky a súdruhovia, vyriešené. Teda jedno by som prosila, nie robiť nekvalitné byty, nie kolaudovať, keď je postavená chalupa, ale kvalita bytov musí ísť od samého kopania základov, súdružky a súdruhovia, a nie od samého kopania základov, ale vo výrobe, kde vyrábame panely a vyrábame tie profily, niektoré, ktoré potrebujeme pri výstavbe, tam treba, aby sa kvalita zlepšila. Zakiaľ toto nedokážeme vyriešiť, prosím budeme asi, prosím, to je môj názor, takí, že v roku 1970 budeme bývať a v roku 1972 nebudeme mať kde bývať.

Prosím Predsedníctvo Slovenskej národnej rady, aby si toto náležite prešetrilo, aby si preverilo niekoľko bytov, ako vyzerajú tieto byty, a uvidí potom, že naši pracujúci majú fakt pravdu. Verte, ťažko, niekedy človeku, ako poslancovi zodpove-

dať na tieto dotazy a pripomienky, lebo nie sme v stave a nie sme možní ich akosi riešiť.

Ďalej by som mala pripomienku – poslednú pripomienku –, a to je k stavbám v poľnohospodárstve. My sme žili asi v jednom. Prosím je projekt, stavajú sa poľnohospodárske budovy. Ten projekt, verte, nebolo človeka v našej republike, ktorý by ho bol mohol zmeniť, súdružky, súdruhovia, i keď koľko ráz boli k týmto projektom veľmi vážne pripomienky od našich pracovníkov v poľnohospodárstve a od našich samotných funkcionárov. Pozrite sa, aké drahé a nákladné stavby my robíme pre náš dobytok. My hádam také drahé a nákladné stavby nerobíme a nedávame do bytov, ktoré staviame pre našich obyvateľov. Povedzte, či je to účelné takéto hospodárenie v našej republike. Dovoľm si tvrdiť, nie. Prečo my pre naše poľnohospodárske budovy nedokážeme urobiť nejaké panely, z ktorých dneska robíme naše bytovky.

A ešte jedno k tomu, v minulosti sme stavali maštale, ktoré mali tie tzv. plafóny alebo povaly, alebo ako sa to volá. Neskoršie prišli projekty, podľa ktorých sa museli maštale stavať bez týchto plafónov, bez týchto povál, čo znamená, že tie miestnosti, ktoré sme v jednej vystavanej maštali mohli využiť ako skladovacie priestory, hneď vedľa sme boli nútení nahradiť skladovacími priestormi tzv. sýpkami. Verte, koľko by sme boli ušetrili stavebníc, koľko korún v našej republike, koľko pracovných síl, keby sme boli ten projekt, prosím o nejakých 100 Kčs trochu zlepšili, ale nechali tam tú povalu, ktorá nám mohla slúžiť na skladovanie buď sena, buď obilnín a niečoho podobného. Prosím, aby sme sa aj na tieto veci do budúcnosti pozreli. Ďakujem za pozornosť. Česť práci! (*Potlesk.*)

Podpredseda Šabolčík:

Ďakujem poslankyni s. Ďurátnej za prejav.

O slovo sa prihlásil námestník ministra poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva súdruh inž. Jozef Nágr.

Prosím, aby sa ujal slova.

Inž. Nágr:

Vážené soudružky a soudruzi poslanci!

XII. sjezd KSČ zdôraznil mimořádný význam péče o pôdu a označil ji za jednu z hlavních cest ke zvyšování zemědělské výroby. Je tomu skutečně tak již proto, že sama příroda k nám

nebyla tak štědrá, jako k jiným zemím, a proto většina našich půd, jejich kulturní stav a úrodnost musela být vytvořena cílevědomou a pilnou prací našich pracujících po celé generace. Podle úrovně péče o půdu můžeme dnes hovořit o půdách úrodných, méně úrodných, nebo i neúrodných. Z toho tedy vyplývá, že rozhodující význam pro zvyšování kulturního stavu půd a zabezpečení stálého růstu hektarových výnosů mají především opatření agrotechnického charakteru, zatím co technické meliorace, ať už jde o drenáže, nebo závlahy, pomáhají řešit takové problémy, na které agrotechnickými opatřeními nestačíme. Chtěl bych to ukázat na příkladě. V současné době v mnohých oblastech provádíme rozsáhlé meliorační práce na našich lukách a pastvinách. Převážná část těchto prací je představována drenáží. Z luk a pastvin odvádíme přebytkovou vodu, která se nám v současné době zdá být závadou kolísajících hektarových výnosů, anebo dokonce někde nízkých výnosů nebo špatné kvality sena. Přitom naši odborníci spočítali, že na výrobu jednoho kg sušiny v seně je třeba asi 400–600 hl vody. Jestliže situace vypadá takto, potom je třeba si uvědomit, že běžná agrotechnika, především řádná sklizeň luk a pastvin, správné hnojení, které ve svých výsledcích znamená zvyšování hektarových výnosů už samo o sobě, vede současně k většímu odčerpávání vody z půdy, větším požadavkům na vodu a že tedy pokud sme neuskutečnili a nevyčerpali všechny možnosti, jak zvýšit úrodnost našich luk a pastvin normálními agrotechnickými zásahy, nemůžeme celkem odpovědně hovořit o tom, že naše rozhodnutí nutností provedení nákladných technických meliorací musí být v každém případě správné. Totéž se týká nákladných investičních prací v oblastech s poměrně nižšími ročními teplotami, a proto také myslím, že bylo správné rozhodnutí, aby celá síla investic do meliorací byla přednostně soustředěna do takových oblastí, kde meliorační náklady budou co nejefektivněji využité. Z tohoto hlediska připadá pochopitelně mimořádný význam provedení rozsáhlých technických meliorací zejména v některých oblastech jižního Slovenska.

Podstatou půdní úrodnosti je humus a voda. Správně provedenými agrotechnickými zásahy jsou schopny všechny naše zemědělské závody zadržet v půdě miliony m³ vody navíc proti současnému stavu a tak značně zmírnit závislost výše sklizně na kolísajícím vývoji počasí v jednotlivých letech. Naši odborníci spočítali, že zvýšením obsahu humusu v půdě jen o 1/2 % lze zadržet na každém ha půdy o 540 m³ vody více po dobu 6–8 týdnů. Kdyby se nám tedy podařilo dosáhnout takovýchto vý-

sledků normálně agrotechnikou, znamenalo by to zvýšení hektarových výnosů téměř o 20 % bez dalších vkládaných investic do půdy.

Problém zvyšování humusu v půdě je tedy nejdůležitějším opatřením ke zvyšování její úrodnosti. V období poválečných let obsah humusu v našich půdách postupně klesal. Byl to přímý důsledek nedostatečného organického hnojení. Ještě ani dnes není situace v produkci chlévské mrvy tak uspokojivá, abychom byli schopni vyhnojít potřebné procento osevní plochy, na které pěstujeme plodiny náročné na organické hnojení. K plnému vyhnojení bychom potřebovali nejméně dalších 40 q organické hmoty na každý hektar půdy. Proto jsme také v celém komplexu opatření směřujících ke zvýšení úrodnosti půdy, v celém hnutí za zvýšení úrodnosti půdy zdůraznili, že na řešení tohoto problému je třeba jít jako na problém číslo jedna všemi cestami a prostředky, které jsou dostupné a které jsou nám známé, to znamená zabezpečit především dokonalou péči o chlévskou mrvu a snížit tak zbytečné ztráty, ke kterým dochází a pomoci si získáním organických hnojiv i výrobou kompostu a rozšířením zeleného hnojení těmi nejefektivnějšími způsoby, které jsou známe, především cestou podsevu.

V loňském roce jsme celostátně založili 16 mil. m³ kompostů a zvláště některé národní výbory dobře jejich výrobu organizovaly. Tak např. v Severočeském kraji bylo založeno téměř 3½ m³ na každý hektar zemědělské půdy, ve Středočeském kraji 3¼ m³ na 1 ha. Úspěchy těchto krajů jsou výsledkem dobré organizační práce národních výborů, která se projevila i zvýšenou pomocí závodů, naší mládeže při zakládání kompostů, při dopravě kompostovatelných surovin a pomocí obyvatelstva. Na Slovensku, zejména ve Středoslovenském a Východoslovenském kraji je však výroba kompostů zatím ještě na nedostatečné úrovni. Středoslovenský kraj splnil celoroční úkol jen na 30 % a Východoslovenský kraj na 37 %. Přitom se na Slovensku podle průzkumu vyprodukuje ročně téměř 2 mil. tun průmyslového a městského odpadu a asi 1,8 mil. tun odpadových hmot, organických hmot v zemědělství, které se hodí pro kompostování. To představuje téměř 2 tuny organické hmoty na každý hektar. Těchto zdrojů bude třeba proto mnohem lépe využít, než jsme jich využívali dosud. Domnívám se proto, že je velmi správné, že v současné době této otázce věnujete tak významnou pozornost. Bude však třeba dosáhnout prostřednictvím národních výborů, aby v každém zemědělském závodě byla provedena bilance potřeby organických hnojiv a všemi způsoby, ať už chlévskou mrvou, zele-

ným hnojením, nebo komposty byla tato problematika co nejrychleji řešena. Mimořádně důležitou pro soustavný růst rostlinné výroby je otázka využití závlah zejména v oblastech s nedostatkem srážek nebo vysokým vodním výparem. V minulém roce měla být v provozu závlahová zařízení na celkové ploše asi 71 tis. ha zemědělské půdy. Přesto, že rok 1962 byl velmi suchý, nebylo však závlahových zařízení plně využito a zavlažovalo se v celostátním průměru jen asi 60 tis. ha půdy. V některých případech, kde byl význam závlah správně pochopen, byla vhodným přemístováním přenosných souprav a záběru různých nouzových opatření zavlažována větší plocha, než odpovídala kapacitě závlah, které byly v jednotlivých okresech k dispozici. V tomto směru si vedli např. v Západoslovenském kraji velmi dobře v okrese Dunajská Streda. Všeobecně však je nutno souhlasit s hodnocením tak, jak bylo ve zprávě uvedeno.

Mnohé nedostatky ve využití závlahových zařízení, tak jak dokazují četná zjištění, spočívají nejen v tom, že některé zemědělské závody dosud nedocenily význam závlah pro zvyšování zemědělské výroby, ale zejména v nepřipravenosti závlahových zařízení pro zavlažování. Poškozená zařízení nejsou včas opravována, nebyly včas zajištěny náhradní díly, a v neposlední řadě nebyli ani vyškoleni pracovníci, kteří by se závlahami uměli správně zacházet. Zemědělské závody často nepočítaly se zavlažováním ve výrobně-finančních plánech a tyto práce byly proto omezovány, anebo se vůbec neprováděly. Tyto nedostatky potvrzuje i ta skutečnost, že závlah bylo nejvíce používáno především pro zeleninu, kde má zavlažování již svou starou tradici, avšak kvalitativního zlepšení na úseku využívání závlah i pro jiné náročné plodiny dosaženo nebylo.

Vzhledem k situaci jsme uložili STS, aby spolu s melioračními družstvy ihned zpracovali přehledy všech závlahových zařízení v zemědělských závodech a projednali s nimi plán jejich plného využití v roce 1963 a jejich dobrou provozuschopnost. Přehledy umožní národním výborům se znalostí situace organizovat využití závlahových zařízení a zabránit tomu, aby se opakovaly nedostatky z loňského roku. Nedostatky se nevyskytly jen ve využití závlah, ale také v jejich výstavbě nebyly v loňském roce úkoly zcela splněny. Západoslovenský kraj splnil plán na 94 %, Středoslovenský na 97 % a Východoslovenský pouze na 46 %. Výstavba závlah na Slovensku byla brzděna mimo jiné i místním nedostatkem pracovních sil. Proto také kladně hodnotíme iniciativu Středoslovenského kraje, kde zorganizovali v loňském roce v rámci letní aktivity mládeže nástup studentů na výstavbu

kejdových hospodářství. Výsledek byl příkladný. Mládež prakticky sama vybudovala v kraji 24 kejdových zařízení, která pomohou ke zvýšení sklizní na více než 1100 ha pastvin. V JRD Podlavice vybudovali studenti kejdové hospodářství za pouhých 43 dnů. Tuto iniciativu a získané zkušenosti bude jistě velmi účelné rozšířit v letošním roce i do ostatních krajů, tak jak ukázal i s. předseda ve svém referátě.

Nyní mi dovolu, soudružky a soudruzi, říci několik slov o perspektívě ve výstavbě meliorací.

Podle předběžných úvah a studií, které v současné době pracujeme, chtěli bychom na Slovensku v období let 1964–1970 vybudovat meliorační zařízení na ploše cca 300 000 ha, z toho odvodnění na ploše asi 120 000 ha, závlahy na ploše 180 000 ha a úpravy zemědělských toků a jejich rekonstrukce v rozsahu asi 1600 km.

Domníváme se, že meliorační zásahy, zvláště závlahy, budou jediné správně řešeny, soustředíme-li je zejména do produkčních oblastí jižního Slovenska, Záhoří, Východoslovenské nížiny, Moldavské nížiny a Mezibodroží.

Z celkového úkolu závlah na Slovensku předpokládáme v rámci velkoplošných závlah vybudovat zhruba 130 000 ha. Ostatní drobné závlahy čistou vodou by měli být umístěny tam, kde jsou k dispozici vodní zdroje, nebo kde jejich zajištění (výstavba malých nádrží a rybníků) si nevyžádá vysokých investičních nákladů.

Na státním statku v Bajči chceme v nejbližších 3 letech vybudovat experimentální závlahovou stavbu, kde chceme uplatnit maximální automatizaci a mechanizaci závlahového provozu a na základě těchto zkušeností zavést nejvyšší mechanizaci závlahového detailu.

Velké rezervy pro zvyšování zemědělské výroby máme v možnostech dalšího výrazného zlepšení ve využívání půdního fondu. Od roku 1937 u nás ubylo asi 500 000 ha orné půdy. Je to přímý důsledek toho, že s půdou často neodpovědně hospodaříme. Důsledkem tohoto stavu a nesprávného přístupu k věci je i skutečnost, že se snížil podíl orné půdy z celkové výměry zemědělské půdy, což je třeba v současné době velmi rychle korigovat. Za existující situace je třeba věnovat mimořádnou pozornost nejen dalšímu soustavnému rozšiřování orné půdy rozorávkou málo výnosných luk a pastvin a jejich zúrodnování rekultivací devastovaných půd průmyslovou činností, ale současně třeba zajistit provedení obnovy všech luk a pastvin a všude tam, kde nehrozí nebezpečí eroze, maximálně rozšířit plochy dočasných

luk a pastvin, žirných pastvin, kde budou lépe využita průmyslová i statková hnojiva, kde budou mnohem lépe využity všechny druhy závlah a kde možno dosahovat dvoj- až trojnásobnou výsokou sklizeň, než dosahujeme v současné době na trvalých porostech luk a pastvin.

Je samozřejmé, že v souladu s tím bude třeba řešit i speciální problematiku některých oblastí, zejména Středoslovenského kraje, kde přílišná složitost a nebezpečí eroze vylučuje, abychom na pastvinách zavedli takový způsob hospodaření, takový způsob hnojení a ošetřování porostů, aby bylo dosaženo výrazného zvýšení úživnosti každého hektaru trvalých luk a pastvin. Z tohoto hlediska beze sporu připadá významný úkol i chovu ovcí a využívání tohoto chovu k účelu košarování. Přes všechna opatření, která jsou prováděna ze strany Ministerstva zemědělství i národních výborů v posledních letech, je však zatím situace ve vývoji stavu ovcí velmi nepříznivá. Podle perspektivních plánů, které byly zpracovány pro naši pětiletku, měly být zastaveny stavy ovcí u nás celostátně asi na stavu 600 tisíc kusů a byla přijata některá opatření, která měla zvýšit hmotnou zainteresovanost zemědělských závodů na chovu ovcí. Přes všechna tato opatření se nepodařilo poklesu ovcí zabránit a už dnes prakticky na prahu roku 1963 jsme se dostali o několik 10 tisíc kusů pod minimálníou úroveň uvažovanou do konce roku 1965, to jest pod úroveň 600 tis. kusů. Myslím, že bude proto velmi správné, abychom zhodnotili všechna opatření, která v tomto směru byla až dosud udělána, zda hmotné stimuly, celý systém, který jsme tady vytvořili, je dostatečně účinný k tomu, abychom zde dosáhli té úrovně, kterou pokládáme za nezbytně nutnou.

Z tohoto hlediska je, myslím, správná připomínka, která v dnešní diskusi u mé předřečnice zde byla přednesena.

Otázky zvyšování úrodnosti půdy nelze řešit jednorázově a nelze řešit náhodilým způsobem. Jestliže uvážíme, že do roku 1970 dojde k výraznému zintenzivnění chemizace v zemědělství a že na každý hektar zemědělské půdy bude dodáváno zhruba 200 kg čistých živin a že i chemická ochrana rostlin nabude podstatně vyššího objemu oproti současnému stavu, bude nezbytně nutné, abychom při všech agrotechnických a agromelioračních opatřeních vycházeli ze skutečné znalosti půdy, abychom všechna opatření postavili na vědecký základ. Proto myslím, že bylo velmi správné a že bylo z hlediska perspektivy nanejvýš nutné, že naše vláda schválila provedení komplexního průzkumu půd do roku 1970 na celém území naší republiky, na základě kterého mají být získány důležité poznatky o všech vlastnostech

půd, abychom tak mohli zemědělským závodům dát konkrétní návod, co dále dělat k zlepšování kulturnosti jejího stavu, k zvyšování její úrodnosti, které nejlepší a nejdůležitější plodiny se hodí do těch, nebo oněch půdních podmínek a jak nejlépe využívat statková i průmyslová hnojiva k zabezpečení trvalého růstu hektarových výnosů.

V roce 1962 se nám podařilo komplexní průzkum uskutečnit na prvních více než 1 500 000 ha. V současné době jsou odevzdávány první elaboráty zemědělským závodům, které se musí stát návodem při zpracovávání výhledových plánů dalšího zvyšování kulturního stavu našich půd v zájmu dalšího rozvoje naší zemědělské výroby.

V předsjezdové diskusi k XII. sjezdu naší strany byla věnovaná velká pozornost ochraně a využití půdy. V současné době, vzhledem k neuspokojivým výsledkům v dodržování zákona o ochraně půdního fondu přepracováváme prováděcí směrnice k tomuto zákonu, které budou v nejbližší době projednány v zemědělské komisi Ústředního výboru naší strany a vlády a které jistě pomohou, budou-li plně respektovány zajistit obrat ve vývoji půdního fondu.

Zkušenosti z mnoha krajů ukazují, že významnou úlohu při zúrodnění půdy jak v oblasti využívání melioračních zařízení, tak i v oblasti agrotechniky, mají meliorační družstva. Jejich činnost je nyní orientována na komplexní zúrodnění půdy. Od jejich činnosti je do značné míry odvislé, jak budeme plnit úkoly na tomto úseku. V některých okresích je situace v práci melioračních družstev již poměrně příznivá. Ve Středoslovenském a Východoslovenském kraji je však združeno v melioračních družstvech zatím poměrně málo zemědělských závodů. Zatím co v celostátním průměru jsou do melioračních družstev zapojeny zemědělské závody, hospodařící na téměř 65 % veškeré zemědělské půdy, ve Středoslovenském kraji připadá na meliorační družstva zatím jen 31 % a ve Východoslovenském kraji 39 % zemědělské půdy. K vytvoření předpokladů pro splnění všech úkolů zúrodnění půdy musíme dosáhnout toho, aby krajské a okresní národní výbory věnovaly této otázce větší pozornost a zajistily ještě teď před nástupem do jarních prací podstatné zintenzívnění činnosti melioračních družstev. To je podle mého názoru jedna ze základních podmínek k tomu, aby ve všech krajích a zejména v těchto dvou slovenských krajích došlo v zúrodnění půdy, zejména v zabezpečení výroby kompostů, k podstatnému zlepšení.

Všechna opatření sledující zvýšení úrodnosti půdy tvoří uce-

lenou soustavu. Pro uplatňování této soustavy je třeba získat všechny zemědělské závody. Nesmíme ovšem očekávat, že celou soustavu opatření uskutečníme najednou. Jednotlivá opatření se musí uskutečňovat postupně s plným respektováním místních podmínek a podle náležitosti a efektivity jednotlivých zásahů.

Postupná realizace jednotlivých opatření vyžaduje zcela plánovitý postup. To předpokládá, aby každé družstvo a státní statek měl vypracován dlouhodobý plán opatření ke zvyšování úrodnosti půdy, rozpracovaný na úkoly pro jednotlivá léta, podložený potřebnými materiálními prostředky a doplněný technicko-organizačními opatřeními k nejsnadnějšímu splnění úkolů.

Práce na celoročních výrobních plánech však pokračují letos pomalu. Dokladem toho je skutečnost, že zatím jen v 11 % zemědělských závodů byl celoroční výrobní finanční plán schválen členskými schůzemi jednotných zemědělských družstev. Okresní národní výbory musí proto otázce věnovat mimořádnou péči a při projednávání celoročních výrobních finančních plánů musí důsledně kontrolovat, zda obsahují všechna opatření zaměřená na zúrodnění půdy a zda jsou v nich zabezpečeny i všechny materiální prostředky pro jejich realizaci.

Dobrá příprava plánu zúrodnovacích prací je základním předpokladem pro splnění úkolů ve zvyšování kulturního stavu našich půd a včasné splnění perspektivních cílů rozvoje celé zemědělské výroby.

Jsem přesvědčen, že mimořádná péče, kterou této otázce věnujete, se příznivě projeví v dalším zvyšování zemědělské výroby již v roce 1963 a vytvoří příznivé podmínky i pro splnění plánu naší příští sedmiletky. *(Potlesk.)*

Podpredseda Sabolčík:

Ďakujem námestníkovi ministra poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva s. inž. Jozefovi Nágrovi za prejav.

Ako ďalší prehovorí poslanec Anton Ťažký.

Prosím, aby sa ujal slova.

Poslanec Ťažký:

Vážená Slovenská národná rada, súdružky a súdruhovia!

V rámci rozvoja národného hospodárstva na východnom Slovensku pristúpilo sa k výstavbe Východoslovenských železiární,

ako aj k výstavbe a prestavbe ďalších odvetví. Osobitná pozornosť sa venuje rozvoju poľnohospodárskej výroby a plneniu úloh, vytýčených XII. sjazdom Komunistickej strany Československa.

V tomto i ďalšom období ide o pozdvihnutie poľnohospodárskej výroby a súčasne aj o upevnenie a dobudovanie poľnohospodárskych závodov, ktorých intenzita poľnohospodárskej výroby zabezpečí plnenie plánovaných úloh a potrieb spoločnosti.

Pri plnení týchto úloh vychádzame zo súčasného stavu a situácie, ako aj z rezerv a možností zvyšovania výroby v najproduktívnejších okresoch nášho kraja — v oblasti Východoslovenskej a Moldavskej nížiny.

Veľká vodohospodárska výstavba na Východoslovenskej nížine, Medzibodrodží a Moldavskej nížine s nákladom takmer 800 miliónov Kčs je typickým príkladom toho, ako možno plánovaným a cieľavedomým zásahom človeka korigovať nepriaznivé podmienky vytvorené po stáročia prírodou. Rozloha poľnohospodárskeho záujmového územia v tejto oblasti je väčšia ako 140 000 ha pôdy. Tu na tomto záujmovom území, dotknutom vodohospodárskou výstavbou, ako aj v ostatných oblastiach oboch nížin, sú naše najväčšie možnosti a rezervy rozvoja poľnohospodárskej výroby.

Doteraz sme rozorávkami rozšírili, ako to bolo už v referáte povedané, fond ornej pôdy len v záujmovej oblasti o viacej ako 18 000 ha a na nížinách celkom o 24 696 ha. Do roku 1965 získame úpravami a rozorávkami ochránenej pôdy z málo úrodných pasienkov okolo 43—45 000 ha novej ornej pôdy. Väčšina získanej ornej pôdy bola osiata kukuricou na zrno a na siláž. Dosiahnutá úroda nám pomáha sčasti riešiť problémy v krmovinevej základni už teraz. Kým predtým dosahované úrody kukurice na zrno sa pohybovali okolo 19—20 q, zberali poľnohospodári na Východoslovenskej nížine v minulom roku vyše 30 q kukurice v zrne z 1 ha. Úspechy v pestovaní kukurice na zrno zaznamenali sme aj v ostatných oblastiach kraja dosiahnutým 29 q priemerom pri podstatnom vzraste zberovej plochy.

V celoštátnej súťaži pri pestovaní kukurice na zrno obsadili tak JRD a ŠM práve z tejto oblasti prvých šesť miest. Napríklad jednotné roľnícke družstvo Palín sa umiestilo na I. mieste, keď dosiahlo na celej 61 ha osevnej ploche kukurice na zrno priemernú úrodu 81 q zrna, z toho na 5 ha rekordný výnos až 132,4 q zrna. Podobne v pestovaní kukurice na siláž na I. mieste v celoštátnej súťaži sa umiestilo jednotné roľnícke družstvo Stretávka z okresu Michalovce. Z osevnej plochy 30 ha zobralo priemernú úrodu 738 q kvalitnej silážnej hmoty. O týchto vý-

sledkoch a predpokladoch zvyšovania úrod hovorili pestovatelia aj na technicko-ekonomických konferenciách a aktívoch v okrese Michalovce, Trebišov a Košice.

Plnenie úloh vodohospodárskej výstavby na Východoslovenskej nížine a Moldavskej nížine utvára priaznivé podmienky pre rozvoj poľnohospodárskej výroby v týchto oblastiach. Pokračovanie v doterajšom tempe dáva reálne predpoklady predčasného splnenia, a tým aj skoršieho využívania ochránenej a novozískanej pôdy. Sme si však vedomí toho, že táto vodohospodárska výstavba ešte nevyrieši komplex poľnohospodárskych otázok, najmä zintenzívnenie výroby. Na druhej strane však tieto úpravy umožňujú a urýchľujú riešenie týchto problémov.

Čo všetko. súdružky a súdruhovia, treba na Východoslovenskej, Moldavskej nížine a Medzibodrodží robiť už teraz v tomto období, aby prostriedky vynaložené spoločnosťou boli prinavrátené a bol zaručený vzrast poľnohospodárskej výroby?

Predovšetkým treba riešiť výrobné zameranie poľnohospodárskej výroby v nových podmienkach a jej riadenie. Podobne rozvoj jednotlivých poľnohospodárskych závodov v súčasnosti, ako aj z hľadiska perspektívy.

Uvedené základné problémy sa nevzali do ohľadu a nerozpracovali pred začatím vodohospodárskych úprav a až v tomto období pristupujeme k vypracúvaniu plánu rozvoja výroby, jej špecializácie, intenzifikácie spolu s plánom potrieb spoločnosti. Vypracovanie štúdie výhľadového plánu poľnohospodárskej výroby na Východoslovenskej a Moldavskej nížine bolo zadané Štátnemu ústavu pre vývoj a typizáciu poľnohospodárskych stavieb v Bratislave. Sme však toho názoru, že na týchto prácach mali by sa podieľať aj výskumné ústavy a odborníci z tejto oblasti.

Pôvodná štúdia z roku 1956 počíta v týchto oblastiach s orientáciou vo výrobnom zameraní na chov hovädzieho dobytká. Počíta sa so 62 ks kráv na 100 ha pôdy.

Treba starostlivo zvážiť a zladať zo širšieho ako krajského hľadiska uvažované zdôvodnenie výrobného zamerania v týchto oblastiach pre chov dobytká. Pri zatažení 62 ks dojnic na 100 ha zostáva nedoriešený problém odchovu a prísunu jalovic, prevoz mlieka a najmä je nedoriešený chov ošipaných. Pre ošipané zostávajú nám potom iba oblasti mimo nížiny. Práve preto tieto problémy treba vopred starostlivo a v celom komplexe pripraviť a zdôvodniť.

Doteraz sa vedecké a výskumné ústavy na našich východoslovenských nížinách neudomácnili, nemajú potrebné zastúpenie a

základné poznatky z tejto oblasti. Odporúčame uvážiť zriadenie a rozšírenie, a to tak pre nížinné oblasti, ako aj pre horské a podhorské oblasti pobočky výskumného ústavu rastlinnej výroby, živočíšnej výroby, ekonomiky, meliorácií, závlah a pod., aby vo svojich záveroch mohli vychádzať z konkrétnych podmienok týchto oblastí v celom komplexe.

Hospodárenie na ochránenej a novozískanej pôde prebieha a mnoho ráz je zamerané na jednostranné využívanie pôdy bez vkladania ďalších potrebných investícií a komplexu opatrení na skvalitnenie pôdneho fondu.

Na niektorých družstvách dochádza k rozšíreniu fondu ornej pôdy i viac ako o dvojnásobok, ktorej správne obhospodárenie a zaťaženie živočíšnou výrobou nie je možné realizovať v priebehu dvoch-troch rokov. Za takéhoto stavu vzniká oprávnená obava znehodnotenia novozískanej ornej pôdy, prípadne explotácia takýmto hospodárením. Vytvorené technicko-ekonomické podmienky v oblasti oboch nížín musia byť plne využité na rozvoj poľnohospodárskej výroby a na rozvoj celého národného hospodárstva. Okrem spomenutej komplexnej štúdie rozvoja poľnohospodárstva je potrebné dovrieť rozvoj štátnych majetkov v tejto oblasti. V súčasnom období v záujmovom území hospodária štátne majetky iba na ploche 28 700 ha, čo predstavuje len 19,1 %.

Súbežne s riešením rozvoja poľnohospodárskej výroby je potrebné doriešiť komplexný plán zúrodnenia pôdy. V štúdiách a projektoch vodohospodárskych úprav na Východoslovenskej nížine problémy hydromelioračnej výstavby, zúrodňovania pôdy, výstavby a prevádzky závlah riešené neboli. Predtým zamokrované, podmáčané a zaplavované lúky, pasienky a polia musíme doviest do stavu maximálnej úrodnosti. Táto oblasť patrí medzi územia nášho štátu s najdlhším vegetačným obdobím s maximálnym asimilačným efektom a dobrými pôdnymi predpokladmi. Nedostatok zrážok najmä počas vegetácie, ich nerovnomerné rozloženie počas roku si nástoľčivo vyžadujú doriešenie výstavby a prevádzky veľkoplošných závlah. V predstihu tejto výstavby vykonáme hospodársko-technické úpravy pôdy, ako aj ostatné zúrodňovacie zásahy potrebné pre plné uplatnenie doplnkových závlah. Pôjde nám o ukončenie rozorávok získanej pôdy a málo úrodných pasienkov, zásobenie pôdy humusom, zlepšenie pôdnej štruktúry, vodného režimu, zúrodnenie ľahkých pôd a pod. Súčasne s realizáciou uvedených opatrení budeme riešiť hospodársko-ekonomické otázky poľnohospodárskych závodov a ich prípravu na prechod hospodárenia v závlahových podmienkach.

Všetky tieto úlohy sú svojím rozsahom a náročnosťou niekoľko násobne vyššie a náročnejšie, ako doteraz úspešne vykonávaná vodohospodárska výstavba, kde azda jedným problémom je dodržanie termínov uvedenia čerpacích staníc do prevádzky. Nepĺnenie plánu v dodávke a montáži čerpacích staníc v Čičarovciach, Strede n. B. a vo Veľkých Raškovciach môže spôsobiť veľké národohospodárske škody. Tieto stanice systémom kanálov ochraňujú územie viac ako 96 000 ha. Okrem toho môže zapríčiniť aj stratu dôvery poľnohospodárskych závodov v tejto oblasti, ktoré vo veľkom prikročili k zintenzívňovaniu výroby, rozorali a obhospodarujú získanú pôdu.

Úlohy v zúrodňovaní, v rozvoji poľnohospodárskej výroby, výstavby a prevádzky závlah prevyšujú podstatne súčasné možnosti krajských orgánov. Pri komplexnom riešení týchto úloh očakávame účinnú a konkrétnu pomoc celoštátnych a slovenských orgánov a organizácií.

Pri riešení každodenných problémov zostáva nám ešte vždy nevyjasnená koncepcia závlah, ich časová realizácia, rozmiestenie a bilancia vodných zdrojov s doriešením najefektívnejšieho závlahového detailu. Na nížinách Východného Slovenska sa môžu plne uplatniť najmä veľkoplošné závlahové systavy. Nedostatok miestnych vodných zdrojov zabráňuje tu širšie uplatniť drobné miestne závlahy. Pri týchto malých miestnych závlahových stavbách je veľmi nákladné budovanie vodného zdroja, náročná prevádzka na pracovné sily. V súvislosti s týmto chceme poukázať na ďalší nedoriešený problém, a to na odvodnenie prebytočných vôd zo záujmového územia.

Vykonávané veľké vodohospodárske úpravy, ochrana územia pred záplavami, odvedenie prebytočných vnútorných vôd neriešia potrebu podrobného odvodnenia alebo meliorovania niektorých lokalít. K tomuto problému sa iba teraz, a to pomerne pomaly s nedoriešením vhodného melioračného detailu pristupuje.

V súvisе s úpravou vodného režimu potreba výstavby závlah sa javí zvlášť naliehavou. Pri tomto chcem upozorniť najmä na potrebu výstavby závlah na Moldavskej nížine a na nížine pod Košicami. V tejto časti problém vodných zdrojov je zatiaľ celkom nedoriešený. Pritom tieto oblasti aj z hľadiska potrebnej intenzifikácie výstavby prímestskej oblasti je potrebné v predstihu budovať.

Pravda, aj my sme toho názoru, ako už hovoril predseda Slovenskej národnej rady s. Lenárt, že tento problém sčasti možno riešiť vhodným zadržaním vody v odvodňovacích systémoch. Okrem zadržania potrebnej vody, ďalšiu potrebnú vodu možno

získať spätným prečerpávaním do odvodňovacej siete. Toto si však žiada budovať vhodné zariadenia na spätné prečerpanie vody, napríklad vhodnou úpravou čerpacích staníc, retenčné nádrže na tokoch a pod. Problémy, o ktorých som hovoril, takmer všetky sú svojím rozsahom a náročnosťou väčšie, ako sú možnosti kraja. Mám tu na mysli spracovanie, zladenie a schvaľovanie štúdií výrobného zamerania, potrebnej dokumentácie veľkoprevádzkových účelových objektov, melioračnej výstavby a realizácii výstavby, plnej prevádzke, vzraste a zintenzívňovaní výstavby veľkoplošných závlah. Pritom naša účasť a náš podiel bude na príprave poľnohospodárskych závodov, zúrodňovaní pôdy, výroby.

Podobne aj v ostatných oblastiach nášho kraja v tomto aj v najbližších rokoch pôjde o využitie rezerv, ktoré máme v pôdnom fonde, a to jeho správnym zúrodnením a rozšírením. Popri starostlivosti o rozvoj poľnohospodárskej výroby na východoslovenských nížinách nepustíme zo zreteľa ani naše horské a podhorské oblasti. V týchto oblastiach rozšírime a uplatníme skúsenosti z Banskobystrického okresu, i okresu Poprad, ako aj niektoré naše vlastné poznatky. Aj tu pôjde o rýchle doriešenie úprav vodného režimu pre rozvoj predovšetkým krmovínovej základne.

Veľkú rezervu v krmovínovej základni predstavujú lúky a pasienky. Okrem zúrodnenia lúk a pasienkov ako základnou úpravou rekultiváciami, hnojením, prípadne dočasným zaradením do krmovínových osevných postupov a najmä výstavbou a prevádzkou hnojivových závlah, bude to zlepšenie techniky zberu a spásania trávnych porastov. V súvislosti s týmto a ďalšími intenzifikačnými zásahmi bude sa klásť dôraz na rozvoj živočíšnej výroby v týchto oblastiach.

V tomto roku skvalitníme ošetrovaním a pohnobením 75 tis. ha lúk a pasienkov. Ďalších 10 tis. ha skultúrime základnou povrchovou úpravou (rekultiváciami). Vzali sme si za úlohu rozšíriť fond ornej pôdy najmenej o 12–14 tis. ha, z toho v oblastiach nížin o 10–12 tis. ha.

Nemenšia pozornosť bude venovaná aj ochrane pôdneho fondu a zabráneniu nadmerného zaberania pre investičnú výstavbu. So všetkou zodpovednosťou budeme dbať aby každý doteraz nadmerne zobrať ha pôdy aj v areáloch závodov bol plne využitý pre poľnohospodársku výrobu.

Spomenul som, súdružky a súdruhovia, niektoré hlavné úlohy, ktoré nás vo Východoslovenskom kraji pri využívaní rezerv a zvyšovaní poľnohospodárskej výroby v tomto a najbližších

rokoch čakajú. Sú to úlohy svojím rozsahom nemalé, často náročné na technické riešenie, dobrú prípravu a správne vykonanie. Niektoré čiastkové výsledky, ktoré sme na tomto úseku doteraz dosiahli potvrdzujú správnosť starostlivosti našej strany o pôdny fond. Potvrdzujú správnosť, že ideme v budovaní a upevňovaní poľnohospodárskych závodov správne, využívaním a úpravami výrobných podmienok v poľnohospodárstve utvoríme reálne predpoklady aj pre plnenie rastúcich úloh, ktoré stoja pred poľnohospodármi nášho kraja pri plnení úloh vytýčených XII. sjazdom Komunistickej strany Československa. (*Potlesk.*)

Podpredseda Sabolčík:

Ďakujem súdruhovi **Ť a ž k é m u** za prejav.

Do diskusie sa prihlásil predseda Západoslovenského krajského národného/výboru súdruh **Ján Janík**.

Prosím, aby sa ujal slova.

Predseda KNV Janík:

Vážená Slovenská národná rada, súdružky a súdruhovia!

V zmysle uznesení XII. sjazdu KSČ stoja pred pracujúcimi Západoslovenského kraja významné a náročné úlohy v rozvoji poľnohospodárskej výroby tak perspektívne, ako v roku 1963.

Oproti skutočnosti v r. 1962, kedy úlohy plánu neboli splnené, má vzrásť hrubá hodnota poľnohospodárskej výroby o 14,8 %, z toho rastlinná o 25,5 %. Úmerne k tomu vzrastajú aj úlohy v nákupe rastlinných a živočíšnych produktov. Tržby sa zvýšia o 12 %, z toho v rastlinnej výrobe o 21 %.

V niektorých konkrétnych úlohách to znamená dosiahnuť takéto výsledky: v pšenici 25,5 q výnos, pri jačmeni 25 q, pri kukurici v zrne 33 q, pri cukrovke 293 q atď.

Našli sa ľudia, ktorí pochybovali o reálnosti týchto úloh. Na ich adresu sme odpovedali, že sú to úlohy síce mobilizačné, náročné, ale splniteľné. Takéto výsledky sme už v minulosti v rámci kraja dosiahli. V r. 1960 sme mali ha výnos pri pšenici 24,9 q, pri jačmeni v r. 1962 27,7 q, kukurice v r. 1960 32,4 q, cukrovky v r. 1960 346,7 q. Pritom skúsenosti poľnohospodárov, spôsob organizácie práce a výroba oproti minulým rokom sa ďalej zlepšili.

Pochopiteľne, dosiahnutie týchto plánovaných výsledkov nepríde samo od seba. Vyžaduje to zvýšenie politicko-organizátor-

-skej práce všetkých orgánov národných výborov, funkcionárov politických i hospodárskych. Vyžaduje to získať do boja za tieto úlohy každého pracujúceho v kraji.

V tomto období riešime problémy prezimovania dobytká, rovnomerného plnenia nákupných úloh, dôkladné, reálne a kvalitné zostavenie výrobných-finančných plánov, rozvoj organizácie práce a výroby cez komplexne mechanizované brigády a čaty, k čomu sme zorganizovali II. krajskú konferenciu v Bratislave, rozvíjame hnutie za vysoké hektárové výnosy podľa vzoru Nitrančanov a Novozámčanov, osobitne pokiaľ ide o krmoviny. Robíme opatrenia pre zlepšenie prípravy na jarne práce.

Osobitný význam, povedal by som zásadný, pre rozvoj poľnohospodárskej výroby v kraji má riešenie vodného režimu v pôde a zvyšovanie humusu v pôde.

V našom kraji zaberá kukuričná oblasť 74,5 % a repárska 23,1 %. Priemerná ročná teplota v kraji dosahuje 9 °C. Tieto výhodné tepelné a pôdne pomery však podstatne zhoršuje častý nedostatok dažďových zrážok, pretože prevažná časť kraja patrí do suchej a polosuhej oblasti, kde hlavne cez vegetačné obdobie sa často vyskytujú periódy sucha.

Napr. v oblasti Dunajskej Stredy za sledované 40 ročné obdobie pohybovali sa priemerné ročné zrážky od minima 270 mm po maximum 912 mm, pričom však teser 90 % ročných priemerov neprekročilo hranicu 600 mm. Vododržnosť pôdy je zväčša nedostatočná, najmä pre nízky obsah humusu v pôdach horného Žitného Ostrova a Záhoria. Obsah humusu dosahuje v kraji v priemere 1,3–1,5 %. Vodný režim nie je v kraji ešte dostatočne ovládaný, jednak pre nedostatok vybudovaných melioračných zariadení a jednak ešte pre pomerne nízke využívanie existujúcich vodohospodárskych zariadení na podstatné rozšírenie závlah krmovín a okopanín v minulosti.

Preto od roku 1960 orientovali sa melioračné práce v kraji na komplexné zvyšovanie úrodnosti pôdy, a to odvodňovaním zamokrených pôd, rozširovaním závlah najmä na Žitnom Ostrove, výstavbou vodných zdrojov, zavlahových studní a zvyšovaním organického podielu, a tým humusu v pôde. Za roky 1960–1961 bol komplexnými melioráciami upravený vodný režim na výmere teser 11 500 ha a upravili sa a vyčistili miestne toky a kanále v dĺžke teser 540 km, čo predstavuje celkový investičný náklad vo výške 256 mil. Kčs. Okrem toho sa vykonali brigádnické práce v rámci všennárodného hnutia za pomoci pracujúcich zo závodov, úradov a mládeže na drobných zúrodňovacích úpravách a na výrobe kompostov.

Na rok 1962 boli v kraji prijaté zvýšené úlohy pri zúrodňovaní pôdy predovšetkým v oblasti Záhoria. V rámci celoročného finančného plánu sa prestavalo vyše 145 580 tis. Kčs, z toho na veľkoplošných závlahách vyše 24 mil. Kčs. V rámci zúrodnenia Záhoria včítane vodohospodárskych investícií bol plán vyše 48 mil. Kčs splnený a prekročený. V kapacitách sa v uvedenom roku odovzdalo do užívania poľnohospodárskym závodom 3846 ha odvodnenej plochy, čím sa plán splnil na 113,2 % z celoročnej úlohy, závlah bolo vybudovaných pre plochu 4607 ha, čím sa tiež plán splnil. Z uvedených kapacít sa na Záhorí odovzdalo do užívania 1583 ha odvodnenej plochy a ďalších 500 ha sa odovzdalo výročnými kolaudáciami koncom r. 1962. Tokov a kostier sa upravilo v minulom roku v dĺžke 100 km.

Na plnení týchto úloh sa podieľal celý rad organizácií a jednotlivých skupín obyvateľstva kraja.

Pokiaľ ide o projekciu, ťažisko ležalo v Krajskom poľnohospodárskom projektovom ústave, pričom sa na tom zúčastnili i ďalšie organizácie.

Bude však treba v budúcnosti dosiahnuť oveľa väčší predstih projektovej prípravy, hlavne pokiaľ ide o závlahy aspoň 14 mesiacov, aby sa mohli v rámci plánovacích období objednať strojové zariadenia.

Na plnení úloh melioračnej výstavby sa najviac podieľali organizácie Krajský poľnohospodársky podnik v Nitre, a to cca 60 %, melioračné družstvá okolo 22 %, Hydrostav, Doprastav, Vodohospodárske stavby a iné organizácie okolo 18 %.

Melioračné družstvá na zúrodňovanie pôdy vo svojich výrobnofinančných plánoch počítali s objemom prác za vyše 55 mil. Kčs, ktorý splnili takmer na 99,2 %. Ich plnenie ovplyvnili aj v tomto prípade ťažkosti pri budovaní hnojovicových závlah. Najlepšie výsledky dosiahli melioračné družstvá v okresoch Trnava, Topoľčany, Nitra, Senica a Bratislava-vidiek. Slabú činnosť nám ešte vykazujú melioračné družstvá Sládkovičovo, Dunajská Streda, Nové Mesto nad Váhom a Šurany. Kladom činnosti týchto družstiev je, že okrem investičnej melioračnej výstavby mnohé rozšírili oproti predchádzajúcemu roku svoju činnosť v drobných zúrodňovacích prácach, ako je budovanie studní, údržba, generálne opravy, rekultivačné práce, ťažba vápenatých hmôt a pod.

Podobne dobre zvládli úlohy centrálne riadené organizácie za pomoci kraja.

Pri plnení úloh zúrodňovania pôdy v minulom roku došlo k vážnemu poklesu aktivity národných výborov i patronátnych závodov.

Podstatne sa znížila brigádnická pomoc závodov, úradov a jednotlivých organizácií, a zúrodnenie pôdy tak strácalo charakter celonárodného hnutia. V kraji sa celkom odpracovalo 67 555 brigádnických hodín, a teda na tomto úseku neboli záväzky splnené. Z toho vyvodíme pre tento rok náležité poučenie, aby sme zvýšili účasť pracujúcich tak z dedín, ako i z ostatných úsekov národného hospodárstva a spoločenských organizácií na zúrodňovaní pôdy. Čo znamená riešenie vodného režimu, možno dokázať na celom rade príkladov. Ja to uvediem na Záhorí, pretože v období, keď sme pripravovali návrhy na zúrodňovanie Záhoria, bolo nemálo takých, ktorí pochybovali o účinnosti a efektívnosti investícií do Záhoria. V Malých Levároch na odvodnenej ploche 27 ha bola úroda pred odvodnením okolo 8 q obilia z ha a po odvodnení dosiahli 30 q na ha. V Stupave na sledovanej ploche 67 ha, na ktorej pred odvodnením bola hrubá hodnota výroby z ha 1178 Kčs, po odvodnení sa dosiahlo 3770 Kčs. V krmnej repe na 14 ha pred odvodnením dosahovali 260 q, po odvodnení 320 q. V Kostolišti na sledovanej ploche 64 ha dosahovali pred odvodnením hrubú produkciu 628 Kčs na ha, po odvodnení 1868 Kčs na ha. V pšenici tam dosahovali na 9 ha pred odvodnením 13 q, po odvodnení 25 q, a tak by som mohol uviesť príklady zo štátnych majetkov Leváre, Gajare a z ďalších jednotných roľníckych družstiev na Záhorí. To uvádzam preto, že na základe týchto výsledkov je dokázané, že investície do Záhoria sú správne a že by bolo správne urýchliť zúrodnenie pôdy na Záhorí. Hovorím to tiež preto, že na Záhorí týmto nie je vyriešený problém a že sa budeme musieť usilovať predovšetkým o ďalšie 2 veci. Po prvé, aby pôda, ktorá je zúrodnená, bola rýchlo zapojená do poľnohospodárskej výroby a donášala národnému hospodárstvu efekt, a po druhé, aby bol vypracovaný správny systém hnojenia, aby došlo k zvýšeniu humusu v pôde, ktorého je na Záhorí vážny nedostatok.

I stav v závlahách bol ukázaný v referáte súdruha predsedu Slovenskej národnej rady Lenárta, nebudem opakovať všetko to, čo bolo v jeho referáte povedané. Predsa však ukážem na efektívnosť niektorými príkladmi dosiahnutými v kraji. Závlahy sú vysoko efektívne i rentabilné a o tom svedčia výsledky z mnohých JRD a štátnych majetkov. Napr. JRD Očko docielilo závlahou zvýšenie výnosov cukrovej repy o 153 q oproti kontrolnej parcele, pričom zvýšené náklady na zavlažovanie predstavovali iba 784,- Kčs. Čistý výnos na ha zavlažovanej plochy dosiahli vyšší o 2680 Kčs oproti nezavlažovaným plochám. Miera rentability bola vyššia o 65,4 %. A takto možno hovoriť o Jelke, takto

možno hovoriť o celom rade štátnych majetkov i JRD Madunice, Veľké Kostolany, ŠM Čalovo atď.

Pritom treba súhlasiť s tým, že sa nevyužili všetky prostriedky, pokiaľ ide o zavlažovanie, i keď sa v kraji minulého roku zavlažovalo viacej ako 40 tis. ha. Veľká je naša vina na tom, že sa nevyužili veľkoplošné závlahy v Maduniciach. Príčiny boli uvedené v referáte súdruha Lenárta. Pre nás na tento rok z tohto vyvodíme záver už i preto, že sa tohto roku spúšťajú ďalšie časti veľkoplošných závlah, ako je Šaľa, Kolárovo, začneme výstavbu ďalších veľkoplošných závlah na hornom Žitnom Ostrove a pod.

Záver, ktoré vyvodíme, budú spočívať hlavne v tom, aby sme dôkladne pripravili a vychovali kádre na obsluhu zavlažovacích súprav, aby sme zabezpečili dostatok pracovných síl, aby sme zaistili správny systém hnojenia na zavlažovacích plochách, pretože nie v každom prípade, kde nie sú všetky priaznivé činitele pre zvýšenie hektárových výnosov, znamená niekedy veľa vody veľa úrody, niekedy menej vody znamená viacej ako veľa.

Dôležitou súčasťou v zúrodňovacích prácach je v našom kraji riešenie imúnnych sterilných pieskov, najmä v oblasti Záhoria a v južnej časti kraja v Komárne a pod. pre výsadbu viníc a sádov. V zúrodňovacom procese týchto pieskov sa dodrží takýto postup. V prvej etape pôjde o výsadbu v širokom rozsahu v okresoch Komárno, Nové Zámky a ďalších v tomto roku i ďalších rokoch. V ďalšej etape sústredíme sa na výsadbu v oblasti Záhoria, v okresoch Bratislava-vidiek a Senica, kde v tomto roku pristupujeme k budovaniu vybraných vzorových objektov na štátnych majetkoch Leváre a Gajary. Využijeme tuná skúsenosti z iných krajín socialistického tábora, ako je Maďarsko, kde na takýchto pôdach dosahujú veľmi dobré výsledky v pestovaní šľachteného hrozna i kvalitného ovocia.

Pre zabezpečenie úloh v melioračnej výstavbe v roku 1963 boli finančné prostriedky rozpísané tak, aby sa znížila rozostavanosť a odstránili sa nedostatky pri zaistovaní projekčnej pripravenosti a materiálov najmä na závlahy.

Stavby náročné na komplexné riešenie a technické vykonanie boli zadané dodávateľovi Krajskému podniku poľnohospodárskych meliorácií v Nitre a činnosť melioračných družstiev sa orientuje hlavne na drobnú melioračnú výstavbu, generálne opravy, údržby a zúrodňovacie práce. Finančné prostriedky vo výške téměř 158 000 000 Kčs boli sústredené predovšetkým na ukončenie rozostavaných stavieb pre skoré odovzdanie kapacít a maximálne pokrytie stavieb začatých v tomto roku tak, aby úloha v kapacitách — odovzdať do užívania 10 899 ha novej odvodnenej pôdy

a vybudovaných závlah poľnohospodárskym závädom — bola predčasne splnená.

Zabezpečili sme v kraji aj využitie nadplánovaných prostriedkov, ktoré sme dostali od národného hospodárstva v súvislosti s tým, že budeme môcť využiť niektoré voľné kapacity zo stavebníctva pre poľnohospodárstvo.

Rozšíria sa úlohy na Záhorí, na Žitnom Ostrave a začnú sa i niektoré nové akcie v ďalších okresoch kraja.

Úlohy v zúrodňovaní pôdy agrotechnickými opatreniami na rok 1963, ako aj údržby melioračných zariadení sú zaistené v plánoch poľnohospodárskych závodov a okresných stredísk prípravy poľnohospodárskych investícií. Ich realizáciu budú zaisťovať melioračné družstvá vo svojich výrobných a finančných plánoch. Činnosť melioračných družstiev sa bude v tomto období orientovať tak, ako som už predtým povedal, na zúrodňovacie práce, komposty, rekultivácie, získavanie vápenatých hmôt z miestnych zdrojov a spolu s STS na starostlivosť o maximálne využívanie závlahových zariadení. Taktô v rámci všenárodného hnutia chceme pri zvyšovaní úrodnosti pôdy ošetriť a pohnúť lúky a pasienky na ploche 30 000 ha, ďalej urobiť povrchovú úpravu na ploche 2000 ha, rozorávku lúk a pasienkov na ploche 2000 ha a zaistiť osev zeleného hnojenia na ploche 31 500 ha. Vo výrobe kompostov plán určuje vyrobiť 3 m³ na ha ornej pôdy a 2 m³ na ha lúk. Celkove teda v kraji vyrobiť 2 300 000 m³ kompostov. Na zlepšenie fyzikálnych a chemických vlastností pôd vyťažíme z miestnych zdrojov vypenatú hmotu v množstve 35 tis. ton, okrem bilančného prídelu a vykonáme podryvovanie a prehlbovanie ornice na ploche 5000 ha.

Osobitne sa bude sledovať úloha na zúrodňovaní 200 ha piesčitých pôd, a to hlavne v okresoch Bratislava-vidiek a Senica, na ktorých chceme potom učiť ďalšie poľnohospodárske závody.

V súčasnom období dôležitým agrotechnickým opatrením — ktoré podstatne ovplyvňuje výšku úrod ozimnej pšenice, je zimné ošetrovanie porastov a delená výživa. Veď napr. týmto spôsobom už v uplynutom roku dosiahli značné úspechy na JRD Dedina mládeže, štátny majetok Dunajský Klatov, kde úrody boli vyššie oproti kontrolovaným parcelám v priemere o 7—11 q z jedného hektára. V rámci kraja boli preto rozpracované opatrenia podľa výrobných obvodov za účasti odborníkov, aby sa delená výživa urobila na ploche 73 400 ha, čím bude možné podstatne ovplyvniť dosahované výsledky aj v živočíšnej výrobe. Doteraz bolo takto pohnuté okolo 30 tis. ha ozimnej pšenice.

Súдруžky a súdruhovia!

Dosiahli sme niektoré dobré výsledky v zúrodňovaní pôdy v Západoslavonskom kraji. To však zďaleka nestačí, a preto sa s dosiahnutými výsledkami neuspokojujeme.

Úlohy na rok 1963 v komplexnom zúrodňovaní pôdy a ich politicko-organizačné zaistenie budú predmetom rokovania krajských orgánov v najbližšom období. Po nich vysvetlíme a prerokujeme význam splnenia úloh meliorácií a boja za vysoké, hektárové výnosy na okresných aktívoch všetkým pracujúcim v poľnohospodárstve, zorganizujeme do boja za zúrodňovanie pôdy všetky spoločenské organizácie.

Získame prehľad o súčasnom stave i pokiaľ ide o množstvo i kvalitu všetkých zariadení na využitie pôd, či už ide o odvodňovanie, alebo o závlahy, a urobíme opatrenia na to, aby boli kvalitne a včas opravené a aby včas boli pripravené pre nastúpenie do akcií hlavne v zavlažovaní.

Pri organizovaní závlah je rozhodujúce, aby boli dôkladne pripravení ľudia. Preto budujeme novú organizačnú štruktúru a zodpovednosť za organizáciu závlah a využitie závlahových zariadení. Tam, kde existujú komplexne mechanizované brigády, utvárajú sa v nich isté skupiny ľudí, ktorí budú niest osobnú zodpovednosť a budú hmotne zainteresovaní na využití závlahových súprav a budú tiež premiovaní za to, aké výsledky dosiahli.

Tam, kde nie sú vybudované komplexne mechanizované brigády alebo čaty, budujú sa závlahové čaty, ktoré podobne budú niest zodpovednosť a budú hmotne zainteresované na organizovaní využitia závlahových súprav. Školenie týchto ľudí sa organizuje v jednotlivých okresoch v tomto období a bude sa organizovať i v priebehu celého roku hlavne na vzorových objektoch na Výskumnom ústave v Novom Trhu, v Dedine mládeže a v celom rade ďalších poľnohospodárskych závodov.

V tomto smere budeme sa usilovať viac využívať aj odborníkov, ktorí v rámci kraja existujú. V minulosti sme sa presvedčili tiež o tom, že všade tam, kde sa dôkladne nekontrolovalo plnenie uznesení v zúrodňovaní pôdy, tam sa tiež nedosiahli dobré výsledky.

Preto chceme dosiahnuť taký stav, aby pre každú akciu v každom okrese bol vypracovaný konkrétny harmonogram, kedy kde sa čo vykoná, pokiaľ ide o zavlažovanie, aby sa určili konkrétne úlohy podľa jednotlivých plodín, a na základe toho budeme robiť veľmi konkrétnu adresnú kontrolu a operatívne opatrenia, aby sa v priebehu celého roka zabezpečilo plnenie všetkých úloh

v zurodňovaní poľnohospodárskej pôdy. V rámci okresov sa pripravujú kritéria i návrh prémie a odmien pre ľudí, ktorí sa zapoja do socialistickej súťaže, aby sme i týmto zvýšili hmotnú zainteresovanosť na zurodňovaní poľnohospodárskej pôdy.

Dovoľte, súdružky a súdruhovia, aby som zaujal tiež stanovisko k tomu, čo tu bolo povedané v referáte predsedu s. Lenárta pokiaľ ide o mobilizáciu vlastných rezerv a v súvislosti s tým, povedať o niektorých nedostatkoch v zásobovaní poľnohospodárskych závodov.

Treba veľmi jednoznačne súhlasiť s tým, že sa nevyužívajú dostatočne ani elementárne zdroje v zurodňovaní poľnohospodárskej pôdy.

Pre nás to platí v tom zmysle, že bolo mnoho zavlažovacích súprav, ktoré neboli využité, a že sme nevyužili kanále na Žitnom Ostrove, že sme nevyužili Madunice atď.

Z toho sa chceme poučiť a zlepšiť využitie týchto strojov. Predsa však treba povedať, že v niektorých otázkach treba, aby sa postupovalo pružnejšie, náročnejšie voči tým závodom, ktoré majú zásobovať poľnohospodárske závody. Ja uvediem príklad. Spád vody na Žitnom Ostrove je veľmi malý. V kanáloch vodu máme, i v Malom Dunaji, i vo Veľkom Dunaji vodu máme, ale dostať ju samospádom na polia sa nedá, pretože tam nie sú dostatočne vybudované zastavovacie priehrady. Pritom je taký stav, že zo Žitného Ostrova súdruhovia behajú po celej republike a nemôžu dostať základné prečerpávačky, na ktoré by sa dali namontovať Slávia motory, ktorými by sme vodu mohli z týchto korýt dostávať bez potreby tých zvlažovacích ťažkých súprav, ktoré treba prenášať, a týmto spôsobom si pomôcť.

Alebo pokiaľ ide o zariadenia pre novú technológiu. My máme v kraji desiatky jednotných roľníckych družstiev, kde sú zamontované, alebo majú sa domontovať dojacie zariadenia. Niekde nemajú súčiastky, niekde neboli komplexne dodané, no a zasa nemôžeme bez tohto spustiť dojacie zariadenia do činnosti.

V poslednom období je vážny stav v zásobovaní s náhradnými súčiastkami, pokiaľ ide o opravu strojov, a znovu je taký stav, že kto príde s demizónom, tak ten kde-tu niečo zoženie, no kto, pravda, na to ide normálnou cestou, tak znova náhradné súčiastky nedostane. Myslím si, že v týchto otázkach treba urobiť rázny poriadok a treba poľnohospodárstvu tieto prostriedky dodať, aby sa mohlo dôkladne pripraviť na zabezpečenie úloh tohto roku.

Súdružky a súdruhovia!

Poľnohospodárska výroba, jej rozvoj sa v našom kraji pokladá

za úlohu číslo 1. Zvýšime preto ešte viac starostlivosť o zúrodňovanie pôdy, o zavádzanie progresívnych foriem práce a výroby do nášho poľnohospodárstva, aby sme takto čestne splnili uznesenia XII. sjazdu Komunistickej strany Československa. (*Potlesk.*)

Podpredseda Sabolčík:

Ďakujem súdruhovi Janíkovi za prejav.

Súdržuky a súdruhovia poslanci!

Hlási sa ešte niekto do rozpravy, alebo má dotaz k prednesenej zpráve?

(*Nikto.*)

Keďže sa o slovo už nikto nehlási,

vyhlasujem rozpravu k 6. bodu programu za skončenú.

Upozorňujem členov Komisie Slovenskej národnej rady pre pôdohospodárstvo, že sa komisia cez prestávku zide v zasadacej miestnosti č. 56, aby upravila konečné znenie návrhu uznesenia s prihliadnutím na odovzdané pripomienky a priebeh rozpravy.

Nasleduje 15-minútová prestávka.

(*Prestávka.*)

(*Po prestávke:*)

Predseda Lenárt:

Pokračujeme v rokovaní.

Prosím zpravodajcu Komisie Slovenskej národnej rady pre pôdohospodárstvo poslanca Vojtecha Cholevu aby podal zprávu o výsledku rokovania komisie a o konečnom znení návrhu uznesenia k 6. bodu programu.

Zpravodajca Choleva:

Vážená Slovenská národná rada!

Z poverenia Komisie Slovenskej národnej rady pre pôdohospodárstvo podávam zprávu o výsledku rokovania komisie.

K návrhu uznesenia k zpráve o plnení úloh v zúrodňovaní pôdy v roku 1962 a o zameraní hnutia za zúrodnenie pôdy v roku 1963, ktorý ste dostali ako tlač 31, došli od poslancov pripomienky a návrhy na zmeny uznesenia.

Komisia tieto pripomienky a návrhy prerokovala a odporúča Slovenskej národnej rade, aby prijala navrhnuté uznesenie s týmito zmenami:

Na strane 5 za prvým odsekom vsunúť osobitný odsek v tomto znení:

„Pri hospodárskych strediskách jednotných roľníckych družstiev a štátnych majetkov prikrčiť v širšej miere k budovaniu močovkových závlah s prífaremnými osevnými postupmi.“

Na tej istej strane doplniť nasledujúci odsek touto vetou: „Pre plnenie týchto úloh plne využiť pracovníkov strojových a traktorových staníc, osobitne tiež pri riešení problémov opráv a kompletizácie závlahových súprav.“

Komisia okrem toho v návrhu uznesenia vykonala niektoré stylistické úpravy, ktoré však nemajú vplyv na obsah.

Oznamujem, že v zmysle rokovacieho poriadku Slovenskej národnej rady Komisia SNR pre pôdohospodárstvo prerokuje námety z diskusie a o spôsobe riešenia bude informovať jednotlivých rečníkov, ktorí vystúpili v rozprave.

Predseda Lenárt:

Ďakujem zpravodajcovi Vojtechovi Cholevovi za prednesenú zprávu.

Súdružky a súdruhovia poslanci!

Má ešte niekto pripomienky, alebo doplnky k návrhu uznesenia?

(Neboli.)

Keďže viac pripomienok niet, dávam hlasovať

o návrhu uznesenia Slovenskej národnej rady k zpráve o plnení úloh v zúrodňovaní pôdy v roku 1962 a o zameraní hnutia za zúrodnenie pôdy v roku 1963,

a to s podanými doplnkami tak, ako ich odporučil zpravodajca komisie.

Kto súhlasí s návrhom uznesenia, nech zdvihne ruku!

(Hlasovanie.)

Je niekto proti?

(Nikto.)

Zdržal sa niekto hlasovania?

(Nikto.)

Zisťujem, že Slovenská národná rada navrhnuté uznesenie schválila.

Tým sme program 11. schôdzky Slovenskej národnej rady vyčerpali.

Schôdzku týmto vyhlasujem za skončenú.

(Koniec schôdzky o 13.00 hodine.)

PRILOHY

)

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

III. volebné obdobie

29

N á v r h

Predsedníctva Slovenskej národnej rady

na zmeny v zložení komisií Slovenskej národnej rady.

V priebehu volebného obdobia došlo u niektorých členov komisií Slovenskej národnej rady, a to tak z radov poslancov, ako aj z radov politických, hospodárskych a kultúrnych pracovníkov k zmenám v iných ich funkciách.

Z toho dôvodu Predsedníctvo Slovenskej národnej rady navrhuje, aby Slovenská národná rada previedla tieto zmeny v zložení komisií SNR:

uvoľnila poslanca SNR Štefana Brenčiča z funkcie člena Slovenskej plánovacej komisie a zvolila ho za člena Komisie Slovenskej národnej rady pre školstvo a kultúru;

zvolila poslanca SNR Antona Ťažkého za člena Komisie Slovenskej národnej rady pre výstavbu;

zvolila Ivana Litvaja, vedúceho oddelenia ÚV KSS, za člena Komisie Slovenskej národnej rady pre školstvo a kultúru z radov politických, hospodárskych a kultúrnych pracovníkov;

uvoľnila Miroslava Zámečníka z funkcie člena Finančnej a rozpočtovej komisie Slovenskej národnej rady z radov politických, hospodárskych a kultúrnych pracovníkov a zvolila namiesto neho Jána Jurčeka, pracovníka ÚV KSS;

uvoľnila Štefana Sádovského z funkcie člena Komisie Slovenskej národnej rady pre pôdohospodárstvo z radov politických, hospodárskych a kultúrnych pracovníkov a zvolila namiesto neho Alojza Vojáčka, vedúceho oddelenia ÚV KSS;

uvoľnila Viliama Šalgoviča z funkcie člena Komisie Slovenskej národnej rady pre školstvo a kultúru z radov politic-

kých, hospodárskych a kultúrnych pracovníkov a zvolila namiesto neho Jána U h r a, vedúceho oddelenia školstva, vedy a kultúry ÚV KSS;

uvoľnila Annu K r e t o v ú z funkcie člena Komisie Slovenskej národnej rady pre zdravotníctvo z radov politických, hospodárskych a kultúrnych pracovníkov a zvolila namiesto nej dr. Pavla K r a s n í k a, pracovníka ÚV KSS.

V Bratislave 2. februára 1963.

Jozef L e n á r t v. r.,
predseda
Slovenskej národnej rady

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA 1963

III. volebné obdobie

30

N á v r h

Slovenskej plánovacej komisie:

U z n e s e n i e

Slovenskej národnej rady .

z 1963

k zpráve podpredsedu Slovenskej národnej rady a predsedu Slovenskej plánovacej komisie Michala Sabolčika o úlohách rozvoja hospodárstva na Slovensku v roku 1963 v rámci vládou schváleného štátneho plánu.

Slovenská národná rada na svojom zasadnutí v dňoch 7. a 8. februára 1963 prerokovala úlohy rozvoja hospodárstva na Slovensku v roku 1963 a opatrenia vlády obsiahnuté v akčnom programe pre ich zabezpečenie.

Plán na rok 1963 v súlade so smernicami XII. sjazdu KSČ prispieva k prekonaniu súčasných prechodných ťažkostí a k obnoveniu proporčionálneho rozvoja národného hospodárstva.

Pre dosiahnutie týchto cieľov plán predpokladá maximálne využitie všetkých zdrojov a rezerv, prísne hospodárenie s materiálom, palivami a energiou, včasné a bezporuchové uvedenie nových kapacít do prevádzky a intenzívnejšie využívanie základných fondov v priemysle. Pritom sa majú urýchlene tiež doriešiť niektoré otvorené problémy, ktoré sa doteraz nepodarilo plne vyriešiť, aby sa tak vo svojom súhrne zvýšila efektívnosť rozvoja národného hospodárstva.

Pri uskutočňovaní týchto cieľov sa významnou mierou budú podieľať pracujúci na Slovensku, kde tempo rozvoja je rýchlejšie ako celoštátne. Slovenská národná rada v súvislosti a v úzkej spolupráci s odborovými a mládežníckymi organizáciami, národnými výbormi a hospodárskymi orgánmi bude rozvíjať iniciatívu pracujúcich pri zabezpečovaní úloh plánu rozvoja hospodárstva v tomto roku.

Priemyselná výroba na Slovensku vzrastie v porovnaní s minulým rokom o 2,3 %. Poľnohospodárska výroba sa má zvýšiť

o 13,4 %, pričom sa prednostne bude rozvíjať rastlinná výroba. Na výstavbu hospodárstva sa vynaloží o 1,6 % viacej prostriedkov ako v roku 1962. Zamestnanosť v socialistickom sektore sa zvýši o 22,3 tis. osôb. Maloobchodný obrat vzrastie o 2,7 %.

Plán kladie osobitný dôraz na zabezpečenie kvalitatívnych stránok rozvoja. V priemysle sa to prejaví hlavne vo zvýšení výroby technicky náročnejších výrobkov v strojárstve a v chémii, vo zvýšení kvality a sortimentu produkcie a v jej vyššom finálnom využití. V poľnohospodárstve plán počíta s plným využitím a ďalším zúrodnením pôdneho fondu, s rozšírením a podstatným zvýšením výnosov plodín, ktoré dávajú najviac krmných hodnôt z hektára produkčnej plochy, čo je podmienkou rýchlejšieho rozvoja živočíšnej výroby. Vo výstavbe bude ťažisko v urýchlení dokončovania kapacít a ich uvedení do prevádzky a v znížení celkovej rozostavanosti.

Vychádzajúc z úloh plánu na rok 1963 a zo záverov ÚV KSČ i vlády, prijatých k jeho zabezpečeniu, ako aj výsledkov rokovania ÚV KSS v dňoch 17. a 18. januára 1963, Slovenská národná rada

I. považuje za hlavnú úlohu

zamerať prácu komisií, odborov a aparátu Slovenskej národnej rady

na dôsledné splnenie direktív vlády k zlepšeniu a sprogresívnemu úloh štátneho plánu mobilizáciou všetkých materiálových, kapacitných i finančných rezerv. Priamou účasťou pri odhaľovaní týchto rezerv dosiahnuť, aby sa takto získané nové zdroje plne premietli do podnikových plánov, aby sa zvýšila reálnosť úloh plánu a zabezpečila ich plná zdôvodnenosť dohodnutými odberateľsko-dodávateľskými vzťahmi. Tieto práce organizovať v priebehu I. štvrtroku tak, aby sa na základe toho mohol pripraviť návrh na úpravu plánu s cieľom zlepšiť celkovú úroveň plánovaného rozvoja, hlavne jeho kvalitatívnych stránok;

na doriešenie problémov rozvoja hospodárstva na Slovensku, ktoré ostali v pláne zvlášť otvorené. Ide predovšetkým o zvýšenie výrobnnej náplne strojárskych podnikov a závodov na Slovensku, u ktorých sa prejavuje výrazný pokles plánovaného objemu výroby, o doriešenie otázok ďalšieho postupu výstavby Východoslovenských železiarní v Košiciach, ako aj ďalších dôležitých priemyselných stavieb. Pôjde tiež o účelné využitie ťažkých mechanizmov stavebných podnikov realizáciou prác málo

náročných na materiál v poľnohospodárstve a lesníctve, o stanovenie rozsahu novej školskej výstavby a o zvýšenie počtu žiakov hlavne na stredných odborných školách a poslucháčov na vysokých školách.

Za tým účelom poskytnúť účinnú pomoc podnikom a národným výborom pri dovedení úloh štátneho plánu až na podniky a závody, pri vypracovaní technicko-hospodárskych plánov a pri vytváraní priaznivých podmienok pre realizáciu plánovaných úloh hneď od začiatku roku. K plneniu rozhodujúcich úloh plánu vypracovať spolu s podnikmi konkrétne technicko-organizačné opatrenia. Výsledky týchto prác zohľadniť v návrhoch podnikov na úpravu štátneho plánu tak, aby tieto znamenali jeho celkové spragogresívnenie a skvalitnenie.

Pritom hneď od začiatku roka venovať čo najväčšiu pozornosť kontrole plnenia plánu. Dosiahnutie potrebnej proporcionality v rozvoji hospodárstva a jeho efektívnosti vyžaduje zlepšiť úroveň kontrolnej a previerkovej činnosti. Všetky komise a odbory Slovenskej národnej rady musia pravidelne vyhodnocovať výsledky zabezpečovania hlavných úloh plánu, zvlášť jeho kvalitatívnych stránok. Základnou metódou kontroly plnenia plánu musí byť hodnotenie výsledkov v uspokojovaní konkrétnych potrieb hospodárstva, hodnotenie kvalitatívnej práce podnikov a spoločnosti, akým sa plnenie úloh dosahuje.

Pri uskutočňovaní zámerov akčného programu vlády, komisie a odbory Slovenskej národnej rady musia osobitnú pomoc poskytnúť krajským a okresným národným výborom. Na riešenie otvorených problémov plánu zainteresovať v čo najväčšej miere jednotlivé komisie s cieľom dosiahnuť celkové zlepšenie v plnení úloh na všetkých úsekoch, riadených národnými výbormi.

Uskutočnenie cieľov plánu si vyžiada aktívnu a bezprostrednú účasť poslancov Slovenskej národnej rady. Ich úlohou bude presadzovať dôsledné zabezpečovanie vytyčených cieľov vo svojich volebných obvodoch a sústavne získavať pracujúcich pre uvedomené plnenie plánu. V tomto smere očakávajú zvýšené úlohy i krajské združenia poslancov, ktoré sa majú vo väčšej miere zaoberať otázkami plnenia plánu a zabezpečovať výmenu získaných skúseností;

II. stanovuje

pre splnenie základných cieľov akčného programu vlády k plánu na rok 1963 jednotlivými komisiami a odbormi SNR tieto hlavné úlohy:

Slovenská plánovacia komisia v oblasti priemyselnej výroby

spolu s ministerstvami ťažkého a všeobecného strojárnenstva pomôcť pri rozpracovaní návrhov na konkrétne riešenie zvýšenia výrobnnej náplne tých strojárenských podnikov, u ktorých sa predbežne počíta s poklesom objemu výroby. Ide predovšetkým o Východoslovenské strojárne Košice, Závody S. M. Kirova Tlmače, SEZ Krompachy, Kablo Bratislava, Vihorlat Snina, TS Martin, Kovosmalt Trnava a Filakovo, Slovenské lodenice Komárno a ďalšie;

pomôcť ministerstvám pri vytváraní predpokladov pre presun výrobných programov z vybraných podnikov strojárnenstva, hutníckej druhovýroby, stavebných hmôt, potravinárskeho priemyslu v českých krajocho do závodov na Slovensku. Pritom treba vychádzať hlavne z námetov, ktoré boli schválené uznesením Štátnej plánovacej komisie 22. októbra 1962;

preveriť možnosti zvýšenia výroby oceľových konštrukcií v zákazke pre NHKG a zvarovaných rúr na vývoz vo Východoslovenských železiarňach; na zvýšenie podielu výroby zlievárenského železa vo Švermových železiarňach, na doriešenie využitia kapacít v textilnom a odevnom priemysle zabezpečením dodávok pre SSSR;

preveriť materiálové krytie výrobných úloh hlavnými druhmi materiálov, subdodávkami a kooperovanými dodávkami v množstve, sortimente ako i v časovej zladenosti s výrobou, a to hlavne v podnikoch Tatra Vagónka Poprad, Slovenské lodenice Komárno, Východoslovenské strojárne Košice, Slovenské metalurgické závody Dubnica, PS Pov. Bystrica, Kovosmalt Trnava, Elektrosvit Nové Zámky, Tesla Nižná, TOS Trenčín, Vihorlat Snina ako aj surovinového zabezpečenia v podnikoch na spracovanie mlieka, hydiny a tabaku;

pomáhať pri dobudovaní konštrukčných a technologických útvarov a nástrojární, hlavne v Turčianskych strojárňach Martin, PPS Detva, TOS Trenčín, Presná mechanika Stará Turá, Tesla Lipt. Hrádok, Vihorlat Snina, Kovosmalt Trnava a Filakovo tak, aby sa v priebehu roku 1963 vytvorili predpoklady pre dosiahnutie potrebnej technickej úrovne výrobkov týchto podnikov;

venovať pozornosť zvýšeniu kvality magnezitových výrobkov, ktorá je podmienkou plynulého plnenia vývozných úloh; ďalej preveriť úroveň kvality výrobkov a spotrebných noriem pri výrobe pneumatík a gumových pásov v Gumárňach 1. mája v Púchove, najmä za účelom zvýšenia podielu syntetického kaučuku

v týchto výrobkoch; zvýšiť funkčnú schopnosť a celkovú technickú úroveň dvojnápravových vagónových podvozkov v Tatra Vagónke Poprad, trubkových transformátorov v BEZ Bratislava, prevodových zariadení vo Východoslovenských strojárňach Košice a derivačných regulátorov v SEZ Krompachy;

sústrediť úsilie na plné využitie materiálových zásob zistených pri fyzickej inventúre, ako aj získaných previerkou spotrebných materiálových noriem, hlavne v strojárstve, hutníctve, spotrebnom priemysle a chemickom priemysle. Súčasne preskúmať možnosti využiť nepotrebné zásoby týchto odvetví pre zvýšenie doplnkovej výroby v miestnom priemysle a vo výrobných družstvách.

V oblasti investičnej výstavby

spolu s Ministerstvom hút a rudných baní preveriť rozpracovanosť a zabezpečenie dodávok zariadení pre Východoslovenské železiarne a pomôcť pri vypracovaní nového časového postupu uvedenia do prevádzky hlavných výrobných agregátov na tejto stavbe;

napomáhať pri zabezpečovaní výstavby elektrární Vojany a Nováky III, Duslo Šaľa II a pri stanovení postupu ich výstavby v ďalších rokoch;

pomôcť doriešiť problémy súvisiace s ďalším postupom výstavby ferrozliatin Široká (previerka rozpracovanosti zariadení), Otvárky pod X. horizontom Rudňany, Plastických hmôt Nitra a Otvárky pod 27. horizontom Slovinky;

v spolupráci s ministerstvami a Štátnou plánovacou komisiou vypracovať návrh postupu výstavby v rokoch 1964–1965 u rozostavaných stavieb menovite schvaľovaných vládou a vyjasniť nové stavby, ktoré sa majú zahájiť v týchto rokoch. Podľa výsledkov upresniť plán projektov na rok 1963 a sústavne sledovať postup prípravy na týchto stavbách;

sústavne spolupracovať s ministerstvami pri zabezpečovaní opatrení zameraných na včasnú a bezporuchové uvedenie výrobných kapacít menovite schválených vládou do prevádzky v roku 1963. Ide najmä o Hydroelektrárňu Hričov–Mikšová–Považská Bystrica, Nový priemyselný závod Rudňany, Niklovú hutu Sereď, Drôtovňu a lanáreň Hlohovec, Destiláciu IV. v Slovnafte Bratislava, ZKL Skalica, Tatra Bánovce.

V oblasti dopravy

v spolupráci so Štátnou plánovacou komisiou a krajskými ná-

rodnými výbormi previesť rozbor prepravných potrieb stavebníctva a ich zabezpečenie železničnou a automobilovou dopravou;

v spolupráci s investormi zabezpečiť urýchlenné vypracovanie harmonogramu výstavby dôležitých stavieb predovšetkým z hľadiska ich materiálového krytia a osobitne sledovať a zabezpečovať plynulý postup výstavby III. rudného mostu v Čiernej n/Tisou, ďalej výmennej stanice Štúrovo, elektrickej rýchlodráhy a dopravného závodu Košice, ako aj dostavby trate Orlov—Plaveč—Podolinec;

pre zníženie správkového stavu základných prostriedkov v železničnej a automobilovej doprave preskúmať stav údržby a opráv vo vybraných depách ČSD, podnikoch ČSAD a u závodovej dopravy. Súčasne preveriť možnosť zvýšenia regenerácie náhradných dielcov na existujúcich kapacitách v oprávnenských podnikoch automobilovej dopravy.

Na úseku obchodu

vykonať rozbor stavu zásob v obchode z hľadiska plánovaných dodávok pre rok 1963 a na základe toho navrhnuť úpravu plánu zabezpečenia maloobchodného obratu tovarmi;

preveriť možnosti predčasného splnenia dodávok uhlia pre vykurovacie obdobie 1963/1964 najmä pre najvzdialenejšie oblasti a okresy. Súčasne preskúmať možnosti zásobovania južných okresov Stredoslovenského a Východoslovenského kraja palivami z blízkych uhoľných panví v Maďarsku;

sústavne sledovať plnenie úloh podnikmi potravinárskeho priemyslu a obchodu pri zabezpečovaní dodávok základných potravinárskych článkov do trhových fondov;

preskúmať výsledky kontraktácií obchodných podnikov s dodávateľmi zeleniny, ako aj stav zabezpečenia osív a sadív pre výrobu najmä nedostatkových druhov zeleniny na kontrahovaných plochách.

V oblasti plánu práce

v spolupráci s ministerstvami a národnými výbormi pomáhať pri účelnej redistribúcii pracovníkov, a to buď presunom do iných podnikov, alebo organizovaným náborom všade tam, kde sa nepodari dosiahnuť zvýšenie výroby. Pritom treba prihliadať k tomu, aby nedochádzalo k znížovaniu zamestnanosti žien a aby sa v maximálnej miere dodržiavala zásada štabilizácie odborníkov;

v spolupráci s ministerstvami pomáhať pri zabezpečovaní prípravy kádrov a kvalifikovaných robotníkov pre novobudované závody, hlavne v hutníctve a v chémii, a to zvlášť pre tie, ktoré sa majú uviesť do prevádzky už v roku 1963. Týka sa to najmä Elektrárne Nováky III, Niklovej huty v Seredi, Drôtovne a lanárne v Hlohovci, Tatry v Bánovciach a ZKL v Skalici. Okrem toho Slovenská plánovacia komisia v spolupráci s Východoslovenskými železiarňami a Ministerstvom hút a rudných baní preskúma v I. polroku 1963 ako doterajší postup zaškoľovania pracovníkov pre jednotlivé prevádzky Východoslovenských železiární zodpovedá novonavrhovanému postupu výstavby a termínom uvádzania rozhodujúcich agregátov do prevádzky;

vytvárať predpoklady pre umiestňovanie absolventov zo škôl na miesta zodpovedajúce ich kvalifikácii. Okrem toho treba v spolupráci s príslušnými ministerstvami a odbormi SNR sústavne sledovať priebeh náboru učňov do baníctva, poľnohospodárstva a stavebníctva a predkladať návrhy opatrení politickej komisie pre rozmiestňovanie pracovníkov pri ÚV KSS;

organizačne zabezpečovať rozmiestnenie dorastu predovšetkým do prioritných odvetví hospodárstva a v spolupráci s Odborom SNR pre školstvo a kultúru vytvárať predpoklady pre zvládnutie výchovy zvýšených počtov mládeže na školách II cyklu.

Na úseku národných výborov

v spolupráci s krajskými národnými výbormi neodkladne rozpracovať a organizačne zabezpečovať dôsledné uskutočňovanie úloh akčného programu hlavne v tých oblastiach plánu, kde problémy nie sú doteraz uzavreté, ako napríklad zvýšenie výroby miestneho hospodárstva a výrobných družstiev, presun výrobných programov z ústredne riadených podnikov;

osobitnú pozornosť venovať preskúmaniu možností využitia nepotrebných zásob materiálov zistených pri fyzickej inventúre, hlavne v strojárstve, hutníckom, spotrebnom a chemickom priemysle pre zvýšenie doplnkovej výroby v miestnom priemysle a vo výrobných družstvách, hlavne v ekonomicky málo vyspelých oblastiach (Spišská Nová Ves, Sabinov, Nitra, Nové Zámky), ako i v banských oblastiach (Veľký Krtíš, Handlová – Prievidza);

pomôcť krajským národným výborom pri vypracovaní návrhov na zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľstvu vrátane vyhodnotenia ekonomického prínosu týchto návrhov, najmä porovnaním zvýšených nákladov s predpokladaným zvýšením tržieb. Rady krajských národných výborov majú tieto návrhy pripraviť

do 31. marca 1963. Konkrétne pomoc treba poskytnúť najmä KNV Stredoslovenského kraja, kde služby sú relatívne najnižšie v porovnaní s príjmami obyvateľstva;

v spolupráci s Ministerstvom spotrebného priemyslu a národnými výbormi preveriť možnosti ďalšieho zvýšenia zberu odpadových nekovových surovín a ich lepšieho zhodnotenia.

Komisia SNR pre pôdohospodárstvo

Dôsledne zabezpečovať plné využívanie pôdneho fondu a zvýšenie jeho úrodnosti. Pritom osobitnú pozornosť venovať okresom Košice, Michalovce a Trebišov, kde sa v roku 1963 rozšíri výmera ornej pôdy o vyše 12 tis. ha, ako aj vykonaním opatrení, ktorými sa má odvodnená plocha v celoslovenskom meradle rozšíriť o vyše 13 tis. ha a závlahy takmer o 12 tis. ha. Zavlažovanie čistou vodou zabezpečiť najmenej na 56 tis. ha pôdy, a to prednostne plochy pre cukrovú repu, krmoviny, skoré zemiaky a zeleninu.

Pomáhať pri včasnom vykonaní opatrení pre splnenie plánovaných osevov jednotlivých kultúr v agrotechnických termínoch do dobre pripravenej pôdy a za použitia zvýšeného podielu osív vysokovýkonných odrôd. Pritom dbať na to, aby sa osev strukovín uskutočnil najmenej na ploche 53 tis. ha a podsevy lucerky aspoň na ploche 100 tis. ha a aby sa osivo lucerky zo štátnych fondov prednostne poskytlo okresom, ktoré majú nedostatok vlastných osív viacročných krmovín.

Upriamiť pozornosť na zabezpečenie zvýšenej výroby krmív a ich efektívne využívanie. Za tým účelom vo všetkých krajoch osobitne sledovať prípravu dostatku kvalitného osiva, kukurice na zrno i na siláž a rozšírenie osevných plôch cukrovej repy na krmné účely na úkor menej výnosných krmných plodín. Dbať, aby osev medziplodín sa vykonal najmenej na ploche 158 tis. ha. Organizačne a odborné pomôcť ďalej okresom s veľkým podielom trávnych porastov za účelom rozšírenia banskobystričského hnutia na zvýšenie produkčnej schopnosti týchto porastov.

V spolupráci s ostatnými národnými výbormi v zmysle uznesenia Predsedníctva ÚV KSS zabezpečovať sebestačnosť okresov v neskorých druhoch zeleniny.

Osobitne pomáhať pri uskutočňovaní opatrení na dosiahnutie plánovaných stavov kráv. Ide hlavne o opatrenia na plynulé pripúšťanie jalovic podľa rozpísaných úloh na kraje a okresy, na vytriedovanie jatočného hovädzieho dobytku i kráv v súlade s uznesením vlády č. 1091/1962.

Ako každodennú úlohu zabezpečovať plynulé plnenie úloh v nákupe mlieka a mäsa. Sústavne hodnotiť organizátorskú prácu národných výborov i nákupných organizácií pri zabezpečovaní nákupu živočíšnych produktov; v Stredoslovenskom a Východoslovenskom kraji preveriť tiež organizáciu nákupu teliat od členov JRD a využívanie veľkokapacitných a tzv. sústredených teľatníkov.

Zhodnocovať skúsenosti z organizácie a práce komplexne mechanizovaných čiat a brigád, zabezpečovať ďalšie rozšírenie týchto foriem využívania mechanizačných prostriedkov a orientovanie týchto kolektívov na preberanie výrobných úloh na ucelených osevných postupoch. Za týmto účelom poskytnúť pomoc aj pri organizovaní školenia a výcviku traktoristov a kombajnistov a vytváraní podmienok pre dvojsmennú prevádzku hlavných mechanizačných prostriedkov v každom poľnohospodárskom závode.

Opatrenia na zabezpečenie výroby a nákupu boli prerokované dňa 11. januára 1963 na Ministerstve zemeľdelstva, lesného a vodného hospodárstva za účasti Odboru SNR pre pôdohospodárstvo s. predsedami pôdohospodárskych komisií a vedúcimi poľnohospodárskych odborov KNV. Rozpracovanie opatrení z okresov do jednotlivých poľnohospodárskych závodov dohodnú kraje osobitne s každým okresom tak, aby technicko-organizačné opatrenia mohli byť zahrnuté do výrobných-finančných plánov JRD a ŠM.

Komisia SNR pre výstavbu

Zosúladiť kapacity a materiálové potreby stavebnej výroby tak, aby sa zabezpečilo včasné dokončovanie objektov a uvádzanie kapacít do prevádzky v stanovených termínoch.

V spolupráci s Ministerstvom výstavby, krajskými národnými výbormi a ďalšími orgánmi preveriť a spresniť potrebu prepravy stavebnín a zemín v priebehu I. štvrťroka 1963.

Pomáhať podnikom pri previerke ukazovateľov mernej spotreby materiálov, a to tak z hľadiska technických noriem spotreby, ako i z hľadiska spotreby podľa štruktúry výrobného programu s cieľom, znížiť spotrebu najmä úzkoprofilových materiálov.

V spolupráci s Mln. výstavby a Slovenskou plánovacou komisiou doriešiť problémy v dosahovaní projektovaných výkonov na rekonštruovaných cementárňach v Hornom Srní a Lietavskej Lúčke a v rozsahu generálnej opravy pecí Cementárne Banská By-

trica. Na základe toho navrhnúť upresnenie výroby cementu v pláne na rok 1963.

V spolupráci s krajskými národnými výbormi a Slovenskou plánovacou komisiou spresniť bilancie stavebných hmôt najmä murovacích materiálov, škridiel a prefabrikátov a na základe toho navrhnúť úpravu úloh vo výrobe stavebných hmôt.

Pri kontrole plnenia plánu zabezpečovať plnenie úloh stavebnej výroby hlavne na najdôležitejších, menovite schvaľovaných stavbách, predovšetkým tých, ktoré majú byť v roku 1963 uvedené do prevádzky, ako i na ďalších rozhodujúcich stavbách bytovej a občianskej výstavby.

Pomáhať pri zabezpečovaní úloh technického rozvoja a ďalšieho priemyselného stavebníctva, v budovaní materiálnej a výrobnnej základne, pri zvyšovaní kvalifikácie a starostlivosti o pracujúcich.

Komisia SNR pre školstvo a kultúru

Zabezpečovať rozvoj predškolských a mimoškolských zariadení a komplexnými opatreniami zlepšovať starostlivosť o deti zamestnaných rodičov, získavať a ďalej rozširovať účasť spoločenských organizácií na mimoškolskej výchove mládeže. V spolupráci s národnými výbormi, veľkými závodmi a JRD zabezpečiť rozvoj materských škôl.

Dôsledne zabezpečovať plnenie plánu rozmiestnenia 15-ročného dorastu s osobitným zameraním na získanie mládeže do poľnohospodárstva, baníctva, stavebníctva a dopravy.

V spolupráci s národnými výbormi dôsledne zabezpečovať priebeh výberového pokračovania na školách II. cyklu tak, aby sa dosiahlo rovnomerného plnenia plánovaných úloh na stredných všeobecno-vzdelávacích školách a stredných odborných školách. Zabezpečiť, aby do stredných odborných škôl boli prijaté maximálne počty z učňovského dorastu.

V spolupráci s národnými výbormi zabezpečovať vytváranie materiálnych a kádrových podmienok najmä pre ďalší rozvoj poľnohospodárskeho školstva. Mimoriadnu pozornosť pritom venovať získaniu ďalších vhodných objektov tak, aby sa dosiahli v priebehu roka 1963 plánované kapacity tried.

V spolupráci s Ministerstvom školstva a kultúry, krajskými národnými výbormi a Slovenskou plánovacou komisiou:

poskytnúť konkrétnu pomoc krajským národným výborom pri rozpise plánu a rozpočtu na rok 1963 tak, aby prostriedky uvažované v schválenom pláne a rozpočte na rozvoj školstva a kul-

túry v zpráve národných výborov boli v plnom rozsahu použité pre tieto účely, pravidelne efektívne využívané a čerpané pre skvalitňovanie materiálnych a kádrových podmienok. Osobitne dbať na sústavné plnenie plánu práce, aby sa dosiahli stanovené normy vybavenosti učiteľov a ostatných pracovníkov;

na zabezpečenie plnenia úloh v školskej investičnej výstavbe a odovzdávania plánovaných kapacít do užívania v roku 1963;

u ústredne riadených jednotiek:

v priebehu I. štvrťroka v spolupráci s priamymi investormi a stavebnými organizáciami vypracovať podrobné harmonogramy výstavby jednotlivých stavieb a ich plnenie pravidelne mesačne kontrolovať priamo na stavbách. Osobitnú pozornosť venovať výstavbe Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre. Harmonogram výstavby tejto školy treba vypracovať tak, aby v roku 1963 bol odovzdaný do užívania pavilón agrotechniky, zootechniky, technologický a mechanizačný s posluchárňami;

u jednotiek riadených národnými výbormi:

vykonať v spolupráci s Ministerstvom školstva a kultúry, krajskými národnými výbormi a Slovenskou plánovacou komisiou vo februári a máji 1963 previerky technického režimu jednotlivých školských stavieb. Vypracovať harmonogramy odovzdávania plánovaných kapacít do užívania, ako aj harmonogramy zahajovania nových školských stavieb v roku 1963 a 1964.

Komisia SNR pre zdravotníctvo

V spolupráci s Ministerstvom zdravotníctva a krajskými národnými výbormi vykonať opatrenia na stabilizáciu lekárov v ambulantných službách, najmä v obvodoch a zabezpečiť nástup novopromovaných lekárov v záujme úspešného rozvoja zdravotníckych služieb. Prerokovať bilanciu absolventov lekárskeho fakúlt, Farmaceutickej fakulty a stredných zdravotníckych škôl s Ministerstvom zdravotníctva tak, aby táto bola v súlade s plánom lekárskeho miest a plánom práce.

Sledovať rozdelenie absolventov lekárskeho fakúlt, Farmaceutickej fakulty a stredných zdravotníckych škôl v súlade s potrebou zdravotníckych služieb v jednotlivých okresoch, resp. v zariadeniach.

V spolupráci s krajskými národnými výbormi pomáhať pri

zabezpečovaní včasného výberu kádrov pre nové nemocnice v Železovciach, Žiari nad Hronom, Snine, Kráľovskom Chľmci a v Starej Ľubovni, Dojčenský ústav v Košiciach, gynekologicko-pôrodnický pavilón v Nitre a chirurgický pavilón v Podunajských Biskupiciach.

V spolupráci s Ministerstvom zdravotníctva organizovať pomoc krajom a vybraným okresom pri rozpracovaní siete zdravotníckych zariadení v súlade so schválenou koncepciou ich rozvoja.

Pomáhať pri zabezpečení vypracovania a schválenia investičnej úlohy na výstavbu fakultnej nemocnice v Košiciach tak, aby sa v septembri 1963 mohlo začať pracovať na úvodnom projekte nemocnice.

V úzkej spolupráci s národnými výbormi a stavebnými organizáciami bude účinne pomáhať pri výstavbe zdravotníckych zariadení, riešiť problémy na vybraných stavbách v rámci kontrolných dní, zúčastňovať sa vypracovania harmonogramu výstavby a včasnej projektovej prípravy nových akcií.

Komisa SNR pre veci finančné

V spolupráci s Oblastným ústavom Štátnej banky Československej vyhodnotiť kvalitu rozpisu rozpočtu a finančných plánov vo vybraných odvetviach hospodárstva národných výborov (stavebníctvo, štátne majetky, ČSAD, služby) z hľadiska doterajšieho vývoja a úloh roku 1963 a ich organizačného a materiálneho zabezpečenia.

Preveriť hlavné smery ročných komplexných rozborov v niektorých odvetviach (pôdohospodárstvo, stavebníctvo, miestne hospodárstvo, spoločenská spotreba). Osobitnú pozornosť pritom venovať zásobám, najmä z hľadiska úloh vládneho uznesenia č. 1060/1962 o inventarizácii zásob a opatrení na zamedzenie rastu nepotrebných zásob a nezaslúžených ziskov podnikov.

V spolupráci s Odborom SNR pre pôdohospodárstvo a Oblastným ústavom Štátnej banky československej vykonať rozbor hospodárenia JRD za rok 1962 so zameraním na problémy vývoja finančnej situácie JRD a opatrenia na zabezpečenie úloh celoročných výrobo-finančných plánov v roku 1963, ako aj na zvýšenie úrovne účtovnej evidencie. Ďalej sa tiež zamerať na otázky využívania ekonomických nástrojov pri riadení poľnohospodárskej výroby s osobitným zreteľom na správne a účinné pôsobenie priamej pomoci JRD a na využívanie úverovej politiky.

V spolupráci s Odborom SNR pre pôdohospodárstvo vykonať rozbor zabezpečenia prostriedkov národných výborov vo vybra-

ných produkčných oblastiach na závlahy zo štátneho rozpočtu, z rozpočtov národných výborov, z prostriedkov JRD a štátnych majetkov v roku 1963.

Pomáhať pri vytváraní organizačných a finančných predpokladov rozvoja služieb obyvateľstvu. Dbáť najmä na efektívne využívanie existujúcich základných prostriedkov, efektívnosť novej investičnej výstavby, rýchlejšie zavádzanie technického rozvoja a rozširovanie menej rentabilných služieb. Pôsobiť na dôsledné uplatňovanie odborového plánovania a efektívne využitie prostriedkov zabezpečených vo finančných plánoch a ďalších prostriedkov získaných v zmysle uznesenia vlády č. 953/1959, ako aj zlepšenie výsledkov hospodárenia ako predpokladu zabezpečovania tvorby vlastných zdrojov pre rozvoj služieb.

Preveriť systém prémiovania v podnikoch miestneho hospodárstva, ktoré poskytujú služby, a to hlavne z hľadiska vplyvu dodržiavania cien a dodržiavania termínov dodávok na rozširovanie, skvalitňovanie a zhospodárňovanie služieb. Pomoc na úseku miestneho hospodárstva poskytovať s osobitným zreteľom na vývoj v Stredoslovenskom kraji.

III. u k l a d á

1. podpredsedovi SNR a predsedovi Slovenskej plánovacej komisie v spolupráci s povereníkmi SNR pre pôdohospodárstvo a výstavbu

rozpracovať opatrenia na lepšie využitie ťažkých stavebných mechanizačných prostriedkov pre zemné práce na melioračných a iných zemných prácach v poľnohospodárstve a na výstavbe lesných ciest;

2. povereníkovi SNR pre výstavbu

zabezpečiť účasť pracovníkov odboru SNR pre výstavbu na previerke, ktorú vykoná Ministerstvo výstavby v zmysle uznesenia vlády 61/63 v krajskom združení v stavebníctve a v stavebných podnikoch Východoslovenského kraja ako pomoc pre miestne orgány za účelom zlepšenia riadenia organizácie práce v stavebníctve, aby bolo docieľené zníženie nákladov na 1 Kčs výroby úmerne celoštátnemu priemeru;

3. povereníkovi SNR pre školstvo a kultúru v spolupráci s Ministerstvom školstva a kultúry, Slovenskou plánovacou komisiou a krajskými národnými výbormi

a) rozpracovať opatrenia na pokračovanie v ďalšom štúdiu absolventov všeobecno-vzdelávacích škôl väčším prijímaním na odborné a vysoké školy, hlavne technického smeru a ďalej žiakov, ktorí by inak končili povinnú školskú dochádzku skôr ako v 9. ročníku;

b) v súvislosti s tým preskúmať tiež rozdelenie prostriedkov pre zahájenie výstavby všeobecno-vzdelávacích a odborných učňovských škôl s prihliadnutím k prípadom, kde hrozí trojsmenné vyučovanie, havarijné prípady alebo kde je treba zabezpečiť kapacity pre vysoké prírastky učňov v najbližších 2–3 rokoch. Výsledky zohľadniť v nárhú na úpravu plánu;

4. podpredsedovi SNR a predsedovi Slovenskej plánovacej komisie

predložiť Predsedníctvu SNR návrh na úpravu plánu rozvoja hospodárstva na Slovensku,

termín: apríl 1963.

V Bratislave 7. februára 1963.

Michal Sabolčík v. r.,
predseda

Inž. Jaroslav Knížka v. r.,
zpravodajca

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

III. volebné obdobie

32

Návrh

Predsedníctva Slovenskej národnej rady

Uznesenie

Slovenskej národnej rady
z 1963

k návrhu rozpočtu Slovenskej národnej rady, jej orgánov a ňou priamo riadených organizácií na Slovensku za rok 1963.

Slovenská národná rada po prerokovaní návrhu rozpočtu Slovenskej národnej rady na rok 1963

A. konštatuje,

že rozpočet Slovenskej národnej rady vychádza z úloh jej plánu a zabezpečuje činnosť Slovenskej národnej rady, jej orgánov, útvarov a ňou priamo riadených organizácií;

B. schvaľuje

rozpočet Slovenskej národnej rady na rok 1963

v príjmoch	7 153 tis. Kčs
vo výdavkoch	187 091 tis. Kčs;

C. ukladá

Predsedníctvu Slovenskej národnej rady zabezpečiť plnenie úloh rozpočtu pri uplatňovaní zásad najvyššej hospodárnosti a účelnosti.

V Bratislave 26. januára 1963.

Josef Lenárt v. r.,
predseda
Slovenskej národnej rady

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA 1963

III. volebné obdobie

31

N á v r h

Komisie Slovenskej národnej rady pre pôdohospodárstvo:

U z n e s e n i e

Slovenskej národnej rady
z 1963

**k zpráve o plnení úloh v zúrodňovaní pôdy v roku 1962 a o za-
meraní hnutia za zúrodnenie pôdy v roku 1963.**

Uznesenia XII. sjazdu Komunistickej strany Československa a rezolúcia sjazdu Komunistickej strany Slovenska z novembra m. r. sústreďujú hlavnú pozornosť pracujúcich na zabezpečenie rýchlejšieho rozvoja poľnohospodárskej výroby, bez podstatného vzostupu ktorej nie je možný ani proporcionálny rozvoj národného hospodárstva, ani zvýšenie životnej úrovne ľudu. Splnenie tohto cieľa vyžaduje, aby sme v poľnohospodárstve vyrobili maximum potravín pre výživu obyvateľstva, surovín pre priemysel a kryli z vlastných zdrojov potrebu krmív, osív a sadby vrátane potrebných rezerv.

Slovenská národná rada považuje za potrebné zintenzívniť už v tomto roku starostlivosť o zúrodňovanie pôdy — základného výrobného prostriedku v poľnohospodárstve — a účinnými agromelioračnými a agrotechnickými opatreniami vytvárať predpoklady pre plánovitý rozvoj rastlinnej a celej poľnohospodárskej výroby.

V rokoch 1959—1961 vďaka iniciatíve pracujúcich v poľnohospodárstve, aktivity národných výborov a veľkej pomoci pracujúcich zo závodov, najmä mládeže, sa plánované úlohy v zúrodňovaní pôdy nielen splnili, ale i prekročili.

V roku 1962 však poklesla iniciatíva pracujúcich v poľnohospodárstve, aktivita národných výborov i brigádnická pomoc pri plnení úloh v zúrodňovaní pôdy. V dôsledku toho neboli vybudované závlahy na ploche 1893 ha, zaostala výstavba hnojnicových a močovkových závlah, úlohy v zúrodňovaní piesčitých

pôd sa splnili na 91 %, vo výrobe kompostov na 44 % a v ťažbe vápenatých hmôt pre vápnenie pôdy na 55 %.

Úlohy vytyčené poľnohospodárstvu v roku 1963 a v ďalších rokoch vyžadujú zabezpečiť plné využitie pôdneho fondu, dôslednejšie organizovať a rozvíjať hnutie za zúrodnenie pôdy, včas a kvalitne pripraviť a zabezpečiť úspešný priebeh jarných poľných prác.

Slovenská národná rada vychádzajúc z uznesení XII. sjazdu KSC a rezolúcie sjazdu KSS považuje za potrebné pri zabezpečovaní jarných prác a zúrodňovania pôdy sústrediť pozornosť pracujúcich v poľnohospodárstve, národných výborov, vodohospodárskych orgánov i poslancov SNR na tieto hlavné úlohy:

- chrániť každý hektár ornej pôdy, usilovať o jej rozšírenie a intenzívne využívanie,
- zvyšovať intenzitu výroby na lúkach a pasienkoch ich ošetrovaním, hnojením, rekultiváciou, budovaním hnojivových hospodárstiev, košarovaním a pod.,
- zabezpečiť v roku 1963 na každý hektár ornej pôdy založenie 3 m³ a na každý hektár lúk 2 m³ kompostov,
- maximálne využiť všetky prístupné vodné zdroje a závlahové zariadenia pre rozšírenie zavlažovania na JRD a ŠM,
- cieľavedomejšie usmerňovať činnosť melioračných družstiev ako organizátorov zúrodňovacích prác,
- v každom JRD a ŠM vypracovať vlastné komplexné plány zúrodňovania pôdy, zabezpečiť ich vo výrobo-finančných plánoch aktívnou účasťou družstevníkov a pracovníkov ŠM za účinnej pomoci patronátnych závodov a ČSM zabezpečiť ich dôsledné splnenie,
- vykonať kvalitne a včas opravy všetkých poľnohospodárskych strojov a závesného náradia, pripraviť osivá a sadivá a vyškoliť dostatok traktoristov a mechanizátorov pre plné využitie mechanizačných prostriedkov, rozšíriť a prehĺbiť organizovanie komplexne mechanizovaných brigád a čiat,
- zabezpečiť včasný nástup do jarných poľných prác, všetky práce vykonať v agrotechnických termínoch pri širokom uplatnení pokrokovej agrotechniky. Pre včasné a kvalitné vykonanie jarných poľných prác rozvinúť socialistickú súťaž.

Pre splnenie úloh v zúrodňovaní pôdy Slovenská národná rada

I. u k l á d á

Komisii Slovenskej národnej rady pre pôdohospodárstvo

1. poskytovať krajským a okresným národným výborom všestrannú pomoc pri zabezpečovaní úloh komplexného zúrodňovania pôdy a jarných poľných prác v roku 1963 najmä pri

- včasnej a kvalitnej príprave poľnohospodárskych strojov, osív, sadby a umelých hnojív a pri rozširovaní a prehľbovaní organizácie komplexne mechanizovaných brigád a čiat,
- vypracovaní technicko-organizačných opatrení a časových harmonogramov na zabezpečenie zúrodňovania pôdy v roku 1963,
- rozvoji závlah, zabezpečení vodných zdrojov pre zavlažovanie a školení potrebných odborníkov pre prevádzku závlah,
- dokončovaní rozostavaných hnojovicových závlah tak, aby tieto už v II. štvrtroku plne slúžili svojmu účelu,
- organizovaní letnej aktivity mládeže na pomoc pri zúrodňovaní pôdy;

2. vypracovať návrh na budovanie vzorových hnojovicových hospodárstiev v horských a podhorských oblastiach a doriešiť účelovú výstavbu a komplexnú mechanizáciu hnojovicových hospodárstiev s orientáciou na novú techniku a technológiu v rastlinnej a živočíšnej výrobe;

3. dohodnúť s krajskými národnými výbormi

- opatrenia na dodržiavanie zákona o ochrane pôdneho fondu; v južných okresoch spresniť návrh delimitácie pôdneho fondu tak, aby plochy vhodné pre poľnohospodársku výrobu boli vrátené poľnohospodárskym závodom;

4. dohodnúť s Ministerstvom poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva

- urýchlenie vývoja výkonnejších závlahových zariadení vhodných pre ekonomickejšiu prevádzku veľkoplošných závlah,
- urýchlenie schvaľovania projektových zámerov dôležitých úprav tokov a veľkoplošných závlah.

5. sústavne kontrolovať plnenie opatrení pre zúrodnenie pôdy.

II. ž i a d a

1. krajské a okresné národné výbory

- do konca februára 1963 vykonať na všetkých socialistických poľnohospodárskych závodoch previerku pripravenosti najmä strojov, osív, sadby, umelých hnojív na jarné poľné práce. Osobitne prekontrolovať zabezpečenie potrebného počtu traktoristov a ostatných pracovníkov,
- preveriť a upresniť rozpis jednotlivých úloh zúrodňovania pôdy v roku 1963 podľa poľnohospodárskych závodov a vy-

- pracovať časový harmonogram všetkých prác, vrátane agromelioračných opatrení,
- zabezpečiť, aby úlohy zúrodňovania pôdy boli zahrnuté do celoročných výrobných-finančných plánov poľnohospodárskych závodov a aby boli súčasťou technicko-organizačných opatrení na zabezpečenie plánu v roku 1963,
 - osobitnú starostlivosť venovať využitiu závlahovej techniky. Preveriť prevádzkyschopnosť každej závlahovej súpravy, včas vyhľadať a určiť pre ňu vodný zdroj. Pre zabezpečenie závlahovej vody využiť všetky vhodné zdroje, podzemnú vodu, štrkové jamy, nádržky, vody potokov a riek, ako aj odvodňovacie kanály po ich prípadnej úprave; už teraz navrhnúť v spolupráci s odborníkmi spôsob získania vody tak, aby podľa možnosti maximálne množstvo jarných vôd bolo zachytené pre závlahové účely,
 - dohodnúť s každým poľnohospodárskym záväzkom (druh a rozsah kultúr, určených pre zavlažovanie. Zabezpečiť, aby jednotlivé roľnícke družstvá a štátne majetky určili pracovníkov pre prevádzku závlah a vyškolili vedúcich čiat o spôsobe zavlažovania, dávkovania vody pre jednotlivé plodiny a o agrotechnike zavlažovacích plodín. Pre každý poľnohospodársky záväzok, kde sa počíta so zavlažovaním, určiť odborníkov z okresu ako ručiteľov za prevádzkovanie závlah. Prevádzku závlah zaradiť do náplne práce komplexne mechanizovaných brigád utváraním závlahových čiat,
 - zabezpečiť pravidelnú kontrolu plnenia úloh v zúrodňovaní pôdy a poriadat kontrolné dni. Plnenie plánu zúrodnenia pravidelne mesačne hodnotiť v komisiách pre zúrodnenie pôdy. Skvalitniť činnosť komisií pre zúrodnenie pôdy, aby sa plne podieľali na organizovaní a zabezpečovaní cieľov hnutia za zúrodnenie pôdy a riešení problémov. Na dôležité stavby určiť patronáty z organizácií, podnikov a závodov a ich činnosť zamerať na konkrétnu pomoc pri riešení vyskytujúcich sa problémov. Organizovať dni vzorového zakladania kompostov a ošetrovania lúk a pasienkov za masovej účasti obyvateľstva, družstevníkov, mládeže a brigádnikov zo závodov, škôl a spoločenských organizácií. Organizovať na jednotných roľníckych družstvách a štátnych majetkoch hnojárske čaty, ktoré sa budú starať o dôsledné ošetrovanie maštalného hnoja, výrobu kompostov a využitie všetkých hospodárskych hmôt, prípadne podľa miestnych podmienok tiež o ťažbu rašeliny a vápenatých hmôt. Tieto úlohy zladit s plánmi melioračných družstiev,
 - vypracovať harmonogram bežných opráv a údržieb vybudova-

ných melioračných zariadení, na tieto práce zabezpečiť potrebné finančné prostriedky z rozpočtov národných výborov a poľnohospodárskych závodov. Údržbu týchto zariadení zabezpečovať najmä melioračnými družstvami za pomoci družstevníkov, miestneho obyvateľstva, brigád zo závodov a ČSM,

- na úseku ochrany pôdneho fondu zabezpečiť, aby poľnohospodárske pozemky devastované investičnou výstavbou a ťažbou štrkov a pieskov boli vrátené rekultiváciou poľnohospodárskej výrobe. Zakázať ťažbu štrkov a pieskov na úrodných pôdach, dôslednou kontrolou a účinnou spoluprácou s orgánmi geodézie a kartografie upresniť evidenciu pôdy a doterajšie nedostatky odstrániť tak, aby sa zabránilo obchádzaniu predpisov o ochrane a využívaní poľnohospodárskeho pôdneho fondu,
- vypracovať podrobný plán agitačného a propagačného zabezpečenia celonárodného hnutia, k tomu účelu orientovať pozornosť tlače a osvetových zariadení. Sústrediť sa na objasňovanie cieľov celonárodného hnutia, na získanie pracujúcich pre pomoc pri zúrodňovaní pôdy, vyzdvihnúť a popularizovať skúsenosti najlepších kolektívov i jednotlivcov. Organizovať aktivity, zhromaždenia a besedy pracujúcich k rozvíjaniu masového hnutia za splnenie úloh. Organizovať výmenu skúseností a súťaž medzi okresmi, jednotnými roľníckymi družstvami, štátnymi majetkami a melioračnými družstvami,

2. Západoslovenský krajský národný výbor v Bratislave a okresný národný výbor Trnava a Galanta

vytvoriť organizačné, kádrové a agrotechnické predpoklady pre plné využitie veľkoplošných závlahových sústav v oblasti Maďuníc a Šali,

III. o d p o r ú č a

1. Slovenskej odborovej rade, krajským a okresným odborovým radám

a) organizovať socialistickú súťaž medzi jednotlivcami a kolektívami na štátnych majetkoch, krajských podnikoch poľnohospodárskych meliorácií a projektových ústavoch, súťaž zamerať na využitie miestnych zdrojov, na dosiahnutie materiálových a finančných úspor, znižovanie nákladov a na kvalitu vykonávaných prác v zúrodňovaní pôdy. Pomáhať v organizovaní socialistickej súťaže na jednotných roľníckych družstvách a melioračných družstvách,

b) v širokom rozsahu organizovať záväzkové hnutie pracujúcich v závodoch, úradoch a ostatných pracoviskách na pomoc

pri plnení úloh v zúrodňovaní pôdy, najmä zakladaní kompostov. Plnenie záväzkov pravidelne kontrolovať a vyhodnocovať.

2. Slovenskému ústrednému výboru, krajským a okresným výborom Československého sväzu mládeže

— na základe skúseností z predošlých rokov orientovať letnú aktivitu mládeže na výstavbu hnojovicových a močovkových závlah, naďalej poskytovať účinnú pomoc pri zintenzívňovaní horských a podhorských oblastí, najmä rekultiváciou lúk a pasienkov a ich sprístupňovaním výstavbou ciest,

— organizovať krátkodobé brigády z členov dedinských organizácií Československého sväzu mládeže na priamu pomoc pri miestnom zúrodňovaní pôdy, najmä pri zakladaní kompostov a údržbe melioračných zariadení. Organizovať kolektívy ČSM na prevádzku závlahových zariadení a hnojovicových hospodárstiev. Vytvárať mládežnícke čaty a brigády, hlavne na veľkoplošných závlahách v Maďuniciach a Šali; organizovať školskú mládež na výsadbu ovocných stromkov a bobuľovín na svahoch a piesočnatých pôdach.

* * *

Slovenská národná rada je presvedčená, že družstevníci, pracovníci štátnych majetkov a ostatní pracujúci v poľnohospodárstve za účinnej pomoci národných výborov, zložiek národného frontu, najmä ČSM, patronátnych závodov a pracujúcich všetkých odvetví národného hospodárstva v zmysle uznesení XII. sjazdu Komunistickej strany Československa vykonajú jarné poľné práce včas a kvalitne, zabezpečia splnenie plánovaných úloh v zúrodňovaní pôdneho fondu a vytvoria tak predpoklady pre zvýšenie rastlinnej a celej poľnohospodárskej výroby.

V Bratislave 8. februára 1963.

Šimon Žbírka v. r.,
podpredseda

Vojtech Choleva v. r.,
zpravodajca

11. schôdzka Slovenskej národnej rady 7. a 8. februára 1963

O B S A H 11. schôdzky

1. Zpráva o činnosti Predsedníctva Slovenskej národnej rady a návrh plánu hlavných úloh Slovenskej národnej rady na I. polrok 1963	7
2. Zpráva Mandátovej komisie o overení platnosti voľby poslancov Slovenskej národnej rady Antona Ťažkého a dr. Mateja Lúčana	14
Zpráva zpravodajcu, predsedu Mandátovej komisie poslanca Vojtecha Daubnera	14
Zpráva Mandátovej komisie schválená	16
3. Návrh Predsedníctva Slovenskej národnej rady na zmeny v zložení Predsedníctva a komisií Slovenskej národnej rady	16
4. Zpráva podpredsedu Slovenskej národnej rady a predsedu Slovenskej plánovacej komisie Michala Sabotčika o úlohách rozvoja hospodárstva Slovenska v roku 1963 v rámci vládou schváleného štátneho plánu	19
Rozdaná tlač	46
Schôdzka prerušená	46
Schôdzka znovu otvorená	46
Rozprava	46
Reč poslanca Emila Píša	46
Reč poslanca Jána Štencľa	51
Reč poslanca Šimona Žbirku	60
Schôdzka prerušená	65
Schôdzka znovu otvorená	65
Reč poslanca Michala Martinkoviča	65
Reč poslanca Ondreja Súletyho	70
Reč generálneho prokurátora dr. Jána Bartušku	75
Reč poslanca dr.h.c. Jozefa Lukačoviča	80
Reč poslanca Františka Déneša	87
Reč poslanca Daniela Futeja	93
Rozprava skončená	101
Schôdzka prerušená	101
Schôdzka znovu otvorená	102
5. Zpráva povereníka Slovenskej národnej rady pre veci finančné Jozefa Gajdošika k návrhu rozpočtu Slovenskej národnej rady, jej orgánov a ňou riadených inštitúcií na rok 1963	102

Rozpočet schválený	110
<i>Návrh Slovenskej plánovacej komisie k zpráve o úlohách rozvoja hospodárstva Slovenska v roku 1963 v rámci vlá- dou schváleného štátneho plánu</i>	110
Zpráva zpravodajcu inž. Jároslava Knižku	110
Uznesenie schválené	112
Schôdzka prerušená	112

8. februára 1963

Schôdzka znovu otvorená	112
6. Zpráva o plnení úloh v zúrodňovaní pôdy v roku 1962 a o zameraní hnutí za zúrodňovanie pôdy v roku 1963	113
Rozdaná tlač	141
Schôdzka prerušená	141
Schôdzka znovu otvorená	141
Rozprava	141
Reč poslanca Karola Tomaškoviča	142
Reč poslanca Alexandra Pauloviča	146
Reč poslankyne Vilmy Durantnej	154
Reč námestníka ministra poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva inž. Jozefa Nágra	160
Reč poslanca Antona Ťažkého	167
Reč predsedu Západoslovenského krajského národného výboru Jána Janíka	173
Rozprava skončená	181
Schôdzka prerušená	181
Schôdzka znovu otvorená	181
<i>Návrh Komisie Slovenskej národnej rady pre pôdohospo- dárstvo k zpráve o plnení úloh v zúrodňovaní pôdy v ro- ku 1962 a o zameraní hnutí za zúrodňovanie pôdy v ro- ku 1963</i>	181
Zpráva zpravodajcu Vojtecha Cholevu	181
Uznesenie schválené	183
Prílohy	185

Prílohy

k 11. schôdzke

Návrh Predsedníctva Slovenskej národnej rady na zmeny v zložení komisií Slovenskej národnej rady (tlač SNR 29)	187
Návrh Slovenskej plánovacej komisie na uznesenie Slo- venskej národnej rady k zpráve podpredsedu Slovenskej	

národnej rady a predsedu Slovenskej plánovacej komisie Michala Sabolčíka o úlohách rozvoja hospodárstva na Slovensku v roku 1963 v rámci vládou schváleného štátneho plánu (tlač SNR 30) 189

Návrh Predsedníctva Slovenskej národnej rady na uznesenie Slovenskej národnej rady k návrhu rozpočtu Slovenskej národnej rady, jej orgánov a ňou riadených organizácií na Slovensku na rok 1963 (tlač SNR 32) 203

Návrh komisie Slovenskej národnej rady pre pôdohospodárstvo na uznesenie Slovenskej národnej rady k zpráve o plnení úloh v zúradňovaní pôdy v roku 1962 a o zameraní hnutia za zúrodnenie pôdy v roku 1963 (tlač SNR 31) 204

